

Startside>Domstolsprocedurer>Civilretlige sager>Bevisoptagelse

Bevisoptagelse

Hvis du indleder en retssag, er det normalt afgørende at fremlægge beviser for retten for at bevise dit påstand.

Vælg det relevante lands flag for at se detaljerede nationale oplysninger.

Bevisoptagelse i civile retssager er ikke begrænset til en medlemsstats grænser. Nogle gange kan det være nødvendigt at optage beviser i en anden medlemsstat end den, hvor du er bosat. Det kan f.eks. være nødvendigt at afhøre vidner eller sagkyndige i andre medlemsstater, eller retten kan være nødt til at besøge et åsted i en anden medlemsstat. Med hensyn til grænseoverskridende bevisoptagelse inden for Den Europæiske Union er det retlige samarbejde mellem medlemsstaternes domstole om bevisoptagelse på det civil- og handelsretlige område reguleret ved forordning (EU) 2020/1783 af 25. november 2020, som fra den 1. juli 2022 erstattede forordning (EF) nr. 1206/2001 af 28. maj 2001.

Det decentrale IT-system som et obligatorisk kommunikationsmiddel til fremsendelse og modtagelse af anmodninger, formularer og anden kommunikation vil dog først blive taget i brug den 1. maj 2025 (den første dag i den måned, der følger efter en periode på tre år efter datoen for ikrafttræden af de gennemførelsesretsakter, der er omhandlet i artikel 25 (for yderligere oplysninger henvises til artikel 35 i forordning (EU) 2020/1783)).

Relevante links

[Bevisoptagelse — meddelelser fra medlemsstaterne og et søgeværktøj til at finde kompetente domstole/myndigheder](#)

[Bevisoptagelse ved videokonference](#)

[Praktisk vejledning i anvendelsen af forordningen om bevisoptagelse fra 2001](#) (74 Kb)

[Praktisk vejledning i brug af videokonferencer til bevisoptagelse på det civil- og handelsretlige område](#) (724 Kb)

Sidste opdatering: 03/04/2024

Denne side vedligeholdes af Europa-Kommissionen. Oplysningerne på denne side afspejler ikke nødvendigvis Europa-Kommissionens officielle holdning. Kommissionen påtager sig intet ansvar for oplysninger og data, der er indeholdt i eller henvises til i dette dokument. Der henvises til den juridiske meddelelse, for så vidt angår de regler om ophavsret, der gælder for EU-websiderne.

Bevisoptagelse - Belgien

1 Bevisbyrde

1.1 Hvad er reglerne om bevisbyrde?

I belgisk lov sondres der mellem civilret og erhvervsret. Erhvervsret omfatter specifik lovgivning for erhvervsdrivende, mens civilret vedrører den almindelige lovgivning.

Bevisreglerne på det civilretlige område er fastsat i artikel 1315 ff. i civillovbogen. Det er en lukket ordning med strengt regulerede bevismidler (se nærmere under punkt 5a nedenfor).

De erhvervsretlige bevisregler findes i artikel 25 i handelslovbogen. Det væsentligste aspekt er ordningens åbenhed og det frie valg med hensyn til bevismateriale på erhvervsområdet. I handelslovbogens artikel 25 bestemmes følgende: "Ud over det i civilretten tilladte bevismateriale kan handelsmæssige forpligtelser ligeledes dokumenteres af vidner i alle de sager, hvor retten finder, at det vil være hensigtsmæssigt, bortset fra de undtagelser, der er fastsat med hensyn til særlige sager. Køb og salg kan dokumenteres ved hjælp af en kvitteret faktura, uden at dette dog berører det øvrige bevismateriale, der er tilladt ifølge erhvervslovgivningen."

De proceduremæssige aspekter af bevismateriale i civilretlige og erhvervsretlige sager er reguleret i artikel 870 ff. i retsplejeloven. Det fremgår af retsplejelovens artikel 876, at retten skal træffe afgørelse i den foreliggende sag i overensstemmelse med de bevisregler, der finder anvendelse på den pågældende sagstype. Det vil enten være en civilretlig sag eller en erhvervsretlig sag.

Den part, der gør en faktisk omstændighed, en udtalelse eller en påstand gældende, skal forelægge dokumentation herfor. En part, der nedlægger påstand om opfyldelse af en forpligtelse, skal bevise, at den pågældende forpligtelse eksisterer. Omvendt skal en part, der nedlægger påstand om fritagelse fra en forpligtelse, fremlægge dokumentation for betaling eller for den omstændighed, der løser den pågældende part fra denne forpligtelse (artikel 1315 i civillovbogen). I retssager skal begge parter føre bevis for de faktiske omstændigheder, som de gør gældende (princippet om "*actori incumbit probatio*" i henhold til retsplejelovens artikel 870). Det er derefter op til modparten at modbevise disse faktiske omstændigheders bevismæssige værdi, såfremt dette er muligt og tilladt.

1.2 Er der regler, der fritager for at føre bevis for bestemte forhold? I hvilke tilfælde? Er det muligt at føre bevis for, at en bestemt formodningsregel ikke er gyldig?

Under forudsætning af at der ikke gøres indsigelse under henvisning til den offentlige orden eller den nationale sikkerhed, kan alle faktiske omstændigheder gøres til genstand for bevisførelse. Der er dog tre begrænsninger for retten til bevisførelse under en retssag. For det første skal den faktiske omstændighed, der gøres til genstand for bevisførelse, være relevant. For det andet skal den faktiske omstændighed, der gøres til genstand for bevisførelse, være afgørende, hvilket betyder, at den skal bidrage til at overbevise retten om den afgørelse, der skal træffes. Endelig skal bevisførelsen til dokumentation af visse faktiske omstændigheder være tilladt. Der må således ikke ske krænkelse af f.eks. privatlivets fred, tavshedspligten eller brevhemmeligheden.

En formodning kan som regel afkræftes af modparten. Kun uafkræftelige formodninger ("*juris et de jure*") kan ikke anfægtes, og det er sågar ulovligt at fremlægge beviser med henblik på at afkræfte disse formodninger. Afkræftelige formodninger ("*juris tantum*") kan og må derimod anfægtes, og det bevismateriale, der i denne forbindelse kan godtages, er reguleret i de civilretlige bestemmelser, men ikke i de erhvervsretlige bestemmelser.

1.3 I hvor høj grad skal retten være overbevist om et forhold for at basere sin dom på det pågældende forhold?

De af parterne førte beviser skal overbevise retten. Retten skal overbevises på grundlag af bevismaterialet og den troværdighed, som dette kan tillægges. Hvis retten finder, at det førte bevis kan bidrage til at løse tvisten, og at det førte bevis er en troværdig gengivelse af den faktiske omstændighed, tillægges den materialet bevisværdi. Først når retten har tillagt noget bevisværdi, er der tale om et egentligt bevis.

Bevisværdi er til en vis grad et subjektivt begreb, mens beviskraft er et strengt objektivi begreb. Beviskraften afhænger af den troværdighed, som bevismaterialet skal have. Kun bevismateriale, som frembyder en tilstrækkelig grad af troværdighed, tillægges beviskraft ifølge loven, da retten, når alt kommer til alt, fratages sin skønsudøvelse med hensyn til dette forhold. Det er tilfældet med skriftligt bevismateriale. Såfremt retten fortolker indholdet af et dokument, der er blevet tilvejebragt på lovlig vis, på en måde, der ikke stemmer overens med dokumentets ordlyd, krænker retten det formelle dokumentets beviskraft. Den tabende part kan påberåbe sig dette som en begrundelse for at indgive en appel til kassationsdomstolen.

2 Bevisoptagelse

2.1 Kræver bevisoptagelse altid, at en part skal anmode herom, eller kan dommeren i visse tilfælde også optage bevis af egen drift?

En part, som fremsætter en påstand, skal kunne bevise den. I visse tilfælde kan dommeren pålægge en part at benytte et bestemt bevismiddel, som det f. eks. er tilfældet med den lovpligtige edsafklæggelse (artikel 1366 i civillovbogen). Retten kan under nøje fastlagte betingelser pålægge en part at afgive forklaring under ed for enten at betinge løsningen af tvisten af denne eller ganske enkelt for at fastsætte det beløb, der skal udbetales.

Retten kan afhøre parterne og begære vidneafhøring, medmindre dette er forbudt ved lov (retsplejelovens artikel 916). Retten kan ligeledes rekvirere en sagkyndig udtalelse for at få fastslået specifikke faktiske omstændigheder eller for at indhente en udtalelse om tekniske forhold (retsplejelovens artikel 962).

2.2 Hvad sker der efterfølgende, hvis dommeren imødekommer en anmodning fra en af parterne om bevisoptagelse?

Begæring om efterforskningsmæssige foranstaltninger skal fremsættes af en af sagens parter i form af et hovedkrav eller et krav, der fremsættes under sagen. Retten afsiger herefter en begrundet kendelse, hvorved den enten tillader eller giver afslag på de begærede efterforskningsmæssige foranstaltninger. Såfremt der er tale om sammenligning af håndskrift (retsplejelovens artikel 883) eller efterforskning af påstand om forfalskning (retsplejelovens artikel 895), tilsiger retten parterne at give møde for retten (med eller uden juridisk bistand) og medbringe alle akter, dokumenter og effekter med henblik på sammenligning eller det dokument, der er under mistanke for at være forfalsket. Retten kan behandle sagen og træffe afgørelse omgående eller indgive den til justitskontoret, hvorefter den kan iværksætte sin egen undersøgelse eller anmode en sagkyndig om at iværksætte en sådan. Herefter afsiger retten dom om sammenligningen af håndskrifter eller efterforskningen af påstanden om forfalskning.

Hvis en part tilbyder at fremlægge bevis i form af et eller flere vidneudsagn, kan retten give tilladelse til denne bevisførelse, såfremt den er gyldig (retsplejelovens artikel 915). Medmindre det er forbudt ved lov, kan retten begære vidneafhøring. Vidnerne indkaldes af justitssekretæren mindst otte dage før afhøringen. De skal aflægge ed og afhøres individuelt af dommeren. Retten kan af egen drift eller på begæring af en af parterne stille spørgsmål til vidnet. Vidneforklaringen nedskrives, oplæses, berigtiges og fuldstændiggøres, om nødvendigt, hvorefter vidneafhøringen afsluttes.

Retten kan rekvirere en sagkyndig udtalelse for at løse eller undgå en tvist. Der kan udelukkende være tale om at undersøge faktiske forhold eller at redegøre for tekniske aspekter (retsplejelovens artikel 962). Retten fører tilsyn med den sagkyndige i forbindelse med dennes udførelse af opgaven.

Parterne skal stille al fornøden dokumentation til rådighed for den sagkyndige og imødekomme alle rimelige krav fra denne. Den sagkyndiges rapport skal foreligge inden udløbet af en i kendelsen fastsat frist. Såfremt rapporten ikke stemmer overens med rettens faste overbevisning, er retten ikke forpligtet til at følge den sagkyndiges udtalelse.

Retten kan af egen drift eller på parternes begæring kræve besigtigelse (retsplejelovens artikel 1007). Besigtigelsen foretages, med eller uden parternes tilstedeværelse, af enten den dommer, der har krævet besigtigelsen, eller af en hertil officielt udpeget person. Der udarbejdes en officiel rapport om besigtigelsen som helhed og resultaterne heraf, og denne tilsendes parterne.

2.3 I hvilke tilfælde kan en anmodning fra en af parterne om bevisoptagelse afvises af retten?

Retten er aldrig forpligtet til at imødekomme en parts begæring om efterforskningsmæssige foranstaltninger. Hvis en dommer modtager et officielt pålæg, er dommeren imidlertid forpligtet til at iværksætte foranstaltningen (retsplejelovens artikel 873).

2.4 Hvilke forskellige bevismidler findes der?

Der findes fem typer bevismateriale inden for (almindelig) civilret, nemlig skriftligt bevismateriale, vidneforklaringer, formodninger, parternes tilståelse og forklaringer afgivet under ed (artikel 1316 i civillovbogen).

Skriftligt bevismateriale (artikel 1317 i civillovbogen) kan fremlægges i form af enten et officielt bekræftet dokument eller et privat oprettet dokument. Et officielt bekræftet dokument er et dokument, der er blevet oprettet på forskriftsmæssig vis af en offentlig tjenestemand med behørig kompetence (f.eks. en notar eller en justitssekretær), og som mellem parterne og i forhold til tredjemand anses for at være et afgørende bevis på den i dokumentet indeholdte aftale. Et godkendt privat oprettet dokument, som er underskrevet af alle de berørte parter, og som er blevet udfærdiget i et antal eksemplarer, som svarer til antallet af parter, anses af parterne for at være et afgørende bevis. Der skal oprettes et officielt bekræftet dokument eller et privat oprettet dokument for alle sager og transaktioner, der beløber sig til eller repræsenterer en værdi på over 375 EUR (artikel 1341 i civillovbogen).

Vidneforklaringer (artikel 1341 i civillovbogen) er ikke gyldige som modbevis mod eller til fuldstændiggørelse af indholdet af skriftlige dokumenter. Hvis der derimod kun foreligger umiddelbare skriftlige beviser, eller hvis det ikke har været muligt at fremlægge skriftligt bevismateriale, accepteres vidneforklaringer imidlertid.

Formodninger (artikel 1349 i civillovbogen) er de slutninger, som loven eller retten drager af en kendt omstændighed med henblik på afgørelse af en ukendt omstændighed. Formodninger kan ikke tillægges større vægt end indholdet af et dokument, men kan i lighed med vidneudsagn supplere *umiddelbart* skriftligt bevismateriale og erstatte skriftligt bevismateriale, såfremt det ikke har været muligt at tilvejebringe denne form for materiale.

Parternes tilståelse (artikel 1354 i civillovbogen) er enten retslig eller udenretslig. En retslig tilståelse er en forklaring, som afgives i retten af en af parterne eller en af denne særligt befuldmægtiget, og som kan gøres gældende over for den person, som afgiver forklaringen. En udenretslig tilståelse skal ikke opfylde formkrav af nogen art.

En af parterne kan begære, at modparten aflægge ed (partsed til afgørelse af spørgsmålet) (artikel 1357 i civillovbogen), eller retten kan pålægge en af parterne at aflægge ed. Såfremt der er tale om en partsed til afgørelse af spørgsmålet, udgør den under ed afgivne forklaring udelukkende et bevis til fordel eller ulempe for den person, der afgiver forklaringen.

Bevisførelsen i erhvervsretlige sager (handelslovbogens artikel 25) er ureguleret, men omfatter en specifik form for bevismateriale, nemlig den kvitterede faktura i forbindelse med købsaftaler. Den erhvervsdrivende kan til enhver tid benytte en kvitteret faktura som gyldigt bevismateriale, mens alle andre dokumenter skal udgå fra modparten for at kunne tjene som bevismateriale.

2.5 Hvad er procedurene for vidneforklaringer, og adskiller de sig fra procedurene for udtalelser fra sagkyndige? Hvad er reglerne for afgivelse af skriftlig forklaring og fremlæggelse af sagkyndiges rapporter/udtalelser?

Vidneforklaringer er i civillovbogen reguleret som et uafhængigt bevismiddel, og de processuelle aspekter af vidneforklaringer er fastlagt i den belgiske retsplejelov. Sagkyndige rapporter er blot en af mange former for bevisførelse og er reguleret i retsplejeloven. Parterne kan anmode retten om at indkalde vidner, men kan ikke på eget initiativ udpege sagkyndige. Det kan kun retten gøre.

Skriftligt bevismateriale har bevisværdi, og retten er forpligtet til at tage højde for indholdet heraf, hvilket dog ikke er tilfældet, når det drejer sig om sagkyndige rapporter og udtalelser. Hvis den pågældende rapport eller udtalelse ikke stemmer overens med dommerens faste overbevisning, er dommeren ikke forpligtet til at følge den (retsplejelovens artikel 962).

2.6 Har visse procedurer for bevisførelse større vægt end andre?

De forskriftsmæssige bevismidler indgår i en hierarkisk struktur. Tilståelser og forklaringer afgivet under ed tillægges således størst vægt. Skriftligt bevismateriale har til enhver tid forrang for vidneforklaringer og formodninger. Officielt bekræftede dokumenter (akter) er et afgørende bevis mellem parterne og i forhold til tredjemand, mens godkendte privat oprettede dokumenter er et afgørende bevis mellem parterne. Vidneudsagn og formodninger må kun tillægges vægt, såfremt det skriftlige bevismateriale er ufuldstændigt, eller såfremt det ikke har været muligt at tilvejebringe skriftligt bevismateriale for den forpligtelse, for hvilken der skal føres bevis.

2.7 Er visse procedurer for bevisførelse obligatoriske, når bestemte forhold skal bevises?

Afhængigt af om der er tale om en civil sag eller en erhvervsretlig sag, er bevisreglerne enten regulerede eller uregulerede. Ifølge civilretten skal der oprettes et officielt bekræftet dokument eller et privat oprettet dokument for alle sager og transaktioner, der beløber sig til eller repræsenterer en værdi på over 375 EUR (artikel 1341 i civillovbogen). Dette dokument er det eneste gyldige bevismateriale, idet vidneudsagn og formodninger ikke accepteres. I erhvervsretlige sager derimod er bevismateriale i form af vidneudsagn og formodninger som regel gyldigt bevismateriale, der ligeledes kan anvendes som modbevis mod eller til fuldstændiggørelse af indholdet af dokumenter.

2.8 Er vidner ved lov forpligtet til at afgive forklaring?

Vidneafhøringer sker på begæring af parterne eller efter pålæg fra retten, der af egen drift kan foranstalte vidneafhøringer (retsplejelovens artikel 915 og 916).

Vidneres fremmøde er reguleret i artikel 923 ff. i retsplejeloven.

2.9 I hvilke tilfælde kan de nægte at afgive forklaring?

Såfremt et vidne indkaldes og anfører en legitim grundelse for at afvise at afgive vidneforklaring, træffer retten afgørelse om spørgsmålet. Det indkaldte vidnes tavshedspligt anses bl.a. for at være en legitim grundelse (retsplejelovens artikel 929).

2.10 Kan en person, der nægter at afgive forklaring, straffes eller tvinges til at afgive forklaring?

En person, der er indkaldt som vidne, har pligt til at give møde. Såfremt et vidne udebliver, kan retten på begæring af en af parterne indkalde den pågældende ved en af rettens embedsmand forkyndt stævning (retsplejelovens artikel 925). Et vidne, der udebliver, kan idømmes en bøde i henhold til straffeloven (retsplejelovens artikel 926).

2.11 Er visse personer fritaget for at afgive vidneforklaring?

En vidneforklaring er ugyldig som bevis, hvis den afgives af en person, der ikke har den fornødne retsevne (retsplejelovens artikel 961, stk. 1).

En mindreårig under 15 år må ikke afhøres under ed. Sådanne personers udsagn må kun betragtes som vejledende (retsplejelovens artikel 931, stk. 1).

En mindreårig, som har den fornødne dømmekraft, kan i alle sager, der vedrører den pågældende, afhøres af dommeren eller af en af dommeren udpeget person. Det kan ske på begæring af den mindreårige selv eller ved rettens afgørelse, selv om den mindreårige i sidstnævnte tilfælde kan nægte at lade sig afhøre (retsplejelovens artikel 1004/1).

Slægtninge i nedstigende linje må ikke afhøres i sager, hvor deres slægtninge i opstigende linje har modsatrettede interesser (retsplejelovens artikel 931, stk. 2).

2.12 Hvad er dommerens og parternes rolle ved afhøring af vidner? Under hvilke omstændigheder kan et vidne afhøres ved brug af videomøde og andre tekniske hjælpemidler?

Parterne må ikke henvende sig direkte til eller afbryde vidnet, men skal altid henvende sig til dommeren (retsplejelovens artikel 936). Dommeren kan enten af egen drift eller på begæring af en af parterne stille vidnet alle spørgsmål, der kan tjene til at præcisere eller fuldstændiggøre vidneforklaringen (retsplejelovens artikel 938).

Indirekte vidneafhøring er gyldig, idet der ikke er nogen lovbestemmelser eller retsprincipper, der hindrer dette. Desuden fastsættes det i retsplejelovens artikel 924, at det er muligt for dommeren at træffe afgørelse om at optage vidneforklaringer på det sted, hvor vidnet faktisk opholder sig, såfremt vidnet ikke er i stand til at give personligt møde.

3 Vurdering af beviset

3.1 Kan retten tage hensyn til beviser, som en part har tilvejebragt på ulovlig vis?

Bevismateriale, der er tilvejebragt ulovligt, må ikke anvendes under retssagen. Dommeren må derfor se bort fra sådant bevismateriale ved domsafsigelsen.

Beviser, der er optaget på en måde, som udgør en krænkelse af privatlivets fred, tavshedspligten eller brevhemmeligheden, er ulovlige og ugyldige.

3.2 Tillægges en parts egen forklaring værdi som bevismiddel?

Dokumenter, som hidrører fra en af parterne, kan ikke anvendes som bevismateriale til fordel for den pågældende part. Kun på det erhvervsretlige område kan en (af kunden kvitteret) faktura i forbindelse med købsaftaler benyttes af den erhvervsdrivende som bevismateriale til støtte for den erhvervsdrivendes sag, selv om fakturaen er udstedt af den erhvervsdrivende selv. Et behørigt ført regnskab kan anerkendes af retten som bevis på transaktioner mellem erhvervsdrivende.

En parts tilståelse er en forklaring, der afgives for retten af enten den pågældende part selv eller af dennes særligt befuldmægtigede. Forklaringen er et afgørende bevis for den part, der afgiver forklaringen.

Sidste opdatering: 29/10/2019

De nationale sprogudgaver af denne side vedligeholdes af EJN-kontaktpunkterne. Oversættelserne er lavet af Europa-Kommissionen. Eventuelle ændringer af originalen, som de kompetente nationale myndigheder har lavet, er muligvis ikke gengivet i oversættelserne. Hverken ERN eller Kommissionen påtager sig noget ansvar for oplysninger og data, der er indeholdt i eller henvises til i dette dokument. Med hensyn til de ophavsretlige regler i den medlemsstat, der er ansvarlig for nærværende side, henvises der til den juridiske meddelelse.

Bevisoptagelse - Bulgarien

1 Bevisbyrde

1.1 Hvad er reglerne om bevisbyrde?

Hvis en påstand fremsat af en part skal anerkendes af domstolen, skal den bevises af den part, der fremsætter den, ved hjælp af lovlige bevismidler. Det betyder, at der findes en række processuelle foranstaltninger af forskellig art, som grupperes i kategorier, afhængigt af hvilken fase i retssagen der er tale om. I henhold til artikel 153 i den civile retsplejelov skal alle omtvistelige forhold af relevans for afgørelsen af en tvist og sammenhængen mellem dem bevises, og det fastsættes i artikel 154 i den civile retsplejelov, at den enkelte part skal dokumentere de forhold, hvorpå den pågældendes krav og indsigelser er baseret.

1.2 Er der regler, der fritager for at føre bevis for bestemte forhold? I hvilke tilfælde? Er det muligt at føre bevis for, at en bestemt formodningsregel ikke er gyldig?

I henhold til gældende national lovgivning er forhold, for hvilke der ved lov er fastsat en retlig formodning, fritaget for bevisbyrde. Bevismidler fremlagt med henblik på at bevise, at en specifik retlig formodning ikke gælder i alle tilfælde, er gyldige, medmindre de er forbudt ved lov (artikel 154, stk. 2, i den civile retsplejelov).

Derudover gælder fritagelsen for bevisbyrde uden videre forhold, der angiveligt er kendt af offentligheden og domstolen. Domstolen skal underrette parterne herom (artikel 155 i den civile retsplejelov).

I forbindelse hermed skal domstolen, når den indleder sagen, udarbejde en liste med oplysninger om de forhold, der skal bevises, med angivelse af, hvilken part der skal bevise dem, og hvem bevisbyrden påhviler. Domstolen tager også stilling til parternes anmodninger om bevismidler og tillader bevismidler, der er relevante, gyldige og nødvendige (artikel 146 i den civile retsplejelov).

1.3 I hvor høj grad skal retten være overbevist om et forhold for at basere sin dom på det pågældende forhold?

De forhold, som parterne henviser til som støtte for deres krav, skal underbygges af de relevante ved lov fastsatte bevismidler. Domstolen skal tage stilling til de enkelte bevismidler med henblik på at afgøre, hvilken vægt de har i sagen (dvs. forskellen mellem et officielt og et privat dokument).

2 Bevisoptagelse

2.1 Kræver bevisoptagelse altid, at en part skal anmode herom, eller kan dommeren i visse tilfælde også optage bevis af egen drift?

Bevismidler i en retssag optages på grundlag af en skriftlig begæring fra den relevante part eller en mundtlig begæring på et retsmøde fremsat i overensstemmelse med reglerne for anvendelse af princippet om fri disposition.

Når domstolen konstaterer, at et bevismiddel er relevant for en tvist, kan den imidlertid af egen drift afsige kendelse om optagelse af det pågældende bevismiddel.

I sin begæring om optagelse af bevismidler angiver parten forholdene og de bevismidler, den vil bruge til at underbygge de pågældende forhold.

I anmodningen om tilladelse til at afhøre et vidne skal parten angive de spørgsmål, der skal stilles til vidnet, vidnets fulde navn og adresse og den dato, hvorpå parten ønsker, at vidnet skal indkaldes.

Anmodningen om at stille spørgsmål til modparten skal indeholde de spørgsmål, som parten vil blive bedt om at besvare.

Begæringen om antagelse af en sagkyndigs vidneforklaring skal indeholde oplysninger om den pågældendes ekspertiseområde, emnet for den sagkyndiges udtalelse og det sagkyndige vidnes opgave.

2.2 Hvad sker der efterfølgende, hvis dommeren imødekommer en anmodning fra en af parterne om bevisoptagelse?

Når domstolen tager begæringen om optagelse af bevismidler til følge, afsiger den en kendelse, hvori der fastsættes en frist for bevisoptagelsen. Fristen løber fra tidspunktet for det retsmøde, hvorpå den blev fastsat, også for parter, der ikke mødte op i retten trods behørig indstævning.

I henhold til artikel 131, stk. 1, og artikel 127, stk. 2, i den civile retsplejelov skal parterne angive bevismidlerne og de konkrete forhold, som bevismidlerne underbygger, og forelægge alle de skriftlige bevismidler, der er tilgængelige for dem på tidspunktet for indgivelsen af anmodningen og tidspunktet for modtagelsen af duplikken fra sagsøgte.

I henhold til artikel 158 i den civile retsplejelov gælder det, at når der er tvivl om indsamlingen af visse bevismidler, eller denne indsamling udgør en særlig udfordring, kan domstolen fastsætte en frist for bevisoptagelsen og indlede behandlingen af sagen uden de pågældende bevismidler, hvis de ikke er indgivet inden for den fastsatte frist. Bevismidlerne kan optages på et senere tidspunkt i sagen, forudsat at det ikke forsinker sagen unødigt.

2.3 I hvilke tilfælde kan en anmodning fra en af parterne om bevisoptagelse afvises af retten?

Domstolen kan afvise begæringer om bevisoptagelse ved en specifik kendelse, hvis de forhold, som parten ønsker at bevise, ikke har nogen indflydelse på sagen, og hvis begæringerne om bevisoptagelse ikke blev indgivet rettidigt. Når en part anmoder om, at flere vidner afhøres med henblik på at underbygge et forhold, kan domstolen vælge kun at give tilladelse til afhøring af visse af de foreslåede vidner. Hvis det omtvistede forhold ikke er underbygget, indkaldes de øvrige vidner (artikel 159 i den civile retsplejelov).

2.4 Hvilke forskellige bevismidler findes der?

Den civile retsplejelov indeholder bestemmelser om følgende bevismidler:

vidneudsagn, der er omfattet af bestemmelserne i artikel 163-174

parternes udsagn:

anerkendelse af et specifikt forhold

i forbindelse med besvarelsen af specifikke spørgsmål

parternes udsagn er omfattet af bestemmelserne i artikel 175-177 i den civile retsplejelov

skriftlige bevismidler, der er omfattet af bestemmelserne i artikel 178-194 i den civile retsplejelov

officielle dokumenter

private dokumenter.

Skriftlige bevismidler kan fremlægges af begge parter, men domstolen kan også forlange, at parterne fremlægger bevismidler. Skriftlige bevismidler kan fremlægges i papirform eller elektronisk form. I sidstnævnte tilfælde kan domstolen ud over en udskrift kræve, at dokumenterne indgives i elektronisk form.

Hvis en part fremlægger en genpart af et dokument, kan parten også blive pålagt at fremlægge originalen (artikel 183 i den civile retsplejelov).

Dokumenterne indgives normalt på bulgarsk. Såfremt de indgives på et fremmedsprog, skal dokumenterne ledsages af en nøjagtig oversættelse til bulgarsk, som er bekræftet af parten.

I henhold til artikel 187 i den civile retsplejelov er det, hvis domstolen kan indhente trykte materialer uden vanskeligheder, tilstrækkeligt at angive, hvor de pågældende materialer er offentliggjort.

Domstolen kan pålægge parterne eller tredjeparter, som ikke er involveret i sagen, at fremlægge visse skriftlige bevismidler. I henhold til artikel 190 og 192 i den civile retsplejelov kan enhver part anmode domstolen herom, og domstolen baserer sin afgørelse på de bevismidler, den har til rådighed. For at indhente skriftlige bevismidler fra en ekstern part skal der indgives en skriftlig anmodning til domstolen. En genpart af anmodningen stilles til rådighed for den pågældende tredjepart.

Selv om parterne juridisk er forpligtet til at fremlægge bevismidler, kan de afvise at gøre det, hvis et dokument vedrører deres eget eller et familiemedlems privatliv, eller hvis fremlæggelsen af bevismidlet ville kaste skam over dem eller give anledning til en straffesag mod dem. Domstolen kan i givet fald, hvis visse betingelser er opfyldt, pålægge parten at fremlægge uddrag af dokumentet.

I henhold til den nationale lovgivning kan parterne anfægte ægtheden af et skriftligt dokument indgivet af modparten. Det skal dog ske senest på tidspunktet for modtagelsen af et svar på deres indlæg. Hvis dokumentet fremlægges på et retsmøde, skal det anfægtes, inden retsmødet afsluttes. Hvis modparten ønsker at bruge det anfægtede dokument, bestemmer domstolen, at dokumentets ægthed skal undersøges. Bevisbyrden påhviler den part, der bestrider dokumentets ægthed. Hvis det anfægtede dokument ikke er underskrevet af den part, der bestrider dets ægthed, påhviler bevisbyrden den part, der fremlagde dokumentet. Efter at have foretaget en undersøgelse med henblik på bekræftelse af det anfægtede dokumentets ægthed beslutter domstolen, hvorvidt dokumentet er ægte eller falsk. Domstolen kan lade denne afgørelse indgå i sin dom i sagen (artikel 193 og 194 i den civile retsplejelov).

Reglerne om sagkyndige vidner er fastsat i artikel 195-203 i den civile retsplejelov.

Sagkyndige vidner udnævnes efter anmodning fra parterne eller af domstolen på eget initiativ. Sagkyndige vidner indgiver deres rapporter senest en uge før den planlagte dato for det retsmøde, hvorpå rapporten skal behandles.

Hvis det sagkyndige vidnes konklusion bestrides, kan domstolen udnævne en eller flere andre sagkyndige vidner. Domstolen kan også anmode det sagkyndige vidne om at revidere rapporten eller afgive en anden udtalelse om sagen.

Reglerne om visuel inspektion og certificering er fastsat i artikel 204-206 i den civile retsplejelov.

Domstolen kan efter anmodning fra parterne eller på eget initiativ foranledige visuel inspektion af løsøre eller fast ejendom eller kontrol af en person med eller uden inddragelse af vidner og af domstolen udpegede sagkyndige.

Visuelle inspektioner og kontrol er metoder til indsamling og kontrol af bevismidler. Disse metoder ligger inden for hele domstolens kompetenceområde og kan uddelegeres til et medlem af domstolen eller til en anden domstol.

Domstolen underretter parterne om datoen og stedet for den visuelle inspektion. Der udarbejdes et dokument vedrørende den visuelle inspektion med oplysninger om resultatet af inspektionen, de sagkyndige vidners forklaringer og udsagnene fra de vidner, der blev afhørt på inspektionsstedet.

2.5 Hvad er procedureerne for vidneforklaringer, og adskiller de sig fra procedureerne for udtalelser fra sagkyndige? Hvad er reglerne for afgivelse af skriftlig forklaring og fremlæggelse af sagkyndiges rapporter/udtalelser?

Vidneudsagn indhentes ved afhøring af vidner. Vidneudsagn indgivet på skrift afvises. De sagkyndige vidners konklusioner indgives skriftligt mindst en uge før den planlagte dato for retsmødet og høres derefter i retten og optages som bevismidler. Domstolen og parterne kan stille spørgsmål til de sagkyndige vidner.

2.6 Har visse procedurer for bevisførelse større vægt end andre?

Den nationale retsplejelovgivning tillægger ikke bestemte typer bevismidler større vægt end andre. Bevismidler vurderes individuelt og i deres helhed pr. datoen for vurderingen af de beviste forhold, hvilket gør det muligt at fastslå grundlaget for sagen.

2.7 Er visse procedurer for bevisførelse obligatoriske, når bestemte forhold skal bevises?

I visse tilfælde, der udtrykkeligt fremgår af lovgivningen, f.eks. validering af juridiske transaktioner, der kræver et skriftligt dokument, antages kun skriftlige bevismidler. Vidneudsagn afvises i følgende tilfælde: tilbagevisning af indholdet af et officielt dokument; bekræftelse af de omstændigheder, under hvilke der skal indsendes bevismidler i form af et skriftligt dokument; validering af kontrakter af en værdi på over 5 000 BGN, medmindre aftalen blev indgået mellem ægtefæller, slægtninge i opstigende eller nedstigende direkte linje, slægtninge indtil fjerde led ved blodsbeslægtethed eller slægtninge ved ægteskab indtil andet led af svogerskab; opfyldelse af betalingsforpligtelser dokumenteret i en skriftlig afgørelse; validering af skriftlige aftaler, hvori den part, der anmoder om antagelse af vidner, er part, eller ændring eller ophævelse af sådanne aftaler; tilbagevisning af indholdet af et privat dokument, der hidrører fra parten.

2.8 Er vidner ved lov forpligtet til at afgive forklaring?

Ingen må afvise at afgive vidneforklaring, medmindre lovgivningen udtrykkeligt fritager den pågældende herfor.

2.9 I hvilke tilfælde kan de nægte at afgive forklaring?

Ud over parternes advokater eller voldgiftsmændene i tvisten kan følgende parter nægte at afgive vidneforklaring: parternes slægtninge i opstigende eller nedstigende direkte linje, deres søskende, slægtninge ved ægteskab i første led af svogerskab, ægtefæller, tidligere ægtefæller eller registrerede partnere (artikel 166 i den civile retsplejelov). Domstolen vurderer vidneudsagn i lyset af alle andre oplysninger, der er tilgængelige i sagen, idet der tages højde for eventuelle interesser, et vidne måtte have i sagen.

2.10 Kan en person, der nægter at afgive forklaring, straffes eller tvinges til at afgive forklaring?

I henhold til artikel 163 i den civile retsplejelov skal vidner møde op i retten og afgive forklaring. Hvis et vidne har gyldige grunde til ikke at afgive vidneforklaring eller besvare visse spørgsmål, skal de underrette domstolen om disse årsager skriftligt inden det retsmøde, hvorpå de er indkaldt til at afgive forklaring, vedhæftet den nødvendige dokumentation (artikel 167 i den civile retsplejelov). Undladelse af at efterkomme en stævning og møde op i retten straffes med en bøde, og domstolen kan også pålægge politiet at hente vidnet og sørge for, at vidnet møder op i retten.

2.11 Er visse personer fritaget for at afgive vidneforklaring?

Der kan indhentes bevismidler fra alle andre parter end dem, der er anført i punkt 6B, selv hvis de er inhabile eller har interesse i udfaldet af tvisten. Domstolen vurderer vidneudsagn under hensyntagen til vidnernes inhabilitet eller interesser i sagen.

2.12 Hvad er dommerens og parternes rolle ved afhøring af vidner? Under hvilke omstændigheder kan et vidne afhøres ved brug af videomøde og andre tekniske hjælpemidler?

Vidner godkendes efter anmodning fra parterne eller af domstolen på eget initiativ. En vidneindkaldelse forkynnes på den adresse, der er oplyst af den part, der indkalder vidnet. Hvis adressen ikke er korrekt, fastsætter domstolen en frist, inden for hvilken den pågældende part skal angive en ny adresse. Alle vidner, der er behørigt indkaldt og møder op i retten, afhøres individuelt under parternes tilstedeværelse. Et vidne kan afhøres mere end en gang. Domstolen vurderer vidnets forklaring i lyset af alle andre bevismidler i sagen. I henhold til artikel 170 i den civile retsplejelov skal domstolen, inden afhøringen af et vidne, underrette den pågældende om, at han eller hun er forpligtet til at sige sandheden og kan straffes for ikke at gøre det, og registrere vidnets personoplysninger. Når domstolen har en tvingende grund hertil, kan den afhøre vidnet inden den planlagte dato for retsmødet eller foretage afhøringen uden retsligt. Parterne indkaldes til at deltage i afhøringen. Der findes ingen bestemmelser i den civile retsplejelov om afhøring af vidner ved hjælp af videokonferencer eller andre tekniske hjælpemidler. Når bevismidler skal indsamles i en anden retskreds, kan domstolen uddelegere denne opgave til den lokale byret (*rayonen sad*) (artikel 25 i den civile retsplejelov).

3 Vurdering af beviset

3.1 Kan retten tage hensyn til beviser, som en part har tilvejebragt på ulovlig vis?

Ulovligt indsamlede bevismidler eller bevismidler, der viser sig at være falske, efter at der er gjort indsigelse imod dem i henhold til proceduren for anfægtelse af skriftlige dokumenter, tages ikke i betragtning i forbindelse med domstolens rådslagning og afstemning. Sådanne bevismidler kan udelukkes fra sagen. Den samme procedure finder anvendelse på bevismidler, der vurderes som irrelevante for tvisten.

3.2 Tillægges en parts egen forklaring værdi som bevismiddel?

Et udsagn afgivet af en part kan optages som bevismiddel, hvis det er fremsat i overensstemmelse med proceduren i artikel 176 i den civile retsplejelov, dvs. når domstolen har indkaldt parten til at møde personligt op og afgive forklaringer, der er relevante for forholdene i sagen.

Sidste opdatering: 11/02/2020

De nationale sprogudgaver af denne side vedligeholdes af EJN-kontaktpunkterne. Oversættelserne er lavet af Europa-Kommissionen. Eventuelle ændringer af originalen, som de kompetente nationale myndigheder har lavet, er muligvis ikke gengivet i oversættelserne. Hverken ERN eller Kommissionen påtager sig noget ansvar for oplysninger og data, der er indeholdt i eller henvises til i dette dokument. Med hensyn til de ophavsretlige regler i den medlemsstat, der er ansvarlig for nærværende side, henvises der til den juridiske meddelelse.

Bevisoptagelse - Tjekkiet

1 Bevisbyrde

1.1 Hvad er reglerne om bevisbyrde?

Bevisbyrden følger af "påberåbelsespligten", som i det væsentlige afgøres af den lovbestemmelse, der danner retsgrundlaget for håndhævelse af en rettilighed ved en domstol; den drejer sig især om den række forhold, som skal påberåbes i en bestemt sag. Det er fastsat i retsplejeloven, at hver part skal bevise sine påstande ved at anføre de relevante beviser – denne forpligtelse er kendt som "bevisbyrden". Generelt er alle personer, der fremsætter en påstand, som er relevant for en bestemt sag, underlagt bevisbyrden.

Alle parter skal opfylde påberåbelsespligten og forpligtelsen til at løfte bevisbyrden i forhold til deres påstand. Hvis de forhold, der gøres gældende af en part, og de foreslåede beviser er ufuldstændige, har retten pligt til at oplyse parten om dette forhold.

Såfremt retten fastslår, at de forhold, en af parterne har gjort gældende i en tvist, ikke er blevet bevist, skal retten oplyse den pågældende part om, at der skal føres bevis til støtte for alle påstande, og at parten kan tabe sagen, hvis vedkommende ikke opfylder denne forpligtelse. Retten skal imidlertid kun give disse oplysninger i retsmøder, ikke i retsdokumenter, der sendes til parterne (f.eks. i en stævning).

1.2 Er der regler, der fritager for at føre bevis for bestemte forhold? I hvilke tilfælde? Er det muligt at føre bevis for, at en bestemt formodningsregel ikke er gyldig?

Det er ikke nødvendigt at føre bevis for forhold, som er almindeligt kendt (dvs. forhold, der er kendt af en stor gruppe mennesker på et bestemt sted og på et bestemt tidspunkt), eller som retten kender fra sin virksomhed, samt lovgivning offentliggjort eller meddelt i Tjekkiets lovsamling. Retten kan blive bekendt med udenlandsk lovgivning gennem egne studier, via en redegørelse fra justitsministeriet på rettens anmodning eller ved hjælp af en sagkyndig udtalelse eller ved en begæring i overensstemmelse med internationale traktater. Alle disse forhold kan modbevises ved fremlæggelse af beviser.

For visse kategorier af forhold kan der i lovgivningen være indført en formodning. Der kan være andre formodninger, som kan afkræftes, og som anerkender beviser for det modsatte, og – undtagelsesvis – formodninger, der ikke kan afkræftes, og som ikke anerkender beviser for det modsatte. I tilfælde af en formodning, der kan afkræftes, anser retten den for bevist, hvis ingen af parterne fremlægger beviser til afkræftelse af formodningen og således fører bevis for det modsatte i sagen. For så vidt angår nogle formodninger, der kan afkræftes, kan det modsatte kun bevises inden for en lovbestemt frist.

Retten er bundet af kompetente myndigheders afgørelser om, at der er begået en lovovertrædelse eller en anden administrativ overtrædelse, som er strafbar efter særlige bestemmelser, og afgørelser om, hvem der begik den. Retten er også bundet af afgørelser om personlig status. Retten er dog ikke bundet af en afgørelse om, at der er begået en lovovertrædelse, eller af en afgørelse om, hvem der begik den, hvis afgørelsen blev truffet i en behandling på stedet. Ingen andre afgørelser i en straffesag eller afgørelser om administrative retsbrud er bindende for retten.

En særlig type formodning, der kan afkræftes, er forhold om, at en part har været direkte eller indirekte udsat for forskelsbehandling på grund af køn, race, tro eller andre omstændigheder. Bevisbyrden påhviler i så fald modparten, som skal bevise, at den pågældende part ikke blev udsat for forskelsbehandling. Dokumenter udstedt af tjekkiske domstole eller andre statslige myndigheder inden for rammerne af deres kompetence og dokumenter, som ifølge lovgivningen er erklæret offentlige, bekræfter, at de udgør en bestemmelse eller erklæring fra den myndighed, der har udstedt dokumentet (medmindre andet bevises), og bekræfter også, at de deri certificerede eller bekræftede forhold er sande. Når forhold bevises ved offentlige dokumenter, påhviler bevisbyrden den part, som ønsker at bestride disse dokumenters ægthed. Når der er tale om private dokumenter, påhviler bevisbyrden derimod den part, der gør dem gældende. Hvis en part begrunder sine påstande med et privat dokument, og modparten anfægter dets ægthed eller korrekthed, går bevisbyrden tilbage til den part i tvisten, som har fremlagt dette bevis, og som herefter skal begrunde sine påstande på en anden måde.

Som regel behøver identiske påstande fra parterne ikke bevises, og retten ser dem som sine resultater.

1.3 I hvor høj grad skal retten være overbevist om et forhold for at basere sin dom på det pågældende forhold?

Princippet om fri bevisbedømmelse anvendes i retssager, dvs. lovgivningen fastsætter ingen præcise grænser for, hvornår en domstol skal acceptere, at et forhold er bevist eller ikke. I den civile lovbog er det fastsat, at "retten vurderer bevismaterialet ud fra et frit skøn, idet hvert bevis vurderes særskilt og det samlede materiale vurderes i sagens sammenhæng, retten tager hensyn til alt det, der kommer frem under sagen, herunder de faktiske omstændigheder, som parterne redegør for".

Retten afsiger dom på grundlag af sine konklusioner. Konklusioner repræsenterer en situation, om hvilken der ikke foreligger nogen begrundet eller berettiget tvivl.

Fører overvejelser under vurderingen af beviser til den konklusion, at det ikke kan be- eller afkræftes, om påstandene er i overensstemmelse med sandheden, vil dommen generelt gå imod den part, som skulle føre bevis for, at påstandene var i overensstemmelse med sandheden.

2 Bevisoptagelse

2.1 Kræver bevisoptagelse altid, at en part skal anmode herom, eller kan dommeren i visse tilfælde også optage bevis af egen drift?

I tvistemål er det generelle princip, at retten kun optager beviser foreslået af parterne. Retten kan dog beslutte, at visse beviser ikke vil blive optaget – typisk hvis den anser det pågældende forhold for at være bevist. Retten kan også optage andre beviser end dem, der er foreslået af parterne i tilfælde, hvor det er nødvendigt at fastslå de faktiske omstændigheder, og hvis det følger af indholdet af sagens akter. Hvis parterne ikke angiver, hvilke beviser der er nødvendige for at underbygge deres påstande, skal retten basere sin prøvelse af de faktiske omstændigheder på de beviser, som er optaget. Retten kan også betragte identiske krav fra parterne som sine konklusioner.

Omvendt er retten i sager inden for rammerne af den frivillige retspleje, dvs. hvori sager kan indledes på rettens initiativ samt i visse andre sager, forpligtet til også at optage beviser, der er nødvendige for at fastslå andre forhold end dem, parterne har foreslået.

2.2 Hvad sker der efterfølgende, hvis dommeren imødekommer en anmodning fra en af parterne om bevisoptagelse?

Retten optager beviser i retsmøder. Hvis det er praktisk, kan en anden domstol anmodes om at optage beviser, eller retsformanden kan med fuldmagt fra afdelingen optage bevis uden for retsmødet (dette afhænger også af typen af bevis osv.). Parterne har ret til at være til stede, når der optages bevis. Resultaterne af bevisoptagelsen skal altid meddeles efter retsmødet. Parterne har ret til at kommentere ethvert bevis, der er optaget.

2.3 I hvilke tilfælde kan en anmodning fra en af parterne om bevisoptagelse afvises af retten?

Det er op til retten, hvilke beviser der optages. Rettens afgørelse om ikke at optage særlige foreslåede beviser skal behørigt begrundes. Generelt vil retten ikke optage beviser, som efter rettens mening ikke kan bidrage til at belyse sagen (dvs. for at forhindre unødvendig bevisoptagelse), og retten vil heller ikke optage beviser, som ville kræve udgifter, der ikke står i forhold til størrelsen af det krav, der er genstand for tvisten, eller hvis kravets størrelse slet ikke kan bestemmes. For at retten klart kan vurdere, hvilke beviser den skal optage, har parterne pligt til at foreslå specifikke beviser, dvs. anføre vidner ved navn og andre identifikationsoplysninger og præcisere, om hvilke påstande det foreslåede vidne skal afgive forklaring; parterne er også forpligtede til at anføre dokumentation for eller omfanget af et spørgsmål, som en sagkyndig skal behandle i en sagkyndig udtalelse.

2.4 Hvilke forskellige bevismidler findes der?

Alle midler, som kan bruges til at fastslå omstændighederne i en sag, må bruges som beviser. Disse omfatter navnlig afhøring af vidner, sagkyndige udtalelser, rapporter og udtalelser fra myndigheder og fysiske og juridiske personer, notarialdokumenter og retshåndhævende embedsmænds optegnelser og andre dokumenter samt afhøring og samtale med parterne.

2.5 Hvad er procedurene for vidneforklaringer, og adskiller de sig fra procedurene for udtalelser fra sagkyndige? Hvad er reglerne for afgivelse af skriftlig forklaring og fremlæggelse af sagkyndiges rapporter/udtalelser?

Enhver fysisk person, som ikke er part i sagen, er forpligtet til at møde i retten, hvis vedkommende bliver indkaldt, og til at afgive forklaring som vidne. Vidner afgiver forklaring om, hvad de har erfaret og observeret. De skal sige sandheden og ikke holde noget skjult. Vidner kan kun nægte at afgive forklaring i tilfælde, hvor en sådan vidneforklaring ville medføre risiko for strafferetlig forfølgning af vidnet selv eller personer tæt på vidnet. Retten afgør, om begrundelsen for at nægte at afgive forklaring er berettiget. Ved begyndelsen af en afhøring skal vidnets identitet fastslås sammen med omstændigheder, der kan påvirke vidnets troværdighed. Vidner bør også underrettes om betydningen af deres vidneudsagn, om deres rettigheder og forpligtelser og om de strafferetlige følger af en falsk forklaring. Retsformanden beder vidnerne om at beskrive alt, hvad de ved om genstanden for afhøringen. Dommeren stiller herefter de spørgsmål, der er nødvendige for at supplere og præcisere deres vidneudsagn. Spørgsmål kan også stilles af medlemmer af afdelingen og, med retsformandens tilladelse, af parter og sagkyndige.

Fremlæggelse af beviser gennem sagkyndige er anderledes, hovedsagelig fordi sagkyndige i de fleste tilfælde udarbejder en skriftlig sagkyndig udtalelse og herefter typisk fremsætter mundtlige bemærkninger til denne udtalelse. Bevisoptagelse i form af en sagkyndig udtalelse sker i sager, hvor det er nødvendigt at vurdere omstændigheder, som kræver sagkyndig viden. En sagkyndig udtalelse består af tre dele: konstateringen, hvor den sagkyndige beskriver de omstændigheder, han eller hun har undersøgt; udtalelsen, der indeholder den sagkyndige vurdering (den sagkyndiges konklusioner) og den sagkyndiges

klausul. Som regel behandler sagkyndige særlige spørgsmål, som er defineret af retten, medmindre en udtalelse er omfattet af lovbestemte krav (især inden for selskabsretten). Sagkyndige udpeges af retten, som udvælger dem fra et register over sagkyndige og tolke (der føres af regionale retter). Sagkyndige har ret til en finansiel godtgørelse for udarbejdelsen af en sagkyndig vurdering eller en sagkyndig udtalelse, hvis dette er fastsat i den relevante lovgivning. Retsformanden kan pålægge en part eller en anden person at møde for en sagkyndig, fremlægge de nødvendige genstande for den pågældende, give ham de nødvendige forklaringer, gennemgå en lægeundersøgelse eller afgive en blodprøve eller gøre eller tåle noget, hvis det er nødvendigt for afgivelse af en sagkyndig udtalelse.

En sagkyndig udtalelse kan også afgives af en part i sagen. Såfremt en sagkyndig udtalelse afgivet af en part i sagen indeholder alle de lovbestemte elementer og omfatter en sagkyndig klausul med angivelse af, at vedkommende er klar over følgerne af en bevidst falsk sagkyndig udtalelse, skal beviset opfattes, som om det var en sagkyndig udtalelse bestilt af retten. Retten skal tillade en sagkyndig, fra hvem en af parterne har bedt om en sagkyndig udtalelse, at se på sagens akter eller på anden vis give ham lov til at sætte sig ind i de oplysninger, der er nødvendige for at udarbejde en sagkyndig udtalelse.

Vidner afgiver forklaring om forhold, de direkte har bemærket, mens sagkyndige kun fremsætter udtalelser på områder, hvor en vurdering af omstændighederne kræver sagkyndig viden. De konklusioner, en sagkyndig drager, er ikke genstand for en retslig vurdering med hensyn til deres korrekthed; retten vurderer udtalelsens overbevisende karakter med hensyn til fuldstændighed i forhold til de fastsatte krav, indre sammenhæng og overensstemmelse med andre beviser.

Dokumentbeviser optages således, at retsformanden oplæser dokumentet eller dele heraf eller meddeler indholdet i retsmødet. Retsformanden kan forlange, at en part, som er i besiddelse af et dokument, der er nødvendigt som bevis, fremlægger dette dokument, eller kan indhente dokumentet fra en anden ret, myndighed eller juridisk person.

2.6 Har visse procedurer for bevisførelse større vægt end andre?

Der er ingen præferencer med hensyn til de anvendte metoder, skønt nogle bevismidler kun kan anvendes, hvis optagelse af lovbestemte beviser er blevet umulig (som regel forskellige retshandler, som obligatorisk skal være i skriftlig form – kun hvis de f.eks. er ødelagt, kan bevisoptagelsen ske ved andre midler, f.eks. ved afhøring af vidner). Bevisoptagelse ved afhøring af en part vedrørende den pågældendes krav kan retten kun træffe bestemmelse om i tvister, hvis det omtvistede forhold ikke kan bevises ved andre midler (bortset fra samtykke til en afhøring). Derfor har andre beviser forrang.

2.7 Er visse procedurer for bevisførelse obligatoriske, når bestemte forhold skal bevises?

I nogle tilfælde kan det i lovgivningen være fastsat, hvilke beviser der skal optages; det afhænger af den specifikke tvist (f.eks. i sager om tilladelse til at indgå ægteskab, hvor begge parter skal afhøres).

Visse forhold kan kun bevises på en bestemt måde, f.eks. kan en veksel eller check alene være udstedt ved fremlæggelse af den originale veksel, en afgørelse om indfrielse af vekslen eller et andet dokument; en fuldbyrdelsesordre kan kun fuldbyrdes ved fremlæggelse af en fuldbyrdelsesafgørelse eller et eksekutionsgrundlag osv.).

Til at fastslå visse forpligtelser eller tinglige rettigheder (især vedrørende ejendom) kræver lovgivningen en skriftlig kontrakt – bevisoptagelsesmetoden er således afledt af dette krav.

2.8 Er vidner ved lov forpligtet til at afgive forklaring?

Ja, alle vidner er ved lov forpligtet til at møde for retten som vidner, hvis de indkaldes, og afgive forklaring; de kan ikke lade sig repræsentere af en anden person. Vidner, der opfylder deres forpligtelse til at afgive forklaring, har ret til en "vidnegodtgørelse" (refusion af kontante udgifter og tabt arbejdsfortjeneste).

2.9 I hvilke tilfælde kan de nægte at afgive forklaring?

Vidner kan kun nægte at afgive forklaring i tilfælde, hvor en sådan vidneforklaring ville medføre risiko for strafferetlig forfølgning af vidnet selv eller personer tæt på vidnet. Retten afgør, om begrundelsen for at nægte at afgive forklaring er berettiget. Retten skal også overholde vidners lovfæstede forpligtelse til at bevare fortroligheden af klassificerede oplysninger, som er beskyttet af en særlig lovgivning, og andre fortrolighedsforpligtelser ifølge lovgivningen eller anerkendt af staten (f.eks. forhold anført i en patients sundhedsdokumenter, der er omfattet af "lægelig tavshedspligt", dokumenter, der er omfattet af bankhemmeligheden, osv.). I disse tilfælde kan en person kun afhøres, hvis den afhørte er blevet løst fra den pågældende tavshedspligt af den kompetente myndighed eller af den person, i hvis interesse forpligtelsen består.

2.10 Kan en person, der nægter at afgive forklaring, straffes eller tvinges til at afgive forklaring?

Opfyldelsen af vidneforpligtelsen kan fuldbyrdes ved at den pågældende person indbringes for retten af det tjekkiske politi eller i ekstreme tilfælde ved at pålægge vedkommende en bøde.

2.11 Er visse personer fritaget for at afgive vidneforklaring?

Der er i princippet ingen personkategorier, der ikke kan pålægges at afgive vidneforklaring, der er imidlertid visse faktiske omstændigheder, som visse personer ikke kan pålægges at udtale sig om (se punkt 2.9).

2.12 Hvad er dommerens og parternes rolle ved afhøring af vidner? Under hvilke omstændigheder kan et vidne afhøres ved brug af videomøde og andre tekniske hjælpemidler?

Kun en dommer (retsformanden) har ret til at afhøre et vidne og leder afhøringen. Andre medlemmer af afdelingen og andre parter eller sagkyndige kan kun stille et vidne yderligere spørgsmål med retsformandens tilladelse. Retsformanden kan afvise et bestemt spørgsmål, som f.eks. er ledende, skal lokke vidnet i en fælde eller ikke er passende eller praktisk.

Brugen af moderne teknologi (herunder videokonference), som muliggør fjernafhøring, er i øjeblikket tilladt ved de domstole, der har det nødvendige tekniske udstyr.

3 Vurdering af beviset

3.1 Kan retten tage hensyn til beviser, som en part har tilvejebragt på ulovlig vis?

Ja. Hvis en part fremlægger bevismateriale for at bevise sine påstande, som den pågældende har opnået eller fremskaffet i strid med generelt bindende lovgivning, og opnåelsen eller fremskaffelsen af bevismaterialet har ført til en krænkelse af en anden fysisk eller juridisk persons rettigheder, tager retten ikke disse beviser i betragtning, da de ikke er lovlige.

3.2 Tillægges en parts egen forklaring værdi som bevismiddel?

Retten kan træffe afgørelse om bevisoptagelse gennem afhøring af parterne, hvis det omtvistede forhold ikke kan bevises på anden måde, og hvis den part, der skal afhøres, accepterer det. Denne bestemmelse gælder ikke i sager inden for den frivillige retspleje, dvs. i sager, retten kan iværksætte på eget initiativ (jf. afsnit 2.1), og i skilsmisssager eller i sager om opløsning, ugyldiggørelse eller fravær af et partnerskab. Kun en afhøring af parter, som retten har afsagt særskilt kendelse om som bevis i sagen for at bevise påståede forhold, betragtes som et bevismiddel.

4 Har denne medlemsstat i overensstemmelse med artikel 2, stk. 1, i forordningen om bevisoptagelse angivet andre myndigheder, der har kompetence til at optage bevis i forbindelse med retssager på det civil- og handelsretlige område inden for rammerne af forordningen? I bekræftende fald, i hvilke sager kan de så optage bevis? Kan de kun begære bevisoptagelse, eller kan de også bidrage til bevisoptagelsen på grundlag af en begæring fra en anden medlemsstat? Se også meddelelser afgivet i henhold til artikel 2, stk. 1, i forordningen om bevisoptagelse.

Sådanne myndigheder findes ikke i Tjekkiet.

Sidste opdatering: 14/04/2023

De nationale sprogudgaver af denne side vedligeholdes af EJM-kontaktpunkterne. Oversættelserne er lavet af Europa-Kommissionen. Eventuelle ændringer af originalen, som de kompetente nationale myndigheder har lavet, er muligvis ikke gengivet i oversættelserne. Hverken ERN eller Kommissionen påtager sig noget ansvar for oplysninger og data, der er indeholdt i eller henvises til i dette dokument. Med hensyn til de ophavsretlige regler i den medlemsstat, der er ansvarlig for nærværende side, henvises der til den juridiske meddelelse.

Den originale sprogudgave af denne side [de](#) er blevet ændret for nylig. Den sprogudgave, du kigger på nu, er i øjeblikket ved at blive oversat af vores oversættere.

Følgende sprog: [en](#) er allerede oversat.

Bevisoptagelse - Tyskland

1 Bevisbyrde

1.1 Hvad er reglerne om bevisbyrde?

I en civil sag påhviler det i princippet de enkelte parter at føre bevis for faktiske omstændigheder, der er en betingelse for, at en for dem fordelagtig retsregel kan finde anvendelse. Bevisbyrdens fordeling tager således ofte udgangspunkt i den materielle civilret, da denne omfatter elementerne i klagepunkter, materielle bestemmelser, realitetsindsigelser og bemærkninger. Den part, som ifølge de faktiske omstændigheder, der udløser en rettighed (f.eks. indgåelse af en salgsaftale), har en rettighed (f.eks. betaling af købsprisen), skal beskrive disse faktiske omstændigheder på behørig vis (princippet om bevisoptagelse) og føre bevis for dem, hvis de bestrides af modparten. Til gengæld skal modparten fastslå og bevise, at denne har visse modstridende rettigheder, eller at han eller hun kan gøre indsigelse (f.eks. hvis forpligtelserne allerede er opfyldt). Hvis der efter anvendelsen af alle de i retsplejen tilladte bevismidler stadig er uklarhed om en faktisk omstændighed, må der træffes afgørelse under hensyn til, hvem der har bevisbyrden. Her taber den part, der efter bestemmelserne om bevisbyrde skal føre bevis for de pågældende faktiske omstændigheder, på grund af manglende beviser.

1.2 Er der regler, der fritager for at føre bevis for bestemte forhold? I hvilke tilfælde? Er det muligt at føre bevis for, at en bestemt formodningsregel ikke er gyldig?

Tysk ret indeholder bestemmelser om forskellige former for bevislempelse, og man kan helt blive fritaget for bevisbyrden. Det findes der flere oplysninger om nedenfor.

1. Omvendt bevisbyrde

I en civil sag taler man om omvendt bevisbyrde, når man vender den grundlæggende retsregel om, ifølge hvilken de enkelte parter skal føre bevis for de forhold, der er til fordel for dem. Omvendt bevisbyrde indebærer, at det er modparten, der skal føre bevis for, at der ikke findes noget forhold, som er til fordel for den anden part. F.eks. indeholder § 476 i den tyske civile lovbog (BGB) en bestemmelse om omvendt bevisbyrde inden for købeloven ("Hvis der opstår en materiel fejl inden for de seks måneder, der følger efter risikoovergangen, antages det, at varen allerede var fejlbehæftet på tidspunktet for risikoovergangen, medmindre denne antagelse er uforenelig med varens art eller den konstaterede fejl"). I dette tilfælde er det således ikke køber, der skal bevise, at fejlen allerede eksisterede, da varen blev overdraget, men sælger, der skal føre bevis for, at varen ikke var fejlbehæftet fra starten af.

2. Lempelse af bevisbyrden

a. Den ved lov fastsatte formodningsregel bestemmer, at det under visse omstændigheder (udgangspunktet for formodningen) skal formodes, at der foreligger andre forhold, og at der skal tages udgangspunkt i disse ved den juridiske vurdering. Lovbestemte formodningsregler indebærer en lempelse for den part, der har bevisbyrden, idet denne part kun skal beskrive og bevise de faktiske omstændigheder, som formodningen bygger på. I henhold til § 292 i den tyske civile retsplejelov (ZPO) er det tilladt at føre modbevis. Formodningsreglerne kan vedrøre faktiske omstændigheder som f.eks. formodningen om, at et pantebrev er blevet overgivet til en kreditor, hvis kreditoren er i besiddelse heraf, jf. BGB § 1117, stk. 3. De kan også vedrøre rettigheder, f.eks. formodningen om, at det er den, til hvem der er udstedt en arveattest, der er arveberettiget, jf. BGB § 2365.

b. Man siger, at der foreligger en faktisk formodning, når en ret — med udgangspunkt i egne erfaringer eller en sagkyndigs erklæring — kan drage konklusioner om faktiske omstændigheder, som ikke er bevist, ud fra beviste faktiske omstændigheder ([indiciebeviser](#)). Det indiciebevis, at temperaturen på et givet tidspunkt lå langt over frysepunktet, kan f.eks. ifølge almindelig erfaring føre til den konklusion, at en person ikke kan være faldet på grund af isslag på selv samme tidspunkt. Modparten kan afkræfte en sådan formodning ved at fremkomme med faktiske oplysninger, som rejser begrundet tvivl om, hvorvidt der virkelig har været tale om det formodede typiske hændelsesforløb.

3. Ud fra rimelighedsbetragtninger og ønsket om en rimelig afvejning af parternes interesser fordeles bevisbyrden i retspraksis i stadig højere grad på grundlag af risikofaktorer. De vigtigste sagstyper er:

Producentansvar (BGB § 823, stk. 1)

Bevisbyrden for, at et produkt har været fejlbehæftet, at der er opstået en skade, og at der er en årsagssammenhæng mellem fejlen og skaden, påhviler skaderamte. Til gengæld påhviler det producenten at føre bevis for, at han har opfyldt sine forpligtelser med hensyn til organisation, formidling af instrukser, produktovervågning og risikoforebyggelse, og at han derfor ikke ifalder erstatningsansvar.

Oplysnings- og rådgivningspligt

Ved misligholdelse af særlige kontraktlige eller prækontraktlige oplysnings-, advarsels- og rådgivningsforpligtelser har den, der har tilsidesat sådanne forpligtelser, bevisbyrden for, at skaden også ville være opstået, selv om forpligtelserne var blevet opfyldt. Der foreligger en formodning om, at skaderamte ville have fulgt de pågældende råd.

1.3 I hvor høj grad skal retten være overbevist om et forhold for at basere sin dom på det pågældende forhold?

ZPO § 286 indeholder den væsentlige civile retsplejegrundsætning, at bevisvurderingen er fri. Retten skal således under hensyntagen til de samlede retsforhandlinger og resultaterne af en eventuel bevisoptagelse efter egen fri overbevisning afgøre, om en faktisk omstændighed, som påberåbes, må anses for at være sand eller usand.

En overvejende eller høj grad af sandsynlighed er ikke alene tilstrækkeligt til, at der er ført bevis for en faktisk omstændighed. På den anden side behøver enhver mulig tvivl ikke at være fuldstændig udelukket. Det er tilstrækkeligt, at der foreligger en for det praktiske liv brugbar sikkerhed, der fortrænger en mulig resttvivl, uden at en sådan tvivl skal være helt udelukket.

En undtagelse med hensyn til bevisskravet gælder i de tilfælde, hvor det efter loven er tilstrækkeligt at sandsynliggøre en faktisk omstændighed (f.eks. i forbindelse med foreløbige retsmidler). Sandsynliggørelsen kræver, at der skal være en overvejende sandsynlighed for, at det, der hævdes, er korrekt. Ved sandsynliggørelse er den pågældende part ikke tvunget til at anvende egentlige bevismidler (vidne, bevisdokument, syn og skøn, sagkyndig, partsafhøring). Det er f.eks. i henhold til ZPO § 294 også muligt at afgive en erklæring på tro og love.

2 Bevisoptagelse

2.1 Kræver bevisoptagelse altid, at en part skal anmode herom, eller kan dommeren i visse tilfælde også optage bevis af egen drift?

Ifølge det forhandlingsprincip, der gælder for civilretlige sager, er det alene op til parterne at tilvejebringe processtoffet og bevismidlerne. Retten kan ikke af egen drift tilføre sagen yderligere processtof og lægge dette til grund for afgørelsen. Under alle omstændigheder er retten underlagt en oplysnings- og vejledningspligt efter ZPO § 139.

Til trods for forhandlingsprincippet er det undtagelsesvist også muligt for retten selv at foranledige bevisoptagelse. Det skal dog ske på grundlag af parternes sagsfremstilling og må ikke tage sigte på en undersøgelse af de faktiske omstændigheder.

Retten kan således af egen drift udmelde syn og skøn eller indhente sagkyndige erklæringer og rådføre sig med sagkyndige (ZPO § 144), kræve relevante dokumenter fremlagt (ZPO § 142) og anordne supplerende afhøring af en part (ZPO § 448). Det er også muligt for retten af egen drift at pålægge en part at afgive forklaring (ZPO § 448). Den faktiske omstændighed, der skal føres bevis for, skal dog have en vis grad af sandsynlighed.

I sager under den frivillige retspleje og i familiesager, der ikke betegnes som familietvister (dvs. som ikke er omfattet af de bevisretlige bestemmelser i ZPO), finder princippet om prøvelse ex officio anvendelse i henhold til § 26 i lov om behandling af familiesager og sager under den frivillige retspleje (FamFG). Det betyder, at retten af egen drift skal fastslå de for sagen relevante omstændigheder og frembringe det bevismateriale, den finder passende, når der hersker tvivl om, hvorvidt visse faktiske omstændigheder er korrekte eller ej. I denne forbindelse er retten ikke bundet af parternes beviskrav.

2.2 Hvad sker der efterfølgende, hvis dommeren imødekommer en anmodning fra en af parterne om bevisoptagelse?

Egentligt bevis:

Såfremt parterne fremsætter modstridende påstande, anvendes der efter den civile retsplejelov

en procedure med egentlige beviser, og her er bevismidlerne erklæringer fra sagkyndige, syn og skøn, bevisdokumenter, vidneudsagn og partsafhøring (jf. ovenfor). Når en part har anmodet om bevisoptagelse, træffer retten beslutning herom alt efter de faktiske omstændigheder, der skal føres bevis for. Det sker uden særlige formkrav under de mundtlige forhandlinger eller ved en kendelse om bevisoptagelse i henhold til ZPO § 358. En sådan kendelse skal ifølge ZPO § 359 indeholde en angivelse af de omtvistede faktiske omstændigheder, der skal bevises, og af de bevismidler, der skal benyttes, med angivelse af de vidner og sagkyndige eller den part, der skal afhøres, samt angivelse af den part, der har anmodet om bevisoptagelsen.

Derefter følger bevisoptagelsen, som finder sted efter de gældende bestemmelser (ZPO §§ 355-484). I den forbindelse er det navnlig principperne om umiddelbarhed (Grundsatz der Unmittelbarkeit, jf. ZPO § 355) og partsøffentlighed (Grundsatz der Parteiöffentlichkeit, jf. ZPO § 357), der skal iagttages.

Umiddelbarhedsprincippet indebærer, at bevisoptagelsen skal ske for den ret, der behandler sagen, da det er den, der skal vurdere bevisernes vægt.

Undtagelser fra dette princip er kun mulige i de tilfælde, der er angivet i loven, og i hvilke bevisoptagelsen kan overdrages til et af rettens medlemmer (ZPO § 361) eller til en anden ret (ZPO § 362). Partsøffentlighedsprincippet indebærer, at sagens parter har ret til at være til stede under bevisoptagelsen og til at udspørge eventuelle vidner (ZPO § 397).

Resultatet af bevisoptagelsen er derefter genstand for drøftelser med parterne under de mundtlige forhandlinger, jf. ZPO § 285. På grundlag af det samlede resultat af forhandlingerne, herunder bevisoptagelsen, skal retten derefter ved en fri bevisvurdering fastslå de faktiske omstændigheder, jf. ZPO § 286.

Frie beviser:

Det modsatte af egentlige beviser er frie beviser, hvor de faktiske omstændigheder kan fastlægges på enhver måde, som retten finder nødvendig, og i vid udstrækning uden formkrav. I civile sager antages frie beviser i henhold til ZPO § 284 ikke uden parternes samtykke.

I henhold til FamFG § 30, stk. 2 og 3, optages der i de sager, der henhører under FamFG, ingen egentlige beviser i den i ZPO omhandlede forstand, men retten indsamler de nødvendige beviser i behørig form, jf. FamFG § 29, stk. 1. Parterne kan ganske vist forelægge retten visse bevismidler, men det er retten selv, der afgør, om og i hvilket omfang bevisoptagelsen er nødvendig, og hvordan beviserne skal optages.

2.3 I hvilke tilfælde kan en anmodning fra en af parterne om bevisoptagelse afvises af retten?

En anmodning om bevisoptagelse kan af formelle eller bevisretlige grunde afslås, såfremt:

den pågældende omstændighed ikke kræver bevisførelse, dvs. at den allerede er godtgjort, at den er almindeligt kendt eller ubestridt

den pågældende omstændighed er uden nævneværdig betydning, dvs. at den ikke vil have nogen indflydelse på rettens afgørelse

bevismidlet er uegnet som bevis for den anførte omstændighed (forekommer meget sjældent, da beviser ikke må vurderes inden bevisoptagelsen)

det ikke er muligt at fremskaffe bevismidlet

bevismidlet ikke er tilladt, f.eks. på grund af retsstridige påstande "uden hold i virkeligheden" eller som følge af, at vidnets tavshedspligt er til hinder herfor (medmindre vidnet fritages for sin tavshedspligt)

bevisoptagelse finder sted efter rettens skøn, f.eks. bedømmelsen af en opstået skade i henhold til ZPO § 287

den pågældende omstændighed allerede i en anden retssag er fastslået på en måde, der er bindende for begge parter

anmodningen skal afvises på grund af fristoverskridelse (ZPO § 296, stk. 1)

bevisoptagelse ikke kan finde sted som følge af en hindring af ukendt varighed, og en herfor fastsat frist allerede er overskredet, så retssagen ville blive forsinket (ZPO § 356).

2.4 Hvilke forskellige bevismidler findes der?

De fem bevismidler, der kan benyttes som egentlige beviser (Strengbeweis), er:

Syn og skøn, jf. ZPO §§ 371-372a

Syn og skøn er enhver form for besigtigelse, som dommeren foretager for at danne sig sin egen opfattelse i bevisøjemed. På trods af betegnelsen "syn og skøn" kan undersøgelsen også foretages ved at føle, lugte, høre eller smage. Syn og skøn kan derfor også omfatte lydoptagelser, billedmedier og elektroniske medier.

Vidneførsel, jf. ZPO §§ 373-401

Vidneforklaringer tjener til at påvise faktiske begivenheder, der har fundet sted, og som vidnet selv har overværet. Et vidne må ikke være part i sagen.

Hvis det kræves, at vidnet har særlige faglige kompetencer for at kunne vurdere den pågældende faktiske begivenhed, taler man om et sagkyndigt vidne (ZPO § 414), f.eks. en vagtlæge, der udtaler sig om personskader som følge af ulykke.

Sagkyndig erklæring, jf. ZPO §§ 402-414

Den sagkyndige bistår dommeren med specialviden, som er nødvendig for vurderingen af visse faktiske omstændigheder. Den sagkyndige konstaterer ikke selv de faktiske omstændigheder. Han skal blot foretage en vurdering på grundlag af allerede konstaterede faktiske omstændigheder.

Kun hvis selve konstateringen af de faktiske omstændigheder kræver særlig specialviden, kan det overlades til den sagkyndige at foretage en sådan konstatering. Et eksempel herpå er en lægelig diagnose.

En sagkyndig erklæring, der er indhentet ensidigt af en af parterne, kan kun undtagelsesvis lægges til grund som bevis, og det forudsætter, at begge parter giver deres samtykke hertil.

Bevisdokumenter, jf. ZPO §§ 415-444

Bevisdokumenter i den i ZPO omhandlede forstand er skriftlige erklæringer, der kan tjene som bevis for en parts omtvistede indlæg. I loven sondres der i relation til dokumenters beviskraft mellem officielle bevisdokumenter (ZPO §§ 415, 417 og 418) og private bevisdokumenter, jf. ZPO § 416.

Partsafhøring, jf. ZPO §§ 445-455

Afhøring af parterne er i forhold til andre bevismidler subsidiær og er kun tilladt i forbindelse med hovedbeviset (ZPO § 445, stk. 2). I princippet kan den part, der har bevisbyrden, kun anmode om, at modparten afhøres (ZPO § 445, stk. 1). Afhøring af parterne kan i øvrigt kun foretages med modpartens samtykke eller på rettens initiativ.

Retten kan i en procedure med frie beviser indsamle de nødvendige beviser i behørig form. Rettens efterforskningsarbejde kan efterfølges af bevisoptagelsen, uden at retten skal afsige kendelse herom. Egentlige beviser kan omfatte officielle oplysninger fra myndighederne, uformelle telefoninterviews eller skriftlige interviews, anvendelse af lyd- og videooptagelser og dataregistreringer. Resultaterne af bevisoptagelsen skal nedfældes skriftligt, jf. FamFG § 29, stk. 3.

2.5 Hvad er procedureerne for vidneforklaringer, og adskiller de sig fra procedureerne for udtalelser fra sagkyndige? Hvad er reglerne for afgivelse af skriftlig forklaring og fremlæggelse af sagkyndiges rapporter/udtalelser?

Alle bevismidler er ligeværdige som følge af princippet om, at rettens bevisbedømmelse er fri, og der er ingen forskel med hensyn til deres beviskraft.

Forskellen består alene i den måde, beviserne optages på.

Vidneførsel

Vidnerne afhøres hver for sig, og vidner, der efterfølgende skal afhøres, må ikke høre vidneforklaringerne, jf. ZPO § 394, stk. 1. Vidner, hvis forklaringer er indbyrdes modstridende, kan konfronteres med hinanden, jf. ZPO § 394, stk. 2.

Vidnet pålægges inden afhøringen at tale sandt og gøres opmærksom på, at der senere kan blive tale om edsafleggelse, jf. ZPO § 395, stk. 1. Afhøringen begynder med spørgsmål vedrørende vidnets personoplysninger, jf. ZPO § 395, stk. 2. Derefter udspørges vidnet i henhold til ZPO § 396 om de faktiske omstændigheder i sagen. Retten forsøger at medvirke til, at vidnet kan give en sammenhængende forklaring om de faktiske omstændigheder, afhøringen vedrører. Retten stiller om nødvendigt supplerende spørgsmål med henblik på præcisering eller komplettering af vidneudsagnet.

Parterne har ret til at overvære vidneafhøringen og til at stille vidnet spørgsmål. I en sag, hvor parterne skal være repræsenteret ved en advokat, har parterne selv principielt kun ret til at forelægge spørgsmål, som vidnet skal besvare, mens advokaten kan stille spørgsmål direkte til vidnet, jf. ZPO § 397. Reglerne om vidneafhøring finder tilsvarende anvendelse, når bevisoptagelsen finder sted ved afhøring af sagkyndige og sagens parter, jf. ZPO §§ 402 og 451.

Bevisdokumenter

Dokumentbevis føres i princippet ved forelæggelse af bevisdokumentet. I de tilfælde, hvor den part, der skal føre beviset, ikke selv er i besiddelse af dokumentet, men dette befinder sig hos modparten eller tredjemand, finder bevisførelsen sted ved en begæring om, at modparten eller tredjemand pålægges at fremlægge dokumentet, jf. ZPO §§ 421 og 428. Forpligtelsen til at forelægge dokumentet er undergivet de civile retlige bestemmelser og består, når den bevisførende kan forlange, at modparten eller tredjemand udleverer eller fremlægger dokumentet, jf. ZPO § 422. Den bevisførende skal begrunde, hvorfor der foreligger en sådan forpligtelse, jf. ZPO § 424, nr. 5, andet punktum. Skriftlige erklæringer afgivet af sagkyndige betragtes også som bevisdokumenter i den i ZPO omhandlede forstand.

2.6 Har visse procedurer for bevisførelse større vægt end andre?

I princippet nej. Alle bevismidler er ligeværdige. Dette følger af grundsætningen om den fri bevisvurdering i henhold til ZPO § 286. Ifølge denne bestemmelse skal det samlede resultat af bevisoptagelsen lægges til grund ved rettens bevisbedømmelse. Kun i undtagelsestilfælde er der fastsat bindende bevisregler, f. eks. vedrørende beviskraften af retsprotokoller jf. ZPO § 165, domme jf. ZPO § 314 og visse andre dokumenter jf. ZPO §§ 415-418.

2.7 Er visse procedurer for bevisførelse obligatoriske, når bestemte forhold skal bevises?

Nej, ZPO indeholder i princippet ingen bestemmelser om, at der skal anvendes bestemte midler med henblik på at føre bevis for bestemte forhold.

Der findes dog en undtagelse, som kun gælder for bestemte sagstyper. I påkravs- og vekselsager kan de faktiske omstændigheder, der ligger til grund for sagen, kun bevises ved hjælp af dokumenter, og alle andre forhold kan kun bevises ved hjælp af dokumenter eller partsafhøring, ZPO §§ 592 ff.

I visse sager, som vedrører faktiske omstændigheder af afgørende betydning for de grundlæggende rettigheder, er det i henhold til FamFG obligatorisk at indhente en erklæring fra en sagkyndig, f.eks. forud for udpegelsen af en værge, jf. FamFG § 280, eller forud for en persons anbringelse på en institution, jf. FamFG § 312.

2.8 Er vidner ved lov forpligtet til at afgive forklaring?

Ethvert korrekt tilsagt vidne, der er underlagt tysk domsmyndighed, er forpligtet til at give møde i retten, til at afgive vidneforklaring og til at aflægge ed.

Vidnepligten omfatter også vidnets pligt til på forhånd at efterse optegnelser og til at opfriske sin viden om sagen, ZPO § 378. Den omfatter ingen pligt til at undersøge forhold, som vidnet ikke i forvejen er bekendt med.

2.9 I hvilke tilfælde kan de nægte at afgive forklaring?

I den civile retsplejelov sondres der mellem retten til af personlige årsager at nægte at afgive vidneforklaring (ZPO § 383) og retten til af saglige grunde at nægte at afgive vidneforklaring (ZPO § 384). Retten til at nægte at afgive vidneforklaring efter ZPO § 383 er dels begrundet i vidnets familiære forbindelser, dels i vidnets loyalitet i arbejdsforhold, og har til formål at undgå interessekonflikter.

Retten til at nægte at afgive vidneforklaring af personlige årsager tilkommer den forlovede (nr. 1), ægtefællen (nr. 2) og livspartneren (nr. 3), ved ægteskab og partnerskab også efter, at et sådant er ophørt. Desuden kan den, der i direkte linje er eller var beslægtet eller besvogret med en part eller i sidelinje indtil tredje led er beslægtet med eller indtil andet led er eller var besvogret med en part (nr. 3), nægte at afgive vidneforklaring. Med sidelinje menes ikke i direkte linje, men med afstamning efter samme tredje person. Slægtskabets eller svogerskabets grad fastslås efter antallet af generationer.

Desuden kan præster ifølge ZPO § 383, nr. 4, nægte at afgive vidneforklaring, og det samme gælder personer, der i forbindelse med deres arbejde medvirker eller har medvirket ved forberedelse, fremstilling eller udbredelse af periodiske skrifter eller radioudsendelser (nr. 5), samt personer, der i kraft af deres hverv, stilling eller profession har fået betroet oplysninger, som i sagens natur eller ifølge loven er omfattet af tavshedspligt (nr. 6).

Den erhvervsbegrundede ret til at nægte at afgive vidneforklaring omfatter alt, hvad de nævnte personer netop på grund af deres særlige stilling har fået kendskab til.

Vidnefritagelsesgrunden i ZPO § 384 har derimod til formål at beskytte vidnet mod de følger, som en vidnepligt kunne få. Den giver udelukkende vidnet ret til at undlade at besvare bestemte spørgsmål, men fritager det ikke for at afgive forklaring.

Retten til ikke at vidne efter ZPO § 384 omfatter spørgsmål, hvis besvarelse for vidnet selv eller for en person, som vidnet er i familie med på en af de i ZPO § 383 anførte måder, ville medføre en direkte formueretlig skade (nr. 1) eller udsætte vedkommende for vanære eller endog fare for en straffesag eller en disciplinærsag (nr. 2). Desuden er vidnet ikke forpligtet til at besvare et spørgsmål, hvis han derved ville afsløre en handels- eller forretningshemmelighed (nr. 3).

I ZPO § 385 er fastsat visse undtagelser fra den ovenfor omhandlede ret til ikke at afgive vidneforklaring. Særlig vigtig er fritagelse for tavshedspligt i henhold til ZPO § 385, stk. 2, som for præster og andre personer, der ifølge ZPO § 383, stk. 1, nr. 6, er undergivet en tavshedspligt, medfører, at vidnepligten igen opstår.

2.10 Kan en person, der nægter at afgive forklaring, straffes eller tvinges til at afgive forklaring?

Ja. Hvis et korrekt tilsagt vidne ikke giver møde i retten, pålægger retten i henhold til ZPO § 380, stk. 1, en bøde, og hvis den ikke kan inddrives, forvandles den til hæfte. Bøden kan andrage mellem 5 og 1 000 EUR, jf. artikel 6, stk. 1, i lov om ikrafttrædelse af den tyske straffelov (Einführungsgesetz zum Strafgesetzbuch (EGStGB)), og hæftestrafen ligger på mellem én dag og seks uger, jf. EGStGB § 6, stk. 2. Desuden pålægges vidnet at betale de omkostninger, som udeblivelsen medfører.

Undlader et vidne igen at give møde i retten, kan det ud over fastsættelsen af bøden besluttes, at vidnet skal fremstilles i retten i medfør af ZPO § 380, stk. 2. Sådanne foranstaltninger træffes ikke, hvis vidnet rettidigt giver en gyldig begrundelse for ikke at kunne komme. Ved en efterfølgende begrundelse skal vidnet kunne godtgøre, at han var uden skyld i den opståede forsinkelse, jf. ZPO § 381.

Hvis vidnet nægter at afgive vidneforklaring eller at aflægge ed uden nogen form for begrundelse eller med en begrundelse, der anses for at være uden retlig betydning, kan der ifølge ZPO § 390, stk. 1, over for vidnet træffes de samme foranstaltninger som over for et vidne, der er udeblevet uden grund. Hvis vidnet igen nægter at afgive vidneforklaring, kan retten efter begæring idømme vidnet hæfte, indtil vidnepligten efterkommes, dog ikke længere end indtil sagens afslutning i den pågældende instans, jf. ZPO § 390, stk. 2.

2.11 Er visse personer fritaget for at afgive vidneforklaring?

Nej, der findes ikke nogen almindelig "vidneuegnethed". Enhver, der mentalt er i stand til at opfatte faktiske begivenheder og til at forstå og besvare spørgsmål herom, kan således optræde som vidne, uanset alder og handleevne.

Der gælder ingen særlige regler for personer, der allerede er blevet dømt for forsætlige falske vidneudsagn eller for mened.

En person, der selv direkte som part eller retlig repræsentant deltager i sagen, kan dog ikke optræde som vidne. En undtagelse gælder for parter i sagen, for så vidt angår udsagn om forhold, der udelukkende vedrører andre parter i sagen. En retlig repræsentant kan i visse tilfælde afgive vidneudsagn, hvis det forhold, afhøringen vedrører, intet har at gøre med vedkommendes opgaver som retlig repræsentant. F.eks. kan en værge afgive vidneudsagn om forhold, der intet har at gøre med vedkommendes opgaver som værge, i en retssag, hvor den umyndige er part.

Det afgørende tidspunkt for vurderingen af muligheden for at afgive vidneudsagn er altid tidspunktet for vidneafhøringen.

2.12 Hvad er dommerens og parternes rolle ved afhøring af vidner? Under hvilke omstændigheder kan et vidne afhøres ved brug af videomøde og andre tekniske hjælpemidler?

Dommeren leder vidneafhøringen. Det kan også overlades til et af rettens medlemmer at forestå vidneafhøringen eller til en anden ret, hvis det allerede fra starten må formodes, at den ret, der behandler sagen, vil være i stand til at foretage en korrekt bevisvurdering, også uden at have været direkte involveret i bevisoptagelsen.

Vidnerne afhøres hver for sig, og vidner, der efterfølgende skal afhøres, må ikke høre vidneforklaringerne, jf. ZPO § 394, stk. 1. Vidner, hvis forklaringer er indbyrdes modstridende, kan konfronteres med hinanden, jf. ZPO § 394, stk. 2.

Parterne har ret til at overvære vidneafhøringen og til at stille vidnet spørgsmål. I en sag, hvor parterne skal være repræsenteret ved en advokat, har parterne selv principielt kun ret til at forelægge spørgsmål, som vidnet skal besvare, mens advokaten kan stille spørgsmål direkte til vidnet, jf. ZPO § 397.

Afhøring af et vidne via videokonference er tilladt, hvis retten giver tilladelse hertil efter anmodning fra en af parterne, jf. ZPO § 128a, stk. 2.

3 Vurdering af beviset

3.1 Kan retten tage hensyn til beviser, som en part har tilvejebragt på ulovlig vis?

Der findes i princippet intet forbud mod at tage hensyn til beviser i den civile retspleje. Den eneste undtagelse herfra er forbuddet mod at tage hensyn til tidligere straffe, der er — eller som opfylder betingelserne for at blive — slettet af det centrale strafferegister, jf. § 51 i lov om centralregistre (Bundeszentralregistergesetz (BZRG)).

Ifølge forfatningsdomstolens (*Bundesverfassungsgericht*) retspraksis kan det imidlertid overvejes at forbyde at tage hensyn til beviser i en civil sag, hvis beviserne på ulovlig vis krænker en af modpartens grundlovssikrede grundlæggende rettigheder — navnlig den menneskelige værdighed og individets rettigheder — og denne krænkelse ikke undtagelsesvis ville være berettiget. Der skal foretages en konkret afvejning af de berørte interesser, idet der tages hensyn til alle de faktiske omstændigheder i sagen.

Et sådant forbud gælder ifølge denne retspraksis f.eks. generelt i tilfælde af hemmelige båndoptagelser, aflytning ved hjælp af minisendere, retningsfølsomme mikrofoner eller samtaleanlæg samt anvendelse af ulovligt tilegnede personlige optegnelser såsom dagbøger og personlige breve.

I alle disse tilfælde kan en konkret afvejning af de berørte interesser i den pågældende sag dog føre til, at der undtagelsesvis kan tages hensyn til de ulovligt tilvejebragte beviser, så længe dette ikke indebærer et indgreb i den pågældendes privatliv.

Om en overtrædelse af processuelle regler også indebærer et forbud mod at tage hensyn til beviset, må afgøres konkret under hensyntagen til de pågældende regler. Mangler, der har indflydelse på behandlingen af en sag, herunder navnlig sagens form, kan ifølge ZPO § 295, stk. 1, afhjælpes. F.eks. er afhøring af en part som vidne en procedurefejl, der kan afhjælpes, hvilket betyder, at der kan tages hensyn til udsagnet, hvis parterne er indforståede hermed eller ikke påberåber sig fejlen inden afslutningen af det følgende mundtlige retsmøde. Også en undladt retsbelæring om retten til at nægte at afgive vidneforklaring kan ifølge ZPO § 295, stk. 1, afhjælpes.

Tilsidesættelse af bestemmelser, der har karakter af ufragelige processuelle grundsætninger, kan derimod ikke afhjælpes, jf. ZPO § 295, stk. 2. Som eksempel kan nævnes de punkter, som retten af egen drift skal sikre sig er opfyldt, såsom f.eks. procesforudsætninger, antagelse af retsmidler og udelukkelse af en inhabil dommer.

3.2 Tillægges en parts egen forklaring værdi som bevismiddel?

Som allerede nævnt under punkt 2.4 kan afhøring af parterne i visse tilfælde tillægges beviskraft. Det tilkommer i givet fald dommeren efter eget skøn at afgøre, hvilken vægt et sådant bevis skal tillægges, jf. ZPO § 286.

Sidste opdatering: 11/03/2024

De nationale sprogudgaver af denne side vedligeholdes af EJN-kontaktpunkterne. Oversættelserne er lavet af Europa-Kommissionen. Eventuelle ændringer af originalen, som de kompetente nationale myndigheder har lavet, er muligvis ikke gengivet i oversættelserne. Hverken ERN eller Kommissionen påtager sig noget ansvar for oplysninger og data, der er indeholdt i eller henvises til i dette dokument. Med hensyn til de ophavsretlige regler i den medlemsstat, der er ansvarlig for nærværende side, henvises der til den juridiske meddelelse.

Den originale sprogudgave af denne side [\[et\]](#) er blevet ændret for nylig. Den sprogudgave, du kigger på nu, er i øjeblikket ved at blive oversat af vores oversættelse.

Bevisoptagelse - Estland

1 Bevisbyrde

1.1 Hvad er reglerne om bevisbyrde?

Spørgsmålet om bevisbyrde reguleres af § 230 i den civile retsplejelov (*tsiviilkohtumenetluse seadustik*), hvori det er fastsat, at hver part i en retssag skal bevise de forhold, der ligger til grund for deres påstand og indsigelser, medmindre andet er fastsat ved lov. Medmindre andet er fastsat ved lov, kan parterne endvidere indgå aftale om en anden fordeling af bevisbyrden end den, der er fastsat ved lov og indgå aftale om, hvilke bevismidler der kan anvendes til at

bevise visse forhold. Medmindre andet er fastsat ved lov, kan retten optage bevis af egen drift i ægteskabssager, faderskabssager, sager vedrørende et barns tarv eller civile søgsmål.

1.2 Er der regler, der fritager for at føre bevis for bestemte forhold? I hvilke tilfælde? Er det muligt at føre bevis for, at en bestemt formodningsregel ikke er gyldig?

Forhold, som efter rettens opfattelse er almen viden, skal ikke bevises. Forhold, om hvilke der foreligger pålidelige oplysninger fra uafhængige kilder, kan betegnes som almen viden af retten. Det er heller ikke nødvendigt at føre bevis for en parts anbringende vedrørende en faktisk omstændighed, når modparten tager bekræftende til genmæle. En sådan erkendelse, som retten lægger til grund for sagen, indebærer en ubetinget og udtrykkelig anerkendelse af et faktum, der fremsættes i en skriftlig erklæring til retten eller under retsmødet, hvor dette noteres i retsprotokollen. En erkendelse kan kun trækkes tilbage med modpartens samtykke, eller hvis den part, der trækker den tilbage, godtgør, at angivelsen vedrørende eksistensen eller den manglende eksistens af den faktiske omstændighed er usand, og at dette skyldes en misforståelse af den faktiske omstændighed. I sådanne tilfælde anses modparten for ikke at have erkendt den faktiske omstændighed. Retten lægger erkendelsen til grund for sagen, så længe modparten ikke udtrykkeligt har bestridt et anbringende vedrørende en faktisk omstændighed, og det ikke fremgår af modpartens øvrige bemærkninger, at han har til hensigt at gøre det.

1.3 I hvor høj grad skal retten være overbevist om et forhold for at basere sin dom på det pågældende forhold?

Retten bedømmer grundigt og objektivt alle beviser i forhold til loven fra alle perspektiver og afgør ud fra sin egen overbevisning, om et anbringende fremsat af en part i en retssag er godtgjort på baggrund af bl.a. aftaler mellem parterne om bevisførelsen.

2 Bevisoptagelse

2.1 Kræver bevisoptagelse altid, at en part skal anmode herom, eller kan dommeren i visse tilfælde også optage bevis af egen drift?

De berørte parter skal i henhold til § 236, stk. 2, i den civile retsplejelov anmode retten om at optage bevis, men § 230, stk. 3, i samme lov omhandler tilfælde, hvor retten kan optage bevis af egen drift. Medmindre andet er fastsat ved lov, kan retten navnlig optage bevis af egen drift i ægteskabssager, faderskabssager, sager vedrørende et barns tarv og civile søgsmål.

2.2 Hvad sker der efterfølgende, hvis dommeren imødekommer en anmodning fra en af parterne om bevisoptagelse?

Hvis der er brug for yderligere bevisoptagelse for, afsiger retten en kendelse herom, og denne kendelse meddeles sagens parter. Hvis der skal optages bevis fra kilder, der befinder sig uden for den stedlige kompetence for den domstol, hvor sagen føres, kan den pågældende domstol sende en retsanmodning til den domstol, inden for hvis stedlige kompetence beviset kan optages, om at afsige en kendelse om foretagelse af et processkridt. Der kan også optages bevis uden for Estland.

Efter afsigelse af en kendelse skal bevis optages i overensstemmelse med bestemmelserne om bevisoptagelse i kapitel 27-32 i den civile retsplejelov (afhængigt af bevistypen).

2.3 I hvilke tilfælde kan en anmodning fra en af parterne om bevisoptagelse afvises af retten?

Retten kan afslå en anmodning om bevisoptagelse, hvis:

bevismaterialet ikke er relevant for sagen (først og fremmest hvis det ikke er nødvendigt at bevise den omtvistede omstændighed, eller hvis retten vurderer, at der allerede er fremlagt tilstrækkelige beviser for den pågældende faktiske omstændighed)

en faktisk omstændighed ifølge loven eller en aftale mellem parterne skal dokumenteres ved hjælp af en bestemt type af bevis, men der anmodes om optagelse af en anden type bevis

beviset ikke er tilgængeligt, hvis f.eks. kontaktoplysninger for vidnet eller placeringen af et dokument ikke kendes, eller hvis bevisets relevans ikke står i forhold til den tid, der kræves for at optage beviset, eller andre vanskeligheder i forbindelse dermed

anmodningen om bevisoptagelse fremsættes for sent

behovet for bevisoptagelse ikke er begrundet

den part i sagen, der anmoder om bevisoptagelse, ikke på forhånd betaler omkostningerne hertil som krævet af retten.

2.4 Hvilke forskellige bevismidler findes der?

Det fremgår af § 229, stk. 1, i den civile retsplejelov, at et bevismiddel i en civil sag er enhver oplysning, der i processuel forstand er omhandlet i lovgivningen, og på grundlag af hvilken retten efter den procedure, der er fastsat ved lov, bekræfter eksistensen af eller manglen på de faktiske omstændigheder, der ligger til grund for parternes påstande og indsigelser, og andre faktiske omstændigheder, der er relevante for en korrekt afgørelse af sagen.

Ifølge stk. 2 kan bevismidler være vidneforklaringer, forklaringer afgivet under ed af parterne i sagen, skriftligt bevismateriale, fysisk bevismateriale, inspektioner eller sagkyndige erklæringer. I en sag, hvor det offentlige bærer sagsomkostningerne, og i en summarisk sag kan retten også skønne, at andre former for bevis, herunder forklaringer fra en part i sagen, som ikke er afgivet under ed, udgør et tilstrækkeligt bevis for de faktiske omstændigheder.

2.5 Hvad er procedurene for vidneforklaringer, og adskiller de sig fra procedurene for udtalelser fra sagkyndige? Hvad er reglerne for afgivelse af skriftlig forklaring og fremlæggelse af sagkyndiges rapporter/udtalelser?

1) Vidneforklaring

Ifølge § 251, stk. 1, i den civile retsplejelov, kan enhver person, der kan have kendskab til de faktiske omstændigheder, der er relevante for sagen, afhøres som vidne, medmindre personen er part i sagen eller repræsentant for en part i sagen. Vidner skal afgive oplysninger om de forhold, de direkte har overværet. En person, der indkaldes som vidne, skal møde i retten og afgive sandfærdig forklaring for retten om de forhold, vedkommende har kendskab til. I stedet for at deltage i et retsmøde kan vidner afgive skriftlig forklaring, hvis fremmøde i retssalen påfører vidnet en urimelig byrde, og der efter rettens vurdering og under hensyntagen til indholdet af spørgsmålene og vidnets personlighed kan fremskaffes tilstrækkeligt bevis ved hjælp af en skriftlig forklaring. Retten kan også bruge retsprotokollen fra et retsmøde i en anden sag, hvis dette klart vil forenkle proceduren, og hvis retten antager, at den kan bedømme indholdet af retsprotokollen i det nødvendige omfang uden direkte at afhøre vidnet.

Vidnerne høres særskilt. Vidner, der endnu ikke er blevet afhørt, må ikke være til stede i retssalen under behandlingen af sagen. Hvis retten har grund til at tro, at et vidne er bange eller af andre årsager ikke må antages at ville afgive en sandfærdig forklaring, når en part i sagen er til stede, eller hvis en part i sagen påvirker et vidnes forklaring gennem indvendinger eller på anden måde, kan retten lade vedkommende fjerne fra retssalen, mens vidnet afhøres. Når den pågældende person i et sådant tilfælde vender tilbage i retssalen, læses vidnets forklaring op for parten, som derefter får lejlighed til at udspørge vidnet. Hvis vidnets udtalelser er modstridende, kan retten afhøre og udspørge vidnet flere gange i løbet af det samme retsmøde.

Hvis der er tale om skriftlige forklaringer, har parterne i sagen ret til at stille skriftlige spørgsmål til vidnerne via retten. Retten afgør, hvilke spørgsmål vidnet skal besvare. Om nødvendigt kan retten indkalde et vidne til at afgive mundtlig forklaring på et retsmøde.

Hvis en person ikke kan møde frem i retten på grund af sygdom, alder eller handicap eller en anden gyldig grund, eller hvis det af andre årsager er nødvendigt, kan retten aflægge besøg hos vedkommende for at optage forklaringen.

Retten efterprøver beviser direkte (§ 243, stk. 1, i den civile retsplejelov). For at bekræfte troværdigheden af vidneforklaringer kan retten anvende de forskellige metoder, som er opregnet i § 262, stk. 1 og 8, i den civile retsplejelov. Det fremgår eksempelvis af bestemmelsens stk. 1, at retten skal bekræfte vidnets identitet og vedkommendes beskæftigelse, uddannelse, bopæl, forbindelse til sagen og forbindelse til parterne i sagen. Inden vidnet afgiver

forklaring, oplyser retten vidnet om forpligtelsen til at tale sandt og om den fremgangsmåde, der følges, hvis vedkommende nægter at afgive forklaring. Som fastsat i bestemmelsens stk. 8 skal retten om nødvendigt stille yderligere spørgsmål under hele afhøringen med henblik på at præcisere eller supplere forklaringen eller identificere kilden til vidnets viden.

2) Sagkyndig erklæring

For at afklare omstændigheder af relevans for en sag, der kræver særlig sagkyndig viden, kan retten indhente sagkyndige erklæringer på anmodning fra en part i sagen. For at indhente oplysninger om den lovgivning, der gælder i andre stater, efter folkeretten eller sædvaneret kan retten efter anmodning fra en part i sagen eller af egen drift indhente en erklæring fra en sagkyndig i juridiske forhold. Bestemmelserne om vidneafhøring gælder for afhøring af personer med særlig sagkyndig viden med det formål at dokumentere en omstændighed eller en begivenhed, der kræver særlig sagkyndig viden for at blive fortolket korrekt. Hvis en part i sagen har fremlagt en skriftlig erklæring fra en sådan sagkyndig person, og den person ikke afhøres som vidne, betragtes denne erklæring som skriftligt bevismateriale. I stedet for at indhente en sagkyndig vurdering kan retten anvende en sagkyndig erklæring, der er afgivet til brug for en anden sag, eller en sagkyndig erklæring, der er udarbejdet efter anmodning fra den myndighed, der gennemfører en straffesag eller en sag om mindre forseelser, hvis dette forenkler sagen, og hvis retten antager, at den kan bedømme den sagkyndige erklæring i fornødent omfang uden at skulle indhente en ny sagkyndig vurdering. I sådanne tilfælde kan der stilles yderligere spørgsmål til den sagkyndige, eller vedkommende kan pålægges at afgive forklaring i retten.

En sagkyndig vurdering foretages af en retsmediciner eller en anden fagperson, der er ansat ved et statsligt retsmedicinsk institut, af en autoriseret sagkyndig eller en anden person med særlig sagkyndig viden, som retten har udpeget. Retten kan udpege en person som sagkyndig, hvis vedkommende har den viden og erfaring, der er nødvendig for at kunne afgive en sådan erklæring. Hvis der findes en autoriseret sagkyndig, som kan foretage en sagkyndig vurdering, kan en anden person kun udpeges som sagkyndig med gyldig grund. Hvis parterne enes om en sagkyndig, kan retten udpege denne person som sagkyndig, hvis vedkommende kan optræde som sagkyndig i lovens forstand.

En part i sagen har ret til at udspørge den sagkyndige via retten. Retten afgør, hvilke spørgsmål der kræver en sagkyndig erklæring. Retten skal begrunde, hvorfor eventuelle spørgsmål afvises.

Sagkyndige skal indgive deres erklæring til retten skriftligt, medmindre retten anmoder dem om at fremlægge den mundtligt eller med den sagkyndiges samtykke på anden måde. En sagkyndig erklæring skal indeholde en detaljeret beskrivelse af de gennemførte undersøgelser, de konklusioner, man er nået frem til som resultat af disse undersøgelser, og begrundede svar på rettens spørgsmål.

Sagkyndige skal afgive en korrekt og begrundet erklæring om de spørgsmål, de stilles. Med henblik på afgivelse af erklæringen kan en sagkyndig efter behov gennemgå alt det materiale, der er fremlagt i sagen, og anmode retten om referencemateriale og yderligere oplysninger.

En sagkyndig erklæring fremlægges under et retsmøde. Medmindre en sagkyndig erklæring fremlægges skriftligt eller i et format, der kan gengives skriftligt, afgiver den sagkyndige sin erklæring på et retsmøde. Retten kan indkalde en sagkyndig, der har indgivet en erklæring skriftligt eller i et format, der kan gengives skriftligt, til et retsmøde med henblik på afhøring. Retten kan også indkalde en sagkyndig, der har afgivet en erklæring på et retsmøde, hvis en af de berørte parter anmoder herom.

Efter at have gennemgået den sagkyndige erklæring kan parterne i sagen stille spørgsmål til den sagkyndige på et retsmøde med henblik på at få præciseret erklæringen, hvis den sagkyndige er blevet indkaldt til afhøring i retten. Spørgsmålene kan også indgives til retten på forhånd og derefter videregives til den sagkyndige af retten. Retten udelukker alle spørgsmål, der er irrelevante eller ligger uden for den sagkyndiges kompetence.

Bestemmelserne vedrørende afhøring af vidner gælder også for afhøring af sagkyndige.

3) Skriftligt bevismateriale

Skriftligt bevismateriale er skriftlige dokumenter eller andre dokumenter eller lignende datamedier, der er lagret i form af fotografi, video, lyd, elektronisk eller anden form for dataoptagelse, indeholder oplysninger om forhold, der er relevante for sagens afgørelse, og kan forelægges på et retsmøde i en forståelig form.

Officiel og personlig korrespondance, afgørelser fra andre sager og erklæringer fra personer med særlig sagkyndig viden, som er forelagt retten af parter i sagen, betragtes også som skriftligt bevismateriale.

Alle skriftlige dokumenter, der indgives, skal være originaler eller udskrifter. Hvis parterne i sagen indgiver originaldokumenter sammen med en udskrift, kan retten returnere originaldokumenterne og lade en kopi af udskriften attesteret af dommeren indgå i sagsakterne. Efter anmodning fra personer, der indgiver skriftlige dokumenter, kan de originaldokumenter, der indgår i sagsakterne, returneres, når rettens afgørelse har fået retskraft, og sagen er blevet afsluttet. Udskriften opbevares i sagsakterne. Retten kan fastsætte en frist for behandlingen af et indgivet dokument, hvorefter retten skal returnere dokumentet. I sådanne tilfælde skal udskriften opbevares i sagsakterne. Hvis et dokument er indgivet i form af en udskrift, kan retten kræve, at originaldokumentet indgives, eller at det begrundes, hvorfor originaldokumentet ikke er indgivet. Hvis rettens krav ikke opfyldes, afgør retten bevisværdien af udskriften af dokumentet.

2.6 Har visse procedurer for bevisførelse større vægt end andre?

I civile sager gælder den almindelige regel om selvstændig bedømmelse af bevismidler, men der kan anvendes begrænsninger efter aftale med de berørte parter. Ifølge § 232, stk. 2, i den civile retsplejelov har bevismidler ingen foruddefineret værdi for en domstol, medmindre parterne har indgået aftale om andet. Parterne kan derfor enes om at tillægge bestemte bevismidler afgørende værdi.

2.7 Er visse procedurer for bevisførelse obligatoriske, når bestemte forhold skal bevises?

I overensstemmelse med loven eller efter aftale mellem parterne kan bestemte forhold i nogle tilfælde kun bevises ved hjælp af bevismidler af en bestemt type eller i en bestemt form.

2.8 Er vidner ved lov forpligtet til at afgive forklaring?

Som foreskrevet i § 254 i den civile retsplejelov skal en person, der indkaldes som vidne, møde i retten og afgive sandfærdig forklaring for retten om de forhold, vedkommende har kendskab til.

2.9 I hvilke tilfælde kan de nægte at afgive forklaring?

Følgende personer har ret til at nægte at afgive vidneforklaring:

sagsøgers eller sagsøgtes slægtninge i opstigende og nedstigende linje

sagsøgers eller sagsøgtes søskende eller stedsøskende, eller personer, der er eller har været gift med sagsøgers eller sagsøgtes søskende eller stedsøskende

sagsøgers eller sagsøgtes stedmor eller -far, plejeforældre, stedbørn eller plejebørn

sagsøgers eller sagsøgtes adoptivforældre eller adoptivbørn

sagsøgers eller sagsøgtes søskendes ægtefælle eller samlever, og ægtefællens eller samleverens forældre, selv om ægteskabet eller samlivsforholdet er ophørt.

Et vidne kan også nægte at afgive forklaring, hvis forklaringen kan belaste vedkommende selv eller en af ovennævnte personer i en straffesag eller en sag om mindre forseelser.

Et vidne har ret til at nægte at afgive forklaring om forhold, som er underlagt lov om statshemmeligheder og udenlandske staters klassificerede oplysninger (*riigisaladuse ja salastatud välisteabe seadus*).

En person, der er i besiddelse af oplysninger i journalistisk øjemed, har ret til at nægte at afgive forklaring om forhold, der vil gøre det muligt at identificere den person, der har afgivet oplysningerne.

Uanset ovennævnte kan et vidne ikke nægte at afgive forklaring om:

gennemførelse og indholdet af en transaktion, som han eller hun blev anmodet om at bevidne

et familiemedlems fødsel eller død

faktiske omstændigheder vedrørende formueforhold, der følger af familieretlige forbindelser

en foranstaltning vedrørende et omtvistet retligt forhold, som vidnet selv har gennemført som forgænger eller repræsentant for en part.

2.10 Kan en person, der nægter at afgive forklaring, straffes eller tvinges til at afgive forklaring?

Hvis et vidne nægter at afgive forklaring uden gyldig grund, kan retten pålægge vidnet en bøde eller tilbageholde vidnet i op til 14 dage. Vidnet løslades omgående, hvis han eller hun afgiver forklaring, hvis behandlingen af sagen afsluttes, eller hvis det ikke længere er relevant at afhøre vidnet.

Et vidne skal endvidere betale de sagsomkostninger, der følger af vedkommendes afvisning af at afgive forklaring uden gyldig grund.

2.11 Er visse personer fritaget for at afgive vidneforklaring?

§ 256 i den civile retsplejelov indeholder en opregning af de personer, der ikke kan afhøres som vidner. Præster ved religiøse sammenslutninger, der er registreret i Estland, og deres personale må ikke afhøres eller udspørges om forhold, som de er blevet betroet i forbindelse med deres virksomhed. Følgende må ikke afhøres som vidner uden tilladelse fra den person, i hvis interesse vidnet er pålagt tavshedspligt:

repræsentanter i civile sager eller forvaltningssager, advokater i straffesager og sager om mindre forseelser og notarar om forhold, som de har fået kendskab til under udførelsen af deres arbejdsopgaver

læger, apotekere eller andet sundhedspersonale om forhold, som en patient har betroet dem, herunder forhold vedrørende ophav, kunstig befrugtning eller en persons familie eller helbred

andre personer, der i medfør af deres stilling eller erhvervsmæssige eller økonomiske aktiviteter har fået kendskab til fortrolige oplysninger, som de ikke må viderebringe i henhold til loven.

Fagligt støttepersonale for ovennævnte personer må heller ikke afhøres som vidner uden tilladelse fra den person, i hvis interesse de er pålagt tavshedspligt.

2.12 Hvad er dommerens og parternes rolle ved afhøring af vidner? Under hvilke omstændigheder kan et vidne afhøres ved brug af videomøde og andre tekniske hjælpemidler?

I § 262 i den civile retsplejelov beskrives proceduren for afhøring af vidner. Afhøringen af et vidne indledes med, at retten forklarer vidnet genstanden for afhøringen og opfordrer vidnet til at oplyse alt, hvad vedkommende ved om genstanden for afhøringen. Parterne i sagen har derefter ret til at udspørge vidnet via retten. Med rettens tilladelse kan parterne i sagen også stille spørgsmål direkte.

Retten udelukker alle ledende spørgsmål, spørgsmål, som ikke er relevante for sagen, spørgsmål, der alene stilles med det formål at afsløre nye forhold, der ikke tidligere har været omfattet af sagen. Hvis det er nødvendigt, kan retten til enhver tid under afhøringen stille yderligere spørgsmål for at præcisere eller supplere forklaringen eller for at identificere kilden til vidnets viden.

I henhold til § 350 i den civile retsplejelov kan retten afholde et retsmøde som en videokonference, således at parterne i sagen eller deres repræsentanter eller advokater kan være på et andet sted, når retsmødet afholdes, og gennemføre de relevante processuelle skridt i realtid på det pågældende sted. Et vidne eller en sagkyndig, der befinder sig på et andet sted, kan også afhøres, og en part i sagen, som befinder sig på et andet sted, kan stille dem spørgsmål via et retsmøde, der afholdes som en videokonference.

På et retsmøde, der afholdes som en videokonference, skal det på en teknisk sikker måde garanteres, at hver part i sagen kan indgive begæringer og anmodninger og formulere holdninger til begæringer og anmodninger, der fremsættes af andre parter i sagen, ligesom betingelserne for retsmødet med hensyn til realtidsoverførsel af billeder og lyd fra de parter i sagen, der ikke er til stede i retslokalet, skal være teknisk sikre. Med parternes og vidnets samtykke og i begæringssager med kun vidnets samtykke kan vidnet afhøres pr. telefon i en videokonference. Justitsministeren kan fastlægge specifikke tekniske krav til retsmøder, der gennemføres som videokonferencer.

3 Vurdering af beviset

3.1 Kan retten tage hensyn til beviser, som en part har tilvejebragt på ulovlig vis?

I henhold til § 238, stk. 3, nr. 1, i den civile retsplejelov kan retten afvise bevismateriale og returnere dette, hvis det er indhentet ved hjælp af en strafbar handling eller krænkelse af en grundlæggende rettighed.

3.2 Tillægges en parts egen forklaring værdi som bevismiddel?

Ifølge § 267 i den civile retsplejelov har en part, der ikke ved andet bevismateriale har kunnet bevise et forhold, som vedkommende skal bevise, ret til at anmode om, at modparten afhøres under ed for at bevise det pågældende forhold. Hvis der er tale om en juridisk person, kan retten anmode dennes retlige repræsentant om at afgive forklaring.

Hvis der er tale om en juridisk person, kan en repræsentant for denne afhøres under ed. Retten kan afhøre en part, der skal fremlægge bevis for et omtvistet forhold, under ed, hvis en part anmoder herom, og den anden part accepterer det.

Uanset parternes anmodninger og fordelingen af bevisbyrden kan retten af egen drift afhøre en af parterne eller begge parter under ed, hvis retten på grundlag af sagen og de beviser, der er fremlagt indtil videre, ikke kan danne sig en holdning til sandheden om det forhold, der skal bevises. Retten kan også af egen drift afhøre en part under ed, hvis den part, der skal fremlægge bevis, ønsker at afgive forklaring under ed, uden modpartens samtykke.

I forenkede procedurer og i civile søgsmål kan retten også vurdere, at en forklaring fra en part i sagen, der ikke er afgivet under ed, er tilstrækkelig til at bevise et forhold, medmindre kun forklaringer, der er afgivet under ed af parterne i en sag, kan antages ifølge bestemmelserne om den pågældende type sager. I en retssag kan en afgørelse ikke baseres på forklaringer, der er afgivet af parter, der ikke var under edsansvar.

Sidste opdatering: 18/04/2023

De nationale sprogudgaver af denne side vedligeholdes af EJN-kontaktpunkterne. Oversættelserne er lavet af Europa-Kommissionen. Eventuelle ændringer af originalen, som de kompetente nationale myndigheder har lavet, er muligvis ikke gengivet i oversættelserne. Hverken ERN eller Kommissionen påtager sig noget ansvar for oplysninger og data, der er indeholdt i eller henvises til i dette dokument. Med hensyn til de ophavsretlige regler i den medlemsstat, der er ansvarlig for nærværende side, henvises der til den juridiske meddelelse.

Bevisoptagelse - Irland

1 Bevisbyrde

1.1 Hvad er reglerne om bevisbyrde?

Bevisbyrden for, at et givet krav består, påhviler normalt den part, der fremsætter den pågældende påstand eller det pågældende krav. I en sag om f.eks. uagtsomhed (*negligence action*) påhviler det sagsøger at bevise uagtsomheden, mens sagsøgte har bevisbyrden for, at sagsøger har medvirket til uagtsomheden (*contributory negligence*). I almindelighed skal sagsøger føre bevis for de faktiske omstændigheder, der ligger til grund for søgsmålet, mens

sagsøger skal føre bevis for det modsatte, og hvis sagsøger fremsætter et modkrav, bærer vedkommende bevisbyrden herfor. I medfør af visse lovkrav lægges bevisbyrden imidlertid af og til over på sagsøgte. For eksempel påhviler bevisbyrden i forbindelse med ubegrundede afskedigelser den sagsøgte arbejdsgiver, dvs. at arbejdsgiveren skal godtgøre, at der er vægtige grunde til afskedigelsen. [Jf. [lov af 1977 om uretmæssig afskedigelse](#) med senere ændringer].

1.2 Er der regler, der fritager for at føre bevis for bestemte forhold? I hvilke tilfælde? Er det muligt at føre bevis for, at en bestemt formodningsregel ikke er gyldig?

Det er ikke nødvendigt at føre bevis for faktiske omstændigheder, der er lagt til grund for sagen. Dommerne kan forlade sig på deres almene viden eller lægge forhold, som er veldokumenterede, velkendte eller almen viden, til grund for sagen (*judicial notice*), og det er derfor ikke nødvendigt at føre bevis for sådanne forhold. Lovgivningen indeholder visse formodningsregler, som kan afkræftes ved bevisførelse for det modsatte. Disse omfatter formodninger om, at børn er født indenfor ægteskab, ægteskabers gyldighed, voksne personers tilregnelighed og et menneskes død, hvis den pågældende ikke har vist sig eller ladet høre fra sig i over syv år, selv om enhver relevant eftersøgning har fundet sted. Reglen om *res ipsa loquitur* – at tingene taler for sig selv – gælder, hvis der fremsættes en formodning om uagtsomhed under omstændigheder, hvor årsagen til ulykken bevisligt har været under sagsøgtes eller dennes ansattes eller bemyndigedes kontrol på ulykkestidspunktet, og ulykken var af en sådan karakter, at den ikke ville være sket under normale omstændigheder, hvis de ansvarlige havde udvist behørig omhu. Når reglen om *res ipsa loquitur* påberåbes, bevirker det, at bevisbyrden flyttes til sagsøgte, og vedkommende skal herefter bevise, at der ikke var tale om uagtsomhed. Sagsøger skal imidlertid stadig bevise årsagssammenhængen. Det skal bemærkes, at doktrinen om, at tingene taler for sig selv, ikke behøver at blive påberåbt eller angivet i stævningen, for at sagsøger kan støtte sin sag herpå under retsforhandlingerne, hvis de faktiske omstændigheder viser, at doktrinen tydeligvis finder anvendelse.

1.3 I hvor høj grad skal retten være overbevist om et forhold for at basere sin dom på det pågældende forhold?

I en civil sag vil en part få medhold, hvis retten finder det godtgjort, at forholdet er mere sandsynligt end usandsynligt. Hvis en part ikke kan godtgøre over for retten, at vedkommendes udlægning af begivenhederne er mere sandsynlig end modpartens, vil vedkommende således tabe sagen. Det er en fleksibel målestok, og retten vil under normale omstændigheder skærpe kravene til bevisførelsen i visse sager, f.eks. i sager om svig, i betragtning af påstandens alvorlige karakter.

2 Bevisoptagelse

2.1 Kræver bevisoptagelse altid, at en part skal anmode herom, eller kan dommeren i visse tilfælde også optage bevis af egen drift?

Beviser i civile sager optages gennem fremlæggelse af relevante dokumenter, oplysning og vidners afgivelse af forklaring.

Fremlæggelse (Discovery): I sager ved High Court sker fremlæggelse efter skriftlig anmodning om frivillig fremlæggelse fra den ene part til modparten.

Retten vil kun give pålæg om fremlæggelse, hvis modparten har undladt eller afvist at foretage en frivillig fremlæggelse eller har ignoreret anmodningen om fremlæggelse. [Se [Rules of the Superior Courts](#), bekendtgørelse nr. 31, regel 12 med senere ændringer]. Enhver anmodning om fremlæggelse skal være relevant og nødvendig for sagens omstændigheder. Det er også muligt at ansøge om, at en part uden for sagen fremlægger dokumenter.

Oplysning (Disclosure): Enhver part i et søgsmål vedrørende personskaade skal oplyse modparten om enhver lægeerklæring, der er udarbejdet af sagkyndige, som vil blive indkaldt som vidner til at afgive forklaring under sagen, uden at det er nødvendigt at fremsætte en begæring for retten herom. [Se [Rules of the Superior Courts](#), bekendtgørelse nr. 39, regel 46 med senere ændringer]. Parterne skal desuden udveksle lister med navne og adresser på alle vidner, der agtes ført, og sagsøger skal tilvejebringe en fyldestgørende opgørelse over alle særlige erstatningskrav eller kontante udgifter i forbindelse med tab eller skader i relation til kravets genstand.

Vidner til sagens faktiske omstændigheder: Parterne behøver ikke rettens tilladelse til at føre vidner til støtte for deres påstand, dog undtaget sager for Commercial List (handelsretten) ved High Court, hvor en part, der ønsker at føre et vidne, skal forkynde en vidneerklæring underskrevet af vidnet med angivelse af vidneforklaringen og skal indkalde vidnet til at afgive mundtligt forklaring på retsmødet. Hvis en part ikke før retssagen fremlægger en vidneerklæring for Commercial List ved High Court, må denne part ikke føre vidnet uden rettens tilladelse. Retten har også vide beføjelser til at efterprøve de fremlagte beviser og kan udelukke beviser, som ellers ville kunne påberåbes, eller begrænse krydsforhøret af et vidne. Under visse omstændigheder kan en part også anmode om en retskendelse med henblik på at sikre, at et vidneudsagn kan afgives som en edsvoren vidneforklaring til en af retten beskikket forhørsdommer (*court-appointed examiner*) forud for retsforhandlingerne. I almindelighed påhviler det dommeren at høre alle de vidner, som parterne fører, og ikke at foretage en detaljeret afhøring. Generelt har dommeren ikke ret til at indkalde et vidne uden parternes samtykke, om end vedkommende kan gøre det i sager om civil ulydighed (*civil contempt*) eller i visse sager vedrørende børn. En dommer har også beføjelse til at genindkalde et vidne, som en part tidligere har ført.

Sagkyndige vidner: Parterne behøver normalt ikke rettens tilladelse til at føre sagkyndige vidner til støtte for deres påstande. Hvis der skal føres sagkyndige vidner, skal parterne udveksle de sagkyndiges rapporter inden retsforhandlingerne. I sager for Commercial List ved High Court kan en dommer som led i sagens forberedelse forpligte eventuelle sagkyndige vidner til at tage kontakt til hinanden for at afgrænse de spørgsmål, som de har til hensigt at afgive forklaring om, idet de indgår en aftale om de udsagn, de agter at komme med om disse spørgsmål, og afgøre ethvert spørgsmål, som dommeren kan anmode dem om at tage stilling til. Sådanne sagkyndige vidner kan af retten opfordres til at udarbejde et fælles notat, som de skal forelægge for justitssekretæren (the Registrar) og sende til parterne, og som skal indeholde resultatet af deres møder og samråd. Parterne er ikke bundet af resultatet af de sagkyndige vidners samråd. [Se [Rules of the Superior Courts](#), bekendtgørelse 63a, regel 6(1)(ix)].

Retten kan af egen drift udpege en sagkyndig til at tiltræde retten henset til sagens genstand. Retten kan pålægge den sagkyndige at udarbejde en rapport, som parterne får kopi af, og at være til stede under retsmødet for at rådgive eller bistå retten.

2.2 Hvad sker der efterfølgende, hvis dommeren imødekommer en anmodning fra en af parterne om bevisoptagelse?

Fremlæggelse: Retten afsiger kun kendelse om fremlæggelse, hvis en part, der er blevet anmodet om fremlæggelse, har undladt eller nægtet at fremlægge dokumenter eller ignoreret anmodningen. Hvis retten derfor afsiger kendelse om fremlæggelse, tilpligtes den part, der havde begæret fremlæggelse, normalt at betale de dermed forbundne omkostninger. Hvis en part i en retssag tilpligtes at fremlægge visse dokumenter, som vedkommende har rådighed over eller er i besiddelse af, skal vedkommende give modparten adgang til kopier af disse dokumenter. En kendelse om fremlæggelse efterleves, ved at der afgives en beediget skriftlig erklæring om fremlæggelse med angivelse af de relevante dokumenter i form af bilag til erklæringen. Hvis en kendelse om fremlæggelse ikke efterleves, kan dette medføre afvisning af sagen eller forsvaret med det formål at sikre, at sagens parter efterlever kendelsen om fremlæggelse.

Vidner til sagens faktiske omstændigheder: Parterne behøver ikke rettens tilladelse til at føre vidner til støtte for deres sag. Hvis retten afsiger kendelse om, at et vidneudsagn skal afgives som en forklaring, skal vidnet afgive mundtlig vidneforklaring til en forhørsdommer. Vidneafhøringen vil foregå som på et retsmøde med ubegrænset lejlighed til at krydsforhøre vidnet, og der udfærdiges en udskrift af det afgivne vidneudsagn.

Sagkyndige vidner: Parterne behøver normalt ikke rettens tilladelse til at føre sagkyndige vidner til støtte for deres sag. De sagkyndige kan udarbejde skriftlige rapporter, hvori de beskriver deres konklusioner og afgiver deres upartiske sagkyndige udtalelse. Hvis der er udfærdiget sagkyndige rapporter, skal disse udveksles forud for domsforhandlingerne. Den sagkyndige står først og fremmest til ansvar over for retten og ikke over for nogen af sagens parter, selv om den pågældende får sit honorar betalt af den part, der har indkaldt vedkommende.

2.3 I hvilke tilfælde kan en anmodning fra en af parterne om bevisoptagelse afvises af retten?

Retten kan afvise en begæring fra en part, der søger at indhente eller føre visse beviser, hvis retten finder, at beviserne er irrelevante, unødvendige eller uantagelige. I henhold til reglen om det bedste bevis (*best evidence rule*) skal det bedste og mest direkte bevis for en faktisk omstændighed føres, og hvis det ikke er muligt, skal der redegøres for, hvorfor det ikke er ført. Det bedste bevis for f.eks. indholdet af et bestemt brev er at fremlægge selve brevet frem for at afgive en mundtlig forklaring om indholdet. Generelt kan alle beviser anerkendes, hvis de er relevante for det omhandlede forhold. Imidlertid kan visse beviser såsom fortrolig kommunikation ikke anerkendes (f.eks. udsagn om fortrolig kommunikation mellem en klient og en rådgivende advokat). Derfor vil bevisernes lovlighed blive afgjort fra sag til sag af dommeren.

2.4 Hvilke forskellige bevismidler findes der?

Forhold kan bevises ved hjælp af beviser, formodninger og følgeslutninger af beviser, og ved at retten tager visse velkendte forhold til efterretning. De typer beviser, som kan bruges i civile sager, er vidneforklaringer, dokumenter og materielle beviser. Dokumenterne kan omfatte papirdokumenter, elektroniske filer, fotografier samt video- og lydoptagelser.

2.5 Hvad er procedurerne for vidneforklaringer, og adskiller de sig fra procedurerne for udtalelser fra sagkyndige? Hvad er reglerne for afgivelse af skriftlig forklaring og fremlæggelse af sagkyndiges rapporter/udtalelser?

I princippet afgiver vidner til faktiske omstændigheder deres udsagn mundtligt på retsmødet, hvor de bliver bedt om at bekræfte, at de har udtalt sig sandfærdigt og nøjagtigt.

Sagkyndige vidner afgiver deres forklaring i form af skriftlige rapporter, medmindre retten afsiger kendelse om andet. En sagkyndig rapport skal indeholde en konklusion, de fakta og formodninger, som konklusionen er baseret på, samt indholdet af det, som den sagkyndige har fået til opgave. Retten beslutter, om det også er nødvendigt for en sagkyndig at give møde i retten for at aflægge mundtlig forklaring.

2.6 Har visse procedurer for bevisførelse større vægt end andre?

Retten har et vide skønsmålsprincip med hensyn til den vægt eller troværdighed, der skal tillægges beviser. F.eks. vil forlydender, der måske er antagelige i civile sager, ofte blive tillagt mindre vægt end direkte vidneudsagn, navnlig hvis den, der udtalte sig, selv kunne være mødt frem og have afgivet forklaring. Visse dokumenter og registerudskrifter anerkendes som autentiske. F.eks. antages virksomheders og offentlige myndigheders registerudskrifter, hvis den pågældende udskrift er attesteret som sådan af en ansat i virksomheden eller en embedsmand hos myndigheden, og forskellige typer officielle dokumenter (såsom love, vedtægter, kendelser, traktater og retsprotokoller) kan bevises ved hjælp af udskrevne eller attesterede kopier uden yderligere bevisførelse.

2.7 Er visse procedurer for bevisførelse obligatoriske, når bestemte forhold skal bevises?

Visse transaktioner skal ske skriftligt, hvorfor dokumentbevis er et krav i denne forbindelse. Dette gælder f.eks. slutsedler vedrørende salg af jord.

2.8 Er vidner ved lov forpligtet til at afgive forklaring?

Generelt kan et egnet vidne blive indkaldt til et retsmøde for at afgive vidneforklaring. En part, som ønsker at sikre sig et vidnes tilstedeværelse ved retsmødet, udfærdiger en vidneindkaldelse for at indkalde vidnet til retsmødet, så den pågældende kan afgive forklaring. Når retten har udstedt og forkyndt indkaldelsen korrekt, er den bindende for vidnet, som skal give møde i retten. En person, der ikke efterkommer en vidneindkaldelse, gør sig skyldig i foragt for retten.

2.9 I hvilke tilfælde kan de nægte at afgive forklaring?

Hovedreglen om, at egnede vidner kan indkaldes til at afgive forklaring, gælder ikke udenlandske statsoverhoveder og medlemmer af deres husstand, udenlandske diplomater og konsulære embedsmænd, repræsentanter for visse internationale organisationer og dommere og nævninge, hvis det vedrører deres virke i egenskab af disse titler. Ægtefæller og slægtinge til parterne kan blive indkaldt til vidneafhøring i civile sager. Et vidne har pligt til at besvare spørgsmål, undtagen under omstændigheder hvor de ville miste retten til at være fritaget fra at vidne mod sig selv. Med andre ord er et vidne forpligtet til at besvare spørgsmål, medmindre vedkommende kan godtgøre, at der er rimelige grunde til at frygte, at svaret vil belaste vidnet selv.

Vidner, som almindeligvis kan indkaldes til at afgive forklaring, har ikke desto mindre ret til at tilbageholde visse dokumenter fra fremlæggelse og afvise at besvare visse spørgsmål på baggrund af en fritagelse. De vigtigste typer fritagelser er vidnefritagelse for jurister (*legal professional privilege*), fritagelse for fremlæggelse af kommunikation mærket "*without prejudice*" (med forbehold) og ovennævnte fritagelse fra at vidne mod sig selv.

Der kan også tilbageholdes beviser begrundet i hensynet til offentlighedens interesse, hvis deres fremlæggelse ville være i strid med den offentlige interesse. Hensynet til offentlighedens interesse kan bl.a. omfatte beviser vedrørende statens sikkerhed, diplomatiske forbindelser, centralforvaltningens virke, børns tarv, efterforskning af forbrydelser og beskyttelse af kilder. Herudover har journalister ikke pligt til at afsløre deres kilder, medmindre det er nødvendigt af hensyn til retfærdigheden eller nationens sikkerhed eller for at hindre forstyrrelser af den offentlige orden eller strafbare forhold.

2.10 Kan en person, der nægter at afgive forklaring, straffes eller tvinges til at afgive forklaring?

Et vidne, der nægter at afgive vidneforklaring efter at være blevet indkaldt, kan idømmes fængselsstraf for foragt for retten, indtil vedkommende frafalder sin foragt, eller kan idømmes en bøde. Manglende efterlevelse af en vidneindkaldelse er i praksis ensbetydende med manglende efterlevelse af en retskendelse, og dermed kan det udgøre foragt for retten at nægte at vidne.

2.11 Er visse personer fritaget for at afgive vidneforklaring?

Voksne personer er ikke egnede som vidner i civile retssager, hvis de er ude af stand til at forstå eden eller til at afgive en rationel vidneforklaring. Et barn er muligvis ikke egnet til at afgive vidneudsagn, hvis det ikke forstår pligten til at tale sandt eller ikke har den indsigt, der skal til for at berettiggelsesvis indkaldelse som vidne, og det påhviler dommeren i den enkelte sag at træffe afgørelse herom.

2.12 Hvad er dommerens og parternes rolle ved afhøring af vidner? Under hvilke omstændigheder kan et vidne afhøres ved brug af videomøde og andre tekniske hjælpemidler?

Vidnerne afgiver i første omgang deres forklaring og bliver derefter krydsforhørt af modpartens procederende advokat. Under krydsforhøret kan der stilles ledende spørgsmål til vidnet. Sommetider forhøres vidnet igen af den part, der oprindeligt indkaldte det, efter at krydsforhøret er afsluttet. Dommeren kan også stille vidnet spørgsmål, f.eks. for at få præciseret bestemte forhold.

I henhold til loven kan vidner afgive forklaring via direkte tv-forbindelse i visse sager. I sager om forsorg af børn eller personer med mentalt handicap kan retten afhøre et barn som vidne gennem en direkte tv-forbindelse, og spørgsmålene kan stilles til barnet gennem en formidler. Et vidne, der bor uden for Irlands jurisdiktion, kan også afhøres via en direkte tv-forbindelse.

3 Vurdering af beviset

3.1 Kan retten tage hensyn til beviser, som en part har tilvejebragt på ulovlig vis?

Beviser, der er optaget ulovligt, er ikke nødvendigvis uantagelige. Beviset er antageligt, hvis det er relevant, men dommeren kan efter eget skøn udelukke det. Hvis dommeren i sagen mener, at ordre public kræver, at beviset skal udelukkes, vil beviset ikke blive anerkendt, selv om det er relevant for sagen.

3.2 Tillægges en parts egen forklaring værdi som bevismiddel?

Vidneudsagn afgivet af sagens parter anerkendes som bevis i samme omfang som forklaringer fra tredjemand.

Relevante links

 <https://www.courts.ie>

Sidste opdatering: 16/04/2024

De nationale sprogudgaver af denne side vedligeholdes af EJM-kontaktpunkterne. Oversættelserne er lavet af Europa-Kommissionen. Eventuelle ændringer af originalen, som de kompetente nationale myndigheder har lavet, er muligvis ikke gengivet i oversættelserne. Hverken ERN eller Kommissionen påtager sig noget ansvar for oplysninger og data, der er indeholdt i eller henvises til i dette dokument. Med hensyn til de ophavsretlige regler i den medlemsstat, der er ansvarlig for nærværende side, henvises der til den juridiske meddelelse.

Bevisoptagelse - Grækenland

1 Bevisbyrde

1.1 Hvad er reglerne om bevisbyrde?

For så vidt angår bevisførelse følger græsk lovgivning forhandlingsprincippet (*archi tis diáthesis*). Ifølge dette princip handler retten udelukkende efter anmodning fra en part og tager stilling på grundlag af de påstande, som parterne fremsætter og dokumenterer, og de anmodninger, de indgiver. Processuelle foranstaltninger træffes efter anmodning fra en part, medmindre andet er fastsat i lovgivningen. Hver part skal kun dokumentere de forhold, der har indflydelse på pådømmelsen af sagen, og som er nødvendige for at underbygge de enkelte påstande eller modkrav. En anmodning uden dokumentation afvises.

1.2 Er der regler, der fritager for at føre bevis for bestemte forhold? I hvilke tilfælde? Er det muligt at føre bevis for, at en bestemt formodningsregel ikke er gyldig?

Såfremt lovgivningen stiller krav om, at et forhold skal bevises, tillades modbeviser, medmindre andet er fastsat i lovgivningen. Forhold, der er så velkendte, at der ikke er nogen rimelig tvivl om deres sandhed, eller som retten har kendskab til fra andre retssager, tages automatisk i betragtning og skal ikke bevises. Retten tager automatisk højde for fælles erfaringsgrundlag uden at stille krav om beviser. Retten tager ligeledes af egen drift højde for love, sædvaner og praksis i andre lande, men kan anmode om beviser, hvis den ikke har kendskab til disse.

1.3 I hvor høj grad skal retten være overbevist om et forhold for at basere sin dom på det pågældende forhold?

Retten behandler bevismaterialet frit og beslutter selv, om de fremsatte påstande er sande. I sin afgørelse angiver den årsagerne til sin konklusion. Såfremt det i lovgivningen er fastsat, at sagen kan afgøres alene ud fra en begrundet formodning, f.eks. i tilfælde af en anmodning om foreløbige foranstaltninger (*asfalistiká métra*), er retten ikke forpligtet til at anvende reglerne om bevisoptagelse, tilladte bevisformer og styrken af de beviser, der måtte blive fremlagt, men kan tage hensyn til alle de elementer, den anser for relevante, for at tage stilling til sagens forhold.

2 Bevisoptagelse

2.1 Kræver bevisoptagelse altid, at en part skal anmode herom, eller kan dommeren i visse tilfælde også optage bevis af egen drift?

Det grundlæggende princip er, at bevismidler fremlægges af parterne. Retten kan dog af egen drift pålægge en part at indgive ethvert lovligt bevismiddel, selv hvis det ikke er blevet påberåbt af en part.

2.2 Hvad sker der efterfølgende, hvis dommeren imødekommer en anmodning fra en af parterne om bevisoptagelse?

Efter bevisoptagelsen tager retten stilling til sagens realitet, medmindre den finder bevisførelsen utilstrækkelig, i hvilket tilfælde den kan pålægge parterne at fremlægge nye bevismidler.

2.3 I hvilke tilfælde kan en anmodning fra en af parterne om bevisoptagelse afvises af retten?

Hvis retten finder det eksisterende bevismateriale tilstrækkeligt, eller hvis parten ikke har kunnet fremlægge det inden for den ved lov fastsatte frist.

2.4 Hvilke forskellige bevismidler findes der?

Bevismidler omfatter, i henhold til den civile retsplejelov (*Kódika Politikís Dikonomías*), tilståelser, inspektioner, rapporter fra sagkyndige, bevisdokumenter, afhøringer af parterne, vidneudsagn, faktisk baserede formodninger og erklæringer på tro og love.

2.5 Hvad er procedurerne for vidneforklaringer, og adskiller de sig fra procedurerne for udtalelser fra sagkyndige? Hvad er reglerne for afgivelse af skriftlig forklaring og fremlæggelse af sagkyndiges rapporter/udtalelser?

Sagkyndige vidner (*pragmatognómones*) bistår retten ved at afgive en udtalelse om de spørgsmål, som retten stiller dem. Om nødvendigt pålægger retten det sagkyndige vidne at være til stede i forbindelse med alle eller visse retlige skridt. Hver ret fører en fortegnelse over sagkyndige vidner. Dekreter udstedt efter forslag fra justitsministeren fastsætter, hvordan fortegnelserne etableres og føres. Den ret, der behandler sagen, giver de sagkyndige vidner de nødvendige anvisninger om, hvordan de skal udføre deres opgaver, og fastsætter navnlig, a) hvorvidt den anser det for nødvendigt, at de er til stede i en hvilken som helst fase af retssagen, og b) hvorvidt den sagkyndige skal afgive sin udtalelse i retten, eller om udtalelsen blot skal udarbejdes af de sagkyndige vidner. Medmindre andet er fastsat af den ret, der behandler sagen, kan samme beføjelser udøves af en anden ret, der handler efter en anmodning eller henvisning om retlige skridt vedrørende den sagkyndiges udtalelse, eller af en konstitueret dommer (*entetalménos dikastís*). Hvis retten pålægger den sagkyndige at udarbejde en skriftlig udtalelse, fastsætter den en frist for det sagkyndige vidnes afgivelse af udtalelsen. Dommeren eller, hvis der er tale om et dommerkollegium, rettens præsident kan forlænge fristen efter anmodning fra de sagkyndige vidner, og uden at parterne er blevet indkaldt tidligere, hvis de sagkyndige vidner vurderer, at fristen ikke giver tilstrækkelig tid til at udarbejde udtalelsen. Hvis der er mere end et sagkyndigt vidne, træffer de sagkyndige vidner alle de foranstaltninger, der er nødvendige for deres udarbejdelse af en rapport og udarbejder deres skriftlige udtalelse i fællesskab. De mødes efter opfordring fra en hvilken som helst af de sagkyndige. En skriftlig udtalelse skal indeholde oplysninger om de foranstaltninger, de har truffet, og indeholde de enkelte sagkyndiges synspunkter med begrundelser og skal undertegnes af de sagkyndige. Hvis et sagkyndigt vidne ikke er til stede, når udtalelsen udarbejdes, eller nægter at underskrive den, skal det fremgå af udtalelsen. De sagkyndige vidner eller en person, som de har givet bemyndigelse hertil, indgiver den skriftlige udtalelse til den ret, der udpegede dem, og det registreres, at udtalelsen er indgivet. Hvis udtalelsen indgives til en ret, der handler efter anmodning eller henvisning fra den konstituerede dommers ret, fremsendes rapporten omgående til den ret, der behandler sagen. Retten tager altid frit stilling til de sagkyndige vidners udtalelse.

2.6 Har visse procedurer for bevisførelse større vægt end andre?

En mundtlig eller skriftlig tilståelse (*omología*) afgivet af en part i retten eller til den konstituerede dommer udgør fuldstændigt bevis mod den person, der afgiver den; tilståelser afgivet uden retsligt vurderes, ligesom andre bevismidler, frit.

2.7 Er visse procedurer for bevisførelse obligatoriske, når bestemte forhold skal bevises?

Der kan ikke føres bevis for kontrakter og akter af kollektiv art ved vidneudsagn, hvis transaktionens værdi overstiger 20 000 EUR, og vidneudsagn er ikke tilladt i forbindelse med indhold af bevisdokumenter, selv hvis transaktionens værdi ikke overstiger 2 mio. GRD eller 20 000 EUR. Vidneudsagn tillades dog i følgende tilfælde:

når der foreligger rudimentære beviser i form af et dokument med bevisværdi, som gør det sandsynligt, at transaktionen faktisk fandt sted ("indledning af den skriftlige bevisførelse", *archi éngrafis apódeixis*)

hvis der er en fysisk eller moralsk grund til, at dokumentet ikke kan fremskaffes

hvis det påvises, at et dokument er blevet udarbejdet, men ved et uheld er gået tabt

hvis vidneforklaringen er begrundet i transaktionens art eller de særlige betingelser, hvorunder den blev indgivet, og navnlig hvis der er tale om handelsretlige transaktioner.

2.8 Er vidner ved lov forpligtet til at afgive forklaring?

Enhver, der indkaldes som vidne, skal møde op og afgive forklaring om de forhold, som han eller hun har kendskab til. Hvis personen ikke møder op, uden at fraværet begrundes, pålægger retten ham eller hende at betale de udgifter, som fraværet har givet anledning til, og kan desuden pålægge den pågældende en bøde.

2.9 I hvilke tilfælde kan de nægte at afgive forklaring?

Følgende personer har ret til at nægte at blive afhørt som vidner:

præster, advokater, notarer, læger, farmaceuter, sygeplejersker, jordemødre, deres assistenter og partens advokat for så vidt angår faktiske omstændigheder, som de har fået kendskab til som led i udøvelsen af deres erhverv,

personer, der er forbundet med parterne ved slægtskab, ægteskab eller adoption op til tredje slægtskabsgrad, i direkte linje eller i sidelinjen, medmindre de på samme måde er beslægtet med alle parter, ægtefæller, tidligere ægtefæller og forlovede.

Et vidne er desuden ikke forpligtet til at afgive forklaring om

forhold, der kan give anledning til retsforfølgning af en lovovertrædelse begået af vidnet eller en person, der er beslægtet med vidnet, i henhold til artikel 401, stk. 2, i den civile retsplejelov, eller som kan bringe skam over vidnet eller en sådan person,

forhold, der udgør en forretningshemmelighed.

2.10 Kan en person, der nægter at afgive forklaring, straffes eller tvinges til at afgive forklaring?

Et vidne, der møder op, men nægter at afgive forklaring, selv hvis den pågældende pålægges at gøre det, kan pålægges en bøde.

2.11 Er visse personer fritaget for at afgive vidneforklaring?

Følgende må ikke afhøres som vidner:

præster angående alt, de måtte have fået kendskab til i forbindelse med skriftemål

personer, der på tidspunktet for de omhandlede begivenheder ikke havde den mentale kapacitet til at forstå dem eller er ude af stand til at formidle deres opfattelse heraf

personer, der på tidspunktet for de omhandlede begivenheder var ramt af en psykisk lidelse, der reelt begrænsede deres dømmekraft og vilje, eller som er i en sådan tilstand, at de bør undersøges

advokater, notarer, læger, farmaceuter, sygeplejersker, jordemødre, disses assistenter og partens advokat vedrørende forhold, de er blevet betroet eller har fået kendskab i forbindelse med udøvelsen af deres erhverv, og med hensyn til hvilke de er underlagt tavshedspligt, medmindre den person, der betroede sig til dem, tillader dem at vidne

embedsmænd og tjenestegørende militærpersonel vedrørende forhold, med hensyn til hvilke de er underlagt tavshedspligt, medmindre den ansvarlige minister giver tilladelse til afhøring af dem

personer, der kan have en interesse i retssagens udfald.

2.12 Hvad er dommerens og parternes rolle ved afhøring af vidner? Under hvilke omstændigheder kan et vidne afhøres ved brug af videomøde og andre tekniske hjælpemidler?

Inden vidnet afhøres, aflægger han eller hun ed (ved at aflægge en religiøs ed eller ved at afgive en erklæring). Vidner afhøres enkeltvist, og kun hvis det anses for at være vigtigt, kan de konfronteres med andre vidner eller parterne. Vidner afgiver forklaring mundtligt. Vidner skal oplyse, hvordan de fik kendskab til de forhold, de afgiver forklaring om, og skal i tilfælde af forlydender oplyse, hvem der gav dem oplysningerne. Retten kan afvise spørgsmål stillet til vidner af parterne eller deres advokat, hvis de er åbenlyst meningsløse eller irrelevante, og retten afslutter afhøringen af et vidne, når den vurderer, at den pågældende har oplyst alt det, han eller hun ved om de forhold, der skal bevises. Retten kan på eget initiativ eller efter anmodning fra en part i specifikke sager beslutte at afholde en videokonference. Retten beslutter, om en sådan anmodning skal efterkommes, efter at have slået fast, om anvendelsen af denne teknologi er nødvendig for den effektive behandling af sagen. Retten kan, under hensyntagen til sagens omstændigheder, efterkomme en anmodning om en videokonference og stille krav om yderligere garantier for en hensigtsmæssig behandling af sagen. Dommeren, justitssekretæren og de andre personer, der deltager i videokonferencen, skal være til stede i de respektive lokaler inden det planlagte opkaldstidspunkt. Retten beslutter i den enkelte sag, om der skal være en dommer til stede på det andet sted. Udstyret håndteres af dommeren eller autoriseret retspersonale. Hvis der er tale om en konsulær myndighed, håndteres udstyret af en person med bemyndigelse fra delegationslederen. En afhøring foretaget ved hjælp af en videokonference foretages i overensstemmelse med bestemmelserne i den civile retsplejelov om de relevante retslige skridt. Dommeren fastsætter antallet af personer, der må være til stede i lokalerne. Han eller hun foretager afhøringen og giver den nødvendige vejledning til de personer, der er til stede begge steder. De enkelte medlemmer af retten eller parter i sagen må, med tilladelse fra den dommer, der foretager afhøringen, stille spørgsmål til de tilstedeværende parter, vidner og sagkyndige vidner. Med henblik på at fastslå identiteten af personen i det andet lokale assisteres dommeren af justitssekretæren eller en person på det andet sted med bemyndigelse fra konsulen. Den dommer, der foretager afhøringen, beslutter, hvornår videokonferencen afsluttes. Afhøringen af vidner, sagkyndige vidner og parter ved videokonference anses at have fundet sted ved retten og har samme beviskraft som afhøring på et offentligt retsmøde.

3 Vurdering af beviset

3.1 Kan retten tage hensyn til beviser, som en part har tilvejebragt på ulovlig vis?

Retten må kun tage stilling til lovlige bevismidler. Begrebet "lovlige" bevismidler (*nómima endeiktiká mésa*) omfatter den måde, hvorpå bevismidlerne blev opnået. Ulovligt opnåede bevismidler er ulovlige og må ikke tages i betragtning.

3.2 Tillægges en parts egen forklaring værdi som bevismiddel?

Ja, afhøringen af parterne accepteres som bevismateriale.

4 Har denne medlemsstat i overensstemmelse med artikel 2, stk. 1, i forordningen om bevisoptagelse angivet andre myndigheder, der har kompetence til at optage bevis i forbindelse med retssager på det civil- og handelsretlige område inden for rammerne af forordningen? I bekræftende fald, i hvilke sager kan de så optage bevis? Kan de kun begære bevisoptagelse, eller kan de også bidrage til bevisoptagelsen på grundlag af en begæring fra en anden medlemsstat? Se også meddelelser afgivet i henhold til artikel 2, stk. 1, i forordningen om bevisoptagelse.

Grækenland har ikke udpeget andre myndigheder, der har kompetence til at optage bevis i retssager på det civil- og handelsretlige område i henhold til forordningen.

Sidste opdatering: 11/04/2023

De nationale sprogudgaver af denne side vedligeholdes af EJM-kontaktpunkterne. Oversættelserne er lavet af Europa-Kommissionen. Eventuelle ændringer af originalen, som de kompetente nationale myndigheder har lavet, er muligvis ikke gengivet i oversættelserne. Hverken ERN eller Kommissionen påtager sig noget ansvar for oplysninger og data, der er indeholdt i eller henvises til i dette dokument. Med hensyn til de ophavsretlige regler i den medlemsstat, der er ansvarlig for nærværende side, henvises der til den juridiske meddelelse.

Den originale sprogudgave af denne side [es](#) er blevet ændret for nylig. Den sprogudgave, du kigger på nu, er i øjeblikket ved at blive oversat af vores oversættere.

Bevisoptagelse - Spanien

1 Bevisbyrde

Der skal fremlægges beviser for parternes påstande for at få retten til at anerkende en retting. Dette vil omfatte en processuel aktivitet, for hvilken tidspunktet og retslige skridt er reguleret.

Hver af parterne, der deltager i retsforhandlingerne, skal føre bevis for de faktiske omstændigheder, som de gør gældende, og på hvilke deres påstande er støttet. Sagsøger skal derfor fremlægge beviser for de faktiske omstændigheder, som han har redegjort for i stævningen, og sagsøgte skal kunne bevise de omstændigheder, der forhindrer, ophæver eller svækker den retlige gyldighed af de faktiske omstændigheder, der er angivet i stævningen.

Bevisnød kommer den part til skade, der bærer bevisbyrden. Såfremt parten ikke har ført bevis for de omstændigheder, som han eller hun har gjort gældende, når der skal afsiges dom eller træffes en lignende afgørelse, vil retten ikke give parten medhold i sagen. For at kunne henføre de manglende beviser til en af parterne tager retten hensyn til, hvor vanskeligt det har været for den pågældende part at føre beviset.

Det er vigtigt, at alle parter, der ønsker at gå rettens gang, i forvejen vurderer sandsynligheden for at kunne bevise de faktiske omstændigheder, som de gør gældende, for derved at undgå at spilde tid og penge (sagsomkostninger), såfremt det viser sig umuligt. Til dette formål er det nødvendigt at have nogen viden, omend det være sig meget generel og grundlæggende viden, om de regler, der styrer den del af retsforhandlingerne, som vedrører bevisførelsen.

1.1 Hvad er reglerne om bevisbyrde?

Spørgsmålet om bevisførelse er reguleret i Spanien af kapitel V og VI i den spanske civilproceslov, afsnit I, anden bog (artikel 281 til 386) (*Ley de Enjuiciamiento Civil*) (lov 1/2000 af 7. januar 2000). Civilprocesloven indeholder generelle bemærkninger om beviser i afsnit XI i betragtningerne (*exposición de motivos*), som kunne være af interesse for dem, der ønsker oplysninger om, hvordan den spanske lovgiver betragter det bevismæssige stadium i retsforhandlingerne.

I nogle sager gælder der særlige regler vedrørende bevisoptagelse, som ændrer de almindelige regler, f.eks. familieretlige sager. Retten i anden instans (*Juzgado de Segunda Instancia*) kan også optage beviser. Her vil der typisk være tale om beviser, som ikke kunne optages i retten i første instans (*Juzgado de Primera Instancia*) af årsager, der ikke kan tilskrives parten.

1.2 Er der regler, der fritager for at føre bevis for bestemte forhold? I hvilke tilfælde? Er det muligt at føre bevis for, at en bestemt formodningsregel ikke er gyldig?

Traditionelt set er der på det teoretiske plan blevet skelnet mellem bevis for sagens faktiske omstændigheder (*prueba de los hechos*) og bevis for loven (*prueba del derecho*), selv om loven i realiteten ikke er en omstændighed, der skal bevises, eftersom dommeren skal være bekendt hermed. En undtagelse er fremmed ret, som det kan være nødvendigt at bevise. Bevis for fremmed ret reguleres af loven om internationalt civilretligt samarbejde (*Ley de cooperación jurídica internacional en materia civil*), i henhold til hvilken retten kan udbede sig en redegørelse om et forhold vedrørende fremmed ret, sædvanligvis via den spanske centrale myndighed. Hvis der ikke føres bevis for indholdet af den fremmede ret, kan spansk ret anvendes, selv om retten kun vil gøre brug af denne beføjelse under særlige omstændigheder.

Det er ikke nødvendigt at føre bevis for faktiske omstændigheder, som der er fuldt og generelt kendskab til, ej heller forhold, som parterne er enige om, bortset fra i tilfælde, hvor parterne ikke råder over sagens genstand, dvs. sager vedrørende personers habilitet, faderskab, ægteskab og mindreårige. De formodningsregler, som loven indeholder, undtager den part, der drager fordel af formodningen, fra at fremlægge beviser for det formodede forhold. I tilfælde af sådanne formodninger tillades beviser for det modsatte, medmindre loven udtrykkeligt forbyder det. Formodninger, som opstilles i loven, omfatter sameje i relation til aktiver, som den ene eller begge ægtefæller har erhvervet efter ægteskabets indgåelse, bortset fra tilfælde, hvor det kan bevises, at de udelukkende tilhører den ene af ægtefællerne, formodningen om, at ægtefæller lever sammen, og formodningen om, at en savnet person var i live indtil det tidspunkt, hvor hans eller hendes død blev erklæret.

Som hovedregel fritager sagsøgtes manglende svarskrift og dennes udeblivelse ikke sagsøgeren fra at skulle føre bevis for de anbringender, som vedkommende har fremsat til støtte for sine påstande. Der er dog undtagelser, hvor manglende indsigelse fra den sagsøgte medfører, at retten tager sagsøgers påstande til følge. Dette er f.eks. tilfældet i småkravssager og i sager om udsættelse af husrum på grund af manglende betaling af husleje.

1.3 I hvor høj grad skal retten være overbevist om et forhold for at basere sin dom på det pågældende forhold?

De faktiske omstændigheder, som parterne anfører i stævningen og svarskriftet, skal der føres bevis for, og retten skal foretage sin bedømmelse på baggrund af sagens konkrete omstændigheder, idet den tager hensyn til de optagne beviser og deres art (f.eks. har et offentligt dokument ikke samme værdi som en af parternes forklaring). Bevisbedømmelsen og årsagerne til, at retten når frem til sine konklusioner, skal angives i dommens præmisser. Udover umiddelbare beviser er der også indirekte beviser, som betyder, at når en faktisk omstændighed først er blevet erkendt eller bevist, kan retten lægge til grund, at en anden omstændighed er rigtig, såfremt der er en præcis og direkte forbindelse mellem de to omstændigheder. Retten skal i afgørelsen angive den begrundelse, der førte fra den beviste omstændighed til den omstændighed, som den lagde til grund for sagen.

2 Bevisoptagelse

2.1 Kræver bevisoptagelse altid, at en part skal anmode herom, eller kan dommeren i visse tilfælde også optage bevis af egen drift?

Ifølge dispositionsprincippet, der gælder i civile sager, er det parterne, der tilkendegiver over for retten, hvilke beviser, som de har til hensigt at fremlægge under retsforhandlingerne. Retten kan dog af egen drift tillade, at bestemte beviser fremlægges i de sager, hvor der efter loven er adgang hertil. Hvis retten under det forberedende retsmøde i almindelige civile sager finder, at de beviser, som parterne har fremlagt, ikke er tilstrækkelige til at afklare de omtvistede omstændigheder, kan den således oplyse parterne om den faktiske omstændighed, som kunne blive påvirket af bevisets utilstrækkelighed og angive det bevis, som parterne kan fremlægge.

I retssager, der vedrører personers habilitet, faderskab, ægteskab og mindreårige, kan retten uanset de beviser, som parterne eller det offentlige repræsentant ønsker fremlagt, optage det bevis, som retten finder nødvendigt for at kunne træffe afgørelse i den konkrete sag.

2.2 Hvad sker der efterfølgende, hvis dommeren imødekommer en anmodning fra en af parterne om bevisoptagelse?

I retssager, der behandles mundtligt (ved krav på op til 6 000 EUR), vil retten efter fremlæggelsen og anerkendelsen af beviserne på retsmødet overgå til den faktiske bevisbedømmelse.

I almindelige retssager (om krav, der overstiger 6 000 EUR) vil der efter bevisernes anerkendelse på det forberedende retsmøde (hvor de processuelle spørgsmål også afklares) blive berammet et retsmøde, og bevisførelsen udskydes indtil det tidspunkt. Parterne indkaldes til at afgive forklaring, og de vidner, som parterne ikke selv kunne få til at møde op i retten, indkaldes, ligesom sagkyndige indkaldes, såfremt parterne ønsker at få afklaring af eller redegørelser for deres erklæringer, og organer, der besidder dokumenter, som parterne ikke kunne vedlægge stævningen og svarskriftet, tilgås, forudsat at parterne har angivet de arkiver, hvor dokumenterne befinder sig. Beviser, der ikke skal føres som led i retsforhandlingerne (f.eks. i forbindelse med besigtigelser), optages forud for retsforhandlingerne. I tilfælde af at det eneste bevis, der tillades på det forberedende retsmøde, er dokumenter, og disse ikke er blevet bestridt, eller når en sagkyndig erklæring fremlægges, og ingen af parterne har bedt om den sagkyndiges tilstedeværelse under det forberedende retsmøde, afsiger retten dom efter det forberedende retsmøde og behøver ikke at beramme et retsmøde.

Hovedreglen er, at bevisførelsen finder sted for den samme dommer eller den samme ret, som skal træffe afgørelse i sagen, selv når vidnet ikke er bosiddende i retskredsen og skal rejse til domstolens sæde på den dag, hvor vidnet er blevet indkaldt (dog med ret til at kræve behørig godtgørelse fra den part, som ønskede vedkommende ført som vidne, og dennes størrelse fastsættes af justitssekretæren (*el Secretario Judicial*), hvis han eller hun anmodes

herom, hvilket sker, uden at det berører partens ret til efterfølgende at kræve beløbet betalt af modparten, hvis førstnævnte får tilkendt sagsomkostningerne). Kun undtagelsesvist, f.eks. ved en betragtelig afstand, kan der anmodes om rettens hjælp til at indhente forklaringen i retten på det sted, hvor vidnet er bosiddende. I så fald sendes en skriftlig begæring til den anden ret (på nationalt plan), eller der anvendes en fremgangsmåde som fastlagt i reglerne om internationalt retligt samarbejde, afhængigt af, hvor forklaringen skal modtages. I sidstnævnte tilfælde skal parterne indlevere de spørgsmål, der skal stilles, skriftligt. Videokonferencer anvendes i stigende grad, og i sådanne tilfælde er det ikke nødvendigt at formulere spørgsmålene i forvejen. Det er tilstrækkeligt at anmode om en videokonference fra retten på det sted, hvor den skal udføres.

2.3 I hvilke tilfælde kan en anmodning fra en af parterne om bevisoptagelse afvises af retten?

Bevis for ubestridte faktiske omstændigheder eller beviser, der ikke er relevante for sagens genstand, tillades ikke, ej heller beviser, der ifølge rimelige og forsvarlige regler og kriterier ikke bidrager til at afklare de omtvistede faktiske omstændigheder. Retten vil under ingen omstændigheder tillade beviser, som er indhentet på ulovlig vis, som strider mod de grundlæggende rettigheder, eller som forudsætter rettens hjælp til at indhente dokumenter, der er i parternes besiddelse.

Generelt skal beviser fremlægges i retten eller på det forberedende retsmøde. Bevismateriale, der fremlægges for sent, tillades ikke.

I sager vedrørende habilitet, familier og mindreårige kan nye faktiske omstændigheder gøres gældende efter stævningen og svarskriftet, i særdeleshed ved retten i anden instans, hvor dommen ankes, eller anken anfægtes. Nye beviser kan fremlægges i sådanne tilfælde, forudsat at fristen for dommens afsigelse ikke er begyndt at løbe. I andre sager, hvor fristen for at fremsætte anbringender, er udløbet, og en væsentligt ny omstændighed indtræffer, kan parterne skriftligt underrette retten derom og ligeledes anmode om, at bevisførelse, såfremt modparten ikke anser den nye omstændighed for at være uomtvistelig, finder sted.

2.4 Hvilke forskellige bevismidler findes der?

De bevismidler, der må anvendes i en retssag, er: partsafhøringer, offentlige dokumenter, private dokumenter, sagkyndige erklæringer, retlige undersøgelser, vidneafhøringer, metoder til gengivelse af ord, lyd og billeder samt apparater, der kan opbevare, hente og gengive ord, data, figurer, og beregninger udført med regnskabsmæssige formål eller til andre formål, der er relevante for sagerne.

2.5 Hvad er procedureerne for vidneforklaringer, og adskiller de sig fra procedureerne for udtalelser fra sagkyndige? Hvad er reglerne for afgivelse af skriftlig forklaring og fremlæggelse af sagkyndiges rapporter/udtalelser?

VIDNETS FORKLARING: Det er ikke nødvendigt at nævne vidner i stævningen eller svarskriftet, da den enkelte part skal give møde i retten på den dato, hvor retsmødet er blevet berammet, sammen med de personer, som skal afgive vidneforklaring i retten. Parterne skal anmode retten om at indkalde de vidner, som de ikke selv kunne føre, og pålægge dem at møde inden for tre dage efter indkaldelsens modtagelse. I de almindelige retssager identificeres vidnerne på det indledende retsmøde, hvor sagens omtvistede omstændigheder samt de processuelle spørgsmål fastlægges, og de relaterede beviser fremlægges og tillades.

Vidnets forklaring er altid mundtlig, og den afgives på retsmødet (ligesom de afklaringer, som det skønnes nødvendigt at få fra sagkyndige). Der er dog en undtagelse til denne regel om afhøring af vidner: når det er nødvendigt for juridiske personer eller offentlige organer at give oplysninger om retsforhandlingernes væsentlige forhold, men det ikke er nødvendigt at afhøre fysiske personer individuelt. I så fald indgives der i stedet for en mundtlig redegørelse en liste til virksomheden over spørgsmål, som parterne ønsker besvaret, og som dommeren finder relevante. Svaret gives skriftligt.

DEN SAGKYNDIGE ERKLÆRING: Sagkyndiges udtalelser gives altid skriftligt. Når de er indgivet, og modpartens erklæringer er blevet læst, skal parterne beslutte, hvorvidt det er nødvendigt for den sagkyndige at give møde i retten for at give eventuelle præciseringer eller afklaringer, som måtte være nødvendige.

Hvis parterne ønsker at gøre brug af sagkyndige erklæringer, skal den sagkyndiges udtalelse, som deres krav er baseret på, indgives sammen med stævningen eller svarskriftet bortset fra tilfælde, hvor dette ikke muligt. I så fald skal de angive de udtalelser, som de har til hensigt at støtte ret på. Endvidere skal de forelægge udtalelserne, så snart de er tilgængelige, og i alle tilfælde fem dage før det indledende retsmøde begynder i almindelige retssager, eller fem dage før retsmødet ved mundtlige forhandlinger. Uanset dette kan parterne anmode om at få en sagkyndig udpeget ved indgivelse af stævningen eller svarskriftet, og i så fald gives udtalelsen efterfølgende (typisk i perioden mellem det indledende retsmøde og retsforhandlingerne, men i tilstrækkelig tid i forvejen til, at parterne kan gennemgå den nærmere inden retsmødet).

Mellem vidnet og den sagkyndige er det sagkyndige vidne, som er et vidne, der kan give oplysninger om faglige spørgsmål under sagen. Normalt har de sagkyndige vidner udfærdiget de erklæringer, som er indgivet sammen med stævningen eller svarskriftet, som dokumentbeviser, og ikke som en sagkyndig udtalelse.

2.6 Har visse procedurer for bevisførelse større vægt end andre?

Ja. Offentlige dokumenter udgør fuldt bevis for den omstændighed, den handling eller den situation, som de beskriver, samt datoen, hvor dokumentationen blev fremlagt, og identiteten på den notar og de personer, der er med til at fremlægge den. Hvis det offentlige dokumentets ægthed anfægtes, efterprøves det og sammenlignes med originalen, uanset hvor den befinder sig. Uanset dette udgør følgende, hvor det er muligt, fuldt juridisk bevis uden behov for efterprøvelse eller sammenligning bortset fra tilfælde, hvor der er beviser på det modsatte eller en sammenligning af håndskriften: gamle offentlige dokumenter, som ikke er indføjet i en notarprotokol, og offentlige dokumenter, hvor originalen mangler, eller hvor der ikke er en fortegnelse til kontrol og sammenligning.

Private dokumenter udgør også fuldt bevis i retssager, når de ikke anfægtes af den part, som de har skadevirkning for. Hvis et privat dokument anfægtes, kan den part, som fremlagde det, bede om en sammenligning af håndskriften eller et andet bevismiddel, som kan bekræfte dets ægthed. Hvis det ikke er muligt at bevise ægtheden af det private dokument, vil det blive bedømt i overensstemmelse med reglerne for rimelig kritik (*las reglas de la sana crítica*), som også følges, når resten af de beviser, der optages, bedømmes. Hvis det efter en anfægtelse viser sig, at dokumentet er ægte, kan den part, som anfægtede det, pålægges ikke alene at betale for de relevante omkostninger, men også en bøde.

Endelig vil dommen, hvis de øvrige beviser ikke tilsiger andet, betragte forhold som sande, hvor en part har anerkendt disse som sådan i parternes forklaringer, såfremt den part personligt tog del i dem og fastlæggelsen af, at de er sande, har alene skadevirkning for ham eller hende.

2.7 Er visse procedurer for bevisførelse obligatoriske, når bestemte forhold skal bevises?

I princippet er der ingen regel, der angiver, hvilke beviser, der skal anvendes for at bevise bestemte omstændigheder, men det er logisk, at tilstedeværelsen eller betalingen af gæld i eksempelvis en sag om et krav på et pengebeløb på baggrund af forretningsforbindelser mellem parterne som udgangspunkt afgøres ved hjælp af dokumentbeviser. En sagkyndig erklæring vil være påkrævet, når videnskabelig, kunstnerisk, teknisk eller praktisk viden er nødvendig for at kunne bedømme de forhold eller omstændigheder, der er relevante for sagen, eller for at få større vished om dem.

2.8 Er vidner ved lov forpligtet til at afgive forklaring?

Vidner, som er blevet indkaldt, er forpligtet til at give møde i retten på det berammede retsmøde. I modsat fald pålægges de at betale en bøde på 180 EUR til 600 EUR afhængigt af overskridelsen inden for den periode på fem dage, hvor de kan afgive forklaring. Såfremt vidnet ikke møder op efter at være blevet indkaldt for anden gang, er sanktionen ikke længere blot en bøde: vidnet har da udvist foragt for retten, hvilket er noget, som indskærpes overfor vidner.

2.9 I hvilke tilfælde kan de nægte at afgive forklaring?

Det generelle princip, hvorefter vidner har pligt til at afgive forklaring, gælder ikke for vidner, som på grund af deres status eller profession er forpligtede til at hemmeligholde de forhold, som de bliver afhørt om. I så fald skal de oplyse dette med en begrundelse, og retten, som tager årsagen til, at de nægter at afgive vidneforklaring, i betragtning, afgør, hvad der skal ske for så vidt angår deres afhøring, og kan fritage dem for deres forpligtelse til at svare. Såfremt vidnet fritages for at svare, skal dette føres til protokols.

Såfremt vidnet hævder, at de faktiske omstændigheder, som han eller hun afhøres om, vedrører en sag, som på behørig vis er blevet erklæret eller klassificeret som fortrolig, vil retten i de sager, hvor den finder det nødvendigt af hensyn til retsplejen, af egen drift anmode det kompetente organ om et officielt dokument, der bekræfter dette. Når retten har kontrolleret, at den angivelige fortrolige karakter af materialet er korrekt, vil den forlange, at dokumentet bliver ført til protokols, herunder de spørgsmål, der er omfattet af tavshedspligt.

Endvidere skal vidner udspørges af retten, inden de afgiver forklaring om deres personlige forhold (familiemæssige relationer eller venskab eller fjendskab mellem parterne, personlig interesse i sagen osv.), og på baggrund af deres svar kan parterne give kommentarer til retten om deres upartiskhed.

2.10 Kan en person, der nægter at afgive forklaring, straffes eller tvinges til at afgive forklaring?

Vidner er forpligtede til at give møde, hvis de indkaldes af retten, og de er forpligtede til at aflægge ed eller love at sige sandheden, idet de er blevet oplyst om de sanktioner, der er fastlagt for at begå mened i civile sager. Vidner er forpligtede til at afgive vidneforklaring på den måde, der er fastlagt i artikel 366 i den spanske civilproceslov. Såfremt et vidne nægter at afgive forklaring, kan han eller hun have udvist foragt for retten, hvilket medfører en bøde eller, afhængigt af forholdets grovhed, kan udgøre en lovovertrædelse.

2.11 Er visse personer fritaget for at afgive vidneforklaring?

Alle kan være vidner undtagen dem, som permanent mangler den sunde dømmekraft eller brugen af deres sanser (syn, hørelse osv.) for så vidt angår forhold, som de alene kunne have haft kendskab til gennem brug af disse sanser.

Mindreårige under 14 år kan optræde som vidner, hvis de efter rettens opfattelse har den nødvendige modenhed til at kende sandheden og til at tale sandt. Ifølge spansk ret refererer det traditionelle begreb vidne til fysiske personer, men dette forhindrer ikke juridiske personers rettergangsfuldmægtige i at møde som vidner og give oplysninger om forhold, som de er bekendt med på grund af deres stilling. For så vidt angår juridiske personer og offentlige virksomheder gives der som allerede omtalt udtrykkeligt mulighed for skriftligt at afgive indlæg for retten (artikel 381 i civilprocesloven).

2.12 Hvad er dommerens og parternes rolle ved afhøring af vidner? Under hvilke omstændigheder kan et vidne afhøres ved brug af videomøde og andre tekniske hjælpemidler?

De spørgsmål, som retten har tilladt, stilles direkte af parternes advokater og begynder med den part, som har foreslået vidnet ført. Når de spørgsmål, som stilles af advokaten for den part, der foreslog vidneforklaring, er blevet besvaret, kan en af de andre parter advokater stille vidnet nye spørgsmål, som de finder nyttige for at klarlægge sagens omstændigheder. Dommeren kan også afhøre vidnet for at opnå afklaring og få yderligere oplysninger.

På eget initiativ eller efter en af parternes anmodning kan retten tillade, at et vidne, som har afgivet en vidneforklaring, der i væsentligt omfang modsiger et andet vidnes forklaring eller vidneforklaringen fra en af de parter, der tidligere er blevet afhørt, konfronteres med det vidne eller den part.

Vidnet kan afhøres via videokonference, hvis der er blevet anmodet om dette, og hvis retten indvilliger. Dette vil være tilfældet, når en vidneforklaring via videokonference er den mest hensigtsmæssige og forholdsmæssige måde at optage beviser på i betragtning af omstændighederne (som udgangspunkt betragtelig afstand mellem vidnets bopæl og rettens sæde), idet kontradiktionsprincippet og parternes ret til at tage til genmæle tilsikres.

3 Vurdering af beviset

Det er ved bevisbedømmelsen, at dommeren afgør vægten af de samlede beviser på grundlag af reglerne for rimelig kritik. Som angivet ovenfor er der dog nogle typer beviser, hvis bedømmelse er fastsat i loven, f.eks. hvad angår offentlige og private dokumenter og afhøring af parterne i visse tilfælde.

3.1 Kan retten tage hensyn til beviser, som en part har tilvejebragt på ulovlig vis?

Beviser, som er fremskaffet på ulovlig vis, tillades ikke. Endvidere har beviser, som er fremskaffet direkte eller indirekte ved at krænke grundlæggende rettigheder, ingen gyldighed. Retten vil derfor ikke tage hensyn til sådanne beviser i sin afgørelse af sagen.

Hvis en af parterne mener, at grundlæggende rettigheder blev krænket ved fremskaffelsen eller fremlæggelsen af beviser, som er blevet tilladt, skal han eller hun oplyse dette øjeblikkeligt og i givet fald underrette de øvrige parter herom. Dommeren vil derefter tage stilling til bevisets lovlighed.

Hvis dommeren selv mener, at en grundlæggende rettighed er blevet krænket ved fremskaffelsen af beviser, afviser han eller hun beviset af egen drift.

Dette spørgsmål, som også kan rejses af retten af egen drift, afgøres under sagen eller, ved retssager, der behandles mundtligt, i begyndelsen af retsmødet, inden der optages beviser.

3.2 Tillægges en parts egen forklaring værdi som bevismiddel?

Hvis en part er blevet indkaldt til at afgive vidneforklaring af den anden part, afhænger bedømmelsen af hans eller hendes vidneforklaring af indholdet af de afgivne svar. Hvis resten af beviserne ikke tilsiger andet, vil retten i dommen betragte forhold som sande, hvor en part har anerkendt disse som sådan, såfremt den part personligt tog del i dem og fastlæggelsen af, at de er sande, har fuldstændig skadevirkning for parten. I alle øvrige henseender vil retten vurdere indholdet af vidneforklaringen på grundlag af reglerne for rimelig kritik.

På samme måde kan retten acceptere personlige forhold om parterne som sande, hvis de ikke møder op for at afgive vidneforklaring eller, såfremt de er mødt op, nægter at afgive forklaring eller giver undvigende svar, forudsat at det er forhold, som den part, der afhøres, har taget personligt del i, og at fastlæggelsen af, at de er sande, har hel eller delvis skadevirkning for dem. Endvidere vil en part, som ikke møder op i retten, blive pålagt at betale en bøde på mellem 180 EUR og 600 EUR.

Sidste opdatering: 30/10/2020

De nationale sprogudgaver af denne side vedligeholdes af EJN-kontaktpunkterne. Oversættelserne er lavet af Europa-Kommissionen. Eventuelle ændringer af originalen, som de kompetente nationale myndigheder har lavet, er muligvis ikke gengivet i oversættelserne. Hverken ERN eller Kommissionen påtager sig noget ansvar for oplysninger og data, der er indeholdt i eller henvises til i dette dokument. Med hensyn til de ophavsretlige regler i den medlemsstat, der er ansvarlig for nærværende side, henvises der til den juridiske meddelelse.

Den originale sprogudgave af denne side er blevet ændret for nylig. Den sprogudgave, du kigger på nu, er i øjeblikket ved at blive oversat af vores oversættere.

Følgende sprog: er allerede oversat.

Bevisoptagelse - Frankrig

1 Bevisbyrde

1.1 Hvad er reglerne om bevisbyrde?

Ifølge artikel 1353 i den civile lovbog skal den, der kræver en forpligtelse opfyldt, dokumentere, at forpligtelsen består. Omvendt skal modparten dokumentere, at den ikke består.

Hver af sagens parter skal således i princippet føre bevis for deres krav. Det bestemmes derfor i artikel 9 i den civile retsplejelov (*Code de procédure civile*), at "det påhviler hver af parterne i overensstemmelse med loven at føre bevis for de anbringender, der fremsættes til støtte for deres påstande".

1.2 Er der regler, der fritager for at føre bevis for bestemte forhold? I hvilke tilfælde? Er det muligt at føre bevis for, at en bestemt formodningsregel ikke er gyldig?

I visse tilfælde gælder der en formodningsregel, der bevirker, at parterne er fritaget for at føre bevis for en faktisk omstændighed, der er umulig eller vanskelig at dokumentere.

Man kan sige, at de retlige formodningsregler har den virkning, at den byrde, der hviler på den, der skal føre bevis for en bestemt faktisk omstændighed, vendes om. De fleste formodningsregler kaldes "simple formodningsregler", idet der kan føres bevis for det modsatte. Eksempel: faderen til et barn, der er født i et ægteskab, antages at være moderens mand, men manden kan bestride faderskabet under en faderskabssag.

De øvrige regler kaldes "ufravigelige formodningsregler", hvilket indebærer, at der ikke kan føres bevis for det modsatte.

1.3 I hvor høj grad skal retten være overbevist om et forhold for at basere sin dom på det pågældende forhold?

Retten kan træffe sin afgørelse på grundlag af faktiske omstændigheder, der er ført bevis for, eller som ikke er blevet bestridt.

2 Bevisoptagelse

2.1 Kræver bevisoptagelse altid, at en part skal anmode herom, eller kan dommeren i visse tilfælde også optage bevis af egen drift?

Retsskridt til brug for sagens oplysning kan anordnes af retten efter begæring fra en part, men retten kan også gøre det af egen drift.

2.2 Hvad sker der efterfølgende, hvis dommeren imødekommer en anmodning fra en af parterne om bevisoptagelse?

Hvis retten anordner sådanne retsskridt efter begæring fra en part, udmelder rettens justitssekretær en syns- og skønsmand. Han indkalder parterne til alle de besigtigelser, som han foretager. Syns- og skønsforretningen indledes ikke, før den begærende part efter rettens nærmere bestemmelse har stillet sikkerhed for omkostningerne. Alle skridt til sagens oplysning foretages under parternes nærvær.

2.3 I hvilke tilfælde kan en anmodning fra en af parterne om bevisoptagelse afvises af retten?

Retten kan afvise en begæring om retsskridt til brug for sagens oplysning, hvis retten skønner, at et sådant retsskridt har til formål at dække over partens bevisnød, eller at det er overflødigt.

2.4 Hvilke forskellige bevismidler findes der?

I den franske civilret opereres der med en sondring: For så vidt angår et retsfaktum (*fait juridique*), såsom en ulykke, kan der føres bevis på alle måder (ved dokumenter, vidneforklaringer etc.). For så vidt angår en retshandel (*acte juridique*), såsom en kontrakt eller en gavedisposition, kræves der i princippet skriftligt bevis, men der er i lovgivningen fastsat visse undtagelser (f.eks. ved krav på betaling af beløb, som ligger under en vis grænse, der er fastsat ved et dekret, eller hvis det er umuligt at fremlægge et skriftligt bevis). Det bemærkes, at der er fri bevisførelse i handelssager, også når der er tale om retshandler.

2.5 Hvad er procedurerne for vidneforklaringer, og adskiller de sig fra procedurerne for udtalelser fra sagkyndige? Hvad er reglerne for afgivelse af skriftlig forklaring og fremlæggelse af sagkyndiges rapporter/udtalelser?

Vidneforklaringer kan produceres på to forskellige måder: mundtligt som led i en efterforskning eller skriftligt i form af erklæringer, der skal opfylde visse formelle krav. Vidnets navn skal fremgå af en skriftlig erklæring og, hvis det er relevant, dennes familiemæssige eller ægteskabelige tilknytning til en af parterne, deres indbyrdes ansættelses- eller samarbejdsforhold, og deres eventuelle interessefællesskab (*communauté d'intérêts*). Det skal ligeledes være anført, at erklæringen er afgivet med henblik på fremlæggelse i retten, og at den, der afgiver erklæringen, er bekendt med, at den afgives under strafansvar. En vidneforklaring kan også indhentes i form af et legaliseret dokument. Der er tale om et dokument, der udfærdiges af en dommer eller en offentlig embedsmand (*officier public*), og som indeholder forklaringer afgivet af flere vidner vedrørende de faktiske omstændigheder, der skal føres bevis for. En syns- og skønsforretning adskiller sig fra en vidneforklaring, idet der er tale om et sagsskridt, som består i, at en sagkyndig får til opgave at afgive en rent faglig erklæring efter, at parterne er blevet opfordret til at udtale sig om spørgsmålet. Den sagkyndige afgiver en udtalelse enten mundtligt eller skriftligt. I sidstnævnte tilfælde udfærdiges den som en rapport, der bl.a. indeholder parternes skriftlige bemærkninger. Retten er ikke bundet af den sagkyndiges udtalelse.

2.6 Har visse procedurer for bevisførelse større vægt end andre?

Et legaliseret dokument, der er udfærdiget af en offentlig embedsmand (en notar eller en justitssekretær) som led i udøvelsen af sit hverv, lægges uden videre til grund for sagen.

Et privat dokument (*acte sous-seing privé*), dvs. et dokument, der er udfærdiget uden en offentlig embedsmands medvirken af parterne selv og underskrevet af dem, lægges til grund for sagen, medmindre der føres bevis for det modsatte.

Vidneforklaringer, samt de øvrige former for bevis, er undergivet rettens frie bevisbedømmelse.

2.7 Er visse procedurer for bevisførelse obligatoriske, når bestemte forhold skal bevises?

Som anført ovenfor under punkt 2.4 er det nødvendigt at fremlægge skriftligt bevis for en retshandel, hvis værdi overstiger 1 500 EUR. Et retsfaktum kan derimod bevises på alle måder.

2.8 Er vidner ved lov forpligtet til at afgive forklaring?

Enhver er forpligtet til at medvirke til, at retten sker fyldest.

2.9 I hvilke tilfælde kan de nægte at afgive forklaring?

En person, der ligger inde med oplysninger, som vedkommende har fået kendskab til under udøvelse af sit erhverv, og som er omfattet af vedkommendes tavshedspligt, skal nægte at afgive forklaring. I modsat fald risikerer han eller hun strafferetlige sanktioner. Et vidne kan desuden i en konkret sag nægte at afgive forklaring, hvis han eller hun har lovligt forfald (f.eks. hvis vedkommende ikke kan møde op i retten, er syg eller forhindret af erhvervsmæssige grunde). Retten tager stilling til, om vidnet har lovligt forfald.

2.10 Kan en person, der nægter at afgive forklaring, straffes eller tvinges til at afgive forklaring?

Vidner, der ikke giver møde i retten, eller som uden lovlig grund nægter at afgive forklaring, kan pålægges en bøde på op til 3 000 EUR.

Der bemærkes endvidere, at det er strafbart at afgive falsk forklaring.

2.11 Er visse personer fritaget for at afgive vidneforklaring?

Enhver kan afgive forklaring som vidne bortset fra personer, der savner retlig handleevne, hvilket omfatter umyndige (mindreårige og voksne, der er umyndiggjorte) og personer, der er fradømt deres borgerlige rettigheder. Retten kan imidlertid lade dem afhøre til brug for almindelig oplysning af sagen. I separations- og skilsmisssager kan ægtefællernes børn desuden aldrig afgive forklaring.

2.12 Hvad er dommerens og parternes rolle ved afhøring af vidner? Under hvilke omstændigheder kan et vidne afhøres ved brug af videomøde og andre tekniske hjælpemidler?

Retten foretager afhøringen af vidnet og stiller spørgsmål til vedkommende. Parterne, som er til stede under afhøringen, kan ikke afbryde vidnet eller stille spørgsmål direkte til vidnet for ikke at påvirke vedkommende. Det er retten, der, såfremt den skønner det nødvendigt, stiller de spørgsmål til vidnet, som parterne ønsker.

Der er intet til hinder for, at retten foretager en lyd- og/eller en billedoptagelse i forbindelse med de sagsoplysende skridt, når forholdene tilsiger det (såsom den geografiske afstand).

3 Vurdering af beviset

3.1 Kan retten tage hensyn til beviser, som en part har tilvejebragt på ulovlig vis?

Retten tager ikke hensyn til beviser, der er fremskaffet på ulovlig vis (ved skjult kamera eller hemmelig optagelse af en telefonsamtale) eller ved en krænkelse af privatlivet.

3.2 Tillægges en parts egen forklaring værdi som bevismiddel?

De forklaringer, der afgives af parterne i en retssag, har ingen beviskraft.

Sidste opdatering: 07/09/2021

De nationale sprogudgaver af denne side vedligeholdes af EJN-kontaktpunkterne. Oversættelserne er lavet af Europa-Kommissionen. Eventuelle ændringer af originalen, som de kompetente nationale myndigheder har lavet, er muligvis ikke gengivet i oversættelserne. Hverken ERN eller Kommissionen påtager sig noget ansvar for oplysninger og data, der er indeholdt i eller henvises til i dette dokument. Med hensyn til de ophavsretlige regler i den medlemsstat, der er ansvarlig for nærværende side, henvises der til den juridiske meddelelse.

Den originale sprogudgave af denne side er blevet ændret for nylig. Den sprogudgave, du kigger på nu, er i øjeblikket ved at blive oversat af vores oversættere.

Følgende sprog: er allerede oversat.

Bevisoptagelse - Kroatien

1 Bevisbyrde

1.1 Hvad er reglerne om bevisbyrde?

Reglerne for bevisoptagelse og fremlæggelse, udvælgelse, indsamling, undersøgelse og vurdering af bevismateriale i civile retssager er fastsat i artikel 219-276 i den civile retsplejelov (*Zakon o parničnom postupku*) (*Narodne novine* (NN; Republikken Kroatiens statstidende) nr. 53/91, 91/92, 112/99, 88/01, 117/03, 88/05, 2/07, 84/08, 96/08, 123/08, 57/11, 148/11 – konsolideret tekst, 25/13, 89/14 – afgørelse truffet af Republikken Kroatiens forfatningsdomstol (*Ustavni sud Republike Hrvatske*), 70/19 og 80/22 (ZPP).

Den generelle regel er, at hver part skal redegøre for de faktiske omstændigheder og fremlægge de beviser, som deres påstand støttes på, eller hvormed de anfægter modpartens erklæringer og beviser, hvilket betyder, at princippet om retten til at blive hørt i kroatisk (civilretlig) procesret er fremherskende i forbindelse med indsamling af faktiske omstændigheder og fremlæggelse af beviser.

Hver part skal derfor bevise rigtigheden af erklæringer om faktiske omstændigheder, der er gunstige for dem, og som deres påstande (og klagepunkter) er baseret på, medmindre andet er fastsat i lovgivningen.

Retten har i princippet kun kompetence til at fastslå de faktiske omstændigheder, som parterne har redegjort for, og til kun at optage de beviser, som parterne har fremlagt. Undtagelsesvis er retten bemyndiget (og forpligtet) til at fastslå de faktiske omstændigheder, som parterne ikke har redegjort for, og til kun at optage beviser, som parterne ikke har fremlagt, hvis den har mistanke om, at parterne har til hensigt at gøre krav gældende, som de ikke har ret til at gøre gældende.

Hvis retten på grundlag af de fremlagte beviser (artikel 8 i ZPP) ikke med sikkerhed kan fastslå en faktisk omstændighed, vil den tage stilling til, om der foreligger en sådan omstændighed, ved at anvende bevisbyrde reglerne.

1.2 Er der regler, der fritager for at føre bevis for bestemte forhold? I hvilke tilfælde? Er det muligt at føre bevis for, at en bestemt formodningsregel ikke er gyldig?

Beviserne skal omfatte alle faktiske omstændigheder, der har betydning for, at der kan træffes en afgørelse.

Det er ikke nødvendigt at bevise de faktiske omstændigheder, som parten har anerkendt for retten under retssagen, men retten kan også kræve fremlæggelse af beviser for disse faktiske omstændigheder, hvis den finder, at parten ved anerkendelsen heraf ønsker at gøre et krav gældende, som den ikke har ret til at gøre gældende (artikel 3, stk. 3, i ZPP).

Desuden er retsregler undtaget fra beviskravet, fordi de er omfattet af reglen om, at retten anses for at kende loven (*iura novit curia*).

Det er ikke nødvendigt at bevise forhold, der er almindeligt kendte. Det er imidlertid muligt at føre bevis for, at en bestemt omstændighed ikke er almindeligt kendt.

Faktiske omstændigheder, hvis eksistens antages i henhold til loven, skal ikke bevises, men det er muligt at føre bevis for, at de ikke eksisterer, medmindre andet er fastsat ved lov. Reglerne om afkræftelige formodninger (*praesumptiones iuris*) letter således bevisførelsen, fordi den part, der påberåber sig et retligt relevant forhold, ikke er forpligtet til direkte at bevise, at der foreligger en sådan omstændighed; det er tilstrækkeligt at påberåbe sig en generel retsregel, der er indeholdt i en afkræftelig formodning, og en part, der gør gældende, at den generelle regel i den afkræftelige formodning ikke kan anvendes på en konkret sag, skal bevise den.

Der er imidlertid tilfælde, hvor loven ikke gør det muligt at bevise, at der ikke foreligger faktiske omstændigheder, der formodes at foreligge i henhold til loven (*praesumptiones iuris et de jure*), når retten er forpligtet til at konkludere, at den pågældende retligt relevante faktiske omstændighed foreligger.

1.3 I hvor høj grad skal retten være overbevist om et forhold for at basere sin dom på det pågældende forhold?

Det er rettens opgave at overbevise sig selv om, at de faktiske omstændigheder, som ligger til grund for anvendelsen af loven, foreligger eller ikke foreligger. ZPP indeholder ikke udtrykkelige bestemmelser om sandsynlighed, men sandsynlighedsgraden bør øges i forhold til betydningen af den foranstaltning, der skal træffes, under hensyntagen til det trin i proceduren, hvor et bestemt processuelt spørgsmål drøftes og afgøres, og de proceduremæssige konsekvenser, der vil følge, hvis visse faktiske omstændigheder konstateres at foreligge eller ikke.

I henhold til den generelle regel om fri bevisbedømmelse afgør retten på grundlag af sin egen overbevisning, hvilke faktiske omstændigheder den finder beviste, baseret på samvittighedsfuld og omhyggelig vurdering af alle beviser, der fremlægges individuelt og som helhed, og under hensyntagen til resultaterne af hele sagen.

2 Bevisoptagelse

2.1 Kræver bevisoptagelse altid, at en part skal anmode herom, eller kan dommeren i visse tilfælde også optage bevis af egen drift?

Som tidligere nævnt er den kroatisk (civile) procedure overvejende *inter partes*, hvilket betyder, at parterne kan indsamle faktiske omstændigheder og optage bevis af egen drift, og retten har kun beføjelse til at fastslå faktiske omstændigheder, som ikke er angivet af parterne, og til at optage bevis, hvis den har mistanke om, at parterne har til hensigt at gøre krav gældende, som de ikke har ret til at gøre gældende (ZPP's artikel 3, stk. 3).

Når det forberedende retsmøde har fundet sted, træffer retten afgørelse om afslutning af den præjudicielle procedure.

Retten afslutter den præjudicielle procedure og afholder og afslutter hovedretsmødet under det forberedende retsmøde, hvis den finder, at dette er muligt i lyset af sagens omstændigheder.

Hvis retten finder, at det ikke er muligt at afslutte den præjudicielle procedure og afholde og afslutte hovedretsmødet under det forberedende retsmøde, udarbejder den en plan for sagsbehandlingen.

Planen for sagsbehandlingen skal indeholde:

en sammenfatning af de omtvistede faktiske og retlige spørgsmål

de beviser, der gør det muligt at fastslå de faktiske omstændigheder

fristen for fremskaffelse af yderligere beviser

parternes frist til at fremsætte skriftlige bemærkninger til modpartens indlæg og til de sagkyndiges konklusioner og udtalelser

dato og klokkeslæt for hovedretsmødet.

Hvis hovedretsmødet kræver flere retsmøder, hører retten parterne, inden den fastsætter datoer og tidspunkter for alle de efterfølgende retsmøder, samtidig med at den søger at sikre, at retsforhandlingerne er af en rimelig varighed.

Retten vedtager planen for sagsbehandlingen ved en afgørelse, normalt under det første retsmøde i sagen. Inden der træffes afgørelse om planen for sagsbehandlingen, giver retten parterne mulighed for at udtale sig om planen under et retsmøde.

Hvis en af parterne ikke er til stede under det retsmøde, hvor planen for sagsbehandlingen drøftes, kan retten undtagelsesvis udarbejde en plan for sagsbehandlingen uden at rådføre sig med den fraværende part.

Efterhånden som sagen skrider frem, kan retten ændre planen for sagsbehandlingen, forudsat at den har givet parterne lejlighed til at udtale sig herom. Hvis ændringerne af planen ikke berører parternes frister, kan retten ændre planen uden forudgående høring af parterne.

2.2 Hvad sker der efterfølgende, hvis dommeren imødekommer en anmodning fra en af parterne om bevisoptagelse?

Retten afgør, hvilke beviser der skal tages i betragtning for at fastslå de afgørende faktiske omstændigheder.

Hvis retten har accepteret partens tilbud om bevisførelse, begynder den som hovedregel med optagelsen af dette bevis.

I tvister, der behandles af en afdeling (*vijeće*), optages beviserne under hovedretsmødet for afdelingen, men afdelingen kan af vægtige grunde beslutte, at visse beviser skal føres for afdelingsformanden eller dommeren ved den anmodede ret (den anmodede dommer). I dette tilfælde aflæses et referat af de indsamlede beviser under hovedretsmødet.

Den enkelte dommer eller afdelingsformanden afholder hovedretsmødet, stiller spørgsmål til parterne og optager beviser, men retten er ikke bundet af afgørelsen om afholdelse af retsmødet, hvilket bl.a. betyder, at den ikke er bundet af afgørelsen om anerkendelse eller afvisning af de af parterne fremlagte beviser.

2.3 I hvilke tilfælde kan en anmodning fra en af parterne om bevisoptagelse afvises af retten?

I henhold til ZPP's bestemmelser afviser retten de fremlagte beviser, som den ikke finder relevante, og anfører begrundelsen for afvisningen i afgørelsen.

ZPP indeholder ikke særlige bestemmelser om muligheden for at afvise uantagelige beviser eller beviser, som ikke kan optages på en omkostningseffektiv måde. I tvister ved en byret (*općinski sud*), hvis værdi ikke overstiger 10 000 kroatiske kuna, og i tvister ved en handelsret (*trgovački sud*) med en værdi på højst 50 000 kroatiske kuna kan retten imidlertid, hvis den finder, at det vil medføre uforholdsmæssigt store vanskeligheder og omkostninger at fastslå, om der foreligger sådanne omstændigheder, afgøre, om der foreligger sådanne faktiske omstændigheder, på grundlag af en fri bevisbedømmelse under hensyntagen til de dokumenter, som parterne har fremlagt, og deres vidneforklaringer, hvis retten har fremført beviser ved høring af parterne.

Desuden fastsætter bestemmelserne i ZPP en frist for parterne til at redegøre for alle faktiske omstændigheder og til at fremsætte tilbud om beviser. I forbindelse med en almindelig civil retssag skal hver part i stævningen og i svarskriftet senest under det forberedende retsmøde redegøre for alle de faktiske omstændigheder, der underbygger deres påstand, fremføre de beviser, der er nødvendige for at fastslå de faktiske omstændigheder, som de har fremlagt, og tage stilling til de faktiske omstændigheder og beviser, som modparten har fremført. Under hovedretsmødet kan parterne kun fremlægge nye faktiske omstændigheder og beviser, hvis de uden egen skyld ikke har været i stand til at fremskaffe eller fremlægge dem før afslutningen af den tidligere proces. Retten tager ikke hensyn til nye faktiske omstændigheder og beviser, som parterne på grund af egen skyld fremskaffer eller fremlægger under hovedretsmødet.

Yderligere oplysninger om bevismateriale og bevisoptagelse i småkravsprocedurer findes i oplysningsskemaet "[Småkrav – Republikken Kroatien](#)".

2.4 Hvilke forskellige bevismidler findes der?

ZPP giver mulighed for følgende beviser: kontrolbesøg på stedet, dokumentbeviser, vidner, sagkyndige og høring af parterne.

2.5 Hvad er procedurene for vidneforklaringer, og adskiller de sig fra procedurene for udtalelser fra sagkyndige? Hvad er reglerne for afgivelse af skriftlig forklaring og fremlæggelse af sagkyndiges rapporter/udtalelser?

Et vidne er enhver fysisk person, der er i stand til at give oplysninger om de faktiske omstændigheder, der skal bevises. Vidner afhøres individuelt og uden tilstedeværelse af andre vidner, der skal afhøres senere, og de er forpligtet til at give deres svar mundtligt.

Vidner informeres først om, at de er forpligtet til at fortælle sandheden, og at de ikke må udelade noget. Efterfølgende advares de om konsekvenserne af at afgive falsk vidneforklaring. Desuden bliver et vidne altid spurgt, hvordan de har fået kendskab til de faktiske omstændigheder, som de vidner om.

Sagkyndige vidner skal have de samme egenskaber som et vidne, dvs. de skal være i stand til at observere, huske og genfortælle, og de skal desuden have faglig ekspertise.

Visse sagkyndige vidner, der indkaldes af retten, skal efterkomme indkaldelsen og fremlægge deres konklusioner og en udtalelse.

De sagkyndige vidners opgave indebærer derfor, at de skal udarbejde konklusioner og udtalelser. Retten afgør, om det sagkyndige vidne kun skal fremlægge sine konklusioner og udtalelser mundtligt under retsmødet eller også fremlægge dem skriftligt inden retsmødet. Retten fastsætter en frist for indgivelse af skriftlige konklusioner og udtalelser, som ikke må overstige 60 dage.

Det sagkyndige vidne skal altid redegøre for sin holdning.

Retten afgiver de skriftlige konklusioner og udtalelser til parterne senest 15 dage før det retsmøde, hvor de skal høres.

ZPP sonderer ikke mellem proceduren for afhøring af "ordinære" vidner og sagkyndige vidner og fastsætter ingen særlige processuelle bestemmelser i denne henseende.

Med hensyn til skriftlige beviser skal parterne selv fremlægge det dokument, som de påberåber sig som bevis for deres forklaring.

Et dokument, der er udstedt i den foreskrevne form af en statslig myndighed inden for dens ansvarsområde, og et dokument, der er udstedt af en juridisk eller fysisk person i denne form under udøvelse af de offentligretlige beføjelser, som den er tillagt ved lov eller ved en lovbestemt forordning (et offentligt dokument), anses for at beviser rigtigheden af det, det attesterer eller regulerer.

Andre dokumenter har samme bevisværdi, hvis deres bevisværdi i henhold til særlige bestemmelser svarer til værdien af offentlige dokumenter.

Det er tilladt at bevise, at de faktiske omstændigheder, der er anført i offentlige dokumenter, er urigtige, eller at dokumentet er udfærdiget forkert.

Hvis retten nærer tvivl om dokumentets ægthed, kan den anmode den myndighed, som det formodes at være udstedt af, om at udtale sig herom.

Medmindre andet er fastsat i en international aftale, har udenlandske offentlige dokumenter, der er behørigt attesteret, på betingelse af gensidighed samme bevisværdi som indenlandske offentlige dokumenter.

Der er i den civile retsplejelov ligeledes fastsat bestemmelser om fremlæggelse af dokumenter (pligten til at fremlægge dokumenter), som afhænger af hvorvidt dokumentet er i den henvisende parts besiddelse, i modpartens besiddelse, i et statsligt organs eller en statslig organisations besiddelse, når denne udøver en offentlig beføjelse, eller i en tredjeparts (fysisk eller juridisk persons) besiddelse.

2.6 Har visse procedurer for bevisførelse større vægt end andre?

I henhold til den generelle regel om fri bevisbedømmelse i kroatisk (civil) procesret afgør retten efter sin egen overbevisning, hvilke faktiske omstændigheder den finder godtgjort, på grundlag af en samvittighedsfuld og omhyggelig vurdering af alle de beviser, der fremlægges individuelt og som helhed, og under hensyntagen til resultaterne af hele sagen.

Der findes således ingen regel om, at nogle beviser har større vægt eller betydning end andre, selv om dokumenter i praksis anses for at være mere pålidelige (men ikke vigtigere) end andre beviser (vidner, retsmøder).

2.7 Er visse procedurer for bevisførelse obligatoriske, når bestemte forhold skal bevises?

Nej, ZPP fastsætter ikke, at nogle bevismidler er obligatoriske for at bevise bestemte faktiske omstændigheder. I overensstemmelse med *inter partes*-princippet har parterne ret til at fremlægge beviser, og retten vurderer, hvilke af de fremlagte beviser, den optager, med henblik på at fastslå relevante faktiske omstændigheder.

2.8 Er vidner ved lov forpligtet til at afgive forklaring?

Enhver person, der indkaldes som vidne, er forpligtet til at efterkomme indkaldelsen og skal, medmindre andet er fastsat af ZPP, afgive forklaring. Det er derfor en generel forpligtelse for enhver person at vidne, hvilket indebærer en pligt til at give møde i retten, afgive forklaring og fortælle sandheden. Vidner, der på grund af alder, sygdom eller alvorlig fysisk funktionsnedsættelse ikke er i stand til at efterkomme indkaldelsen, afhøres i deres eget hjem.

2.9 I hvilke tilfælde kan de nægte at afgive forklaring?

En person, der ved sin vidneforklaring ville overtræde tavshedspligten med hensyn til officielle eller militære hemmeligheder, må ikke afhøres som vidne, før den kompetente myndighed fritager vedkommende for et sådant ansvar.

Et vidne kan nægte at afgive forklaring:

om noget, som parten har betroet ham eller hende som hans/hendes bemyndigede repræsentant

i spørgsmål, som parten eller en anden person har betroet ham eller hende som religiøs skriftefader

om forhold, som vidnet har fået kendskab til som advokat, læge eller i forbindelse med en anden stilling eller anden aktivitet, hvis denne stilling eller aktivitet indebærer et krav om tavshedspligt.

Enedommeren eller afdelingsformanden underretter disse personer om muligheden for at nægte at afgive forklaring.

Et vidne kan afvise at besvare individuelle spørgsmål af tvingende grunde, navnlig hvis vedkommende ved at besvare et sådant spørgsmål i en hvilken som helst grad ville udsætte sig selv eller deres slægtninge i lige linje indtil tredje led, herunder deres ægtefælle eller slægtninge ved ægteskab i andet led – selv om ægteskabet er ophørt – og deres værge, adoptivforælder eller barn for alvorlig vanære, betydelig materiel skade eller strafferetlig forfølgning.

Enedommeren eller afdelingsformanden meddeler vidnet, at han eller hun kan afvise at besvare de stillede spørgsmål.

2.10 Kan en person, der nægter at afgive forklaring, straffes eller tvinges til at afgive forklaring?

Ja, det er muligt. Hvis et vidne, der er blevet behørigt indkaldt, ikke giver møde uden forklaring, eller hvis et sådant vidne forlader det sted, hvor vedkommende skal afhøres uden tilladelse eller berettiget grund, kan retten pålægge vedkommende at blive ført tilbage med tvang for egen regning og kan også pålægge personen en bøde på mellem 500 og 10 000 kroatisk kuna.

Hvis vidnet giver møde og nægter at afgive forklaring eller besvare visse spørgsmål efter at være blevet underrettet om konsekvenserne heraf, og retten finder, at personens grunde til at afvise at svare er uberettigede, kan den pålægge personen en bøde på mellem 500 og 10 000 kroatisk kuna. Hvis vidnet stadig nægter at afgive forklaring, kan retten tilbageholde vedkommende. Vidnet tilbageholdes, indtil vedkommende indvilliger i at afgive forklaring, eller indtil vedkommendes vidneforklaring ikke længere er nødvendige, men ikke længere end en måned.

Hvis vidnet efterfølgende giver en forklaring på sin udeblivelse, ophæver retten sin bødeafgørelse, og den kan helt eller delvis fritage vidnet for betaling af sagsomkostninger. Retten kan også ophæve sin bødeafgørelse, hvis vidnet efterfølgende indvilliger i at afgive forklaring.

2.11 Er visse personer fritaget for at afgive vidneforklaring?

Se oplysninger om fritagelse for den generelle vidnepligt med hensyn til officielle eller militære hemmeligheder, dvs. retten for personer, der udfører specifikke aktiviteter, til at nægte at afgive vidneforklaring og retten til at nægte at besvare specifikke spørgsmål, i punkt 9.

Som hovedregel kan kun personer, der er i stand til at give oplysninger om faktiske omstændigheder, der skal bevises, afhøres som vidner, og retten afgør, om en person er i stand til at afgive vidneforklaring, fra sag til sag.

En person kan ikke være vidne, hvis vedkommende er direkte involveret i sagen som part eller som retlig repræsentant for en part, mens en bemyndiget repræsentant for parten kan afhøres som vidne.

2.12 Hvad er dommerens og parternes rolle ved afhøring af vidner? Under hvilke omstændigheder kan et vidne afhøres ved brug af videomøde og andre tekniske hjælpemidler?

Hvert vidne skal afhøres individuelt og ikke i nærværelse af vidner, der skal afhøres efterfølgende. Vidnet er forpligtet til at give sit svar mundtligt.

Vidner informeres først om, at de er forpligtet til at fortælle sandheden, og at de ikke må udelade noget. Efterfølgende advares de om konsekvenserne af at afgive falsk vidneforklaring.

Vidnet vil derefter blive bedt om at oplyse sit fornavn, efternavn, personlige ID-nummer, faderens navn, sin beskæftigelse, adresse, fødested, alder og sin relation til parterne.

Efter disse generelle spørgsmål bliver vidnet bedt om at fortælle alt, hvad vedkommende ved om de faktiske omstændigheder, vedkommende skal afgive forklaring på, og derefter kan vedkommende blive stillet spørgsmål med henblik på bekræftelse, tilføjelse eller forklaring. Det er ikke tilladt at stille spørgsmål, der allerede indeholder svaret på spørgsmålet.

Vidnet bliver altid spurgt, hvordan vedkommende har fået kendskab til de faktiske omstændigheder, som vedkommende vidner om.

Vidner, hvis vidneforklaring om vigtige faktiske omstændigheder er i modstrid med hinanden, kan blive stillet ansigt til ansigt. De adspørges individuelt om hver af de omstændigheder, hvor der er en konflikt, og deres svar optages i referatet.

Republikken Kroatien har ingen særlige bestemmelser om bevisoptagelse via videokonference. Bestemmelserne i ZPP's artikel 126a-126c danner imidlertid grundlag for en sådan afhøringsmetode, dvs. at der kan foretages lydoptagelser af retsmøder. Afgørelsen om optagelse træffes af retten på eget initiativ eller efter anmodning fra parterne. Måden, hvorpå en lydoptagelse opbevares og sendes, de tekniske betingelser og den måde, hvorpå den optages, er reguleret i rettens procesreglement.

3 Vurdering af beviset

3.1 Kan retten tage hensyn til beviser, som en part har tilvejebragt på ulovlig vis?

I henhold til ZPP må en retsafgørelse ikke baseres på ulovligt indhentede beviser (uantagelige beviser).

En domstol kan vedtage en afgørelse om tilladelse til at optage uantagelige beviser og kan undersøge sådanne beviser, hvis den finder det nødvendigt for at fastslå en væsentlig omstændighed. Når retten træffer afgørelse om bevisers antagelighed, vil den afveje den overtrædelse, der følger af den uantagelige bevisoptagelse, med interessen i at fastlægge de faktiske omstændigheder fuldt ud og nøjagtigt i sagen.

3.2 Tillægges en parts egen forklaring værdi som bevismiddel?

Parterne i sagen kan ikke afhøres som vidner. ZPP's bestemmelser foreskriver imidlertid, at parterne skal høres som et af beviserne i mangel af andre beviser, eller hvis retten til trods for de andre beviser, der er fremlagt, anser det for nødvendigt for at fastslå vigtige faktiske omstændigheder.

ZPP's bestemmelser om bevisoptagelse fra vidner finder anvendelse på afhøring af parterne, medmindre andet er fastsat.

4 Har denne medlemsstat i overensstemmelse med artikel 2, stk. 1, i forordningen om bevisoptagelse angivet andre myndigheder, der har kompetence til at optage bevis i forbindelse med retssager på det civil- og handelsretlige område inden for rammerne af forordningen? I bekræftende fald, i hvilke sager kan de så optage bevis? Kan de kun begære bevisoptagelse, eller kan de også bidrage til bevisoptagelsen på grundlag af en begæring fra en anden medlemsstat? Se også meddelelser afgivet i henhold til artikel 2, stk. 1, i forordningen om bevisoptagelse.

Domstolene er de eneste myndigheder, som Republikken Kroatien har angivet som værende kompetente til at optage bevis med henblik på retssager på det civil- og handelsretlige område i overensstemmelse med artikel 2, stk. 1, i forordningen om bevisoptagelse.

Sidste opdatering: 14/04/2023

De nationale sprogudgaver af denne side vedligeholdes af EJN-kontaktpunkterne. Oversættelserne er lavet af Europa-Kommissionen. Eventuelle ændringer af originalen, som de kompetente nationale myndigheder har lavet, er muligvis ikke gengivet i oversættelserne. Hverken ERN eller Kommissionen påtager sig noget ansvar for oplysninger og data, der er indeholdt i eller henvises til i dette dokument. Med hensyn til de ophavsretlige regler i den medlemsstat, der er ansvarlig for nærværende side, henvises der til den juridiske meddelelse.

Den originale sprogudgave af denne side er blevet ændret for nylig. Den sprogudgave, du kigger på nu, er i øjeblikket ved at blive oversat af vores oversættere.

Bevisoptagelse - Italien

1 Bevisbyrde

1.1 Hvad er reglerne om bevisbyrde?

Det skal først og fremmest påpeges, at bevis i det italienske retssystem er reguleret i to forskellige forskrifter: Procedurereglerne er fastsat i den civile retsplejelov under artikel 228 og 229, mens de såkaldt "materielle" regler er fastsat i den civile lovbog under artikel 2730-2735. Når systemet er opdelt i materielle regler og procedureregler, skyldes det den tidligere lovgivning i overensstemmelse med Code Napoléon (den napoleonske lovgivning), hvorefter ideen om, at bevis skulle betragtes under både en statisk og en dynamisk (rent processuel) synsvinkel, var fremherskende. I overensstemmelse med de årsager, der netop er anført, forklares det i rapporten om den civile lovbog, at beviser bruges til at styrke eller generelt forsvare en persons rettigheder og ikke blot i retssager, men også uden for sådanne sager, og inden de bliver anlagt: Derfor er beviser placeret i kodificeringen af rettigheder. Bevisbyrden er reguleret i den førnævnte tekst og ikke i den civile retsplejelov.

Fordelingen af bevisbyrden er generelt reguleret ved den civile lovbog, som i artikel 2697 fastsætter, at "[D]en, der vil gøre et retskrav gældende ved domstolene, skal forelægge beviser for de omstændigheder, hvorpå dette krav støttes. En part, der bestrider disse omstændigheder, eller hævder, at det pågældende retskrav er ændret eller bortfaldet, skal forelægge beviser for de omstændigheder, som disse indsigelser støttes på". På grundlag af disse principper skal sagsøger således føre bevis for de omstændigheder, der ligger til grund for kravet, dvs. de omstændigheder, der afføder de retsvirkninger, som han/hun påberåber sig. Omvendt skal sagsøgte fremlægge beviser for de omstændigheder, der udelukker sådanne virkninger, eller hvoraf det fremgår, at et retskrav er bortfaldet eller ændret på en sådan måde, at sagsøgte skal frifindes Hvis sagsøger ikke er i stand til at underbygge sin påstand, frifindes sagsøgte, uanset om vedkommende har taget til genmæle og fremlagt beviser til støtte for sine indsigelser. I medfør af civillovbogens artikel 2698 er enhver aftale, der tager sigte på at vende eller ændre bevisbyrden i relation til rettigheder, som parterne ikke kan råde over, eller gør det overordentlig vanskeligt for en af parterne at udøve sine rettigheder, ugyldig. Utilstrækkelige beviser skader partens sag, hvad enten der er tale om sagsøger eller sagsøgte, der skal bevise eller modbevise visse omstændigheder, da utilstrækkelige beviser sidestilles med manglende beviser.

1.2 Er der regler, der fritager for at føre bevis for bestemte forhold? I hvilke tilfælde? Er det muligt at føre bevis for, at en bestemt formodningsregel ikke er gyldig?

Artikel 115 i den civile retsplejelov (som ændret ved lov nr. 69 fra 2009) gør det muligt for retten at anse omstændigheder for at være blevet bevist uanset de beviser, der er fremlagt af den part, som fremsætter kravet, hvis de ikke er blevet specifikt anfægtet af den fremmødte modpart. Som en undtagelse fra artikel 2697 i den civile lovbog anses et forhold således for at være bevist, hvis det ikke straks anfægtes. Denne regel gælder ikke i tilfælde af *in absentia*: Såfremt sagsøgte udebliver, anses de forhold, sagsøger har gjort gældende, ikke for at være "ubestridt", eftersom den anførte bestemmelse om retssager *in absentia* "går imod italiensk procesrets traditioner, hvorefter en part, der udebliver eller møder for sent, aldrig har været anset for at have fremsat en implicit tilståelse" (forfatningsdomstolen (*Corte Costituzionale*), dom nr. 340 af 12. oktober 2007). Hvis en part udebliver, anses han eller hun ifølge italiensk civilprocesret med andre ord ikke for at have afgivet en implicit tilståelse, men snarere for implicit at have anfægtet en påstand. Under ekstraordinære omstændigheder foreskriver loven imidlertid udtrykkeligt scenarier, i hvilke en parts udebliven udgør en specifik adfærd, der betragtes som formodet: F.eks. svarer dette i henhold til artikel 789 i den civile retsplejelov til, at et projekt godkendes, hvis ingen af de involverede parter udtrykkeligt anfægter det (se dom nr. 3810 afsagt af kassationsdomstolen (*Corte Suprema di Cassazione*), civilretlige sager, afdeling II, af 6. juni 1988).

Bevisbyrden begrænses i tilfælde af "formodningsregler", dvs. hvis visse omstændigheder tillægges bevisværdi i selve loven, eller hvis det ifølge loven er tilladt retten at drage konklusioner om et ukendt forhold på grundlag af et kendt forhold (civillovbogens artikel 2727). Formodninger er inddelt i: 1) legale formodninger, som er de formodninger, der er fastsat i loven, og som kan antage form af afkræftelige formodninger (juris tantum), for hvilke der kan føres modbevis, og uafkræftelige formodninger (juris et de jure), for hvilke der ikke kan føres modbevis, 2) simple formodninger, der overlades til rettens bedømmelse, idet retten dog kun kan lægge tungtvejende, præcise og overensstemmende formodninger til grund for sagen. Simple formodninger tillades ikke i forbindelse med omstændigheder, hvor loven udelukker bevisførelse ved vidneførsel (civillovbogens artikel 2729). Bevisbyrden begrænses også i tilfælde af velkendte kendsgerninger, dvs. faktiske omstændigheder, som er alment kendt på det tidspunkt og det sted, hvor afgørelsen træffes, og som der ikke kan rejses tvivl om (den civile retsplejeloys artikel 115).

1.3 I hvor høj grad skal retten være overbevist om et forhold for at basere sin dom på det pågældende forhold?

Retten skal vurdere beviser efter eget skøn, undtagen når andet er fastsat i lovgivningen. Den kan også udlede beviser af de svar, parterne afgiver, af deres ubegrundede afvisning af at give lov til undersøgelser foranstaltet af retten og generelt af parternes adfærd under sagen (den civile retsplejeloys artikel 116). Rettens afgørelse, hvorved sagsøgeren får medhold i sin påstand eller sagsøgtes indsigelser tages til følge, må kun være støttet på omstændigheder, der er fuldstændig bevist, enten direkte eller indirekte i form af en formodningsregel. Rettens dom kan nemlig ikke være støttet på omstændigheder, der ikke er bevist, heller ikke selv om disse er mulige eller højst sandsynlige.

2 Bevisoptagelse

2.1 Kræver bevisoptagelse altid, at en part skal anmode herom, eller kan dommeren i visse tilfælde også optage bevis af egen drift?

I det italienske retssystem bygger bevisoptagelse på det princip, at det er parterne, der afgrænser sagens genstand (dispositionsmaksimen (*principio dispositivo*), der er fastsat i den civile retsplejeloys artikel 115, stk. 1. Heri bestemmes det, at retten skal lægge de af parterne fremlagte beviser til grund for sin dom, "undtagen i de tilfælde, der er fastsat ved lov". Der findes undtagelser til denne regel i følgende bestemmelser i den civile retsplejelov:

- artikel 117, som giver mulighed for en uformel afhøring af parterne
- artikel 118, som giver mulighed for at afsige kendelse om undersøgelse af personer og genstande
- artikel 61 og 191, som giver dommeren mulighed for at indhente sagkyndige udtalelser
- artikel 257, som giver dommeren mulighed for at indkalde et vidne, som et andet vidne har omtalt, og
- artikel 281b, som giver en almindelig ret (*tribunale*) med en enkelt dommer mulighed for at indkalde vidner, hvis parterne i deres fremstilling af de faktiske omstændigheder har omtalt personer, der måske har kendskab til de nærmere omstændigheder.

I arbejdsretlige tvister kan princippet om, at det er parterne, der afgrænser sagens genstand, erstattes af et retssystem, der følger inkvisitionsmaksimen, især i henhold til følgende bestemmelser:

- artikel 420, som indeholder bestemmelser om uhindret afhøring af parterne i forbindelse med behandlingen af sagen og
- artikel 421, som indeholder bestemmelser om, at retten til enhver tid og af egen drift må kræve fremlæggelse af enhver form for bevismateriale, også ud over de grænser, der er fastsat i civillovbogen. I sager om forældresansvar har retten mulighed for af egen drift at kræve bevisoptagelse, bl.a. undersøgelser foretaget af det italienske skatte- og afgiftspolitiet (*polizia tributaria*), men kun med hensyn til kendelser vedrørende mindreårige. I skilsmisssager skal den almindelige ret i tilfælde af tvistemål foranstalte undersøgelser gennemført vedrørende parternes indkomst, aktiver og faktiske levestandard og også om nødvendigt rette henvendelse til skatte- og afgiftspolitiet.

2.2 Hvad sker der efterfølgende, hvis dommeren imødekommer en anmodning fra en af parterne om bevisoptagelse?

Hvis en af parterne fremsætter begæring om bevisoptagelse, kan modparten anmode om tilladelse til at føre modbevis. Retten imødekommer begge begæringer, hvis den finder, at der er en rimelig begrundelse for, at de fremførte omstændigheder kan være relevante for den dom, der skal afsiges. Når retten har godkendt bevismaterialet, finder bevisførelsen sted.

Efter bevisførelsen træffes der afgørelse i sagen.

2.3 I hvilke tilfælde kan en anmodning fra en af parterne om bevisoptagelse afvises af retten?

Bevis defineres traditionelt som et middel til at gøre en omstændighed kendt og derfor til at påvise denne omstændighed og fastslå, at den er sikker, eller som et middel til at overbevise retten om de pågældende omstændigheder. For at blive medtaget i sagen skal den foreløbige begæring være "antagelig" og "relevant". For at være antagelig skal en foreløbig begæring ikke være i strid med et forbud ifølge loven (den civile lovbogs artikel 2726, vedrørende betalinger). Med andre ord skal retten fastslå, om den foreslåede specifikke undersøgelsesforanstaltning strider mod loven. Såkaldt "atypisk" bevis, som ikke er karakteriseret i den civile lovbog, er også forbudt efter loven. Relevans undersøges omvendt fra et andet perspektiv og vedrører "den omstændighed, som danner bevisets genstand". Hvis den foreløbige begæring skal antages, skal retten fastslå, om den omstændighed, der søges bevist, vil have en konkret indvirkning på dommen i sagen. Som følge heraf antages omstændigheder ikke, når de ikke ville have nogen indflydelse på, om begæringen ville blive accepteret eller afvist, heller ikke hvis de er blevet bevist. For at retten kan vurdere bevisets relevans, skal begæringen ifølge lovgiver have et minimum af specifikt indhold og skal derfor give mindst tre forskellige typer information: aktuelt: HVOR, historisk: HVORNÅR og funktionelt: MED HVILKET FORMÅL. Omstændigheder, der ikke er blevet specifikt anfægtet, behøver ikke blive bevist (den civile retsplejelovs artikel 115).

2.4 Hvilke forskellige bevismidler findes der?

I den italienske lovgivning sondres der mellem dokumentbeviser og andet bevismateriale. Beviser, som er omfattet af den civile lovbog, omtales som "typiske".

Dokumentbeviser omfatter:

- offentlige dokumenter (den civile lovbogs artikel 2699 ff.)
- private dokumenter (den civile lovbogs artikel 2702 ff.)
- telegrammer (den civile lovbogs artikel 2705 ff.)
- private breve og optegnelser (den civile lovbogs artikel 2707)
- virksomhedsregnskaber (den civile lovbogs artikel 2709)
- mekaniske reproduktioner (den civile lovbogs artikel 2712)
- kopier af dokumenter og andre skriftlige vidnesbyrd (den civile lovbogs artikel 2714 ff.)

Elektroniske dokumenter er også beviser.

Andet bevismateriale omfatter:

- vidneforklaringer (den civile lovbogs artikel 2721 ff.)
- skriftlige vidneforklaringer (den civile retsplejelovs artikel 257a)
- tilståelser (den civile lovbogs artikel 2730 ff.)
- formel afhøring (den civile retsplejelovs artikel 230)
- edsvorne erklæringer (den civile lovbogs artikel 2736 ff.)
- syn og skøn (den civile retsplejelovs artikel 258 ff.).

Omfattet er også sagkyndige udtalelser, der giver retten den fornødne faglige indsigt. Efter den italienske retsplejeordning findes der ingen afsluttende regel om bevismidlers obligatoriske art, eftersom det principielt ikke er forbudt at fremlægge dem. Ifølge italiensk retspraksis kan såkaldt "atypiske" beviser dog ikke omgå forbud eller udelukkelser efter bestemmelser, som er af enten materiel eller proceduremæssig art; hvis dette ikke var tilfældet, ville det være muligt at indføre bevismaterialer under hånden, som ellers ikke ville være blevet anerkendt, eller som det ville have krævet passende formelle garantier at få anerkendt.

2.5 Hvad er procedureerne for vidneforklaringer, og adskiller de sig fra procedurene for udtalelser fra sagkyndige? Hvad er reglerne for afgivelse af skriftlig forklaring og fremlæggelse af sagkyndiges rapporter/udtalelser?

Vidneførsel sker efter kendelse afsagt af undersøgelsesdommeren (den civile retsplejelovs artikel 245), hvorved vidnet tilsiges til afhøring, og gøres bekendt med, at han i tilfælde af udeblivelse risikerer tvangsforanstaltninger og bøder. Dommeren fastsætter sted, tid og metode til bevisoptagelse. På begæring af den berørte part forkynder en af rettens embedsmænd vidneindkaldelsen for vidnet. Vidnet oplæser en erklæring, hvori han/hun forpligter sig til at sige sandheden, og afhøres herefter af dommeren. Parterne må ikke afhøre vidner direkte. Bestemmelsen gør det muligt for retten at foretage skriftlig bevisoptagelse under forudsætning af parternes samtykke (artikel 257a i den civile retsplejelov). Sagkyndige vidner udpeges af retten, som stiller dem de spørgsmål, som de skal besvare. De skal ligeledes give møde for retten og aflægge ed på at sige sandheden. Som hovedregel udarbejder sagkyndige vidner en skriftlig erklæring, men retten kan ligeledes kræve, at de udtaler sig mundtligt under et retsmøde (artikel 195 i den civile retsplejelov). Skriftlige bevismidler indgår i sagen, når de optages i sagsakterne efter at være blevet fremlagt første gang eller på et senere tidspunkt, afhængig af de lovbestemte tidsfrister (ikke efter de tidsfrister, der er fastsat til retsmødet i overensstemmelse med den civile retsplejelovs artikel 183 om procedurer for almindelige undersøgelser af de faktiske omstændigheder).

2.6 Har visse procedurer for bevisførelse større vægt end andre?

De bevismidler, der tillægges størst vægt i Italien, er offentlige dokumenter og uafkræftelige formodninger. Offentlige dokumenter (civillovbogens artikel 2699 ff.) er dokumenter, der under overholdelse af gældende formalia er udarbejdet af en notar (*notaio*) eller en anden embedsmand med beføjelser til at bekræfte deres status som offentligt dokument på det sted, hvor dokumentet blev udarbejdet. Offentlige dokumenter har fuld bevisværdi, medmindre de viser sig at være falske. Hvis der ikke er tvivl om dokumenternes ægthed, udgør de absolutte og ubetingede bevismidler. Uafkræftelige formodninger (civillovbogens artikel 2727) tillægges endnu større bevismæssig værdi, da de ikke kan afkræftes ved at føre modbevis.

2.7 Er visse procedurer for bevisførelse obligatoriske, når bestemte forhold skal bevises?

Ifølge loven kan visse omstændigheder kun bevises med bestemte bevismidler, hvilket i nogle tilfælde nødvendiggør offentlige dokumenter og i andre tilfælde skriftlige (offentlige eller private) dokumenter.

2.8 Er vidner ved lov forpligtet til at afgive forklaring?

Vidner har pligt til at afgive forklaring, medmindre andet er fastsat i lovgivningen. Der er nemlig fastsat undtagelser får så vidt angår personer, der er ude af stand til at afgive forklaring, personer, der ikke kan tilpligtes at afgive forklaring, og personer, der kan nægte at udtale sig. Vidnets pligt til at afgive forklaring følger indirekte af rettens mulighed for i medfør af artikel 255 i den civile retsplejelov at lade vidnet fremstille i retten eller pålægge vedkommende en bøde, såfremt vedkommende udebliver.

2.9 I hvilke tilfælde kan de nægte at afgive forklaring?

I de i strafferetsplejeloven fastlagte tilfælde, hvortil der henvises i den civile retsplejelov. Personer, der f.eks. er bundet af tavshedspligt i forbindelse med uøvelsen af deres hvern, af en officiel tavshedspligt eller statslig tavshedspligt kan nægte at afgive vidneforklaring.

2.10 Kan en person, der nægter at afgive forklaring, straffes eller tvinges til at afgive forklaring?

I henhold til den civile retsplejelovs artikel 256 foretager retten indberetning til anklagemyndigheden af et vidne, der møder for retten, men som uden en behørig begrundelse nægter at afgive vidneforklaring, eller hvor det med rimelig grund må antages, at han/hun afgiver falsk forklaring eller tilbageholder beviser, idet der forelægges en udskrift af retsbogen.

2.11 Er visse personer fritaget for at afgive vidneforklaring?

Personer, som har en personlig interesse i sagens omstændigheder, kan ikke afgive forklaring, fordi deres interesse betyder, at de kan have ret til at indtræde som part i sagen (den civile retsplejelovs artikel 246). Med hensyn til **parter i tvistemål, der naturligvis ikke kan optræde som vidner**, omfatter det italienske retssystem **formel afhøring**, som er en form for forklaring, der har til formål at uddrage en retslig tilståelse fra en part (den civile retsplejelovs artikel 228) og skal respektere de generelle bestemmelser for bevisoptagelse og nærmere bestemt (den civile retsplejelovs artikel 230 ff.) skal gøres gældende ved hjælp af særskilte og specifikke bevismidler. Den pågældende part skal svare personligt og må ikke læse op af notater, medmindre dette skulle være nødvendigt og er blevet tilladt af retten. Når parterne afhøres formelt, skal spørgsmålene vedrøre de omstændigheder, der gøres gældende som beviser, og skal tillades i en rækkefølge, så der opretholdes en formel afhøring. Dog kan der også stilles spørgsmål vedrørende andre forhold, hvis parterne gensidigt accepterer dem, og retten anser dem for at være nyttige. Hvis en part udebliver fra en formel afhøring uden begrundelse eller nægter at gennemgå en formel afhøring, kan det føre til, at omstændigheder, der danner bevisets genstand, bliver **anerkendt**, hvis retten finder, at de bør anerkendes på baggrund af andre bevismidler. Hvis en part nægter at svare eller udebliver, udgør dette ifølge fast retspraksis ikke automatisk en implicit tilståelse, men snarere en omstændighed, som, når den vurderes inden for rammerne af de øvrige beviser fremskaffet under sagen, kan give retten midler til at drage sin konklusion om de forhold, der er gjort gældende under afhøringen.

Retten har ingen andre tvangsbeføjelser end de ovenfor beskrevne.

2.12 Hvad er dommerens og parternes rolle ved afhøring af vidner? Under hvilke omstændigheder kan et vidne afhøres ved brug af videomøde og andre tekniske hjælpemidler?

Dommeren forestår afhøringen af vidnet, idet han stiller spørgsmål om de omstændigheder, der er relevante for sagen, og om de omstændigheder, som parternes advokater har berørt under retsforhandlingerne.

Videoafhøring er ikke udelukket, selv om muligheden ikke er udtrykkeligt nævnt i den civile retsplejelov. Det fastslås i artikel 202 i den civile retsplejelov, at retten, når den anordner bevisoptagelse, "fastsætter tidspunktet, stedet og metoden til bevisoptagelse", og dermed gives retten mulighed for at foretage videoafhøring af vidner. Det fastsættes ligeledes i artikel 261 i den civile retsplejelov, at retten kan stille krav om videooptagelse ved anvendelse af mekaniske metoder, hjælpemidler eller procedurer.

3 Vurdering af beviset

3.1 Kan retten tage hensyn til beviser, som en part har tilvejebragt på ulovlig vis?

Retten tager ikke hensyn til beviser, der ikke er behørigt indhentet og fremlagt.

3.2 Tillægges en parts egen forklaring værdi som bevismiddel?

En parts egen forklaring tillægges ikke værdi som bevismiddel til den pågældende parts egen fordel. En tilståelse (i negativ betydning), der afgives under en **formel afhøring** (se punkt 2.11) vil imidlertid blive betragtet som negativt bevis mod den part, der har afgivet den.

Sidste opdatering: 21/07/2022

De nationale sprogudgaver af denne side vedligeholdes af EJM-kontaktpunkterne. Oversættelserne er lavet af Europa-Kommissionen. Eventuelle ændringer af originalen, som de kompetente nationale myndigheder har lavet, er muligvis ikke gengivet i oversættelserne. Hverken ERN eller Kommissionen påtager sig noget ansvar for oplysninger og data, der er indeholdt i eller henvises til i dette dokument. Med hensyn til de ophavsretlige regler i den medlemsstat, der er ansvarlig for nærværende side, henvises der til den juridiske meddelelse.

Bevisoptagelse - Cypem

1 Bevisbyrde

1.1 Hvad er reglerne om bevisbyrde?

I civile sager ligger bevisbyrden generelt hos den part, der ønsker oprejsning, dvs. sagsøger.

I undtagelsestilfælde kan bevisbyrden overgå til sagsøgte. Et typisk eksempel er et søgsmål om uagtsomhed, hvor det påvises, at sagsøger ikke ved, eller ikke har mulighed for at finde ud af, hvordan en ulykke skete, skaden blev forårsaget af en genstand, som var under sagsøgtens enekontrol, og skaden skyldes sagsøgtens undladelse af at udvise fornøden omhu og ikke udvisning af fornøden omhu, i hvilket tilfælde princippet om *res ipsa loquitur* (sagen taler for sig selv) finder anvendelse, og bevisbyrden overgår til sagsøgte.

Generelt skal sagsøger ved at fremlægge relevante vidneudsagn påvise alle de faktiske omstændigheder, der er nødvendige til støtte for påstanden.

Retten forventes at vurdere beviserne og afsige dom på grundlag af konklusionerne af sagens faktiske omstændigheder. Hvis retten under omstændighederne ikke kan drage en konklusion om en bestemt faktisk omstændighed i sagen, som er vigtig for at træffe en afgørelse, bør den påstand, som parten har fremsat på det grundlag, afvises.

1.2 Er der regler, der fritager for at føre bevis for bestemte forhold? I hvilke tilfælde? Er det muligt at føre bevis for, at en bestemt formodningsregel ikke er gyldig?

Der er visse faktiske omstændigheder, som ikke behøver at blive bevist. Disse omfatter visse faktiske omstændigheder, som er ubestridelige og klare, og som retten kan anses for at have viden om. Dette kan f.eks. omfatte oplysninger om måleenheder, pengespørgsmål, årskalenderen og tidsforskellen mellem lande. Andre eksempler er faktiske omstændigheder, som er almen viden, og som formodes at være kendte på grundlag af menneskelig erfaring, som f.eks. stigningen i antallet af trafikulykker, vanskelighederne ved at være enke med mindreårige børn osv. Tilsvarende er historiske, videnskabelige og geografiske forhold alment kendte og behøver ikke at blive bevist.

Endvidere gælder der i visse tilfælde nogle formodninger. Formodninger er en konklusion, som kan eller skal drages, fordi visse faktiske omstændigheder er blevet bevist. Disse formodninger kan være afkræftelige eller uafkræftelige.

Uafkræftelige formodninger er foreskrevet i lovgivningen og kan ikke afkræftes ved at bevise det modsatte. Uafkræftelige formodninger forekommer sjældent.

Der findes et eksempel i straffelovens artikel 14, ifølge hvilken et barn under 14 år ikke kan idømmes straffeansvar for sine handlinger og undladelser.

Afkræftelige formodninger er meget mere almindelige. De kan afkræftes ved at bevise det modsatte. Et barn, som er født i ægteskab, formodes at være mandens barn, medmindre andet bevises.

1.3 I hvor høj grad skal retten være overbevist om et forhold for at basere sin dom på det pågældende forhold?

Kravet til bevisstyrke i civile sager er, at der skal være en "sandsynlighedsovervægt". Med andre ord vil retten finde en faktisk omstændighed godtgjort, hvis det bevises, at det er mere sandsynligt, at den faktiske omstændighed er forekommet, end at den ikke er.

2 Bevisoptagelse

2.1 Kræver bevisoptagelse altid, at en part skal anmode herom, eller kan dommeren i visse tilfælde også optage bevis af egen drift?

I civile sager vil sagens parter vælge, hvilke vidner der skal indkaldes for retten. Hver part indkalder de vidner, som de vurderer at være gunstige for deres sag. Retten har ikke beføjelse til at indkalde vidner på eget initiativ uden parternes samtykke.

2.2 Hvad sker der efterfølgende, hvis dommeren imødekommer en anmodning fra en af parterne om bevisoptagelse?

Proceduren er enkel. Den part, som ønsker at indkalde et vidne, vil anmode retten om at udstede en vidneindkaldelse. Retten vil da udstede vidneindkaldelsen, som fremsendes til vidnet. Enhver person, som er blevet indkaldt som vidne, er forpligtet til at møde for retten på den dato og det tidspunkt, der er angivet i indkaldelsen.

2.3 I hvilke tilfælde kan en anmodning fra en af parterne om bevisoptagelse afvises af retten?

Vidneindkaldelsen vil i de fleste tilfælde blive udstedt på anmodning af en part i sagen. En parts anmodning om indkaldelse af et vidne kan afslås i sjældne og ekstraordinære tilfælde, hvis det påvises, at anmodningen er grundløs og udgør procedurefordrejning.

2.4 Hvilke forskellige bevismidler findes der?

Der findes to typer beviser: mundtlige vidneudsagn for retten og skriftlige eller dokumenterede beviser, som fremlægges ved at forelægge retten dokumenterne.

2.5 Hvad er procedurene for vidneforklaringer, og adskiller de sig fra procedurene for udtalelser fra sagkyndige? Hvad er reglerne for afgivelse af skriftlig forklaring og fremlæggelse af sagkyndiges rapporter/udtalelser?

Der er ikke fastlagt nogen bestemmelser om optagelse af bevis fra sagkyndige vidner. Den part, som fremlægger beviserne, bør beslutte, om det sagkyndige vidne skal afgive sin udtalelse personligt eller skriftligt.

2.6 Har visse procedurer for bevisførelse større vægt end andre?

Der findes ingen generelle regler om, at en bestemt type vidne er bedre eller mere pålidelig eller overbevisende end andre typer beviser. Alle de beviser, der fremlægges i sagen, vil blive vurderet af retten i lyset af de særlige omstændigheder, der gælder i sagen.

2.7 Er visse procedurer for bevisførelse obligatoriske, når bestemte forhold skal bevises?

Nej, sådanne regler findes ikke.

2.8 Er vidner ved lov forpligtet til at afgive forklaring?

Hvis en person er blevet indkaldt som vidne for retten, er denne forpligtet ved lov til at give møde. Undladelse deraf betragtes som foragt for retten og straffes derefter.

2.9 I hvilke tilfælde kan de nægte at afgive forklaring?

Vidner kan ikke nægte at udtale sig. De kan imidlertid i undtagelsestilfælde nægte at besvare visse spørgsmål eller at tilbageholde visse dokumenter af fortrolig karakter, som f.eks. på grund af dennes tavshedspligt.

2.10 Kan en person, der nægter at afgive forklaring, straffes eller tvinges til at afgive forklaring?

Se svaret på afsnit a) ovenfor.

2.11 Er visse personer fritaget for at afgive vidneforklaring?

Alle personer har kompetence til at afgive vidneudsagn i civile retssager, medmindre retten beslutter, at en person på grund af alder, mentalt handicap eller lignende årsag ikke er i stand til at forstå forpligtelsen til at tale sandt, at forstå spørgsmålene eller at give rationelle svar på spørgsmålene (i henhold til artikel 13 i lov om beviser).

2.12 Hvad er dommerens og parternes rolle ved afhøring af vidner? Under hvilke omstændigheder kan et vidne afhøres ved brug af videomøde og andre tekniske hjælpemidler?

Et vidne vil blive afhørt under hovedafhøringen af den part, som indkaldte den pågældende. Når hovedafhøringen er afsluttet, kan vidnet krydsafhøres af den anden part. Endelig kan retten stille spørgsmål, hvis der er brug for at få præciseret visse emner.

Et vidne kan også afhøres ved en telefonkonference eller med andre tekniske midler, hvis det er umuligt for vedkommende at være til stede i retten, forudsat at retten kan stille det nødvendige tekniske udstyr til rådighed. Der kan stilles særlige betingelser herfor, men det afhænger af de nærmere omstændigheder omkring sagen.

3 Vurdering af beviset

3.1 Kan retten tage hensyn til beviser, som en part har tilvejebragt på ulovlig vis?

Beviser, der er tilvejebragt ulovligt i strid med rettigheder, som er beskyttet i forfatningen, vil ikke blive accepteret i sagen, og retten må ikke tage stilling til dem. Et typisk eksempel på dette er ulovlig optagelse af en personlig samtale.

3.2 Tillægges en parts egen forklaring værdi som bevismiddel?

En forklaring afgivet af en person, der er part i sagen, betragtes ikke som bevis. Det forhold, at forklaringen kommer fra en person, som har en direkte interesse i sagens udfald, er blot en af de mange faktiske omstændigheder, som retten skal tage stilling til, når den vurderer eller evaluerer de samlede beviser.

Sidste opdatering: 07/12/2023

De nationale sprogudgaver af denne side vedligeholdes af EJM-kontaktpunkterne. Oversættelserne er lavet af Europa-Kommissionen. Eventuelle ændringer af originalen, som de kompetente nationale myndigheder har lavet, er muligvis ikke gengivet i oversættelserne. Hverken ERN eller Kommissionen påtager sig noget ansvar for oplysninger og data, der er indeholdt i eller henvises til i dette dokument. Med hensyn til de ophavsretlige regler i den medlemsstat, der er ansvarlig for nærværende side, henvises der til den juridiske meddelelse.

Den originale sprogudgave af denne side er blevet ændret for nylig. Den sprogudgave, du kigger på nu, er i øjeblikket ved at blive oversat af vores oversættere.

Bevisoptagelse - Letland

1 Bevisbyrde

Det påhviler hver af parterne at dokumentere de forhold, som den pågældendes påstand eller indsigelse er baseret på. Sagsøgeren skal underbygge sine påstande, og den sagsøgte skal underbygge sine indsigelser.

1.1 Hvad er reglerne om bevisbyrde?

Sagens parter og øvrige berørte parter tilvejebringer beviser i sagen. Hvis det ikke er muligt for sagens parter eller øvrige berørte parter at tilvejebringe visse beviser, kan retten på parternes begrundede anmodning selv iværksætte foranstaltninger med henblik på bevisoptagelse.

1.2 Er der regler, der fritager for at føre bevis for bestemte forhold? I hvilke tilfælde? Er det muligt at føre bevis for, at en bestemt formodningsregel ikke er gyldig?

Hvis retten anerkender, at der er tale om omstændigheder, der er almen viden, kræves der ikke bevis.

Faktiske omstændigheder, der allerede er fastslået ved en retskraftig dom i en civil sag, skal ikke bevises igen ved behandlingen af andre civilsager, der involverer de samme parter.

En retskraftig dom i en straffesag er bindende for den domstol, der behandler en sag om det civile ansvar, som påhviler den dømte i straffesagen, men kun for så vidt angår spørgsmålet om, hvorvidt den strafbare handling eller undladelse har fundet sted, og om den blev begået eller muliggjort af den pågældende person.

Forhold, der anses for at være hjemlede i loven, skal ikke bevises. Sådanne retsformodninger kan anfægtes i overensstemmelse med de almindelige procedureregler.

En part skal i henhold til civilretsplejeloven ikke bevise forhold, der ikke er blevet anfægtet af modparten.

1.3 I hvor høj grad skal retten være overbevist om et forhold for at basere sin dom på det pågældende forhold?

Retten bedømmer beviserne i et omfang, som den finder tilfredsstillende, og baserer denne bedømmelse på en grundig, fuldstændig og objektiv vurdering af beviserne på et retsmøde i overensstemmelse med en juridisk praksis, der bygger på logiske principper, videnskabelige konklusioner og praktiske erfaringer. I sin afgørelse skal retten gøre rede for, hvorfor et givet bevis tillægges større vægt end et andet, og hvorfor visse forhold anses for beviste, mens andre ikke gør det. Bevisets vægt er aldrig fastsat på forhånd med bindende virkning for retten.

2 Bevisoptagelse

2.1 Kræver bevisoptagelse altid, at en part skal anmode herom, eller kan dommeren i visse tilfælde også optage bevis af egen drift?

Det fastsættes i civilretsplejeloven, at parterne er ansvarlige for bevisfremlæggelsen, men loven indeholder også bestemmelser om, at retten i visse tilfælde kan tilvejebringe beviser på eget initiativ (f.eks. hvor afgørelsen vedrører barnets tarv). Hvis retten konkluderer, at der ikke findes beviser for visse forhold, hvorpå en af parterne baserer sine påstande eller indsigelser, underrettes parterne herom, og der fastsættes om nødvendigt en frist for fremlæggelse af de nødvendige beviser.

2.2 Hvad sker der efterfølgende, hvis dommeren imødekommer en anmodning fra en af parterne om bevisoptagelse?

Skriftlige og fysiske beviser forelægges for retten af sagens parter. Hvis en af parterne henviser til mundtlige udtalelser, indkalder retten de vidner, som parterne har udpeget, til et retsmøde for at høre deres vidneforklaring. Retten tilføjer beviset til sagens akter.

2.3 I hvilke tilfælde kan en anmodning fra en af parterne om bevisoptagelse afvises af retten?

Retten accepterer kun beviser, der er lovlige, og som er relevante for sagen. Retten kan afvise beviser, der er indgivet senere end 14 dage før retsmødet, medmindre dommeren har fastsat en anden tidsfrist for fremlæggelse af beviser. Der kan forelægges beviser under selve behandlingen af sagen efter begrundet anmodning fra en af sagens parter eller en anden berørt part, hvis dette ikke forsinker sagsbehandlingen, eller retten har anerkendt, at der er gyldige grunde til, at det pågældende bevis ikke er blevet fremlagt rettidigt, eller hvis beviset vedrører forhold, man har fået kendskab til i forbindelse med behandlingen af sagen.

Vidneudsagn, der er baseret på oplysninger fra ukendte kilder eller fra andre personer, som ikke er blevet afhørt, kan ikke antages som bevis.

2.4 Hvilke forskellige bevismidler findes der?

Parternes og berørte tredjeparters betragtninger med oplysninger om de forhold, hvorpå deres påstande eller indsigelser er baseret, betragtes som bevis, hvis disse udtalelser bekræftes ved andre beviser, der er blevet undersøgt og vurderet på et retsmøde,

vidneudsagn og sagkyndige udtalelser,

skriftlige beviser bestående af dokumenter eller andre tekster, der indeholder oplysninger om forhold, der er relevante for sagen, og som er registreret i form af bogstaver, tal eller andre skriftlige symboler eller med andre tekniske midler og alle tilsvarende optagelsesmedier (lyd- eller videobånd, disketter osv.),

fysiske beviser,

sagkyndige rapporter,

sagkyndige udtalelser,

rapporter udarbejdet af offentlige myndigheder.

2.5 Hvad er procedurerne for vidneforklaringer, og adskiller de sig fra procedurerne for udtalelser fra sagkyndige? Hvad er reglerne for afgivelse af skriftlig forklaring og fremlæggelse af sagkyndiges rapporter/udtalelser?

Der er ingen væsentlig forskel, da vidneudsagn fra sagkyndige og andre vidner er beviser, og skriftlige udtalelser fra sagkyndige også er beviser. Vidner og sagkyndige skal give møde for retten, når de af retten indkaldes med henblik på afgivelse af vidneudsagn om forhold, som de har kendskab til (vidner), eller med henblik på afgivelse af en objektiv udtalelse i eget navn om de videnskabelige, tekniske, kunstneriske eller andre omstændigheder, som de har undersøgt.

2.6 Har visse procedurer for bevisførelse større vægt end andre?

Bevisets vægt er aldrig fastsat på forhånd med bindende virkning for retten, men retten skal i sin afgørelse redegøre for, hvorfor den har tillagt et givet bevis større vægt end et andet, og hvorfor visse forhold er anset for beviste, mens andre ikke er det.

2.7 Er visse procedurer for bevisførelse obligatoriske, når bestemte forhold skal bevises?

Ja. Der er forhold, som i henhold til loven kun kan bevises ved bestemte bevismidler og således ikke kan bevises ved øvrige former for bevismidler.

Retten antager kun de bevismidler, som er i overensstemmelse med loven.

2.8 Er vidner ved lov forpligtet til at afgive forklaring?

Et vidne, der er indkaldt af retten, kan ikke nægte at afgive vidneforklaring, medmindre andet er fastsat i loven.

2.9 I hvilke tilfælde kan de nægte at afgive forklaring?

Følgende personer kan nægte at afgive vidneforklaring:

sagens parter slægtninge i lige linje og slægtninge i sidelinje i første og andet led, ægtefæller, slægtninge i første led ved ægteskab og parternes familiemedlemmer,

parternes værge eller formynder og enhver anden person, for hvem parterne er værge eller formynder,

personer, der deltager i en anden tvist med en af parterne.

2.10 Kan en person, der nægter at afgive forklaring, straffes eller tvinges til at afgive forklaring?

Vidner over 14 år, som nægter at afgive forklaring af grunde, som af retten anses for ugyldige, eller som forsætligt afgiver falsk forklaring, er omfattet af straffelovens bestemmelser.

Hvis et vidne uden gyldig grund ikke giver møde i retten efter at være blevet indkaldt af en domstol eller en dommer, kan retten pålægge en bøde på op til 60 EUR eller lade vidnet tvangsfræstille i retten.

2.11 Er visse personer fritaget for at afgive vidneforklaring?

Præster kan ikke pålægges at afgive vidneforklaring om forhold, som er blevet dem bekendt under skriftemål, og personer, som har tavshedspligt i kraft af deres stilling eller profession, kan ikke pålægges at afgive vidneudsagn om oplysninger, som er blevet dem betroet,

mindreårige har ikke pligt til at afgive vidneforklaring om forhold, der kan anvendes som bevismateriale mod deres forældre, bedsteforældre, brødre eller søstre,

personer, der som følge af et fysisk eller psykisk handicap ikke er i stand til helt at forstå de omstændigheder, der er relevante for sagen, har ikke pligt til at afgive vidneforklaring,

børn under syv år har ikke pligt til at afgive vidneforklaring.

2.12 Hvad er dommerens og parternes rolle ved afhøring af vidner? Under hvilke omstændigheder kan et vidne afhøres ved brug af videomøde og andre tekniske hjælpemidler?

Personer, der indkaldes som vidne, skal give møde for retten og afgive et sandt vidneudsagn om de omstændigheder, som de har kendskab til. Vidner skal besvare de spørgsmål, der stilles af retten og af parterne i sagen. Retten kan foretage afhøringen af vidnet på vidnets opholdssted, hvis vidnet ikke er i stand til at give møde i retten på grund af sygdom, alderdom eller handicap eller af andre gyldige grunde. Vidner kan ligeledes afhøres ved videokonference i retten, hvilket afhænger af vidnets opholdssted, eller på et sted, der er særlig indrettet til dette formål.

3 Vurdering af beviset

3.1 Kan retten tage hensyn til beviser, som en part har tilvejebragt på ulovlig vis?

Sagens parter kan anfægte skriftlige bevismidlers pålidelighed.

Skriftlige bevismidler kan ikke anfægtes af den person, som selv har underskrevet dem. Den pågældende person skal anlægge en særskilt sag for at anfægte beviset, hvis personens underskrift er frembragt ved tvang, trusler eller bedrageri. En af sagens parter kan også indgive en begrundet stævning med påstand om, at et skriftligt bevis er forfalsket. Hvis retten konkluderer, at beviset er forfalsket, afvises bevismidlet, og anklagemyndigheden orienteres om, at forfalskningen har fundet sted. Retten kan bestille en sagkyndig rapport eller stille krav om andre beviser med henblik på at behandle en anmodning, hvori der nedlægges påstand om, at et skriftligt bevis er forfalsket. Hvis retten konstaterer, at en af parterne har indbragt tvisten vedrørende forfalskning af skriftlige beviser uden gyldig grund, kan den pålægge en bøde.

I henhold til civilretsplejeloven skal en person, der er indkaldt som vidne, give møde for retten og afgive en sand forklaring vedrørende eventuelle forhold, som vedkommende har kendskab til. Hvis en af sagens parter ønsker at bevise visse omstændigheder ved vidneforklaring, skal den pågældende part i sin anmodning til retten om afhøring af vidnet anføre, hvilke væsentlige aspekter af sagen, vidnet ville kunne bekræfte.

3.2 Tillægges en parts egen forklaring værdi som bevismiddel?

Udtalelser afgivet af sagens parter og tredje parter med oplysninger om de forhold, hvorpå deres påstande eller indsigelser er baseret, antages som bevis, hvis disse udtalelser underbygges af andre beviser, der er blevet undersøgt og vurderet på et retsmøde. Hvis en af parterne indrømmer en faktisk omstændighed, som modparten baserer sine påstande eller indsigelser på, kan retten anse denne omstændighed for at være bevist, hvis retten er overbevist om, at indrømmelsen ikke er opnået gennem svig, vold, trusler eller ved en fejl, og at den ikke har til formål at skjule sandheden.

Sidste opdatering: 18/12/2023

De nationale sprogudgaver af denne side vedligeholdes af EJM-kontaktpunkterne. Oversættelserne er lavet af Europa-Kommissionen. Eventuelle ændringer af originalen, som de kompetente nationale myndigheder har lavet, er muligvis ikke gengivet i oversættelserne. Hverken ERN eller Kommissionen påtager sig noget ansvar for oplysninger og data, der er indeholdt i eller henvises til i dette dokument. Med hensyn til de ophavsretlige regler i den medlemsstat, der er ansvarlig for nærværende side, henvises der til den juridiske meddelelse.

Bevisoptagelse - Litauen

1 Bevisbyrde

Parterne skal bevise de forhold, der ligger til grund for deres krav og replik, undtagen i tilfælde, hvor det ikke er nødvendigt at bevise dem (jf. 1.2).

1.1 Hvad er reglerne om bevisbyrde?

I henhold til Republikken Litauens retsplejelov (*Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodeksas*) er det parterne i en sag, der har bevisbyrden. De skal bevise de forhold, der ligger til grund for deres krav og replik undtagen i tilfælde, hvor det ikke er nødvendigt at bevise dem i henhold til retsplejeloven.

Alle retter behandler civilsager i overensstemmelse med kontradiktionsprincippet. Alle parter skal bevise de forhold, der ligger til grund for deres krav og replik undtagen i tilfælde, hvor det ikke er nødvendigt at bevise dem.

1.2 Er der regler, der fritager for at føre bevis for bestemte forhold? I hvilke tilfælde? Er det muligt at føre bevis for, at en bestemt formodningsregel ikke er gyldig?

Artikel 182 i retsplejeloven nævner følgende typer forhold som værende fritaget for bevisbyrden:

forhold, som retten har anerkendt som værende almen viden

forhold, som er fastslået i domme med retsvirkning i andre civilsager og administrative retsforfølgninger, hvor deltagerne var de samme personer, dog ikke i tilfælde, hvor en retsafgørelse medfører retsvirkninger for andre personer, som ikke er involveret i retsforhandlingerne (præjudicerende forhold)

konsekvenserne af personlige handlinger, der udgør en lovovertrædelse, hvor sådanne konsekvenser er blevet pådømt i en dom med retsvirkning i straffesager (præjudicerende forhold)

forhold, der er formodentlige i henhold til loven, og som er ubestridte i den almindelige proces

forhold, som parterne har erkendt.

En part har ret til at erkende forhold, der ligger til grund for en anden parts krav og replik. Retten kan betragte et erkendt forhold som værende bevist, hvis den mener, at tilståelsen er i overensstemmelse med sagens omstændigheder, og at parten ikke har tilstået med henblik på bedrageri, vold eller trussel, og tilståelsen ikke skyldes en fejl eller er for at skjule sandheden.

Det skal også bemærkes, at sådanne omstændigheder kan bestrides ved at fremlægge beviser i den almindelige proces.

1.3 I hvor høj grad skal retten være overbevist om et forhold for at basere sin dom på det pågældende forhold?

Hvis fremlagte beviser gør det muligt for retten at afgøre, at der er større sandsynlighed for, at et forhold eksisterede, end at det ikke gjorde, vil retten anerkende det forhold som værende bevist.

2 Bevisoptagelse

Beviser i civilsager betyder alle faktiske data, som udgør grundlaget for, at retten i den lovbestemte proces kan afgøre tilstedeværelsen eller den manglende tilstedeværelse af forhold, der underbygger parternes krav og replikker samt øvrige forhold, der er relevante for at nå frem til en rimelig og retfærdig afgørelse i sagen. Sådanne data kan blive bevist på følgende måder: udtalelser fra parterne eller tredjeparter (direkte eller gennem en befuldmægtiget), vidneforklaringer, skriftlige beviser, genstandsbeviser, undersøgelsesprotokoller, sagkyndige erklæringer, lovligt fremskaffede fotografier, video- og lydoptagelser og andre former for beviser.

En ret kan også anmode en EU-medlemsstat om at indsamle beviser eller at optage dem direkte i overensstemmelse med Rådets forordning (EF) nr. 1206/2001 af 28. maj 2001 om samarbejde mellem medlemsstaternes retter om bevisoptagelse på det civil- og handelsretlige område for derved at forbedre, forenkle og fremskynde samarbejdet mellem retter i bevisoptagelsen.

2.1 Kræver bevisoptagelse altid, at en part skal anmode herom, eller kan dommeren i visse tilfælde også optage bevis af egen drift?

I henhold til retsplejelovens artikel 179 skal parter og andre deltagere i forhandlingerne fremlægge beviser. Hvis det fremlagte bevis ikke er tilstrækkeligt, kan en ret bede parterne og andre deltagere i forhandlingerne om at forsyne retten med underbyggende beviser og fastsætte en frist for fremlæggelsen deraf. En ret er også berettiget til at indhente beviser på eget initiativ (*ex officio*), men kun i sager, hvor loven muliggør dette.

I henhold til retsplejeloven er en ret berettiget til at indhente beviser på eget initiativ ved familie- eller ansættelsessager, såfremt dette efter rettens mening er af afgørende betydning for at kunne afgøre en sag retfærdigt (artikel 376 og 414).

Endvidere fastsætter retsplejelovens artikel 476, at en ret, der skal behandle sager, hvor en mindreårig skal have habilitet (myndiggøres), skal:

udpege en børneforsogsrepræsentant ved den mindreåriges bopæl, som skal vurdere, hvorvidt den mindreårige er i stand til selvstændigt at overholde og forstå grundlæggende borgerlige rettigheder og pligter;

anmode om data om, hvorvidt den mindreårige har været kendt skyldig eller har overtrådt forvaltningsretten eller anden ret;

hvis det er nødvendigt at fastslå den mindreåriges fysiske, moralske, åndelige eller mentale udvikling, da bestille en retsmedicinsk psykologisk og/eller psykiatrisk undersøgelse og anmode om den mindreåriges lægejournal og andet materiale, der er nødvendigt for at udføre undersøgelsen;

udføre alle andre handlinger, der er nødvendige for at forberede sagens behandling.

Retsplejelovens artikel 582 fastsætter også, at retten ved behandling af tilladelse til at overdrage ejendomsretten til familiens ejendom, optage lån i familiens ejendom eller på anden vis bebyrde rettighederne dertil under hensyntagen til sagens omstændigheder har ret til at kræve beviser fra ansøgeren for familiens økonomiske situation (indkomst, opsparing, anden ejendom, gæld), data om familiens ejendom, der overdrages, data fra børneforsorgen om børnenes forældre, de foreløbige vilkår og betingelser, mulighederne i tilfælde af en fremtidig transaktion, mulighederne for, at et barns rettigheder beskyttes, hvis transaktionen ikke udføres, og andre beviser.

2.2 Hvad sker der efterfølgende, hvis dommeren imødekommer en anmodning fra en af parterne om bevisoptagelse?

For at kunne indsamle beviser (i overensstemmelse med retsplejelovens artikel 199 og 206) kan en ret kræve, at en juridisk eller fysisk person fremlægger skriftlige beviser eller genstandsbeviser, og disse skal gives direkte til retten inden for en fastsat frist. Når de fysiske og juridiske personer ikke kan aflevere det ønskede skriftlige materiale eller genstandsbeviser eller ikke kan gøre dette inden for den fastsatte frist, skal de orientere retten derom og oplyse grundene. En ret kan give en person, der anmoder om skriftlige beviser eller genstandsbeviser, et certifikat, der giver personen ret til at indhente beviserne, således at de kan blive givet til retten.

Ved forberedelserne til et retsmøde udfører dommeren også andre proceduremæssige aktiviteter, som er nødvendige for behørigt at kunne forberede en sag til et retsmøde (kræver beviser, som ikke kan indhentes af deltagerne i retsforhandlingerne, indsamler beviser på eget initiativ, hvor retten har ret dertil i henhold til retsplejeloven osv.).

2.3 I hvilke tilfælde kan en anmodning fra en af parterne om bevisoptagelse afvises af retten?

En ret kan afvise beviser under følgende omstændigheder:

hvor de ikke er tilladt

hvor beviserne ikke bekræfter eller modbeviser forhold, der er relevante for sagen (retsplejelovens artikel 180)

hvor beviserne kunne have været fremlagt tidligere, og en senere fremlæggelse vil forsinke forhandlingerne (retsplejelovens artikel 181, stk. 2).

Alle dokumenter og andre beviser, som sagsøgeren baserer sine krav på, og beviser for, at en retsafgift er blevet betalt samt begæringer om at kræve beviser, som sagsøgeren ikke kan indlevere, og som angiver grunde til, at beviserne ikke kan indleveres, skal vedlægges sagsfremstillingen for at kunne accepteres af retten (retsplejelovens artikel 135).

Det skal også bemærkes, at en appelinstans vil nægte at anerkende nye beviser, som kunne være blevet indleveret til retten i første instans undtagen i tilfælde, hvor en ret i første instans fejlagtigt nægtede at anerkende beviserne, eller hvor behovet for at indlevere beviserne opstod efterfølgende (retsplejelovens artikel 314).

2.4 Hvilke forskellige bevismidler findes der?

Som defineret i retsplejeloven betyder beviser i civilsager alle faktiske data, som udgør grundlaget for, at retten i den lovbestemte proces kan afgøre, hvorvidt de omstændigheder, der underbygger parternes krav og replikker, er til stede samt andre omstændigheder, der er relevante for at nå frem til en rimelig og retfærdig afgørelse i sagen. Disse data kan indhentes, som følger: udtalelser fra parterne eller tredjeparter (direkte eller gennem en befuldmægtiget), vidneforklaringer, skriftlige beviser, genstandsbeviser, undersøgelsesprotokoller og sagkyndige erklæringer.

Lovligt fremskaffede fotografier og lyd- og videooptagelser kan også fungere som beviser.

2.5 Hvad er procedurene for vidneforklaringer, og adskiller de sig fra procedurene for udtalelser fra sagkyndige? Hvad er reglerne for afgivelse af skriftlig forklaring og fremlæggelse af sagkyndiges rapporter/udtalelser?

Retsplejelovens artikel 192 til 217 fastlægger følgende regler, der regulerer metoderne for at indhente beviser fra vidner og sagkyndige vidner:

Procedure for afhøring af vidner

Det enkelte vidne bliver indkaldt til et retslokale og afhøres individuelt. Uafhørte vidner må ikke være i retslokalet under afhøringen. Afhørte vidner må blive i retslokalet, indtil afhøringen er afsluttet. Såfremt afhørte vidner ønsker det, kan retten give dem lov til at forlade retslokalet, når udtalelserne fra deltagerne i retsforhandlingen er blevet hørt.

Vidner kan blive afhørt *in situ*, hvis de ikke kan møde for retten i henhold til en indkaldelse på grund af sygdom, alderdom, invaliditet eller anden tungtvejende grund, som en ret anerkender, og den deltager i retsforhandlingerne, som foranledigede vidnets indkaldelse, ikke kan sikre, at vidnet møder op i retten. Retten skal identificere vidnerne og forklare vidnernes rettigheder og forpligtelser samt deres ansvar, hvis de bryder eden, ikke opfylder deres øvrige forpligtelser eller ikke opfylder dem korrekt.

Inden vidnerne afhøres, skal de aflægge ed ved at lægge hånden på Republikken Litauens forfatning (*Lietuvos Respublikos Konstitucija*) og sige: "Jeg, (fulde navn), sværger at sige sandheden ærligt og nøjagtigt uden at fortie, tilføj eller ændre nogen beviser". Et edsvorent vidne skal underskrive edens ordlyd. Den underskrevne ed vedlægges sagens dokumenter.

Når retten har fastlagt vidnets forhold til parterne og tredjeparter og andre omstændigheder, der er relevante for bedømmelsen af deres forklaring (vidnets uddannelse, stilling osv.), skal retten oplyse vidnet om at fortælle retten alt, hvad de ved om sagen, og at de skal undlade at fremlægge oplysninger, hvis vidnerne ikke kan angive kilden.

Efter af have afgivet sin vidneforklaring, kan vidnet blive stillet spørgsmål. Vidnet afhøres først af den person, som bad om vidnets indkaldelse, og af en befuldmægtiget for den person. Vidnet afhøres derefter af andre deltagere i retsforhandlingerne. Et vidne, som er blevet indkaldt på rettens initiativ, bliver først afhørt af sagsøgeren. Dommeren skal tilsidesætte ledende spørgsmål og spørgsmål, der er irrelevante for sagen. Dommeren har ret til når som helst at stille spørgsmål under afhøringen af vidnet.

Viser det sig nødvendigt, kan retten på foranledning af en deltager i retsforhandlingerne eller på eget initiativ genafhøre et vidne ved det samme retsmøde, indkalde det afhørte vidne til et andet retsmøde for den samme ret eller konfrontere vidnerne med hinanden.

Undtagelsesvist, hvor det er umuligt eller svært at afhøre et vidne i retten, kan retten, som behandler en sag, bruge et skriftligt vidneudsagn, såfremt dette efter rettens mening og i betragtning af vidnets identitet og indholdet af de omstændigheder, som vidneudsagnet gives om, ikke har skadevirkning for at kunne bevise sagens væsentlige forhold. På parternes initiativ kan et vidne blive indkaldt til en yderligere afhøring i retten, såfremt det er nødvendigt for at kunne påvise sagens faktiske omstændigheder mere nøjagtigt. Inden vidnet afgiver forklaring, skal vidnet underskrive teksten på den ed, som er angivet i retsplejelovens artikel 192, stk. 4, og vidnet advares ved en underskreven bekræftelse om, at det er et strafbart forhold at aflægge falsk vidneforklaring. Et skriftligt vidneudsagn skal gives under en notars tilstedeværelse og bekræftes af notaren.

Afhøring af sagkyndige

Sagkyndige udtalelser læses højt under retsmødet. Inden den sagkyndige udtalelse læses, skal den sagkyndige (de sagkyndige), der afgiver den sagkyndige udtalelse og deltager i retsmødet, aflægge ed ved at lægge hånden på Republikken Litauens forfatning og sige: "Jeg, (fulde navn), sværger at opfylde en sagkyndigs forpligtelser i retsforhandlingerne ærligt og at fremlægge en upartisk og begrundet sagkyndig udtalelse, der er baseret på min fulde ekspertise". Såfremt afhøringen ikke udføres under et retsmøde, udgør edens ordlyd, som underskrives af den sagkyndige, en uadskillelig del af den sagkyndige rapport. Sagkyndige, som står på listen over sagkyndige i Republikken Litauen (*Lietuvos Respublikos teismo ekspertų sąrašas*), som aflagde en ed på det tidspunkt, hvor de blev optaget på listen, skal ikke aflægge ed i retten og betragtes som at være blevet advaret om deres ansvar i tilfælde af, at de afgiver en falsk udtalelse og falske udsagn.

En ret er berettiget til at bede en sagkyndig om at forklare sin udtalelse mundtligt. Den mundtlige forklaring på en sagkyndig udtalelse medtages i protokollet over retsmødet.

Sagkyndige kan blive stillet spørgsmål for at få de sagkyndige udtalelser forklaret eller suppleret. Den person, som beder om deres udpegelse, har først lejlighed til at stille spørgsmål. Derefter kan en sagkyndig blive afhørt af andre deltagere i retsforhandlingerne. Hvis en sagkyndig udpeges af retten på rettens eget initiativ, har sagsøgeren først lejlighed til at stille den sagkyndige spørgsmål.

Dommerne er berettiget til at stille spørgsmål til en sagkyndig når som helst under afhøringen.

En sagkyndig udtalelse afgives alene på rettens anmodning (og skal også indgives skriftligt i form af en sagkyndig rapport). En sagkyndig rapport skal omfatte en udførlig beskrivelse af den udførte undersøgelse, de konklusioner, der er blevet draget på baggrund af resultaterne, og begrundede svar på de spørgsmål, som retten har stillet.

Hvis retten beder om en sagkyndig udtalelse uden en sagkyndig rapport, betragtes den sagkyndige udtalelse som en skriftlig forklaring fra en sagkyndig (i lighed med andre deltagere i forhandlingerne), eller som retten har anmodet om i henhold til den procedure, som retsplejeloven foreskriver.

Retsplejelovens artikel 198 fastlægger følgende regler for afgivelse af skriftlige beviser:

Skriftlige beviser kan afgives af deltagere i retsforhandlingerne eller kan anmodes om af retten i overensstemmelse med den procedure, som loven foreskriver.

Skriftlige beviser skal indgives i den form, som retsplejeloven foreskriver: en deltager i retsforhandling, som underbygger indholdet i et procesdokument med skriftlige beviser, skal vedhæfte originalerne eller kopierne (digitale kopier), som er bekræftet af en domstol, en notar (eller anden person, som er bemyndiget til at udføre notarhandlinger), en advokat, som deltager i retsforhandlingerne, eller den person, som udstedte (modtog) dokumentet. En ret kan på eget initiativ eller efter anmodning fra en deltager i retsforhandlingerne udbede sig de originale dokumenter indgivet. En anmodning fra en deltager i retsforhandlingerne om, at de originale dokumenter indgives, skal fremlægges sammen med kravet, modkravet, svarskriftet eller andre af retsforhandlingernes deltageres procesdokumenter. Deltagerne i retsforhandlingerne kan indgive en sådan anmodning på et senere tidspunkt, såfremt retten anerkender, at årsagerne til, at anmodningen ikke blev indgivet på et tidligere tidspunkt, er overbevisende, eller såfremt det ikke vil sinke sagens afgørelse at imødekomme den pågældende anmodning. I sager, hvor kun en del af et dokument vedrører procesdokumenternes indhold, er det kun de relevante dele (uddrag, afsnit), der kan indgives til retten.

Alle procesdokumenter og bilag skal indgives til retten i Litauen, medmindre lovgivningen foreskriver visse undtagelser. Såfremt deltagere i retsforhandlingerne, som skal have procesdokumenter forkyndt, ikke forstår litauisk, skal en oversættelse af dokumenterne til et sprog, som de kan forstå, indgives til retten. Såfremt det i henhold til loven er påkrævet, at de dokumenter, der skal indgives, skal oversættes til et fremmedsprog, skal deltagere i retsforhandlingerne indgive bekræftede oversættelser deraf til retten i overensstemmelse med den fastlagte retsprocedure.

Originale dokumenter i sagsakterne kan returneres på anmodning fra den person, der har indgivet dem. I så tilfælde skal kopier af de dokumenter, der returneres, og som bekræftes i overensstemmelse med den procedure, som loven foreskriver, beholdes i sagsakterne.

2.6 Har visse procedurer for bevisførelse større vægt end andre?

I henhold til retsplejelovens artikel 197 kan dokumenter, som er udstedt af staten og kommunale myndigheder, og som er blevet godkendt af personer, der er autoriseret af staten inden for deres kompetencer og i overensstemmelse med de krav, som gælder for den form for specifikke dokumenter, betragtes som officielle skriftlige beviser og skal have større beviskraft. Forhold, der er angivet i officielle skriftlige beviser, betragtes som værende fuldt ud beviste, indtil de modbevises af andre beviser i forhandlingerne, undtagen vidnets forklaring. Et forbud mod brug af vidneforklaringer gælder ikke, hvis det ville modsige principperne for god tro, retfærdighed og rimelighed. Bevisværdien for officielle skriftlige beviser kan også tildeles andre dokumenter samt lovgivningsmæssige retsakter.

2.7 Er visse procedurer for bevisførelse obligatoriske, når bestemte forhold skal bevises?

Omstændighederne i en sag, som loven påkræver bevist gennem særlige bevismidler, kan ikke bevises gennem nogen anden form for bevismidler (retsplejelovens artikel 177, stk. 4).

2.8 Er vidner ved lov forpligtet til at afgive forklaring?

En person, der er indkaldt som vidne, skal møde i retten og afgive en sandfærdig forklaring. En person, der er indkaldt som vidne, er i henhold til loven ansvarlig, såfremt personen undlader et opfylde sine forpligtelser som vidne (artikel 191), dvs. at vedkommende kan blive idømt en bøde.

2.9 I hvilke tilfælde kan de nægte at afgive forklaring?

Vidner kan nægte at aflægge vidneforklaring, såfremt forklaringen ville udgøre beviser mod vidnet selv, familiemedlemmer eller nære slægtninge.

2.10 Kan en person, der nægter at afgive forklaring, straffes eller tvinges til at afgive forklaring?

Såfremt vidner, sagkyndige eller tolke ikke møder op til et retsmøde, vil retten spørge de personer, der deltager i retsforhandlingerne, om sagen skal behandles på trods af vidners, sagkyndiges og tolkes fravær og afgøre, om retsmødet fortsættes eller udsættes. Såfremt indkaldte vidner, sagkyndige eller tolke undlader at møde op i retten uden gyldig grund, kan de være pligtige til at betale en bøde på op til 1 000 LTL. Vidner kan også blive bragt til retten med magt på baggrund af en retskendelse (retsplejelovens artikel 248).

2.11 Er visse personer fritaget for at afgive vidneforklaring?

Følgende personer må ikke afhøres som vidner:

befuldmægtigede i civilsager og administrative retsforfølgninger eller forsvareren i straffesager om omstændigheder, som de har hørt om i deres egenskab af befuldmægtiget eller forsvarer

personer, som ikke kan forstå de omstændigheder, der er relevante for sagen, eller som ikke kan give en rimelig forklaring på grund af fysiske eller mentale handicap

præster om omstændigheder, de har hørt om i skriftemål

læger om omstændigheder, som er omfattet af tavshedspligten

mæglere om omstændigheder, som de har hørt om gennem en forligsmæglingsprocedure.

Andre personer kan også være angivet i loven.

2.12 Hvad er dommerens og parternes rolle ved afhøring af vidner? Under hvilke omstændigheder kan et vidne afhøres ved brug af videomøde og andre tekniske hjælpemidler?

Når retten har afklaret vidnets forhold til parterne, tredjeparter og andre omstændigheder, der er relevante for bedømmelsen af pågældendes vidneforklaring (vidnets uddannelse, stilling osv.), beder retten vidnet om at fortælle retten alt, hvad han eller hun ved om sagen, og om at udelade oplysninger, hvis vidnet ikke kan angive kilden.

Når vidnet har aflagt vidneforklaring, kan han eller hun blive stillet spørgsmål. Vidnet bliver først afhørt af den person, som ønskede vidnet indkaldt og af en befuldmægtiget for den person og derefter af andre deltagere i retsforhandlingerne. Et vidne, som er indkaldt på rettens initiativ, afhøres først af sagsøgeren. Dommeren skal tilsidesætte ledende spørgsmål og spørgsmål, der er irrelevante for sagen. Dommeren har ret til når som helst at stille spørgsmål under afhøringen af vidnet. Viser det sig nødvendigt, kan retten på foranledning af en deltager i retsforhandlingerne eller på eget initiativ genafhøre et vidne ved det samme retsmøde, indkalde det afhørte vidne til et andet retsmøde for den samme ret eller konfrontere vidnerne med hinanden.

Undtagelsesvist, hvor det er umuligt eller svært at afhøre et vidne i retten, kan retten, som behandler en sag, bruge et skriftligt vidneudsagn, såfremt dette efter rettens mening og i betragtning af vidnets identitet og indholdet af de omstændigheder, som vidneforklaringen gives om, ikke har skadevirkning for at kunne bevise sagens væsentlige forhold. På parternes initiativ kan et vidne blive indkaldt til en yderligere afhøring i retten, såfremt det er nødvendigt for at kunne påvise sagens faktiske omstændigheder mere nøjagtigt. Inden der aflægges forklaring, skal et vidne underskrive edens forudbestemte tekst og gennem en underskreven bekræftelse advares om, at det er et strafbart forhold at aflægge falsk vidneforklaring. Et skriftligt vidneudsagn skal gives under en notars tilstedeværelse og bekræftes af notaren.

Der kan tilsikres deltagelse i retsmøderne for deltagerne i retsforhandlingerne og vidneafhøringen *in situ* gennem oplysningsmetoder og elektronisk kommunikationsteknologi (via videokonference, telekonference osv.). Når sådanne teknologier bruges i overensstemmelse med den af justitsministeren fastsatte procedure, skal det tilsikres, at deltagerne i forhandlingerne identificeres på en pålidelig måde, og at dataene (beviserne) indføres og indgives objektivt.

Endvidere gør retsplejelovens artikel 803 det muligt for retterne i Republikken Litauen at anmode en ret i en anden stat om at bruge kommunikationsteknologi (videokonference, telekonference osv.) under bevisoptagelsen.

3 Vurdering af beviset

Retten bedømmer beviserne i retsforhandlingerne i overensstemmelse med sin egen overbevisning på baggrund af en omfattende og upartisk undersøgelse af de forhold, der fremlægges i forhandlingerne, og i overensstemmelse med loven.

3.1 Kan retten tage hensyn til beviser, som en part har tilvejebragt på ulovlig vis?

Faktuelle data bevises ved følgende metoder: forklaringer fra parter og tredjeparter (direkte eller gennem en befuldmægtiget), vidneforklaringer, skriftlige beviser, genstandsbeviser, undersøgelsesprotokoller, sagkyndige konklusioner, lovligt indhentede fotografier, video- og lydoptagelser og andre bevismidler. Faktuelle data, der udgør en statshemmelighed eller embedshemmelighed, kan normalt ikke anerkendes som beviser i civilsager, indtil hemmeligholdelsen ophæves i overensstemmelse med den lovbestemte proces. Data, der modtages under en forligsmæglingsprocedure, kan ikke fungere som beviser i civilsager udover tilfælde som angivet i den litauiske lov om forligsmægling i civile retssager.

Det skal også bemærkes, at retten i overensstemmelse med retsplejelovens artikel 185 skal bedømme beviser i forhandlingerne i overensstemmelse med sin egen overbevisning på baggrund af en omfattende og upartisk undersøgelse af de forhold, der fremlægges i forhandlingerne, og i overensstemmelse med loven. Ingen beviser må have en foruddefineret virkning på retten, udover tilfælde, hvor retsplejeloven muliggør dette.

3.2 Tillægges en parts egen forklaring værdi som bevismiddel?

Ja (jf. 2.4).

Sidste opdatering: 16/11/2018

De nationale sprogudgaver af denne side vedligeholdes af EJN-kontaktpunkterne. Oversættelserne er lavet af Europa-Kommissionen. Eventuelle ændringer af originalen, som de kompetente nationale myndigheder har lavet, er muligvis ikke gengivet i oversættelserne. Hverken ERN eller Kommissionen påtager sig noget ansvar for oplysninger og data, der er indeholdt i eller henvises til i dette dokument. Med hensyn til de ophavsretlige regler i den medlemsstat, der er ansvarlig for nærværende side, henvises der til den juridiske meddelelse.

Den originale sprogudgave af denne side er blevet ændret for nylig. Den sprogudgave, du kigger på nu, er i øjeblikket ved at blive oversat af vores oversættere.

Bevisoptagelse - Luxembourg

1 Bevisbyrde

1.1 Hvad er reglerne om bevisbyrde?

I luxembourgsk ret er princippet, at den, der kræver en fordring fyldestgjort, skal bevise, at der består en fordring. Omvendt skal den, der hævder, at modpartens fordring allerede er fyldestgjort, bevise, at han har betalt det skyldige beløb eller på anden måde er frigjort fra forpligtelsen.

1.2 Er der regler, der fritager for at føre bevis for bestemte forhold? I hvilke tilfælde? Er det muligt at føre bevis for, at en bestemt formodningsregel ikke er gyldig?

Luxembourgsk ret opererer i visse tilfælde med formodningsregler, som fritager en person for at føre bevis for noget, som er umuligt eller meget vanskeligt at bevise. En formodning er lovgivningens eller rettens slutning fra et kendt faktum til et ukendt.

Den luxembourgske lovgiver sonderer mellem to kategorier af formodninger, dels såkaldte legale formodninger, der i kraft af en specifik lov er knyttet til bestemte handlinger eller forhold, dels formodninger, som ikke er reguleret i lovgivningen, og som er overladt til rettens skøn, idet retten kun lægger formodninger til grund, som er tungtvejende, præcise og samstemmende.

Som hovedregel er det muligt at bestride en formodning. For et barn født inden for ægteskab formodes barnets far f.eks. at være morens ægtemand. Det er dog muligt at anlægge sag for at anfægte faderskabet.

I sjældne tilfælde kan der være tale om en uafkræftelig formodning, som ikke kan afkræftes ved bevisførelse

1.3 I hvor høj grad skal retten være overbevist om et forhold for at basere sin dom på det pågældende forhold?

Bedømmelsen af sagens faktiske omstændigheder er overladt til rettens frie skøn. Er den i tvivl, efterprøver den, om der foreligger tungtvejende, præcise og indbyrdes samstemmende indicier, og den lægger beviset til grund for sagen eller ser bort fra det på grundlag af en sandsynlighedsvurdering.

2 Bevisoptagelse

2.1 Kræver bevisoptagelse altid, at en part skal anmode herom, eller kan dommeren i visse tilfælde også optage bevis af egen drift?

Retten kan efter anmodning fra en af parterne bestemme, at der skal optages bevis. Retten kan dog også i visse tilfælde anordne bevisoptagelse af egen drift.

2.2 Hvad sker der efterfølgende, hvis dommeren imødekommer en anmodning fra en af parterne om bevisoptagelse?

Retten meddeler den udpegede sagkyndige, hvori hans opgave består. Den sagkyndige indkalder de parter og tredjeparter, der skal bistå ved bevisoptagelsen. I overensstemmelse med det kontradiktoriske princip foregår bevisoptagelsen under parternes tilstedeværelse.

2.3 I hvilke tilfælde kan en anmodning fra en af parterne om bevisoptagelse afvises af retten?

Der kan under alle omstændigheder anordnes bevisoptagelse, hvis dommeren ikke finder sagen tilstrækkeligt belyst til, at den kan afgøres.

Der kan kun forlanges bevisoptagelse om et faktisk forhold, hvis den part, der påberåber sig det, ikke er i besiddelse af tilstrækkelige oplysninger til at kunne føre bevis for forholdets eksistens. Der kan under ingen omstændigheder anordnes bevisoptagelse med det formål at afhjælpe mangler ved den pågældende parts bevisførelse.

Retten skal begrænse valget af bevismidler til, hvad der er tilstrækkeligt til at afgøre tvisten, og skal primært vælge de enkleste og mindst bekostelige.

2.4 Hvilke forskellige bevismidler findes der?

Der findes følgende former for bevismidler: dokumentbevis, vidneudsagn, formodninger, tilståelse og edsaflæggelser.

2.5 Hvad er procedureerne for vidneforklaringer, og adskiller de sig fra procedureerne for udtalelser fra sagkyndige? Hvad er reglerne for afgivelse af skriftlig forklaring og fremlæggelse af sagkyndiges rapporter/udtalelser?

Bevismidler, der anvendes til indsamling af vidners og sagkyndiges vidneudsagn:

Når det er muligt at føre vidner, kan retten indhente forklaringer fra tredjeparter med henblik på at belyse de omtvistede forhold, som de har personligt kendskab til. Disse forklaringer afgives i form af erklæringer eller referater afhængigt af, om de er mundtlige eller skriftlige.

Retten kan udmelde enhver person efter eget valg til at belyse sagen med undersøgelsesresultater, en høring af eller en erklæring fra en sagkyndig om en faktisk omstændighed, der kræver teknisk indsigt. Hvis en skriftlig redegørelse ikke er nødvendig, kan retten lade den tekniske sagkyndige aflægge forklaring på retsmødet, hvor den optages i retsbogen, som underskrives af dommeren og justitssekretæren.

Regler for forelæggelse af skriftlige beviser og rapporter eller skriftlige udtalelser fra sagkyndige:

Skriftlige beviser:

Den part, der påberåber sig et dokument, er forpligtet til at fremlægge det for alle andre parter i sagen. Denne fremlæggelse sker med kvittering for modtagelsen eller ved indgivelse til justitskontoret. Dokumenterne skal udleveres uopfordret.

Rapporter eller skriftlige udtalelser fra sagkyndige:

Den sagkyndige afleverer en rapport til justitskontoret i den pågældende retskreds. Der udarbejdes kun én rapport, selv om der er flere sagkyndige. Er der uenighed mellem de sagkyndige, redegør de hver især for deres standpunkt. Hvis den sagkyndige har indhentet en udtalelse fra en ekspert på et andet område, vedlægges denne enten retsbogen eller sagsmappen.

2.6 Har visse procedurer for bevisførelse større vægt end andre?

Nogle bevismidler har større vægt end andre.

Et officielt bekræftet dokument er et dokument, der er oprettet af en offentlig embedsmand (notar eller foged) inden for rammerne af dennes erhverv. Det er retsgyldigt, med mindre det under en indsigelsessag fastslås, at det er falsk.

Et privat oprettet dokument er udfærdiget og underskrevet af parterne selv uden medvirken af offentlige myndigheder. Det er retsgyldigt, indtil det modsatte er bevist.

Vidneudsagns og øvrige bevismidlers beviskraft er overladt til dommerens vurdering.

2.7 Er visse procedurer for bevisførelse obligatoriske, når bestemte forhold skal bevises?

Der kræves skriftligt bevis for en retshandel (kontrakt) til en værdi af over 2 500 EUR. Derimod kan man selv vælge sine bevismidler, hvor det drejer sig om et retsfaktum (ulykke el.lign.).

2.8 Er vidner ved lov forpligtet til at afgive forklaring?

Vidner har en lovbestemt forpligtelse til at medvirke til, at retten sker fyldest, og sandheden kommer frem.

2.9 I hvilke tilfælde kan de nægte at afgive forklaring?

Personer, der kan give en legitim begrundelse, kan fritages for at afgive forklaring som vidne. Også forældre og slægtninge i lige linje til en af parterne samt den pågældendes ægtefælle eller tidligere ægtefælle har ret til at nægte at vidne.

2.10 Kan en person, der nægter at afgive forklaring, straffes eller tvinges til at afgive forklaring?

Udeblevne vidner kan indkaldes for egen regning, hvis deres vidneudsagn skønnes nødvendigt for sagens udfald. Udeblevne vidner og personer, som uden gyldig grund nægter at afgive forklaring eller aflægge ed, kan pålægges en bøde på mellem 50 og 2 500 EUR.

Hvis man kan dokumentere, at man ikke havde mulighed for at give møde på den fastsatte dato, skal man hverken betale bøde eller indkaldelsesomkostninger.

2.11 Er visse personer fritaget for at afgive vidneforklaring?

Alle kan føres som vidne med undtagelse af personer med et handicap, der forhindrer dem i at vidne i retten.

Personer, som ikke er i stand til at afgive forklaring for retten som vidne, kan imidlertid afhøres på samme vilkår, men uden at skulle aflægge ed. Børn kan imidlertid aldrig føres som vidner i skilsmisse- eller separationssager mellem ægtefællerne.

2.12 Hvad er dommerens og parternes rolle ved afhøring af vidner? Under hvilke omstændigheder kan et vidne afhøres ved brug af videokonference og andre tekniske hjælpemidler?

Retten og parternes rolle under en vidneafhøring

Retten afhører de enkelte vidner hver for sig og i den rækkefølge, den selv fastlægger, i overværelse af parterne eller deres repræsentanter. Vidnerne må ikke læse op af medbragte notater.

Retten kan afhøre eller udspørge vidnerne om alle forhold, for hvilke der kan føres bevis ifølge loven, også forhold, som ikke har været nævnt i indkaldelsen.

Retten kan afhøre dem flere gange, konfrontere dem med hinanden eller med parterne, og den kan i givet fald lade dem afgive forklaring under overværelse af en sagkyndig.

Parterne må hverken afbryde eller distrahere vidnerne eller forsøge at påvirke dem, når de afgiver forklaring, eller henvende sig direkte til dem. Gør de det, risikerer de at blive udvist af retssalen Retten kan, hvis den skønner det nødvendigt, stille vidnerne spørgsmål, som parterne fremlægger for retten efter vidneafhøringen.

Videokonference eller andre teknologiske hjælpemidler

Formålet med Rådets forordning (EF) nr. 1206/2001 af 28. maj 2001 om samarbejde mellem medlemsstaternes retter om bevisoptagelse på det civil- og handelsretlige område er at forbedre, forenkle og fremskynde samarbejdet mellem medlemsstaternes retter om bevisoptagelse. Der findes ingen specifikke bestemmelser om videokonference i luxembourgsk lovgivning. Her gælder artiklerne i den nye civile retsplejelov om vidneafhøringer, dommerens personlige undersøgelser og personligt fremmøde. Det nødvendige tekniske udstyr forefindes i retssalene. På dage, hvor der skal afholdes videokonferencer, er der en dommer, en justitssekretær, en tolk og en tekniker til stede.

Retten kan foranledige lyd-, billed- eller audiovisuelle optagelser foretaget af hele eller en del af vidneforklaringerne. Optagelsen opbevares på justitskontoret. Hver part kan anmode om mod betaling af omkostningerne at få et eksemplar, en kopi eller en afskrift.

3 Vurdering af beviset

3.1 Kan retten tage hensyn til beviser, som en part har tilvejebragt på ulovlig vis?

Retten tager ikke hensyn til beviser, der er fremskaffet på ulovlig måde, f.eks. med et skjult kamera eller ved optagelse af en telefonsamtale uden samtalepartens vidende.

3.2 Tillægges en parts egen forklaring værdi som bevismiddel?

Erklæringer fra sagens parter kan i princippet ikke lægges til grund som bevis.

Relevante links

 <http://www.legilux.lu/>

Sidste opdatering: 13/05/2020

De nationale sprogudgaver af denne side vedligeholdes af EJN-kontaktpunkterne. Oversættelserne er lavet af Europa-Kommissionen. Eventuelle ændringer af originalen, som de kompetente nationale myndigheder har lavet, er muligvis ikke gengivet i oversættelserne. Hverken ERN eller Kommissionen påtager sig noget ansvar for oplysninger og data, der er indeholdt i eller henvises til i dette dokument. Med hensyn til de ophavsretlige regler i den medlemsstat, der er ansvarlig for nærværende side, henvises der til den juridiske meddelelse.

Bevisoptagelse - Ungarn

1 Bevisbyrde

Bevisbyrden ligger hos den part, hvis interesser vil blive skadet, hvis bevisbyrden ikke løftes.

1.1 Hvad er reglerne om bevisbyrde?

Parterne har pligt til at gøre rede for de relevante omstændigheder i sagen og fremlægge beviser til støtte for deres påstande, medmindre andet er fastsat i lovgivningen. Medmindre andet er foreskrevet i lovgivningen, skal de relevante omstændigheder i en sag bevises af den part, der har en interesse i, at retten godtager det pågældende forhold som sandheden, og følgerne af ikke at fremlægge dokumentation eller ikke at bevise en sådan omstændighed, skal bæres af den samme part. I en arbejdskonflikt skal arbejdsgiveren bevise indholdet af en kollektiv overenskomst, interne reglementer og instruktioner, som er nødvendige for at tage stilling til kravet, og ethvert dokument, der fremlægges som led i arbejdsgiverens aktiviteter, og som er nødvendigt for at træffe afgørelse om retstvisten, nøjagtigheden af beregninger af de krævede ydelser, hvis de er omtvistet, og betalingen af en eventuel ydelse i tilfælde af en løntvist.

I en tvist vedrørende et ansættelsesforhold hos en offentlig myndighed skal den pågældende myndighed bevise indholdet af de alment gældende bestemmelser og instruktioner, som er nødvendige for at tage stilling til kravet, og ethvert dokument, der fremlægges som led i den offentlige myndigheds aktiviteter, og som er nødvendigt for at træffe afgørelse om retstvisten, nøjagtigheden af de anfægtede beregninger af de krævede ydelser og betalingen af en eventuel ydelse i tilfælde af en løntvist.

1.2 Er der regler, der fritager for at føre bevis for bestemte forhold? I hvilke tilfælde? Er det muligt at føre bevis for, at en bestemt formodningsregel ikke er gyldig?

Hvis en part ikke kan bevise en bestemt omstændighed, kan retten godtage den pågældende omstændighed som sandhed, hvis den ikke nærer nogen tvivl om, at den er sand. En erklæring om faktiske omstændigheder kan godtages af retten som sandhed, hvis den ikke nærer nogen tvivl om, at den er sand, og hvis den anerkendes af modparten, den fremlægges af parterne på samme måde, den ikke anfægtes af modparten, til trods for at retten opfordrer ham eller hende hertil, eller den skal betragtes som ubestridt i henhold til denne lov. Omstændigheder, der af retten anses for at være almindeligt kendt, eller som retten har officielt kendskab til, tages i betragtning af retten, selv om de ikke påberåbes af nogen af parterne. Retten tager af egen drift hensyn til lovbestemte formodninger, herunder omstændigheder, som ved lov, og medmindre andet bevises, anses for at være sande. F.eks. er der inden for familieretten et begrænset antal uafkræftelige formodninger og faktiske omstændigheder, som ifølge lovgivningen ikke kan afkræftes.

1.3 I hvor høj grad skal retten være overbevist om et forhold for at basere sin dom på det pågældende forhold?

Den ungarske civile retsplejelov indeholder ingen bestemmelser om, at retten skal have en bestemt grad af vished. Medmindre andet er foreskrevet i lovgivningen, skal retten ikke anvende bestemte formelle regler, metoder eller bevismidler, men kan støtte ret på beviser fra parterne eller andre beviser, som er egnede til at fastslå sagens faktiske omstændigheder. Dette finder imidlertid ikke anvendelse på lovbestemte formodninger, herunder bestemmelser om, at visse omstændigheder skal anses for at være sande, medmindre andet er bevist. Retten fastslår sagens relevante faktiske omstændigheder ved at sammenligne og individuelt og samlet vurdere parternes erklæringer og adfærd under sagen samt de beviser, der afdækkes i retsmødet, og andre oplysninger vedrørende sagen i overensstemmelse med sin overbevisning.

2 Bevisoptagelse

Retten foretager bevisoptagelse for at fastslå sagens faktiske omstændigheder og træffe en afgørelse.

2.1 Kræver bevisoptagelse altid, at en part skal anmode herom, eller kan dommeren i visse tilfælde også optage bevis af egen drift?

Medmindre andet er foreskrevet i lovgivningen, skal de relevante omstændigheder i en sag bevises af den part, der har en interesse i, at retten godtager de pågældende omstændigheder som sandheden, og følgerne af ikke at fremlægge dokumentation for en sådan omstændighed eller ikke at bevise den, skal bæres af den samme part. I civile retlige sager kan retten anordne bevisoptagelse af egen drift, såfremt dette er tilladt efter lovgivningen.

I forvaltningsretlige sager kan retten af egen drift anordne bevisoptagelse med hensyn til faktiske omstændigheder eller beviser til støtte for omstændigheder, som den skal tage i betragtning af egen drift, hvis der henvises til en krænkelse, som bringer en mindreårig eller en person med ret til invaliditetssydelse i fare, eller hvis lovgivningen giver mulighed herfor.

2.2 Hvad sker der efterfølgende, hvis dommeren imødekommer en anmodning fra en af parterne om bevisoptagelse?

Retten afhører vidner, indhenter udtalelser fra sagkyndige og hører om nødvendigt også sagkyndige. Der gennemføres undersøgelser, og personer, som er i besiddelse af dokumenter, videooptagelser, lydoptagelser, lyd- og videooptagelser og andre materielle beviser, pålægges at fremlægge dem.

2.3 I hvilke tilfælde kan en anmodning fra en af parterne om bevisoptagelse afvises af retten?

Retten er ikke bundet af en begæring om bevisoptagelse, der fremsættes af en part, eller af sin afgørelse om bevisfremlæggelse. Retten kan afvise en begæring om bevisoptagelse, hvis begæringen om bevisoptagelse ikke blev indgivet i overensstemmelse med bestemmelserne i lov CXXX fra 2016 om den civile retsplejelov, medmindre andet er fastsat ved lov, eller den part, der er forpligtet til at lægge ud for omkostningerne til bevisoptagelse, ikke har opfyldt sin forpligtelse hertil til trods for en opfordring til at gøre det. Retten afviser en begæring om bevisoptagelse eller afbryder den allerede foranstaltede bevisoptagelse, hvis dette ikke er nødvendigt for at afsige dom om retstvisten.

2.4 Hvilke forskellige bevismidler findes der?

Bevismidler omfatter især beviser indhentet fra vidner, sagkyndige udtalelser, dokumenter, videooptagelser, lydoptagelser, video- og lydoptagelser og andet bevismateriale. Bevismidler kan ikke godtages, hvis de er udelukket ved lov eller er underlagt betingelser, medmindre betingelserne opfyldes.

Bevisoptagelse kan ske ved undersøgelse. Edsvorne erklæringer kan ikke indgå i bevisførelsen.

2.5 Hvad er procedurene for vidneforklaringer, og adskiller de sig fra procedurene for udtalelser fra sagkyndige? Hvad er reglerne for afgivelse af skriftlig forklaring og fremlæggelse af sagkyndiges rapporter/udtalelser?

I overensstemmelse med princippet om direkte bevisførelse afgiver vidner og sagkyndige som hovedregel forklaring i et retsmøde. Ønsker en part at bevise sine påstande med dokumenter, skal vedkommende vedhæfte dokumentet til sin begæring eller fremlægge dem i retsmødet. Mindst en enkel ungarsk oversættelse af dokumentet skal vedhæftes et dokument på et fremmedsprog. Hvis der opstår tvivl om den oversatte teksts nøjagtighed eller fuldstændighed, skal der benyttes en bekræftet oversættelse, idet retten ellers vil se bort fra dokumentet. På begæring af den part, der fremlægger beviser, kan retten tvinge modparten til at tilvejebringe ethvert dokument i den pågældendes besiddelse, som vedkommende under alle omstændigheder ville være forpligtet til at fremlægge efter de civile retlige bestemmelser. Især er modparten underlagt en sådan forpligtelse, hvis dokumentet blev udstedt i den parts interesse, som fremlægger beviser, eller bekræfter et retsforhold vedrørende den sidstnævnte part eller vedrører et retsmøde af relevans for det pågældende forhold. Såfremt en person, der ikke deltager i sagen, er i besiddelse af dokumentet, får retten dokumentet stillet til rådighed under anvendelse af reglerne om undersøgelse. Hvis en begæring om at fremlægge beviser indgives af en part, sørger retten for at indhente dokumenter eller oplysninger hos en domstol, notar, anden offentlig myndighed, forvaltningsmyndighed eller anden organisation, forudsat at frigivelsen af dokument eller oplysninger ikke kan udvirkes af den pågældende part direkte. Det er ikke nødvendigt at indhente det originale dokument, hvis der ikke er behov for at undersøge det, og parten fremlægger en bekræftet eller simpel kopi heraf i retsmødet. Det kan kun afslås at fremsende et dokument, hvis det indeholder fortrolige oplysninger.

2.6 Har visse procedurer for bevisførelse større vægt end andre?

Generelt ikke.

2.7 Er visse procedurer for bevisførelse obligatoriske, når bestemte forhold skal bevises?

Der findes generelt ikke nogen sådan forpligtelse. I undtagelsestilfælde, f.eks. i sager om umyndiggørelse, skal retten indkalde en medicinsk psykolog til at vurdere sagsøgtets mentale tilstand.

2.8 Er vidner ved lov forpligtet til at afgive forklaring?

Ja, men i visse tilfælde kan de nægte at afgive forklaring.

2.9 I hvilke tilfælde kan de nægte at afgive forklaring?

Følgende personer kan nægte at afgive forklaring:

slægtninge til parterne

en person, der i sit vidneudsagn ville anklage sig selv eller en slægtning for at have begået en strafbar handling med hensyn til det relevante spørgsmål

personer, der i medfør af deres erhverv er bundet af tavshedsloftet, hvis deres vidneforklaring ville medføre, at de brød deres tavshedspligt, medmindre den berørte part fritager dem fra denne pligt

en person, som er underlagt tavshedspligt med hensyn til forretningshemmeligheder, hvis vidneforklaringen ville medføre, at den pågældende brød sin tavshedspligt, medmindre oplysninger, der fremgår af vidneforklaringen, ikke er forretningshemmeligheder ifølge loven om tilgængelighed af oplysninger af offentlig interesse og oplysninger, der er tilgængelige af hensyn til den offentlige interesse, eller hvis sagen går ud på at afgøre, om de givne oplysninger er af offentlig interesse eller er tilgængelige af hensyn til den offentlige interesse

en mægler/mæglingssagkyndig i forbindelse med den pågældende tvist, udbydere af medieindhold og personer, som er ansat hos eller står i et lignende forhold til sådanne udbydere, med hensyn til spørgsmål, hvor deres vidneforklaring ville medføre, at identiteten på den person, som gav dem oplysninger i forbindelse med udøvelsen af erhvervet som udbyder af medieindhold, blev afsløret.

2.10 Kan en person, der nægter at afgive forklaring, straffes eller tvinges til at afgive forklaring?

Vidner, beskikkede sagkyndige, ejere af et dokument eller en genstand, der skal undersøges, og andre personer, hvis deltagelse i bevisoptagelsen retten anser for at være nødvendig (herefter til sammen: "bidragydere"), er forpligtede til at bidrage til bevisoptagelsen. Undlader en bidragyder at opfylde sin forpligtelse uden på forhånd at anmode om at blive undskyldt af en god grund, som han eller hun kan underbygge, vil retten tvinge bidragyderen til at dække de påløbne omkostninger, kan retten pålægge bidragyderen en bøde, kan bidragyderen blive tvunget til at give møde, kan retten reducere bidragyderens vederlag og informere bidragyderens overordnede, tilsynsførende eller arbejdsgiver om den pågældendes udeblivelse. Retten kan træffe mere end én af disse tvangsforanstaltninger samtidig.

Tvangsforanstaltninger kan ikke træffes mod en mindreårig under 14, men retten kan kræve godtgørelse fra den mindreåriges advokat af de påløbne omkostninger, og advokaten kan blive pålagt en bøde.

Opfylder en bidragyder sin forpligtelse eller søger om at blive undskyldt af en god grund, som vedkommende kan underbygge efter anvendelse af en tvangsforanstaltning, vil retten ophæve kendelsen om tvangsforanstaltningen.

Et vidne kan indgive en separat appel af afgørelsen om at tvinge ham/hende til at vidne. Appellen suspenderer afhøringen af vidnet. Hvis vidnets afvisning af at vidne er klart ubegrundet, kan den ret, som træffer afgørelse om appellen, pålægge vidnet en bøde, og retten, der behandler sagen, kan tvinge vidnet til at godtgøre de påløbne omkostninger.

2.11 Er visse personer fritaget for at afgive vidneforklaring?

Et vidnes advokat kan ikke afhøres som vidne, medmindre den fysiske person, som advokaten repræsenterer, har kompetence til at deltage i retssagen.

En person kan ikke afhøres som vidne, hvis han eller hun fungerede som forsvarsadvokat i en sag, han/hun hørte om i sin egenskab af forsvarsadvokat, eller hvis vedkommende ikke var fritaget for tavshedspligt i en sag vedrørende fortrolige oplysninger.

En mindreårig under 14 må kun afhøres som vidne, hvis de beviser, der forventes fra hans/hendes vidneudsagn, ikke kan fremskaffes på nogen anden måde.

2.12 Hvad er dommerens og parternes rolle ved afhøring af vidner? Under hvilke omstændigheder kan et vidne afhøres ved brug af videomøde og andre tekniske hjælpemidler?

Vidner indkaldes af retten til retsmødet, hvor de i princippet vil blive afhørt af retsformanden eller, hvis der kun er én dommer, den siddende dommer.

Retsformanden kan give den part, der har taget initiativ til afhøring af vidnet, lov til på den pågældendes anmodning at være den første til direkte at stille vidnet spørgsmål, før modparten får lov til at stille spørgsmål, hvis modparten har fremsat en begæring herom. I sådanne sager kan retsformanden og de øvrige medlemmer af dommerkollegiet stille vidnet spørgsmål efter parterne.

3 Vurdering af beviset

Retten fastslår sagens relevante faktiske omstændigheder ved at sammenligne og individuelt og samlet vurdere parternes erklæringer og adfærd under sagen samt de beviser, der afdækkes i retsmødet, og andre oplysninger vedrørende sagen i overensstemmelse med sin overbevisning.

3.1 Kan retten tage hensyn til beviser, som en part har tilvejebragt på ulovlig vis?

Et bevismiddel eller en del, der kan adskilles herfra, er ulovligt og kan ikke bruges i sagen, hvis

- a) det blev tilvejebragt eller fremlagt ved krænkelse af eller trusler mod en persons ret til livet og fysiske integritet
- b) det blev fremlagt ved en anden ulovlig metode
- c) det blev tilvejebragt på en ulovlig måde
- d) det ville krænke personlige rettigheder at indgive det til retten.

Undtagen hvis et ulovligt bevismiddel blev tilvejebragt eller fremlagt ved krænkelse af eller trussel mod en persons ret til liv og fysiske integritet, kan retten undtagelsesvis tage det i betragtning og under behørig hensyntagen til de særlige omstændigheder og omfanget af retskrænkelsen, den retlige interesse, der berøres af retskrænkelsen, det ulovlige bevismiddels indvirkning på afdækning af de faktiske omstændigheder, vægten af andet tilgængeligt bevismateriale og alle sagens øvrige omstændigheder.

3.2 Tillægges en parts egen forklaring værdi som bevismiddel?

En parts udtalelse betragtes ikke som bevis; retten vurderer dog parternes påstande, når den fastslår sagens faktiske omstændigheder som beskrevet under spørgsmål 3.

Sidste opdatering: 15/01/2024

De nationale sprogudgaver af denne side vedligeholdes af EJN-kontaktpunkterne. Oversættelserne er lavet af Europa-Kommissionen. Eventuelle ændringer af originalen, som de kompetente nationale myndigheder har lavet, er muligvis ikke gengivet i oversættelserne. Hverken ERN eller Kommissionen påtager sig noget ansvar for oplysninger og data, der er indeholdt i eller henvises til i dette dokument. Med hensyn til de ophavsretlige regler i den medlemsstat, der er ansvarlig for nærværende side, henvises der til den juridiske meddelelse.

Den originale sprogudgave af denne side [\[mt\]](#) er blevet ændret for nylig. Den sprogudgave, du kigger på nu, er i øjeblikket ved at blive oversat af vores oversættere.

Bevisoptagelse - Malta

1 Bevisbyrde

1.1 Hvad er reglerne om bevisbyrde?

Bevisbyrden påhviler den person, der fremsætter en påstand, hvilket klart fremgår af artikel 562 i *Code of Organisation and Civil Procedure* (retsplejeloven): "byrden for at bevise en påstand påhviler i alle tilfælde den part, der fremsætter påstanden".

1.2 Er der regler, der fritager for at føre bevis for bestemte forhold? I hvilke tilfælde? Er det muligt at føre bevis for, at en bestemt formodningsregel ikke er gyldig?

Ja, disse bestemmelser findes, de er fastlagt i retsplejelovens artikel 627 ff. I artikel 627 nævnes de dokumenter, som ikke umiddelbart kræver bevis for deres ægthed. Det gælder f.eks.:

retsakter vedtaget af regeringen i Malta, underskrevet af ministeren eller lederen af det departement, der har udarbejdet dem, eller – i dennes fravær – hans vicekontorchef, assistent eller anden overordnet medarbejder, som er beføjet til at underskrive sådanne retsakter
registre for alle regeringsdepartementer i Malta

alle offentlige love underskrevet af de kompetente myndigheder og offentliggjort i *Government Gazette* (Maltas lovtidende)

retsakter vedtaget af regeringen i Malta trykt efter bemyndigelse af regeringen og forskriftsmæssigt offentliggjort

akter fra og registre i domstole og kirkeretter i Malta

certifikater udstedt af det offentlige registerkontor og matrikelregisterkontoret

redegørelse fra kaptajn udarbejdet efter tilladelse fra *Civil Court, First Hall* (civilret, første afdeling)

andre dokumenter anført i *Merchant Shipping Act* (lov om handelsflåden) (herunder registreringscertifikater underskrevet af justitssekretæren eller anden bemyndiget tjenestemand samt andre optegnelser på registreringscertifikatet, som er underskrevet af justitssekretæren eller anden bemyndiget tjenestemand).

Der kan dog fremlægges andre dokumenter, hvis indhold, der ikke skal føres bevis for. Deres ægthed skal dog bevises. Disse dokumenter omfatter:

dokumenter fra og registre hos alle instanser eller offentlige organer, som er godkendt eller tilladt ved lov eller af regeringen

sognedokumenter og -registre med optegnelser over fødsler, ægteskaber og dødsfald samt foranstaltninger truffet ifølge loven i nærvær af en sognepræst

dokumenter udarbejdet af og registre hos notater i Malta

handelsbøger, der føres i overensstemmelse med loven, dog alene for så vidt angår aftaler eller andre transaktioner af kommerciel karakter

registre ført i overensstemmelse med lovens bestemmelser af offentlige mæglere over, hvad der måtte have fundet sted mellem kontraherende parter i kommercielle anliggender.

Der kan fremlægges beviser, som strider mod indholdet af disse dokumenttyper.

Herudover findes der en anden formodning, der er omfattet af kap. 16 i Maltas lovsamling, *Civil Code*, nemlig at et barn født i ægteskab er ægtemandens barn. Denne juridiske formodning kan dog svækkes ved hjælp af en erklæring på tro og love afgivet over for *Civil Court (Family Section)* (afdeling for familieanliggender) samt fremlæggelse af bevis for, at en sådan formodning ikke er korrekt.

1.3 I hvor høj grad skal retten være overbevist om et forhold for at basere sin dom på det pågældende forhold?

For at kunne afsige dom i civile sager skal det over for retten godtgøres, at beviserne er tungtvejende.

2 Bevisoptagelse

2.1 Kræver bevisoptagelse altid, at en part skal anmode herom, eller kan dommeren i visse tilfælde også optage bevis af egen drift?

En part i en retssag kan uanset hans interesse afgive forklaring, enten på egen, den anden parts eller rettens foranledning. Hvis retssagen iværksættes med en edsvoren stævning, skal der udarbejdes en liste over vidner. Det samme gælder for den edsvorne replik, som også skal omfatte en liste over vidner. Hvis en part ønsker at indkalde et vidne, som ikke er opført på listen, skal der indgives en anmodning herom.

2.2 Hvad sker der efterfølgende, hvis dommeren imødekommer en anmodning fra en af parterne om bevisoptagelse?

Hvis denne anmodning imødekommes, indkaldes vidnerne på foranledning af den part, der ønsker dem afhørt. Der kan fremsættes en mundtlig anmodning om at indkalde vidner over for *Court of Magistrates (Malta)* og *Court of Magistrates (Gozo)*, *Inferior Jurisdiction*.

2.3 I hvilke tilfælde kan en anmodning fra en af parterne om bevisoptagelse afvises af retten?

En ret kan afvise en parts anmodning om at indkalde et bestemt vidne, hvis dette vidne er advokat, procesfuldmægtig eller præst. Normalt kan en person, der er til stede ved et retsmøde, ikke indkaldes som vidne i samme sag. Retten kan dog efter eget skøn tilsidesætte denne regel i bestemte sager, hvis der er god grund dertil. I forskellige speciallove findes der bestemmelser om tavshedspligt og forbud mod videregivelse af hemmelige og fortrolige oplysninger. Anmodningen kan desuden afvises, hvis retten ikke finder vidnet relevant.

2.4 Hvilke forskellige bevismidler findes der?

Der kan benyttes følgende former for bevisførelse: dokumenter, vidneafhøringer og beedigede erklæringer.

2.5 Hvad er procedureerne for vidneforklaringer, og adskiller de sig fra procedureerne for udtalelser fra sagkyndige? Hvad er reglerne for afgivelse af skriftlig forklaring og fremlæggelse af sagkyndiges rapporter/udtalelser?

Normalt sker vidneafhøringer for åbne døre, og når vidnet er fysisk til stede. Ifølge loven er det dog også tilladt at bruge andre bevismetoder: beviser kan tage form af en beediget erklæring, både fra vidner, der bor i Malta, og vidner, der bor i udlandet.

Er der tale om en person, som skal rejse fra Malta, er syg, ældre eller sandsynligvis vil afgå ved døden eller miste sin retlige handleevne før retsmødet eller ikke kan komme til retsmødet, kan retten anmode en justitssekretær om at afhøre den pågældende. I så fald skal spørgsmålene til og svarene fra vidnet være skriftlige, og vidnet skal underskrive vidneforklaringen eller sætte et mærke eller kryds i stedet for en underskrift.

Retten kan også udpege en supplerende dommer til at afhøre et bestemt vidne, hvis vidnet ikke kan forlade sit hjem på grund af alderdom.

Hvis et vidne bor i udlandet, kan en advokat via en retsanmodning foranledige et vidne afhørt. Den part, der ønsker vidnet afhørt, skal udarbejde skriftlige spørgsmål samt sende navn og adresse på den person, der skal være til stede på hans vegne under vidneafhøringen.

Hvis retten finder det hensigtsmæssigt, kan den tillade, at vidnets forklaring optages på video eller bånd og fremlægges i retten.

Retten kan give en retsassessor beføjelse til at afhøre vidner og modtage edsafklæggelser.

Når en retsassessor foretager vidneafhøringer, kan han anvende samme midler som retten.

2.6 Har visse procedurer for bevisførelse større vægt end andre?

Alle bevisformer anses for at have samme værdi.

2.7 Er visse procedurer for bevisførelse obligatoriske, når bestemte forhold skal bevises?

Nej, men det er altid det bedste bevis, der skal fremlægges.

2.8 Er vidner ved lov forpligtet til at afgive forklaring?

Ja, ifølge loven er alle indkaldte vidner forpligtet til at afgive vidneforklaring. Et vidne kan dog ikke tvinges til at besvare spørgsmål, som kan medføre, at den pågældende bliver retsforfulgt.

2.9 I hvilke tilfælde kan de nægte at afgive forklaring?

En ægtefælle til en part i en retssag har status som vidne og kan blive tvunget til at afgive vidneforklaring på foranledning af sagens parter. En ægtefælle kan ikke tvinges til at afsløre noget, som den anden ægtefælle har fortalt i fortrolighed i løbet af ægteskabet, og en ægtefælle kan heller ikke tvinges til at besvare spørgsmål, som kan resultere i, at den anden ægtefælle bliver retsforfulgt.

Herudover er oplysninger, som er betroet til en advokat, advokatfuldmægtig eller præst, undtaget. Hvis en advokat eller advokatfuldmægtig dog får tilladelse hertil af sin klient, eller hvis præsten får tilladelse hertil af den person, hvis skriftemål han har modtaget, kan de udspørges om forhold, der er kommet til deres kendskab (forudsat at der er givet samtykke dertil): advokaten og advokatfuldmægtigen om det, deres klient har betroet dem af relevans for sagen, og præsten om det, han har fået kendskab til under skriftemålet.

Medmindre det bestemmes ved en kendelse, kan revisorer, læger, socialarbejdere, psykologer og ægteskabsrådgivere ikke blive pålagt at afgive fortrolige oplysninger fra deres klienter, eller som de har fået kendskab til som led i deres erhverv. Denne tavshedspligt omfatter også tolke.

Et vidne, der er bundet af tavshedspligt, kan ikke afsløre en hemmelighed eller fortrolige oplysninger, bortset fra i særlige tilfælde og i overensstemmelse med den lov, der finder anvendelse på det pågældende tilfælde.

2.10 Kan en person, der nægter at afgive forklaring, straffes eller tvinges til at afgive forklaring?

Hvis et behørigt indkaldt vidne ikke møder op til retsmødet, gør han sig skyldig i at udvise foragt for retten, og retten afsiger straks kendelse herom og fastsætter en bøde. Retten kan også med en arrestordre tvinge den pågældende til at afgive vidneforklaring på et efterfølgende retsmøde. Retten kan dog annullere bøden, hvis den pågældende har en god begrundelse for ikke at være mødt frem.

2.11 Er visse personer fritaget for at afgive vidneforklaring?

Enhver person ved sin forstands fulde brug kan blive indkaldt som vidne. En person kan uanset alder blive indkaldt som vidne, hvis den pågældende forstår, at det er strafbart at afgive falsk vidneforklaring.

2.12 Hvad er dommerens og parternes rolle ved afhøring af vidner? Under hvilke omstændigheder kan et vidne afhøres ved brug af videomøde og andre tekniske hjælpemidler?

Under afhøringen kan retten stille vidnet de spørgsmål, den måtte anse for nødvendige eller relevante. På den anden side kan en part i en retssag uanset sin interesse afgive forklaring på egen, den anden parts eller rettens foranledning.

I sager med mindreårige afhører dommeren normalt den mindreårige for lukkede døre, eller en ombudsmand for børn udpeges til at afhøre den mindreårige. Vidner, der ikke bor i Malta, kan afhøres via en videokonference.

3 Vurdering af beviset

3.1 Kan retten tage hensyn til beviser, som en part har tilvejebragt på ulovlig vis?

Hvis bevismateriale ikke er indhentet ulovligt, er retten ikke omfattet af restriktioner med hensyn til domsafsigelsen. Den eneste undtagelse er, at retten som regel ikke tager hensyn til bevismateriale vedrørende omstændigheder, som ifølge vidnet er kommet til dennes kendskab fra andre, eller omstændigheder oplyst af andre parter, som kan blive indkaldt som vidne og tilsvarende afgive forklaring herom.

3.2 Tillægges en parts egen forklaring værdi som bevismiddel?

Ja, erklæringer fremsat af en part i en sag kan anvendes i sagen.

Sidste opdatering: 22/03/2017

De nationale sprogudgaver af denne side vedligeholdes af EJM-kontaktpunkterne. Oversættelserne er lavet af Europa-Kommissionen. Eventuelle ændringer af originalen, som de kompetente nationale myndigheder har lavet, er muligvis ikke gengivet i oversættelserne. Hverken ERN eller Kommissionen påtager sig noget ansvar for oplysninger og data, der er indeholdt i eller henvises til i dette dokument. Med hensyn til de ophavsretlige regler i den medlemsstat, der er ansvarlig for nærværende side, henvises der til den juridiske meddelelse.

Bevisoptagelse - Nederlandene

1 Bevisbyrde

Den nederlandske procesret er baseret på princippet om, at "den person, der gør et forhold gældende, skal bevise det". Med andre ord er det den person, der gør forhold eller rettigheder gældende for at fremføre dem for retten, der skal løfte bevisbyrden for disse forhold eller rettigheder. I visse tilfælde kan bevisbyrden dog ligge et andet sted i henhold til specifikke bekendtgørelser eller i henhold til principperne om rimelighed og retfærdighed.

1.1 Hvad er reglerne om bevisbyrde?

Bevisbyrdereglerne i retsplejeloven (*Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering*) gælder i forhandlinger med indkaldelser og stævninger, medmindre sagens art gør, at dette udelukkes. De finder ikke nødvendigvis anvendelse på sager om foreløbige retsmidler. Bevisbyrdereglerne gælder heller ikke i voldgiftssager. I voldgiftssager kan parterne dog aftale at anvende reglerne.

Bevisbyrdereglerne er fastsat i retsplejelovens artikel 149-207.

1.2 Er der regler, der fritager for at føre bevis for bestemte forhold? I hvilke tilfælde? Er det muligt at føre bevis for, at en bestemt formodningsregel ikke er gyldig?

Forhold, som fremføres af en af parterne, og som ikke modbevises (tilstrækkeligt) af modparten, skal af retten behandles som bevist. Der er dog en undtagelse, nemlig situationer, hvor en accept deraf ville have juridiske følger, som ikke er frit tilgængelige for parterne. I så fald kan retten forlange beviser. Beviser er ikke påkrævede for forhold eller omstændigheder, som skønnes at være almindeligt kendt, og heller ikke for generel erfaring. Disse kan af retten anvendes, uanset om de hævdes af parterne eller ej. "Forhold eller omstændigheder, som skønnes at være almindeligt kendt" betyder forhold og omstændigheder, som en normal person kender til eller kan kende til. Reglerne om generel erfaring tager sigte på den viden og erfaring, som den enkelte borger har opnået i det nederlandske samfund. Det er ikke nødvendigt at bevise forhold, som retten selv opnår viden om under forhandlingerne - disse er kendt som forhandlingernes faktiske omstændigheder.

Nogle gange følger en formodning i henhold til loven. Visse forhold eller omstændigheder anses som værende så sandsynlige, at en part, der påberåber sig dem, ikke behøver fremskaffe (yderligere) beviser derfor. Retten kan også anvende den generelle erfaring til at nå frem til en formodning på baggrund af visse forhold, som påberåbes for retten. I så fald har modparten mulighed for at modbevise formodningen. En række særlige tilfælde gør sig også gældende. Som eksempel kan nævnes: i henhold til færdselsloven skal en bilist, som påkører en cyklist eller en fodgænger, kompensere for skaden, medmindre det kan bevises, at ulykken skyldtes force majeure. Et andet eksempel er et tilfælde, hvor en arbejder kræver kompensation for en personskaade, hvis det er blevet bevist, at den indtraf, mens han eller hun arbejdede. I så fald er arbejdsgiveren forpligtet til at kompensere medarbejderen for skaden, medmindre der kan fremlægges beviser for, at arbejdsgiveren ikke har tilsidesat sin forpligtelse til at udvise rettidig omhu, eller at medarbejderen har handlet forsætligt eller har udvist grov uagtsomhed.

1.3 I hvor høj grad skal retten være overbevist om et forhold for at basere sin dom på det pågældende forhold?

Retten kan frit bedømme de fremlagte beviser undtagen i tilfælde, hvor andet følger i henhold til loven. Denne undtagelse vedrører regler om bevisets afgørende bevisværdi. I tilfælde af afgørende beviser er retten forpligtet til at acceptere visse former for beviser som sande eller i det mindste anerkende deres værdi. Igen er der dog også her mulighed for modbeviser.

Retten kan alene basere sin afgørelse på forhold, som i tilstrækkelig grad opfylder bevisreglerne.

2 Bevisoptagelse

2.1 Kræver bevisoptagelse altid, at en part skal anmode herom, eller kan dommeren i visse tilfælde også optage bevis af egen drift?

I visse tilfælde (regnskabseftersyn, vidneforklaring) pålægger retten på en af parternes anmodning den anden part forpligtelsen til at frembringe beviser.

Retten kan også gøre dette på eget initiativ.

På samme måde kan retten på en af parternes anmodning eller på rettens eget initiativ forlange en sagkyndig rapport eller et besøg til eller en besigtigelse af lokaliteterne. Det er retten, som udpeger den sagkyndige, og den sagkyndige rapporterer til retten, og det er retten, som besøger lokaliteterne. Parterne er forpligtede til at bistå med de sagkyndige rapporter.

Parterne er berettigede til at tilkendegive deres synspunkter og til at fremsætte ønsker i sagen, både om en sagkyndig rapport og om besøg til lokaliteterne.

2.2 Hvad sker der efterfølgende, hvis dommeren imødekommer en anmodning fra en af parterne om bevisoptagelse?

Den part, som retten har tilladt at fremlægge beviser, eller som har bevisbyrden, har pligt til at fremlægge beviser for de påståede forhold og/eller omstændigheder. Modparten kan altid fremlægge beviser for det modsatte, medmindre loven forhindrer dette.

2.3 I hvilke tilfælde kan en anmodning fra en af parterne om bevisoptagelse afvises af retten?

Retten tillader ikke beviser, som ikke er relevante for sagen, eller hvis de ikke er beskrevet i tilstrækkelig grad (for vage), fremføres for sent eller er useriøse.

Fremlagte beviser kan ikke tilsidesættes på grund af det deraf formodede resultat.

2.4 Hvilke forskellige bevismidler findes der?

I Nederlandene er der bevisfrihed. Det indebærer, at beviser principielt kan fremføres i en hvilken som helst hensigtsmæssig form, medmindre andet følger i henhold til loven. Loven angiver flere forskellige bevisformer (ikke udtømmende): nemlig:

officielle dokumenter og domme,

regnskabseftersyn og inspektion af bogføring og dokumenter,

vidneforklaringer,

sagkyndige rapporter eller sagkyndiges forklaringer i retten og

syn og skøn på stedet.

2.5 Hvad er procedurene for vidneforklaringer, og adskiller de sig fra procedurene for udtalelser fra sagkyndige? Hvad er reglerne for afgivelse af skriftlig forklaring og fremlæggelse af sagkyndiges rapporter/udtalelser?

Vidneforklaringer skal være tilladt ved lov og afgives på anmodning fra en af parterne eller pålægges en af parterne på rettens eget initiativ. Parterne kan også afgive forklaring som vidner (se punkt 3 nedenfor). Når der skal afgives vidneforklaring, er det parterne, der fører vidnerne.

Vidneforklaringerne afgives i form af vidneudsagn. Vidneforklaringerne afgives, når retten er sat, i form af et mundtligt vidneudsagn. En udtalelse fra et vidne tillades kun som bevis, såfremt den vedrører forhold, om hvilke vidnet har personlig viden. En part, som beder om lov til at afgive vidneforklaring, får lov dertil, hvis de forhold, der skal bevises, er omtvistede, og det kan hjælpe med at afklare sagen.

På anmodning fra en af parterne eller på rettens eget initiativ kan sagkyndige indkaldes til at afgive forklaring på et retsmøde (retsplejelovens artikel 194).

Det kan være enten en skriftlig rapport eller en mundtlig forklaring. I tilfælde af en skriftlig rapport sætter retten en frist for fremlæggelsen. I tilfælde af en mundtlig forklaring berammer retten et retsmøde, hvor den sagkyndige afgiver forklaring.

2.6 Har visse procedurer for bevisførelse større vægt end andre?

Der skelnes mellem afgørende og ikke-afgørende beviser. Ved afgørende beviser har retten pligt til at anerkende indholdet af beviserne som sandt eller til at anerkende styrken i den form for beviser som fastsat i loven. Modbeviser kan også gives i tilfælde af afgørende beviser, medmindre loven udelukker dette. Officielle dokumenter eller straffedomme er eksempler på afgørende beviser. Retten kan frit afgøre ikke-afgørende bevisers bevisværdi.

2.7 Er visse procedurer for bevisførelse obligatoriske, når bestemte forhold skal bevises?

Under visse omstændigheder udgør et dokument et fuldkomment bevis. Under visse omstændigheder er dokumentet også afgørende for, at en specifik rettighed opstår. Et eksempel kan være en ægtepagt eller et testamente. Bevis for, at der er oprettet en ægtepagt eller et testamente for en notar, føres ved, at notarialdokumentet fremlægges. En kodicil kan også være et bevis. En kodicil er et håndskrevet, dateret og underskrevet dokument, som angiver arveladers sidste vilje. Der kan være tale om, at arvelader ønsker, at en bestemt person arver visse personlige ejendele såsom tøj, smykker, nærmere beskrevet indbo og bøger. En kodicil skal ikke legaliseres af en notar.

2.8 Er vidner ved lov forpligtet til at afgive forklaring?

Det grundlæggende princip er, at alle, som ifølge loven skal afgive forklaring, er forpligtet til at gøre det. Forpligtelsen består i at møde op til retssagen og afgive de påkrævede forklaringer sandfærdigt i retten.

2.9 I hvilke tilfælde kan de nægte at afgive forklaring?

Under visse omstændigheder er det muligt at blive fritaget for forpligtelsen til at afgive forklaring.

Det er først og fremmest personer, der har en nær tilknytning til en af parterne, der er fritaget. Der er tale om retten til at nægte at afgive forklaring af familiemæssige årsager. Dette omfatter partens (eks)ægtefæller eller (eks)partnere fra registrerede partnerskaber, partens blodslægtninge, besvogrede eller den persons ægtefælle eller partner fra et registreret ægteskab op til og med anden grad - forældre, børn, bedsteforældre, børnebørn, brødre og søstre. Vidner kan også påberåbe sig ikke at besvare specifikke spørgsmål, såfremt svaret ville udsætte vidnet eller en blodslægtning eller besvogrede i opstigende eller i nedstigende linje eller en slægtning i sidelinje i anden eller tredje grad eller den persons (eks)ægtefælle eller (eks)partner fra et registreret partnerskab for risikoen for strafforfølgning (retsplejelovens artikel 165, stk. 3).

Der er også en undtagelse på et funktionelt grundlag. Denne er tilgængelig for personer, som i kraft af et privilegeret forhold grundet deres profession, stilling eller anden status (for eksempel præster, læger, advokater eller notarer) er forpligtede til at overholde en tavshedspligt.

2.10 Kan en person, der nægter at afgive forklaring, straffes eller tvinges til at afgive forklaring?

Hvis et vidne er blevet indkaldt til at møde pr. anbefalet brev og undlader at møde til retssagen, kan retten angive en dato på partens anmodning, på hvilken vidnet kan blive indstævnet (stævning forkyndt af en stævningsmand). Hvis vidnet stadig ikke møder op, kan retten kræve ham eller hende bragt til retten af politiet. Hvis et vidne møder op, men nægter at udtale sig, kan den relevante part bede retten om at varetægtsfængsle ham eller hende for foragt for retten. Den anmodende part skal så betale omkostningerne for varetægtsfængslingen. Retten træffer udelukkende afgørelse om varetægtsfængsling i de tilfælde, hvor retten mener, at det er berettiget med henblik på at finde frem til sandheden.

2.11 Er visse personer fritaget for at afgive vidneforklaring?

Som udgangspunkt er alle forpligtede til at afgive forklaring bortset fra de personer, som er berettiget til undtagelsen (se også punkt 2.9).

2.12 Hvad er dommerens og parternes rolle ved afhøring af vidner? Under hvilke omstændigheder kan et vidne afhøres ved brug af videomøde og andre tekniske hjælpemidler?

Vidner afhøres af retten. Parterne og deres advokater kan stille vidnerne spørgsmål. Retten kan af egen drift eller efter anmodning fra en af parterne konfrontere vidnerne med hinanden og med parterne. Når vidnerne har afgivet forklaring, kan retten stille parterne spørgsmål, og parterne kan stille hinanden spørgsmål.

De nederlandske bevisregler indeholder ingen specifikke bestemmelser om videokonference. Denne procedure er ikke udelukket efter nederlandsk ret, og der er ingen praktiske vanskeligheder i forbindelse med videokonferencer. Det er op til retten at afgøre.

3 Vurdering af beviset

3.1 Kan retten tage hensyn til beviser, som en part har tilvejebragt på ulovlig vis?

Uretmæssigt bevismateriale kan inddeles i to kategorier: Beviser, der er fremskaffet ulovligt, og beviser, der bruges ulovligt. Hvis beviser er fremskaffet ulovligt, betyder dette ikke, at brugen deraf altid er ulovlig. Det er altid rettens skøn, hvorvidt beviserne skal betragtes som ulovlige.

3.2 Tillægges en parts egen forklaring værdi som bevismiddel?

Parterne kan afgive forklaring som parter i sagen. Parterne kan afhøres som parter i sagen, men deres forklaring vil ikke blive behandlet som bevis til fordel for den part, der afhøres som vidne, medmindre forklaringen skal klarlægge andre mangelfulde beviser (retsplejelovens artikel 164, stk. 2).

Sidste opdatering: 09/02/2022

De nationale sprogudgaver af denne side vedligeholdes af EJN-kontaktpunkterne. Oversættelserne er lavet af Europa-Kommissionen. Eventuelle ændringer af originalen, som de kompetente nationale myndigheder har lavet, er muligvis ikke gengivet i oversættelserne. Hverken ERN eller Kommissionen påtager sig noget ansvar for oplysninger og data, der er indeholdt i eller henvises til i dette dokument. Med hensyn til de ophavsretlige regler i den medlemsstat, der er ansvarlig for nærværende side, henvises der til den juridiske meddelelse.

Bevisoptagelse - Østrig

1 Bevisbyrde

1.1 Hvad er reglerne om bevisbyrde?

I princippet er hver part forpligtet til at opregne alle de faktiske påstande, der begrunder deres påstande (såkaldt *Behauptungslast*), og fremlægge passende beviser (§ 226, stk. 1, og § 239, stk. 1, i den østrigske civile retsplejelov (*Zivilprozessordnung*)). Hvis sagens faktiske omstændigheder fortsat er uklare ("*non lique*"-situation), skal retten alligevel træffe en afgørelse. I sådanne tilfælde finder reglerne om bevisbyrde anvendelse. Hver part bærer en bevisbyrde for at sikre, at alle betingelserne i reglerne, der er gunstige for pågældende, er opfyldt. Under normale omstændigheder skal sagsøgeren gøre alle de faktiske omstændigheder gældende til støtte for sit krav, og sagsøgte skal gøre alle de forhold gældende, der begrunder den pågældendes indsigelser. Det påhviler også sagsøgeren at bevise, at de proceduremæssige krav er opfyldt.

1.2 Er der regler, der fritager for at føre bevis for bestemte forhold? I hvilke tilfælde? Er det muligt at føre bevis for, at en bestemt formodningsregel ikke er gyldig?

Faktiske omstændigheder, der er relevante for afgørelsen, skal bevises, medmindre de er fritaget for bevisbyrden. Det er ikke nødvendigt at bevise indrømmede faktiske omstændigheder (§ 266 og 267 i den civile retsplejelov), almindeligt kendte faktiske omstændigheder (§ 269) eller omstændigheder, for hvilke der i lovgivningen er fastsat en formodningsregel (§ 270).

En indrømmet faktisk omstændighed er en faktisk omstændighed, som en part accepterer som værende et korrekt krav fra modparten. Retten er i princippet forpligtet til at acceptere en indrømmet faktisk omstændighed som korrekt og til at træffe afgørelse uden yderligere undersøgelser.

En faktisk omstændighed er almindeligt kendt, hvis den er alment kendt (dvs. er kendt eller kan med sikkerhed konstateres på et hvilket som helst tidspunkt for et stort antal personer) eller kendt af retten (kendt af retten på grundlag af dens egne officielle konstateringer eller klart fremgår af sagsakterne).

Retten er forpligtet til af egen drift at tage hensyn til almindeligt kendte faktiske omstændigheder i sin afgørelse; det er ikke nødvendigt, at de gøres gældende eller bevises.

En retlig formodning følger direkte af loven og bevirker, at bevisbyrden vendes. Modparten til den part, der er omfattet af en sådan formodning, skal fremlægge bevis for det modsatte. Denne skal godtgøre, at de formodede faktiske omstændigheder eller den formodede retlige situation ikke foreligger, selv om der foreligger en retlig formodning.

1.3 I hvor høj grad skal retten være overbevist om et forhold for at basere sin dom på det pågældende forhold?

Formålet med en retssag er at overbevise dommeren om en faktisk omstændighed. Generelt må det antages, at der foreligger en "væsentlig sandsynlighed", og "absolut sikkerhed" er ikke nødvendig for at overbevise dommeren.

Graden af bevisstyrke er fastsat ved lov eller retspraksis, hvilket resulterer i, at den hæves fra "betydelig sandsynlighed" til "sandsynlighed, der grænser til sikkerhed" eller reduceres til "overvældende sandsynlighed". I sidstnævnte tilfælde er et tilfredsstillende bevis eller en attest tilstrækkeligt som krav til bevisets styrke i henhold til § 274 i den civile retsplejelov. Umiddelbare beviser fører også til en forringelse af bevisstyrken og spiller en rolle med hensyn til at overvinde vanskelighederne med at fremlægge beviser i erstatningssøgsmål. Hvis der er et typisk forløb, hvor erfaringen tyder på en specifik årsagsforbindelse eller fejl, anses disse forhold for at være bevist baseret på tilstedeværelsen af umiddelbare beviser, selv i individuelle sager.

2 Bevisoptagelse

2.1 Kræver bevisoptagelse altid, at en part skal anmode herom, eller kan dommeren i visse tilfælde også optage bevis af egen drift?

Retten kan optage bevis af egen drift eller efter anmodning fra en part. I sager, der udelukkende har karakter af efterforskning (hvor retten er forpligtet til af egen drift at fastslå de afgørende omstændigheder i sagen), er der ikke behov for en anmodning fra parterne. I almindelige retssager i henhold til den østrigske retsplejelov kan dommere af egen drift optage ethvert bevis, der forventes at klarlægge de faktiske omstændigheder (§ 183 i den civile retsplejelov). Dommeren kan pålægge parterne at fremlægge dokumenter, kræve, at der foretages en kontrol på stedet, eller bestemme, at der skal foretages en undersøgelse i form af udtalelser fra sagkyndige eller en afhøring af parterne. Der kan dog kun fremlægges dokumentation, hvis mindst en af parterne har henvist til den. Dokumenter må ikke accepteres som bevis, og vidner må ikke afhøres, hvis begge parter modsætter sig dette. I alle andre tilfælde optages beviser efter anmodning om bevisoptagelse fra en af parterne.

2.2 Hvad sker der efterfølgende, hvis dommeren imødekommer en anmodning fra en af parterne om bevisoptagelse?

I princippet optages beviser under den mundtlige forhandling. På det "forberedende" møde (§ 258 i den civile retsplejelov) udarbejder retten og parterne og /eller deres repræsentanter i fællesskab en tidsplan for bevisoptagelsen. Om nødvendigt kan der dog til enhver tid finde en yderligere drøftelse sted om sagens forløb. Efter bevisoptagelsen drøftes resultatet med parterne (§ 278 i den civile retsplejelov). Bevisoptagelsen skal i princippet foretages direkte af dommeren, som træffer afgørelse i sagen. I de tilfælde, der udtrykkeligt er omfattet af loven, kan der også optages beviser under proceduren for gensidig retshjælp. Parterne skal indkaldes med henblik på bevisoptagelse og har forskellige medbestemmelsesrettigheder, såsom retten til at stille spørgsmål til vidner og sagkyndige. Beviser optages altid af egen drift, i princippet selv om parterne, på trods af at de er blevet indkaldt, ikke er til stede.

2.3 I hvilke tilfælde kan en anmodning fra en af parterne om bevisoptagelse afvises af retten?

En anmodning fra en part om bevisoptagelse skal afvises, hvis retten finder det irrelevant (§ 275, stk. 1, i den civile retsplejelov), eller hvis den indgives med det formål at forsinke sagen (§ 178, stk. 2, § 179 og § 275, stk. 2, i den civile retsplejelov). Det er også muligt at fastsætte en frist for bevisoptagelse, som sandsynligvis vil forsinke sagen (§ 279, stk. 1, i retsplejeloven). Når denne er udløbet, kan anmodningen om bevisoptagelse afvises. Den kan også afvises, hvis den er unødvendig, fordi retten allerede er overbevist, eller hvis det ikke er nødvendigt at bevise den faktiske omstændighed, eller bevisoptagelsen er forbudt. Hvis bevisoptagelsen medfører omkostninger (f.eks. sagkyndige), skal der indhentes et forskud fra den anmodende part. Hvis dette ikke betales inden for den fastsatte frist, kan beviserne først fremlægges på et senere tidspunkt, hvis dette ikke forsinker sagen.

2.4 Hvilke forskellige bevismidler findes der?

Den østrigske civile retsplejelov fastsætter fem "klassiske" bevismidler: dokumenter (§ 292-319), vidneforklaring (§ 320-350), udtalelser fra sagkyndige (§ 351-367), undersøgelse på stedet (§ 368-370) og høring af parterne (§ 371-383). I princippet kan enhver informationskilde anerkendes som bevismateriale og vil blive klassificeret som et af ovennævnte bevismidler i henhold til den form, den antager.

2.5 Hvad er procedurerne for vidneforklaringer, og adskiller de sig fra procedurerne for udtalelser fra sagkyndige? Hvad er reglerne for afgivelse af skriftlig forklaring og fremlæggelse af sagkyndiges rapporter/udtalelser?

Vidner afhøres individuelt uden tilstedeværelse af vidner, der skal afhøres efterfølgende. Dette forhindrer dem i at påvirke hinandens vidneforklaring. Hvis vidneforklaringer er selvmodsigende, kan de afhøres samtidigt. Afhøringen af vidner indledes med en generel afhøring for at fastslå, om de af en eller anden grund er udelukket fra at afgive vidneforklaring, har ret til ikke at udtale sig, eller om der er forhold, der forhindrer dem i at aflægge ed. Når et vidne er blevet advaret om at fortælle sandheden og er blevet underrettet om de strafferetlige konsekvenser af at afgive falsk vidneforklaring, begynder selve afhøringen med, at vidnet anmodes om at opgive sine personlige identifikationsoplysninger. Vidnet afhøres derefter om selve sagen. Parterne kan deltage i vidneafhøringen og efter aftale med retten stille spørgsmål til vidnerne. Dommeren kan afvise uhensigtsmæssige spørgsmål. Vidner skal i princippet afhøres direkte for den ret, der behandler sagen. På visse betingelser er det imidlertid muligt at afhøre vidner via gensidig retshjælp (§ 328 i den civile retsplejelov). Sagkyndige vidner anses for at "bistå" retten. Mens vidner afgiver forklaring om faktiske omstændigheder, giver sagkyndige vidner viden, som dommeren ikke kan være i besiddelse af. Udtalelser fra sagkyndige skal i princippet optages direkte for den ret, der behandler sagen. Dommeren kan også indkalde et sagkyndigt vidne af egen drift uden begrænsninger. Sagkyndige vidner skal fremlægge deres konklusioner og en rapport. Sagkyndige vidner skal afgive en mundtlig rapport under den mundtlige høring. Skriftlige rapporter skal forklares af de sagkyndige vidner under den mundtlige afhøring, hvis en af parterne anmoder herom. Konklusionerne og rapporten skal dokumenteres. Private rapporter betragtes ikke som sagkyndige i henhold til den civile retsplejelov. De har status af et privat dokument.

En udelukkende skriftlig procedure er ikke tilladt i østrigsk ret. Da bevismidlerne imidlertid på ingen måde er begrænsede, er der mulighed for, at vidner afgiver skriftlig vidneforklaring. Skriftlig vidneforklaring behandles imidlertid som dokumentbeviser og er underlagt rettens uafhængige vurdering. Hvis retten finder det nødvendigt, skal vidnet give møde for retten, medmindre begge parter modsætter sig afhøringen af vidnet.

2.6 Har visse procedurer for bevisførelse større vægt end andre?

Princippet om "fri bevisbedømmelse" finder anvendelse (§ 272 i den civile retsplejelov). Vurderingen af bevismaterialet er dommerens undersøgelse af bevisresultaterne. I forbindelse med denne vurdering er dommerne ikke bundet af lovbestemmelser om bevismidler, men skal i overensstemmelse med deres personlige overbevisning afgøre, om beviserne er tilstrækkelige eller ej. Der er ikke noget hierarki for bevismidler. Skriftlige beviser betragtes som dokumentbeviser, medmindre der er tale om en rapport fra en sagkyndig. Offentlige dokumenter, der er udstedt i Østrig, formodes at være ægte, dvs. det antages, at de rent faktisk er udstedt af den angivne udsteder. De udgør også et fuldstændigt bevis for, at indholdet er korrekt. Så længe de er underskrevet, accepteres private dokumenter også fuldt ud som bevis for, at de erklæringer, de indeholder, er afgivet af den person, der har underskrevet dem. Deres nøjagtighed er altid underlagt den frie bevisbedømmelse.

2.7 Er visse procedurer for bevisførelse obligatoriske, når bestemte forhold skal bevises?

Den østrigske civile retsplejelov kræver ikke, at der i bestemte sager anvendes bestemte former for bevismateriale. Kravets størrelse har ingen indflydelse på valget af bevismidler.

2.8 Er vidner ved lov forpligtet til at afgive forklaring?

Vidner er forpligtet til at give møde i retten, afgive vidneforklaring og efter anmodning aflægge ed. Hvis et behørigt indkaldt vidne uden tilstrækkelig grund undlader at deltage i et retsmøde, skal retten først pålægge en administrativ bøde og, hvis vidnet heller ikke møder op anden gang, træffe afgørelse om, at vidnet skal bringes til retsmødet med magt. Hvis et vidne nægter at afgive forklaring uden at give nogen begrundelse eller giver en utilstrækkelig begrundelse for ikke at afgive forklaring, kan det blive tvunget til at afgive forklaring. Falsk vidneforklaring for retten vil føre til en straffesag.

2.9 I hvilke tilfælde kan de nægte at afgive forklaring?

Hvis der er grund til at nægte at afgive forklaring (§ 321 i den civile retsplejelov), har vidnet ret til at afvise at besvare et spørgsmål eller individuelle spørgsmål. Det er ikke muligt fuldstændigt at nægte at afgive forklaring. Sådanne grunde er skandale eller en risiko for at blive retsforfulgt for vidnet eller en person, der er tæt på vedkommende, en direkte økonomisk ulempe for de samme personer, en statsanerkendt forpligtelse til ikke at udtale sig, advokaters forpligtelser, retten for et lovbestemt repræsentationsorgan eller en faglig sammenslutning, der kan indgå kollektive overenskomster, til ikke at udtale sig om spørgsmål vedrørende arbejde og social sikring, potentiel videregivelse af kunstneriske eller forretningsmæssige hemmeligheder og brug af en stemmeret, der er erklæret hemmelig ved lov. Retten skal underrette vidner om disse grunde, inden de afhøres. Vidner, der ønsker at udøve deres ret til ikke at udtale sig, skal angive deres begrundelse.

2.10 Kan en person, der nægter at afgive forklaring, straffes eller tvinges til at afgive forklaring?

Retten skal afgøre, om et vidnes nægtelse af at afgive forklaring er lovlig. Vidner, der nægter at afgive forklaring uden at give nogen begrundelse, eller som anfører grunde, som retten finder uberettigede, kan tvinges til at afgive forklaring (§ 354 i lov om tvangsfuldbyrdelse – *Exekutionsordnung*). Til dette formål anvendes bøder eller i begrænset omfang fængsling. Et sådant vidne er også ansvarligt over for parterne for enhver skade, der forvoldes som følge af en uberettiget nægtelse af at afgive forklaring.

2.11 Er visse personer fritaget for at afgive vidneforklaring?

Der kan ikke indhentes beviser fra personer, der ikke var eller ikke er i stand til at vidne eller er ude af stand til at vidne om de faktiske omstændigheder, der skal bevises, eller til at formidle, hvad de har været vidne til. De anses for at have en "absolut" fysisk manglende evne til at afgive vidneforklaring (§ 320, nr. 1, i den civile retsplejelov). Hvis der er tale om mindreårige eller psykisk syge, skal retten i hvert enkelt tilfælde afgøre, om de ude af stand til at afgive forklaring. Hvis den person, der skal afhøres, er mindreårig, kan retten efter en anmodning eller af egen drift give afkald på hele eller en del af sin afhøring, hvis afhøringen ville skade den mindreåriges velbefindende under hensyntagen til dennes mentale modenhed, genstanden for afhøringen og hans eller hendes forhold til parterne (§ 289b, stk. 1, i den civile retsplejelov). Dette gælder også i sager, som henhører under den frivillige retspleje (§ 35 i lov om frivillig retspleje (*Außerstreugesetz*)). Der er også tre tilfælde af "relativ" manglende evne til at afgive vidneforklaring (§ 320, nr. 2-4, i den civile retsplejelov): kirkelige embedsmænd med hensyn til oplysninger, som de modtager i forbindelse med skriftemål, eller som på anden måde er omfattet af tavshedspligt som følge af deres stilling, statslige embedsmænd med hensyn til fortrolige oplysninger i forbindelse med deres hverv (medmindre der gøres undtagelse) og mæglere i forbindelse med oplysninger, som de har fået overdraget eller på anden måde indhentet under mæglingen.

2.12 Hvad er dommerens og parternes rolle ved afhøring af vidner? Under hvilke omstændigheder kan et vidne afhøres ved brug af videomøde og andre tekniske hjælpemidler?

Retten skal stille passende spørgsmål til vidnerne om de faktiske omstændigheder, der skal bevises ved deres vidneforklaring, og om de omstændigheder, hvorunder de fik kendskab til dem. Parterne kan deltage i afhøringen af vidner og efter aftale med retten stille dem spørgsmål for at afklare eller supplere deres vidneforklaring. Dommeren kan afvise uhensigtsmæssige spørgsmål. Vidneforklaringer skal være optegnelser over deres væsentligste indhold, eller de skal om nødvendigt optages ordret. Video- og lydoptagere og de data, der lagres på dem, anses generelt for at være underlagt kontrol. Beviser ved besigtigelse er resultatet af rettens direkte sensoriske opfattelse af tingenes karakteristika eller tilstand. Ud fra princippet om, at beviser bør optages direkte, kan sådanne beviser dog kun accepteres, hvis der ikke foreligger direkte beviser (f.eks. et vidne). Afhøring af vidner ved hjælp af videoteknologi er i princippet mulig og bør anvendes i stedet for afhøring i forbindelse med behandlingen af anmodninger om gensidig retshjælp af procesøkonomiske årsager. Alle domstole har været udstyret med videokonferencefaciliteter siden 2011.

Hvis genstanden for den civile retssag er knyttet til en straffesag, begrænser afhøringen af de parter, der er ofre i denne straffesag som omhandlet i § 65, nr. 1, litra a), i strafferetsplejeloven (*Strafprozessordnung*), på deres anmodning parternes og deres repræsentanternes deltagelse i afhøringen på en sådan måde, at de kan følge undersøgelsen ved hjælp af teknisk udstyr til transmission af tale og billeder og udøve deres ret til at stille spørgsmål uden at være til stede under afhøringen. Hvis offeret er en mindreårig, skal en passende sagkyndig foretage afhøringen i forbindelse med straffesagen (strafferetsplejelovens § 289a, stk. 1). Retten kan efter anmodning afhøre en person på den måde, der er beskrevet i stk. 1, hvis den person, der skal afhøres, i lyset af de pågældende beviser eller personlig involvering ikke med rimelighed kan forventes at afgive en forklaring under tilstedeværelse af sagens parter og deres repræsentanter (§ 289a, stk. 2, i den civile retsplejelov). Retten kan efter anmodning eller ex officio lade afhøringen finde sted på den måde, der er beskrevet i § 289a, stk. 1, i den civile retsplejelov, og om nødvendigt af en egnet sagkyndig, selv om den mindreåriges velbefindende ikke ville blive bragt i fare som følge af selve afhøringen, men hvis det ville påvirke den mindreåriges velbefindende under hensyntagen til dennes mentale modenhed, genstanden for afhøringen og den mindreåriges forhold til sagens parter at gennemføre afhøringen i nærværelse af parterne eller deres repræsentanter (§ 289b, stk. 2, i den civile retsplejelov). Artikel 289a og 289b i den civile retsplejelov finder også anvendelse på fremgangsmåder henhørende under den frivillige retspleje (§ 35 i loven om den frivillige retspleje).

3 Vurdering af beviset

3.1 Kan retten tage hensyn til beviser, som en part har tilvejebragt på ulovlig vis?

Hvis en part tilsidesætter en kontraktlig forpligtelse, en privatretlig bestemmelse eller anerkendte sædelighedsprincipper med henblik på at fremskaffe beviser, kan retten anerkende og vurdere beviserne, men den berørte part er ikke desto mindre erstatningspligtig. Hvis parten med henblik på at fremskaffe beviser overtræder en bestemmelse i straffeloven, der beskytter de grundlæggende rettigheder og friheder, der er fastsat i forfatningen (f.eks. fysisk skade, kidnapning eller tvang af et vidne for at afgive vidneforklaring), kan de således indhentede beviser ikke anerkendes og må ikke anerkendes af retten. Hvis der er tvivl om, hvorvidt der er begået en strafbar handling, kan retten udsætte den civile sag, indtil der er afsagt endelig dom i straffesagen. Hvis den strafbare handling, der er begået for at fremskaffe bevismateriale, ikke krænker de grundlæggende rettigheder og friheder, der er fastsat i forfatningen, anses den pågældende part for strafferetligt ansvarlig, men bevismaterialet må ikke afvises. Kun beviser, der er fremskaffet ulovligt, og som har skadet rettens pligt til at fastslå sandheden og dermed undergraver garantien for, at retten vil afsige en korrekt dom, kan ikke antages til realitetsbehandling.

3.2 Tillægges en parts egen forklaring værdi som bevismiddel?

Afhøringen af parterne udgør også et bevis. Lige som det er tilfældet for vidner, har parterne også pligt til at være til stede, afgive vidneforklaring og aflægge ed. Parterne kan dog ikke tvinges til at give møde eller afgive forklaring i retten. En parts uberettigede undladelse af at give møde i sagen eller afgive

forklaring i retten skal afgøres af retten under hensyntagen til alle omstændigheder. Kun i sager om faderskab eller skilsmisse er det muligt at anvende magt til at sikre, at parterne giver møde for retten. En parts undladelse af at fortælle sandheden (i modsætning til vidner) er ikke en strafbar handling, medmindre der afgives en falsk erklæring under ed. Dommerne kan af egen drift træffe afgørelse om afhøring af parterne.

4 Har denne medlemsstat i overensstemmelse med artikel 2, stk. 1, i forordningen om bevisoptagelse angivet andre myndigheder, der har kompetence til at optage bevis i forbindelse med retssager på det civil- og handelsretlige område inden for rammerne af forordningen? I bekræftende fald, i hvilke sager kan de så optage bevis? Kan de kun begære bevisoptagelse, eller kan de også bidrage til bevisoptagelsen på grundlag af en begæring fra en anden medlemsstat? Se også meddelelser afgivet i henhold til artikel 2, stk. 1, i forordningen om bevisoptagelse.

I henhold til østrigsk national ret har ingen andre myndigheder end domstole kompetence til at optage bevismateriale på tværs af grænserne i henhold til forordningens artikel 2, stk. 1.

Sidste opdatering: 13/04/2023

De nationale sprogudgaver af denne side vedligeholdes af EJM-kontaktpunkterne. Oversættelserne er lavet af Europa-Kommissionen. Eventuelle ændringer af originalen, som de kompetente nationale myndigheder har lavet, er muligvis ikke gengivet i oversættelserne. Hverken ERN eller Kommissionen påtager sig noget ansvar for oplysninger og data, der er indeholdt i eller henvises til i dette dokument. Med hensyn til de ophavsretlige regler i den medlemsstat, der er ansvarlig for nærværende side, henvises der til den juridiske meddelelse.

Den originale sprogudgave af denne side [pl](#) er blevet ændret for nylig. Den sprogudgave, du kigger på nu, er i øjeblikket ved at blive oversat af vores oversættere.

Følgende sprog: [en](#) er allerede oversat.

Bevisoptagelse - Polen

1 Bevisbyrde

1.1 Hvad er reglerne om bevisbyrde?

Beviser og bevisoptagelse reguleres af artikel 6 i den polske civillovbog (*kodeks cywilny*) og artikel 227-315 i civilprocesloven (*kodeks postępowania cywilnego*).

I henhold til artikel 6 i civillovbogen har den person, som gør juridiske følger gældende ud fra et forhold, bevisbyrden for at bevise forholdet. Bevisbyrden for at bevise visse forhold ligger hos skadelidte og for visse andre forhold hos sagsøgte.

1.2 Er der regler, der fritager for at føre bevis for bestemte forhold? I hvilke tilfælde? Er det muligt at føre bevis for, at en bestemt formodningsregel ikke er gyldig?

Undtagelser fra reglen om, at byrden for at bevise et forhold ligger hos den person, som gør de juridiske følger gældende ud fra forholdet, skal følge direkte af en retsakt.

I visse specifikke tilfælde er det muligt at lægge bevisbyrden hos den anden part, dvs. omvendt bevisbyrde. Dette kan finde sted, f.eks. hvis beviser er ødelagt, eller hvis bevisoptagelsen forhindres. I retspraksis tages det synspunkt, at når en parts adfærd gør, at fremlæggelsen af forholdene forhindres eller vanskeliggøres i alvorlig grad for den anden part, som har bevisbyrden for at bevise dem, skal den førstnævnte part bevise, at forholdene ikke fandt sted.

Spørgsmålet om bevisbyrden er tæt knyttet til bestemmelserne om retsformodninger. I henhold til civilproceslovens artikel 234 er en retsformodning bindende for retten. Som hovedregel er det acceptabelt at modbevise en retsformodning.

Retsformodninger, som ændrer bevisreglerne, vedrører f.eks. god eller ond tro (artikel 7 i civillovbogen), antagelsen om levende fødsler (artikel 9 i civillovbogen), ulovlighed (artikel 24, stk. 1 i civillovbogen), ligestilling af samejeres andele (artikel 197 i civillovbogen), debtors handling på trods af viden om den skadelige virkning for kreditor (artikel 527, stk. 3 og artikel 529 i civillovbogen), den lige værdi af partneres andele i foreninger (artikel 826, stk. 2 i civillovbogen).

1.3 I hvor høj grad skal retten være overbevist om et forhold for at basere sin dom på det pågældende forhold?

I overensstemmelse med princippet om den frie bedømmelse af beviser (artikel 233 i civilprocesloven) bedømmer retten pålideligheden og styrken af beviser på baggrund af en omfattende undersøgelse af de indsamlede beviser.

Retten kan alene basere sin dom på beviser, der er behørigt optaget i overensstemmelse med de krav, der vedrører beviskilden og efter princippet om bevisførelse.

Sagkyndige erklæringer bedømmes frit af retten.

Endvidere følger sandsynlighedsbeviser af civilproceslovens artikel 243. Sandsynlighedsbeviser er et alternativ til beviser i ordets egentlige betydning og giver ingen sikkerhed men kun tilsyneladende rigtighed til en udtalelse om et forhold. Fuldbevisoptagelse er en regel, mens det at bevise sandsynligheden er en undtagelse til fordel for den part, der påberåber sig et specifikt forhold. I sager, der i deres natur er hændelige, og i sager, der udtrykkeligt er angivet i en retsakt, er sandsynlighedsbeviser tilstrækkelige.

2 Bevisoptagelse

Alle udtalelser både fra skadelidte og sagsøger skal baseres på beviser.

2.1 Kræver bevisoptagelse altid, at en part skal anmode herom, eller kan dommeren i visse tilfælde også optage bevis af egen drift?

Retten kan tillade beviser, som en part ikke gør gældende, men de beviser må kun vedrøre den parts forklaring vedrørende væsentlige forhold og bestridte forhold, hvis de beviser, som er indsamlet i løbet af sagen, ifølge rettens mening ikke er tilstrækkelige til at afgøre sagen (civilproceslovens artikel 232).

2.2 Hvad sker der efterfølgende, hvis dommeren imødekommer en anmodning fra en af parterne om bevisoptagelse?

I princippet tillader retten beviser på parternes anmodning, idet det er deres forpligtelse at angive de beviser, der er nødvendige for at afgøre sagen. Retten undersøger dog, om det er hensigtsmæssigt eller nødvendigt at tillade de beviser, som parterne gør gældende (civilproceslovens artikel 236).

Retten skal træffe en afgørelse om, hvorvidt beviser skal tages i betragtning, både ved bevisoptagelse og ved tilladelse af beviser *ex officio*.

Når det afgøres, hvorvidt der tillades beviser, som er indgivet af en af forhandlingens parter, skal retten undersøge:

om et givent forhold er relevant for sagen (civilproceslovens artikel 227)

om forholdet skal bevises (det kan for eksempel være almen viden - civilproceslovens artikel 228, stk. 1, eller erkendes af parterne - civilproceslovens artikel 229)

om afgivne beviser er udelukket i den specifikke sag (f.eks. civilproceslovens artikel 246 og 247)

om det forhold, som skal påvises gennem beviset, er blevet tilstrækkeligt afklaret, eller om beviset ikke er blevet gjort gældende blot for at forhale forhandlingerne (civilproceslovens artikel 217, stk. 2).

2.3 I hvilke tilfælde kan en anmodning fra en af parterne om bevisoptagelse afvises af retten?

Retten vil afvise en parts begæring om at indhente beviser, hvis det vedrører forhold, som ikke er relevante for sagen (civilproceslovens artikel 227), forhold, som er almen viden, forhold, som den anden part har erkendt under retsforhandlingerne, hvis erkendelsen ikke rejser tvivl, samt forhold, som kendes af retten *ex officio*, selvom retten så skulle gøre parterne opmærksomme på sådanne forhold under retsmødet (civilproceslovens artikel 228 og 229).

Retten kan skønne, at forhold, der er relevante for sagens afgørelse, skal bevises, hvis den konklusion kan udledes af andre beviste forhold (faktisk formodning, civilproceslovens artikel 231).

2.4 Hvilke forskellige bevismidler findes der?

dokumenter (civilproceslovens artikel 244-257)

Dokumenter er skriftlige udsagn. De kan være offentlige eller private. I tilfælde af offentlige dokumenter, som er udarbejdet i en hensigtsmæssig form af de kompetente offentlige myndigheder, formodes det, at deres officielt bekræftede indhold er korrekt, og at de rent faktisk er blevet udstedt af den udstedende myndighed.

vidneudsagn (civilproceslovens artikel 258-277)

Ingen kan nægte at optræde som vidne bortset fra parternes ægtefæller, deres slægtninge i opstigende og nedstigende linje, søskende og besvogrede i samme linje og grad samt deres adoptivforældre eller -børn. Retten til at nægte at optræde som vidne fortsætter efter ægteskabets eller adoptivforholdets opløsning.

sagkyndig udtalelse (civilproceslovens artikel 278-291)

En sagkyndig udtalelse er en udtalelse om forhold, tilstande og begivenheder, hvis undersøgelse og afklaring kræver særlig specialviden, som hjælper retten til at bedømme omstændighederne på rette måde og til at afgøre en given sag.

besigtigelse (civilproceslovens artikel 292-298)

Besigtigelsen er rettens direkte sensoriske undersøgelse af en persons egenskaber eller tilstand, et sted eller en genstand.

afhøring af parterne (civilproceslovens artikel 299-304)

Hvis der efter beviserne er blevet udtømt eller i tilfælde af manglende beviser stadig er uafklarede forhold, som er relevante for sagen, kræver retten afhøring af parterne for at klarlægge disse forhold.

Når en juridisk person er en part, afhører retten personer i et organ, der er berettiget til at repræsentere den part.

Endvidere kan parterne tillade beviser i form af resultaterne fra en blodtypetest, videooptagelser, fjernsynsbilleder, fotokopier, fotografier, planer, tegninger, cd'er eller bånd og andre enheder, der optager og gemmer billeder eller lyd.

2.5 Hvad er procedurene for vidneforklaringer, og adskiller de sig fra procedurene for udtalelser fra sagkyndige? Hvad er reglerne for afgivelse af skriftlig forklaring og fremlæggelse af sagkyndiges rapporter/udtalelser?

I henhold til civilproceslovens artikel 266 oplyses vidnet inden afhøringen om retten til at nægte at optræde som vidne og om strafansvaret for at afgive falsk forklaring. Vidnet, som skal afgive forklaring, aflægges ed for retten.

I henhold til civilproceslovens artikel 271, stk. 1, er vidnets forklaring mundtlig. Vidnets forklaring læses højt for vidnet og suppleres eventuelt på baggrund af vedkommendes kommentarer.

Som hovedregel kan vidner, som endnu ikke er blevet afhørt, ikke være til stede ved afhøringen af andre vidner (civilproceslovens artikel 264), mens vidner, som afgiver modsigende forklaring, kan konfronteres med hinanden (civilproceslovens artikel 272).

Retten kan indkalde en eller flere sagkyndige til at give deres udtalelse og skal oplyse dem om, hvorvidt deres udtalelse skal fremlægges mundtligt eller skriftligt (civilproceslovens artikel 278). Den sagkyndige kan nægte at optræde som vidne af samme årsager som vidner (civilproceslovens artikel 280 og 261). Den sagkyndige aflægges også ed, medmindre parterne fritager ham for den forpligtelse. Alle udtalelser skal indeholde en begrundelse (civilproceslovens artikel 285). De sagkyndige kan kræve kompensation for deres arbejde (civilproceslovens artikel 288).

2.6 Har visse procedurer for bevisførelse større vægt end andre?

Der er intet grundlag for at anerkende et formelt hierarki for bevismetoder på baggrund af deres pålidelighed og styrke adskilt fra en specifik sags faktiske omstændigheder. Som hovedregel bedømmer retten beviserne efter eget skøn (civilproceslovens artikel 233). Dens bedømmelse skal tage hensyn til det princip, der er fastlagt i civilproceslovens artikel 246 og 247, ifølge hvilket dokumentbeviser tager forrang over vidners og parterers forklaring.

2.7 Er visse procedurer for bevisførelse obligatoriske, når bestemte forhold skal bevises?

Nogle retssager kræver en hensigtsmæssig form, og et krav om at bruge en specifik form kan præsenteres i en retsakt eller en aftale parterne imellem. Skriftlige beviser i overensstemmelse med civilproceslovens artikel 74, stk. 1 (*ad probationem*) anvendes, så i tilfælde af, at kravene i en lov eller aftale ikke opfyldes, bærer den person, som undlod at udføre en handling i den rette form, de negative processuelle følger, idet hans evne til at optage beviser er begrænset.

2.8 Er vidner ved lov forpligtet til at afgive forklaring?

Som hovedregel er der ingen, der kan nægte at optræde som vidne. At afgive vidneforklaring er en lovbestemt forpligtelse. Forpligtelsen omfatter tre krav: at møde i retten på en angiven tid
at afgive forklaring
at aflægge ed.

2.9 I hvilke tilfælde kan de nægte at afgive forklaring?

Loven tillader dog visse undtagelser fra reglen om, at ingen kan nægte at afgive vidneforklaring, i civilproceslovens artikel 261 i henhold til hvilken parternes ægtefæller, deres slægtninge i opstigende og nedstigende linje, søskende og besvogrede i samme linje og grad samt deres adoptivforældre eller -børn kan nægte at afgive vidneforklaring. Retten til at nægte at afgive vidneforklaring fortsætter også efter ægteskabets eller adoptivforholdets opløsning.

Det er ikke tilladt at nægte at afgive vidneforklaring i familiesager undtagen skilsmisse.

Retten skal oplyse vidnet om retten til at nægte at afgive vidneforklaring og til at nægte at besvare spørgsmål, inden vidnet afhøres. Årsagerne til, at det nægtes at afgive vidneforklaring (indgivet skriftligt eller mundtligt med henvisning til lovbestemte årsager), bekræftes af retten.

En meddelelse om, at det nægtes at afgive vidneforklaring, kan tilbagekaldes. Når vidnet har afgivet vidneforklaring, kan vidnet dog ikke gøre brug af retten til at nægte, medmindre han ikke tidligere var blevet oplyst om, at han havde en sådan rettilighed.

Vidnet kan også nægte at besvare spørgsmål, hvis vidneforklaringen kunne udsætte vidnet eller vidnets slægtninge (ægtefæller, slægtninge i opstigende eller nedstigende linje, søskende, besvogrede i samme linje og grad samt adoptivforældre eller -børn) for strafansvar, vanære eller alvorlig og direkte økonomisk skade, eller hvis det ville omfatte krænkelse af en væsentlig forretningshemmelighed.

Det gængse synspunkt er, at termen "slægtninge" ikke strækker sig til personer, der bor sammen som par (samliv).

En præst kan nægte at afgive forklaring vedrørende forhold, som er blevet ham betroet gennem skriftemål.

Ved en kendelse skal alle på et angivent sted og tidspunkt indgive eventuelle dokumenter, som man måtte være i besiddelse af, og som beviser et relevant forhold i sagen, medmindre dokumentet indeholder fortrolige oplysninger. Kun personer, som i forbindelse med de forhold, der omtales i dokumentet, kunne nægte at afgive forklaring som vidne, eller som er i besiddelse af dokumentet på vegne af en tredjepart, som af de samme grunde kunne gøre indsigelse mod at aflevere dokumentet, kan slippe for ovenstående forpligtelse. Selv da er det dog ikke tilladt at nægte at aflevere dokumentet, hvis indehaveren eller

tredjeparten har pligt dertil i forhold til en af parterne, eller hvis dokumentet er udstedt af hensyn til den part, som anmoder om bevisoptagelsen. Endvidere kan en part ikke nægte at aflevere et dokument, hvis den part ville udsætte sig selv for at tabe sagen ved at aflevere dokumentet (civilproceslovens artikel 248).

2.10 Kan en person, der nægter at afgive forklaring, straffes eller tvinges til at afgive forklaring?

I tilfælde af, at det uberettiget nægtes at afgive forklaring eller at aflægge ed, pålægger retten efter afhøring af de tilstedeværende parter om nægtelsens gyldighed, vidnet en bøde (civilproceslovens artikel 274).

Uanset ovenstående bøde kan retten tilbageholde vidnet i højst en uge. Retten løslader vidnet fra tilbageholdelsen, hvis han afgiver forklaring eller aflægger ed, eller hvis hans sag blev afgjort af en ret, hvor vidnets forklaring var tilladt (civilproceslovens artikel 276).

2.11 Er visse personer fritaget for at afgive vidneforklaring?

Retten, som handler *ex officio*, skal undgå at afhøre en person, som ikke er i stand til at opfatte eller til at kommunikere, hvad han opfatter. Ophører årsagerne til den manglende evne, kan det føre til, at forbuddet mod at afgive forklaring fjernes. Psykiatrisk behandling eller umyndiggørelse kan ikke automatisk gøre en vidneforklaring upålidelig (civilproceslovens artikel 259).

Loven definerer ikke den alder, over hvilken et barn skønnes i stand til at opfatte og kommunikere, hvad han eller hun opfatter. Hvorvidt et barn kan afhøres, afhænger derfor af barnets individuelle evner og udvikling. I ægteskabssager muliggør loven begrænsninger vedrørende afhøring af mindreårige under 13 som vidner og parternes slægtninge i nedstigende linje under 17 (civilproceslovens artikel 430).

Civilproceslovens artikel 259 giver anledning til en hovedregel om, at ingen kan afhøres i den samme sag som både vidne og part. En parts værgе kan derfor afhøres ved afhøring af parterne. En parts advokat kan blive afhørt som vidne, men skal så frafalde sin befuldmægtigelse.

En intervenient kan ikke være vidne (civilproceslovens artikel 81).

Militært personel og embedsmænd, som ikke er blevet fritaget for forpligtelsen om at hemmeligholde oplysninger, der er angivet som "klassificeret" eller "fortroligt", skal ikke nødvendigvis afgive forklaring, hvis deres vidneforklaring ville medføre en krænkelse af den fortrolighed, medmindre de fritages for tavshedspligten.

En mægler kan ikke være vidne vedrørende forhold, som vedkommende blev gjort bekendt med under en mægling, medmindre parterne fritager ham for forpligtelsen til at opretholde fortroligheden i mæglingen (civilproceslovens artikel 2591).

2.12 Hvad er dommerens og parternes rolle ved afhøring af vidner? Under hvilke omstændigheder kan et vidne afhøres ved brug af videomøde og andre tekniske hjælpemidler?

Et vidne afhøres af retten. I visse tilfælde kan retten overlade afhøringen til en udpeget dommer (civilproceslovens artikel 235). Hvis bevisernes art ikke forhindrer dette, kan den siddende dommer beslutte at foretage afhøringen med teknik, som gør det muligt at gennemføre afhøringen på afstand.

Parter har ret til at være til stede, når vidnerne afhøres, og til at stille dem spørgsmål.

Vidnerne kan afhøres ved hjælp af videokonference og telekonference (artikel 10, stk. 4 i Rådets forordning (EF) nr. 1206/2001 om samarbejde mellem medlemsstaternes retter om bevisoptagelse på det civil- og handelsretlige område).

3 Vurdering af beviset

Som hovedregel kan alt, der kan bevise de faktiske omstændigheder, der er relevante for sagen, være bevis. Civilprocesloven muliggør ikke et generelt forbud mod brug af ulovligt indhentede beviser i civilsager. En analyse af forfatningens bestemmelser, af de forskellige bestemmelser i civillovbogen og civilprocesloven, loven om beskyttelse af klassificerede oplysninger og internationale traktater, som er ratificeret af Polen, understøtter dog tesen om, at det ikke er tilladt at bruge ulovligt indhentede beviser i civilsager.

3.1 Kan retten tage hensyn til beviser, som en part har tilvejebragt på ulovlig vis?

I civilsager er det ikke tilladt at bruge beviser, der er indhentet på en måde, der har medført en krænkelse af ytringsfriheden, friheden til intimitet og personlig frihed, og dermed har frataget en person retten til at tænke frit. Beviser, som er indhentet gennem bedrag eller ved et løfte, hvis indfrielse ville krænke loven, f.eks. et tilbud om en kontant ydelse for telefonaflytning, betragtes som værende ulovlige.

Civilproceslovens artikel 403, stk. 1 og 2, fastsætter, at en dom, som er opnået gennem kriminalitet, kan ændres. Anmodningen, som muliggøres gennem civilproceslovens artikel 403, stk. 1 og 2, er kun mulig, når dens opfyldelse bekræftes af en endelig dom. Dommen skal være endelig for at sikre, at grundlaget for ændringen vedbliver at eksistere. En kopi af dommen skal vedhæftes anmodningen om ændring af dommen.

3.2 Tillægges en parts egen forklaring værdi som bevismiddel?

Såfremt der stadig er forhold af relevans for sagen, som endnu ikke er blevet forklaret, når beviserne er blevet udtømt eller i tilfælde af manglende beviser, kan retten afhøre parterne (civilproceslovens artikel 299).

Sidste opdatering: 26/11/2018

De nationale sprogudgaver af denne side vedligeholdes af EJN-kontaktpunkterne. Oversættelserne er lavet af Europa-Kommissionen. Eventuelle ændringer af originalen, som de kompetente nationale myndigheder har lavet, er muligvis ikke gengivet i oversættelserne. Hverken ERN eller Kommissionen påtager sig noget ansvar for oplysninger og data, der er indeholdt i eller henvises til i dette dokument. Med hensyn til de ophavsretlige regler i den medlemsstat, der er ansvarlig for nærværende side, henvises der til den juridiske meddelelse.

Bevisoptagelse - Portugal

1 Bevisbyrde

1.1 Hvad er reglerne om bevisbyrde?

De generelle regler om bevisbyrden er fastsat i artikel 342348 i [den civile lovbog](#).

1.2 Er der regler, der fritager for at føre bevis for bestemte forhold? I hvilke tilfælde? Er det muligt at føre bevis for, at en bestemt formodningsregel ikke er gyldig?

Ja, der findes regler, som fritager visse forhold for bevisførelse.

Det drejer sig om følgende:

artikel 142 i [den civile retsplejelov](#) — faktiske omstændigheder, der ikke kræver en erklæring eller et bevis

artikel 350 i [den civile lovbog](#) — retlig formodning.

Retlige formodninger kan dog afkræftes ved bevis for det modsatte, undtagen i de tilfælde, der er forbudt ved lov (artikel 350, stk. 2, i [den civile lovbog](#)).

1.3 I hvor høj grad skal retten være overbevist om et forhold for at basere sin dom på det pågældende forhold?

Retten kan frit undersøge bevismidlerne på grundlag af bevisværdien og forsigtighedsprincippet med hensyn til hver enkelt af de faktiske omstændigheder. Rettens fri bevisbedømmelse dækker ikke forhold, hvor der efter lovgivningen skal opfyldes visse formelle krav, for at beviskravet er opfyldt, eller forhold, som kun kan bevises ved dokumenter eller er fuldt bevist enten ved dokumenter eller gennem parternes aftale eller tilståelse (artikel 607, stk. 5, i [den civile retsplejelov](#)).

Retten skal bedømme alle beviser, uanset om de kommer fra den part, der skulle fremlægge dem, med forbehold for bestemmelser, hvorefter beviser for et forhold erklæres irrelevante, hvis de ikke er fremlagt af en bestemt part (artikel 413 i [den civile retsplejelov](#)).

Værdien af de enkelte bevismidler varierer alt efter, hvilken type bevismiddel der er tale om (artikel 369396 i [§ den civile lovbog](#)).

2 Bevisoptagelse

2.1 Kræver bevisoptagelse altid, at en part skal anmode herom, eller kan dommeren i visse tilfælde også optage bevis af egen drift?

Bevisoptagelse sker ikke nødvendigvis efter en anmodning fra en af parterne.

Den portugisiske lovgivning fastsætter princippet om undersøgelser af egen drift, dvs. rettens pligt til, også af egen drift, at træffe alle de fuldbyrdelesesforanstaltninger, der er nødvendige for at afdække sandheden og de rette sammenhænge i forbindelse med en tvist for så vidt angår de forhold, retten er berettiget til at have kendskab til (artikel 411 i [§ den civile retsplejelov](#)).

2.2 Hvad sker der efterfølgende, hvis dommeren imødekommer en anmodning fra en af parterne om bevisoptagelse?

Under det indledende retsmøde, eller i påkommende tilfælde i en kendelse, træffer retten afgørelse om, hvilke bevismidler der kan antages, og hvilke bevismidler der skal fremlægges (artikel 591 og 593 i [§ den civile retsplejelov](#)).

Som hovedregel indsamles beviser under det sidste retsmøde (artikel 604, stk. 3, i [§ den civile retsplejelov](#)), men retten kan undtagelsesvis give tilladelse til fremlæggelse af beviser på forhånd (artikel 419 i [§ den civile retsplejelov](#)).

Hvis retten efter afslutningen af retsmødet ikke mener at være tilstrækkeligt informeret, kan den bestemme, at retsmødet skal genoptages, og høre forklaringer fra de personer, den måtte ønske, og træffe beslutning om yderligere nødvendig bevisoptagelse (artikel 607, stk. 1, i [§ den civile retsplejelov](#)).

2.3 I hvilke tilfælde kan en anmodning fra en af parterne om bevisoptagelse afvises af retten?

I overensstemmelse med den forpligtelse til at behandle sager, der er fastsat i artikel 6 i [§ den civile retsplejelov](#), tilkommer det generelt retten at afvise beviser, der er uden relevans eller blot fremlægges som en forhalende taktik.

Følgende eksempler vil føre til hel eller delvis afvisning af anmodningen om bevisoptagelse:

begrænsning af antallet af vidner (artikel 511 i [§ den civile retsplejelov](#))

forbud (artikel 496 i [§ den civile retsplejelov](#))

edsaflæggelse og indledende afhøring (artikel 513 i [§ den civile retsplejelov](#))

faktiske omstændigheder, som en part kan afgive forklaring om (artikel 454 i [§ den civile retsplejelov](#)).

2.4 Hvilke forskellige bevismidler findes der?

Der findes følgende bevismidler:

bevis ved formodning (artikel 349 i [§ den civile lovbog](#))

bevis ved tilståelse (artikel 352 i [§ den civile lovbog](#))

bevis ved parternes forklaring (artikel 466 i [§ den civile retsplejelov](#))

dokumentation (artikel 362 i [§ den civile lovbog](#))

bevis i form af sagkyndige erklæringer (artikel 388 i [§ den civile lovbog](#))

bevis ved besigtigelse (artikel 390 i [§ den civile lovbog](#))

bevis ved vidneudsagn (artikel 392 i [§ den civile lovbog](#))

bevis i form af fremlæggelse af løsøre eller fast ejendom (artikel 416, stk. 1, i [§ den civile retsplejelov](#)).

2.5 Hvad er procedurene for vidneforklaringer, og adskiller de sig fra procedurene for udtalelser fra sagkyndige? Hvad er reglerne for afgivelse af skriftlig forklaring og fremlæggelse af sagkyndiges rapporter/udtalelser?

Der findes forskellige måder at fremskaffe vidneudsagn på, jf. artikel 452, 456, 457, 466, 500, 501, 502, 503, 506, 518 og 520 i [§ den civile retsplejelov](#):

personligt fremmøde af parter og vidner eller fremmøde ved hjælp af tekniske hjælpemidler i overensstemmelse med artikel 502 i [§ den civile retsplejelov](#)

afhøring efter retsanmodning eller skriftlig henvendelse (artikel 500, litra b), i [§ den civile retsplejelov](#))

afhøring hos den pågældende person eller på tjenestestedet (artikel 503 i [§ den civile retsplejelov](#))

skriftlig afhøring (artikel 517 i [§ den civile retsplejelov](#))

skriftlig forklaring (artikel 518 i [§ den civile retsplejelov](#))

direkte kommunikation mellem retten og sagsøger (artikel 520 i [§ den civile retsplejelov](#))

afhøring på gerningsstedet (artikel 501 i [§ den civile retsplejelov](#)).

For så vidt angår metoderne til bevisoptagelse i form af sagkyndige erklæringer i henhold til artikel 486, 490 og 492 i [§ den civile retsplejelov](#) adskiller de sig fra de ovenfor nævnte metoder til indhentning af vidneudsagn på følgende måde:

De sagkyndige deltager i det afsluttende retsmøde efter anmodning fra en af parterne eller dommeren. Sagkyndige fra institutioner, laboratorier eller officielle tjenester afhøres via videokonference fra deres arbejdssted (artikel 486 i [§ den civile retsplejelov](#)).

Dommeren kan foretage personlig kontrol af ting eller personer, besøge stedet eller få de faktiske omstændigheder rekonstitueret, ledsaget af en tekniker, hvis han finder det hensigtsmæssigt (artikel 490 og 492 i [§ den civile retsplejelov](#)).

Reglerne om fremlæggelse af skriftlige beviser, rapporter eller sagkyndige udtalelser er fastsat i artikel 416 i [§ den civile retsplejelov](#).

2.6 Har visse procedurer for bevisførelse større vægt end andre?

Ja, bevisværdien varierer afhængigt af arten af de enkelte bevistyper (jf. svaret på spørgsmål 1.3).

2.7 Er visse procedurer for bevisførelse obligatoriske, når bestemte forhold skal bevises?

Ja, det gælder navnlig i følgende tilfælde:

juridisk forpligtelse til at fremlægge et skriftligt dokument (artikel 364 i [§ den civile lovbog](#))

manglende overholdelse af den juridiske form (artikel 220 i [§ den civile lovbog](#)).

2.8 Er vidner ved lov forpligtet til at afgive forklaring?

Alle personer er, uanset om de er parter i sagen eller ej, forpligtet til at medvirke til, at sandheden afdækkes, jf. artikel 417 i [§ den civile retsplejelov](#).

2.9 I hvilke tilfælde kan de nægte at afgive forklaring?

Vidner kan nægte at afgive forklaring i de i artikel 497 i [§ den civile retsplejelov](#) omhandlede tilfælde.

2.10 Kan en person, der nægter at afgive forklaring, straffes eller tvinges til at afgive forklaring?

Alle personer er, uanset om de er parter i sagen eller ej, forpligtet til at medvirke til, at sandheden afdækkes, jf. artikel 417 i [§ den civile retsplejelov](#).

Personer, der nægter at samarbejde, straffes med bøde, uden at dette berører eventuelle tvangsmidler (artikel 417, stk. 2, i [§ den civile retsplejelov](#)).

Hvis vidnet er uberettiget fraværende, kan retten pålægge vidnet en bøde eller bestemme, at vidnet skal varetægtsfængsles (artikel 508, stk. 4, i [§ den civile retsplejelov](#)).

2.11 Er visse personer fritaget for at afgive vidneforklaring?

Ja, nogle få personer må ikke afgive vidneudsagn. Der er tale om følgende:

personer, der ikke har mental evne til at afgive vidneforklaring om de forhold, der er genstand for bevisoptagelsen, jf. artikel 495 i [§ den civile retsplejelov](#)

personer, der kan vidne som parter i tvisten (artikel 496 i [§ den civile retsplejelov](#)).

2.12 Hvad er dommerens og parternes rolle ved afhøring af vidner? Under hvilke omstændigheder kan et vidne afhøres ved brug af videomøde og andre tekniske hjælpemidler?

Dommerens og parternes rolle i afhøringen af vidner er fastlagt i bestemmelserne om vidneudsagn i artikel 516 i [den civile retsplejelov](#).

Vidner afgiver forklaring ved fremmøde under det afsluttende retsmøde eller via videokonference (artikel 500 i [den civile retsplejelov](#)). Afhøring af vidner ved hjælp af tekniske hjælpemidler såsom telekonference er reguleret i artikel 502 i den [civile retsplejelov](#).

3 Vurdering af beviset

3.1 Kan retten tage hensyn til beviser, som en part har tilvejebragt på ulovlig vis?

Ja, f.eks. beviser optaget, uden at det berører privatlivets fred og familielivet og den menneskelige værdighed, jf. artikel 490 i den [civile retsplejelov](#).

3.2 Tillægges en parts egen forklaring værdi som bevismiddel?

Ja, bevis ved tilståelse består i at anerkende, at parten har fremlagt et forhold, der er ufordelagtigt for den pågældende, og som begunstiger modparten, og opnås ved vidneudsagn fra en part (artikel 352 i den civile lovbog og artikel 452 i den [civile retsplejelov](#)).

Retten vurderer frit parternes forklaringer, medmindre de omfatter en tilståelse (artikel 466, stk. 3, i den [civile retsplejelov](#))

4 Har denne medlemsstat i overensstemmelse med artikel 2, stk. 1, i forordningen om bevisoptagelse angivet andre myndigheder, der har kompetence til at optage bevis i forbindelse med retssager på det civil- og handelsretlige område inden for rammene af forordningen? I bekræftende fald, i hvilke sager kan de så optage bevis? Kan de kun begære bevisoptagelse, eller kan de også bidrage til bevisoptagelsen på grundlag af en begæring fra en anden medlemsstat? Se også meddelelser afgivet i henhold til artikel 2, stk. 1, i forordningen om bevisoptagelse.

Portugal har ikke angivet andre myndigheder, da bevisoptagelse til brug for retssager i Portugal henhører under de portugisiske domstole.

Gældende lovgivning

[Den civile lovbog](#)

[Den civile retsplejelov](#)

Ansvarsfraskrivelse:

EJN-kontaktpunktet, domstolene eller andre enheder og myndigheder er ikke bundet af oplysningerne i dette faktablad. Der tages forbehold for udviklingen i fortolkningen af retspraksis. Disse oplysninger ajourføres regelmæssigt, men det er stadig nødvendigt at læse gældende lovgivning.

Sidste opdatering: 27/11/2023

De nationale sprogudgaver af denne side vedligeholdes af EJN-kontaktpunkterne. Oversættelserne er lavet af Europa-Kommissionen. Eventuelle ændringer af originalen, som de kompetente nationale myndigheder har lavet, er muligvis ikke gengivet i oversættelserne. Hverken ERN eller Kommissionen påtager sig noget ansvar for oplysninger og data, der er indeholdt i eller henvises til i dette dokument. Med hensyn til de ophavsretlige regler i den medlemsstat, der er ansvarlig for nærværende side, henvises der til den juridiske meddelelse.

Den originale sprogudgave af denne side [ro](#) er blevet ændret for nylig. Den sprogudgave, du kigger på nu, er i øjeblikket ved at blive oversat af vores oversættere.

Bevisoptagelse - Rumænien

1 Bevisbyrde

Det primære retsgrundlag findes i: artikel 249-365 i den rumænske civile retsplejelov (*Codul de procedură civilă*).

1.1 Hvad er reglerne om bevisbyrde?

En påstand, som fremsættes i løbet af en retssag, skal bevises af den part, som fremsætter den, undtagen i visse tilfælde, som udtrykkeligt er fastsat ved lov. En sagsøger skal føre bevis for sin sag. For indsigelser, som rejses af sagsøgte, har sagsøgte bevisbyrden. Hvis der fremsættes formodninger, overgår bevisbyrden fra den part, til hvis fordel formodningerne er blevet fremsat, til modparten.

1.2 Er der regler, der fritager for at føre bevis for bestemte forhold? I hvilke tilfælde? Er det muligt at føre bevis for, at en bestemt formodningsregel ikke er gyldig?

Ingen behøver at føre bevis for noget, som retten nødvendigvis allerede har viden om.

Det antages, at retten har viden om gældende ret i Rumænien. Lovtekster, som ikke er offentliggjort i Rumæniens statstidende (*Monitorul Oficial*) eller på anden vis, internationale konventioner, traktater og aftaler, som gælder i Rumænien, men som ikke er indarbejdet i lovgivningen, og folkeretlig sædvaneret skal bevises af den interesserede part. Regler, der er fastlagt i klassificerede dokumenter, kan kun bevises og konsulteres på de ved lov fastsatte betingelser. Retten kan efter eget initiativ tage en anden stats lovgivning til efterretning, forudsat at denne ret gøres gældende. Fremmed ret skal bevises i overensstemmelse med bestemmelserne i den civile lovbog ([Codul civil](#)), som omhandler den fremmede rets indhold.

Hvis et forhold er almindeligt kendt og ikke bestrides, kan retten beslutte, at der efter omstændighederne ikke skal føres bevis for forholdet. Skikke, adfærdsregler og fremgangsmåder, som er fast praksis mellem parterne, skal bevises af den part, som gør dem gældende. Lokale love og bestemmelser skal kun bevises af den part, som gør dem gældende, hvis retten anmoder derom.

En formodning er en konklusion, som loven eller retten udleder af et kendt forhold for at bevise et ukendt forhold. En retlig formodning (*prezumție legală*) fritager den part, der drager fordel deraf, for bevisbyrden for alle de forhold, som ifølge loven er bevist. En retlig formodning bortfalder, hvis der føres bevis for det modsatte, medmindre andet er fastsat ved lov.

1.3 I hvor høj grad skal retten være overbevist om et forhold for at basere sin dom på det pågældende forhold?

Beviser skal være antagelige og skal være relevante for sagens afgørelse. Retten afgør frit og efter eget skøn, hvorvidt de faktiske omstændigheder, for hvilke bevisbyrden er blevet fastlagt, består eller ej, medmindre deres beviskraft er fastsat ved lov.

2 Bevisoptagelse

2.1 Kræver bevisoptagelse altid, at en part skal anmode herom, eller kan dommeren i visse tilfælde også optage bevis af egen drift?

Beviser skal fremlægges af sagsøger i begæringen og af sagsøgte i svarskriftet, medmindre andet er fastsat ved lov. I modsat fald kan beviserne udelukkes. Hvis de fremlagte beviser ikke er tilstrækkelige til, at sagen kan afgøres, kræver retten, at parterne fremlægger supplerende beviser. Retten kan desuden af egen drift sætte spørgsmålstegn ved parternes behov for at føre yderligere beviser og kræve, at der ikke føres yderligere beviser, selv om parterne modsætter sig dette.

Parterne kan anmode om at få følgende beviser optaget: Dokumenter, sagkyndige erklæringer, vidneforklaringer, besigtigelser og indkaldelser til afhøring kan indgives af en part med henblik på at opnå en tilståelse fra modparten. Den nye civile retsplejelov regulerer også materielle bevismidler. Dette kan være relevant inden for visse kategorier af civile sager (f.eks. skilsmisssager).

2.2 Hvad sker der efterfølgende, hvis dommeren imødekommer en anmodning fra en af parterne om bevisoptagelse?

Når retten har undersøgt, om de af parterne fremlagte beviser er antagelige, afsiger den en kendelse, der angiver de faktiske omstændigheder, som skal bevises, de tilladte beviser og parternes forpligtelser vedrørende deres fremlæggelse. Beviserne fremlægges så vidt muligt på det retsmøde, hvor de bliver tilladt.

Bevisoptagelsen er reguleret af en række grundlæggende regler: Beviserne fremlægges i den af retten fastlagte rækkefølge. Beviserne fremlægges så vidt muligt på det samme retsmøde. Beviserne optages forud for drøftelserne om sagens realitet. Beviser og modbeviser fremlægges så vidt muligt samtidig. Beviserne optages på et offentligt retsmøde ved den ret, der behandler sagen, medmindre andet er fastsat ved lov. Hvis beviser af objektive grunde kun kan optages et andet sted, kan de på baggrund af en retsanmodning optages af en ret i samme instans eller en ret i lavere instans, hvis der ikke findes en ret i samme instans det pågældende sted.

2.3 I hvilke tilfælde kan en anmodning fra en af parterne om bevisoptagelse afvises af retten?

Beviser må kun anvendes, hvis de opfylder visse betingelser vedrørende deres lovlighed (legalitate), sandhed (verosimilitate), relevans (pertinentă) og overbevisende karakter (concludență). For så vidt angår lovligheden skal de fremlagte beviser udgøre et bevis ifølge loven, og de må ikke være forbudt ifølge loven. For så vidt angår sandheden må de fremlagte beviser ikke være i strid med de almindeligt anerkendte naturlove. For så vidt angår relevansen skal beviserne være relateret til sagens genstand, dvs. til de forhold, som skal underbygges til støtte for de af parterne fremsatte begæringer og svarskrifter. For at kunne tillades skal beviser desuden være sandsynlige og formodes at kunne bidrage til en afgørelse i sagen.

Retten skal afvise en begæring om fremlæggelse af et dokument som bevis, når indholdet af dokumentet vedrører strengt personlige forhold vedrørende en persons værdighed eller privatliv, når dokumentets fremlæggelse ville tilsidesætte tavshedspligten eller kunne give anledning til en straffesag for den pågældende part, partens ægtefælle, blodslægtninge eller besvogrede i til og med tredje led.

Vidneforklaringer er ikke tilladt som bevis for retshandler til en værdi af over 250 RON, for hvilke der ifølge loven kræves skriftlige beviser. Vidneforklaringer er heller ikke tilladt, hvis de strider mod indholdet i et forbundet dokument.

Beviser fremlægges af sagsøger i begæringen eller af sagsøgte i svarskriftet. Retten kan kræve og tillade beviser, som ikke fremlægges på denne måde, i følgende situationer: Behovet for beviset opstår på grund af en ændring i kravet, behovet for beviset opstår under retsforhandlingerne, og parten kunne ikke have forudset det, parten gør gældende over for retten, at den af en gyldig grund ikke kunne fremlægge de krævede beviser inden for den fastsatte frist, bevisoptagelsen medfører ikke en udsættelse af sagen, og alle parter har givet deres udtrykkelige samtykke.

2.4 Hvilke forskellige bevismidler findes der?

En retshandel eller et forhold kan bevises ved hjælp af dokumenter, vidner, formodninger, en tilståelse fra en af parterne (på partens eget initiativ eller i forbindelse med afhøringen), sagkyndige erklæringer, materielle beviser, besigtigelser eller andre former for beviser som fastsat ved lov.

2.5 Hvad er procedurerne for vidneforklaringer, og adskiller de sig fra procedurerne for udtalelser fra sagkyndige? Hvad er reglerne for afgivelse af skriftlig forklaring og fremlæggelse af sagkyndiges rapporter/udtalelser?

Vidner foreslås af parterne, enten af sagsøgeren i begæringen eller af sagsøgte i svarskriftet. Når vidneforklaringen er blevet tilladt, indkalder retten vidnerne til afhøring.

Såfremt retten finder det nødvendigt at indhente udtalelser fra specialister for at afklare forholdene, udpeger den på parternes anmodning eller af egen drift en eller tre sagkyndige og afsiger en kendelse, der angiver de aspekter, inden for hvilke de skal afgive deres udtalelse, og fristen for udarbejdelse af deres sagkyndige erklæring. Den sagkyndiges konklusioner indføres i en sagkyndig rapport. Det er muligt på parternes eller rettens anmodning at få en anden sagkyndig til at udarbejde en ny sagkyndig rapport, hvis anmodningen er behørigt begrundet.

For så vidt angår dokumentbeviser kan parterne indgive de dokumenter, som de ønsker at anvende under retssagen, i form af bekræftede kopier. Parterne skal desuden være i besiddelse af originalerne og kunne fremvise dem i retten på forlangende. I modsat fald tages der ikke højde for dokumenterne. Retten kan kræve fremvisning af et dokument i modpartens besiddelse, hvis dokumentet er fælles for sagens parter, hvis modparten selv har henvist til dokumentet under sagen, eller hvis parten er forpligtet til at fremlægge det. Hvis en part er i besiddelse af et dokument, og det ikke kan fremlægges i retten, kan der udpeges en dommer, så parterne i dommerens nærvær kan gennemgå dokumentet der, hvor det befinder sig. Hvis det er i en tredjeparts besiddelse, kan denne blive indkaldt som vidne og anmodet om at fremlægge dokumentet.

Beviserne optages for lukkede døre for den ret, der behandler sagen. Når beviserne skal optages et andet sted, vil de blive optaget af en dertil bemyndiget ret i samme instans eller i en lavere instans, såfremt der ikke findes en ret i samme instans det pågældende sted. Hvis bevistypen tillader det, og parterne giver deres samtykke, kan den ret, som optager beviserne, undlade at indkalde parterne.

2.6 Har visse procedurer for bevisførelse større vægt end andre?

Alle bevismidler har lige stor værdi undtagen i sager, som udtrykkeligt er fastsat ved lov.

Parterne anerkender ofte officielle dokumenter (*forma autentică*) på grund af de dermed forbundne fordele, herunder en formodning om ægthed, som gør, at den part, der påberåber sig et officielt dokument, er fritaget for bevisbyrden.

2.7 Er visse procedurer for bevisførelse obligatoriske, når bestemte forhold skal bevises?

Ved retshandler med en værdi på over 250 RON er kun dokumentbeviser tilladt, dog med visse undtagelser, hvor vidneforklaringer også anerkendes.

Et officielt dokument udgør — indtil det eventuelt erklæres falsk — et afgørende bevis for de forhold, som den person, der har bekræftet dokumentets ægthed, har fastlagt efter lovgivningen. Udtalelser fra parterne, som er registreret i et officielt dokument, gælder kun som bevis, indtil de modbevises.

Såfremt der foreligger formodninger, som er overladt til rettens skøn, kan retten alene gøre dem gældende, hvis de har vægt og styrke til at sandsynliggøre det påståede forhold. Sådanne formodninger anerkendes dog kun, når vidneforklaringer er tilladt ifølge loven.

2.8 Er vidner ved lov forpligtet til at afgive forklaring?

Se svaret på spørgsmål 2.11.

2.9 I hvilke tilfælde kan de nægte at afgive forklaring?

Den civile retsplejelov fastlægger ikke de grunde, som et vidne kan anføre for at undlade at afgive forklaring, men omhandler alene de personer, der ikke kan afhøres som vidner, og personer, som er fritaget for at afgive forklaring. Se svaret på spørgsmål 2.11.

2.10 Kan en person, der nægter at afgive forklaring, straffes eller tvinges til at afgive forklaring?

Et indkaldt vidne, som ikke møder op, eller som nægter at afgive forklaring eller aflægge ed, vil blive idømt en bøde af retten. Når et vidne undlader at efterkomme den første indkaldelse, kan retten udstede en retskendelse for at få personen bragt til retten (*mandat de aducere*). I hastesager kan retten udstede en sådan retskendelse med henblik på det første retsmøde.

Såfremt en person ikke møder op eller nægter at afgive forklaring, kan retten tage det som en tilståelse eller som et indledende bevis til fordel for den part, som har foreslået vidnet indkaldt.

2.11 Er visse personer fritaget for at afgive vidneforklaring?

Følgende kan ikke afhøres som vidner: blodslægtninge og besvogrede i til og med tredje led, ægtefæller, tidligere ægtefæller, forlovede eller samlevende, personer, som har et fjendtligt forhold eller et interesseforhold til en af parterne, umyndige eller umyndiggjorte personer og personer, der er dømt for at have begået mened. I retssager, der vedrører slægtskab, skilsmisse eller andre familiemæssige forhold, kan retten afhøre blodslægtninge og besvogrede med undtagelse af slægtninge i nedstigende linje.

Følgende er fritaget for at afgive vidneforklaring:

præster, læger, farmaceuter, advokater, notarer, stævningsmænd, mæglere, jordemødre og sygeplejersker og andre fagfolk, som ifølge loven er underlagt tavshedspligt med hensyn til forhold, som de får kendskab til under udøvelsen af deres erhverv, også når de har indstillet deres aktivitet dommere, anklagere og tjenestemænd, også når de har indstillet deres aktivitet, vedrørende fortrolige oplysninger, som de har fået kendskab til under deres embedsperiode personer, som gennem deres svar ville udsætte sig selv, deres slægtninge, deres ægtefælle, tidligere ægtefælle osv. for strafferetlig forfølgning eller ville hænge dem ud offentligt.

2.12 Hvad er dommerens og parternes rolle ved afhøring af vidner? Under hvilke omstændigheder kan et vidne afhøres ved brug af videomøde og andre tekniske hjælpemidler?

Retten indkalder vidnerne og afgør, i hvilken rækkefølge de skal afhøres. Inden et vidne afhøres, skal det identificeres og aflægge ed. Vidnerne skal afhøres hver for sig. Et vidne besvarer først spørgsmål, som stilles af retspræsidenten, og derefter med præsidentens tilladelse spørgsmål, som stilles af den part, som har foreslået vidnet indkaldt, og dernæst af modparten. Et vidne, som ikke kan møde op i retten, kan afhøres på det sted, hvor vedkommende befinder sig.

Der er ingen lovbestemmelser om lyd- eller videooptagelser af vidneforklaringer, men sådanne optagelser er tilladt. De kan efterfølgende transskriberes på anmodning fra den interesserede part i overensstemmelse med loven.

3 Vurdering af beviset

3.1 Kan retten tage hensyn til beviser, som en part har tilvejebragt på ulovlig vis?

Hvis den part, der har fremlagt et dokument, insisterer på at benytte det, selv om det påstås at være falsk, og denne påstand ikke er blevet trukket tilbage, og der findes indicier på, hvem der står bag forfalskningen, eller eventuelle medskyldige, kan retten udsætte sagen og med det samme sende det angiveligt falske dokument til den kompetente anklagemyndighed sammen med den til formålet udarbejdede protokol, for at få forfalskningen undersøgt. Hvis der ikke kan anlægges en straffesag, eller straffesagen ikke kan videreføres, foretages undersøgelsen af en civil ret.

Retten vil i øvrigt idømme en person, der i ond tro rejser indsigelse mod et dokumentets udarbejdelse eller underskrift eller mod ægtheden af en lyd- eller videooptagelse, en bøde.

Ved vurderingen af vidneudsagn tager retten vidnets oprigtighed i betragtning samt de omstændigheder, hvorunder vidnet fik kendskab til de forhold, det aflagde vidneudsagn om. Såfremt retten har mistanke om, at et vidne har afgivet falsk forklaring eller er blevet bestukket, udarbejder den en rapport og henviser sagen til den kompetente instans.

3.2 Tillægges en parts egen forklaring værdi som bevismiddel?

Hvis en af parterne erkender et forhold, som modparten har anvendt som grundlag for sin begæring eller sit svarskrift, udgør denne erkendelse en tilståelse. En tilståelse afgivet i retten udgør et fuldgældigt bevis mod den person, som afgiver den. Retten skal tage den samlede tilståelse i betragtning og kan ikke udskille dele af den, medmindre de vedrører forskellige forhold, som ikke er indbyrdes forbundet. En tilståelse afgivet uden for retten er underlagt rettens skøn. Den er underlagt bestemmelserne om antagelighed og bevisoptagelse, som regulerer andre bevismidler efter de almindelige retsregler.

Retten kan anmode om at få parterne afhørt om personlige forhold, som formodes at ville bidrage til sagens afslutning.

Relevante links

 <https://www.just.ro>

Sidste opdatering: 08/09/2021

De nationale sprogudgaver af denne side vedligeholdes af EJM-kontaktpunkterne. Oversættelserne er lavet af Europa-Kommissionen. Eventuelle ændringer af originalen, som de kompetente nationale myndigheder har lavet, er muligvis ikke gengivet i oversættelserne. Hverken ERN eller Kommissionen påtager sig noget ansvar for oplysninger og data, der er indeholdt i eller henvises til i dette dokument. Med hensyn til de ophavsretlige regler i den medlemsstat, der er ansvarlig for nærværende side, henvises der til den juridiske meddelelse.

Bevisoptagelse - Slovenien

1 Bevisbyrde

Bestemmelserne om bevisoptagelse og fremlæggelse af bevismidler og bevisoptagelsesmetoder i civile sager er indeholdt i den civile retsplejelov (*Zakon o pravdnem postopku*, ZPP).

1.1 Hvad er reglerne om bevisbyrde?

Hovedreglen er, at parterne skal oplyse alle de faktiske omstændigheder, der underbygger deres påstande og indsigelser, og fremlægge beviser for disse (retsplejelovens artikel 7 og 212).

Sagsøgerne skal dokumentere de faktiske omstændigheder, som ligger til grund for deres påstande, mens de sagsøgte skal dokumentere de faktiske omstændigheder, der ligger til grund for deres indsigelser. Det fremgår af den materielle ret, hvilken af parterne der er forpligtet til at gøre en given faktisk omstændighed gældende og fremlægge dokumentation for denne. Manglende dokumentation af en faktisk omstændighed får konsekvenser for den part, som efter materiel ret er forpligtet til at gøre en faktisk omstændighed gældende og ligeledes dokumentere denne (den civile retsplejelovs artikel 7 og 215).

1.2 Er der regler, der fritager for at føre bevis for bestemte forhold? I hvilke tilfælde? Er det muligt at føre bevis for, at en bestemt formodningsregel ikke er gyldig?

Bevisoptagelsesproceduren omfatter de faktiske omstændigheder, hvorpå påstande og indsigelser er baseret, videnskabelige og faglige regler samt erfaringsbaserede regler. Lovbestemmelserne skal ikke dokumenteres, da den gældende regel desangående er, at retten formodes selv at have gjort sig bekendt med dem (*iura novit curia*, dvs. "dommeren kender loven").

Det er ikke obligatorisk at dokumentere faktiske omstændigheder, der anerkendes af en part under retssagen. Retten kan pålægge en part at dokumentere anerkendte faktiske omstændigheder, hvis den er af den opfattelse, at en part har anerkendt disse faktiske omstændigheder for at gøre et krav gældende, som den pågældende part ikke kan gøre gældende (den civile retsplejelovs artikel 3, stk. 3).

Faktiske omstændigheder, som en part ikke benægter eller benægter uden at anføre en begrundelse herfor, anses for anerkendt, medmindre formålet med at benægte disse faktiske omstændigheder er knyttet til andre erklæringer fra den pågældende part. En part kan ligeledes hindre virkningerne af denne formodning om anerkendelse ved at anføre, at de faktiske omstændigheder ikke anerkendes, men dette finder imidlertid kun anvendelse på faktiske omstændigheder, der ikke vedrører denne parts adfærd eller opfattelse.

Det er ikke obligatorisk at dokumentere faktiske omstændigheder, der er anerkendt og almindelig kendt (den civile retsplejelovs artikel 214, stk. 1 og 6).

Retten anser en faktisk omstændighed for at være anerkendt uden at kontrollere dens rigtighed (den civile retsplejelovs artikel 214, stk. 1), medmindre retten er af den opfattelse, at den pågældende part har anerkendt den faktiske omstændighed med det formål at gøre et krav gældende, som den ikke har lov til at gøre gældende (den civile retsplejelovs artikel 3, stk. 3).

Faktiske omstændigheder, som formodes i loven, kræver ingen dokumentation. Det kan imidlertid blive hævdes, at disse faktiske omstændigheder ikke foreligger, medmindre andet er bestemt i loven (den civile retsplejelovs artikel 214, stk. 5).

1.3 I hvor høj grad skal retten være overbevist om et forhold for at basere sin dom på det pågældende forhold?

Det forudsætter en høj grad af sandhed (materielle bevismidler) at træffe afgørelse om de realiteter, der ligger til grund for sagsøgerens påstand, dvs. at retten skal være overbevist om de faktiske omstændigheder, der efter loven er relevante.

I nogle tilfælde er det tilstrækkeligt for at træffe en afgørelse, at der er påvist sandsynlighed, især når det drejer sig om visse foreløbige processuelle afgørelser, der ikke afslutter sagen, men i hvilke retten besvarer foreløbige processuelle spørgsmål. Hvis retten skal anvende en specifik processuel regel, skal sandsynligheden af de ifølge loven relevante faktiske omstændigheder være påvist. Det er imidlertid ikke nødvendigt at overbevise retten om tilstedeværelsen heraf. Den civile retsplejelov indeholder ikke en definition af, hvilke faktiske omstændigheder der kan påvises at være sandsynlige, således at en bestemt forskrift kan tages i betragtning.

2 Bevisoptagelse

2.1 Kræver bevisoptagelse altid, at en part skal anmode herom, eller kan dommeren i visse tilfælde også optage bevis af egen drift?

I overensstemmelse med det gældende kontradiktionsprincip er det hovedsagelig parterne, der begærer bevisoptagelse.

Retten kan ligeledes foretage bevisoptagelse af egen drift (den civile retsplejelovs artikel 7, stk. 2), hvis retten er af den opfattelse, at parterne agter at anvende deres påstande uretmæssigt (den civile retsplejelovs artikel 3, stk. 3).

Retten foretager bevisoptagelse af egen drift i tvister vedrørende forældremyndighed, hvor retten ikke er bundet af påstanden, og også selv om der ikke er nedlagt påstand. Retten kan ligeledes foretage bevisoptagelse, selv om ingen af parterne har fremlagt bevismidler, og hvis dette er påkrævet af hensyn til barnets tarv (den civile retsplejelovs artikel 408).

2.2 Hvad sker der efterfølgende, hvis dommeren imødekommer en anmodning fra en af parterne om bevisoptagelse?

Retten beslutter, hvilke beviser der skal optages for at fastslå de afgørende faktiske omstændigheder (den civile retsplejelovs artikel 213, stk. 2, og artikel 287). Den træffer en afgørelse om bevismidlerne, hvori den imødekommer eller afslår parternes begæringer, og kan ligeledes afsige kendelse af egen drift om optagelse af visse bevismidler.

Hvis en parts begæring vedrørende bevismidler imødekommes ved rettens afgørelse, håndhæves begæringen, og bevisoptagelsen foretages. Retten er ikke bundet af sin afgørelse om bevismidler. Den kan ændre afgørelsen i forbindelse med behandlingen af sagen og optage bevismidler, hvorom der tidligere forgæves er fremsat begæring, og kan ligeledes optage nye bevismidler (den civile retsplejelovs artikel 287, stk. 4).

Bevismidler optages generelt under hovedforhandlingen for en dommer, som træffer den endelige afgørelse (den civile retsplejelovs artikel 217, stk. 1). Hvis der foreligger gyldige grunde, kan der efter anmodning optages beviser for en nærmere angivet dommer (den civile retsplejelovs artikel 217, stk. 1). I ekstraordinære tilfælde er det ligeledes muligt at optage beviser efter afslutningen af hovedforhandlingen, hvis dommerkollegiet beslutter, at den afsluttede hovedforhandling skal genoptages. Dette sker, om nødvendigt, med henblik på at supplere retsforhandlingerne eller skabe klarhed over specifikke vigtige emner (den civile retsplejelovs artikel 292).

2.3 I hvilke tilfælde kan en anmodning fra en af parterne om bevisoptagelse afvises af retten?

Det er specifikt fastsat i den civile retsplejelov, at et bevismiddel alene kan forkastes, hvis det er irrelevant for afgørelsen (den civile retsplejelovs artikel 287), dvs. at bevismidlet ikke kan anvendes til at fastslå de efter loven relevante faktiske omstændigheder. Den civile retsplejelov indeholder imidlertid ingen specifikke bestemmelser om muligheden for at forkaste uantagelige bevismidler eller bevismidler, der ikke kan optages omkostningseffektivt, eller som ikke kan optages på en hensigtsmæssig måde.

Parterne skal senest under den første hovedforhandling fremføre alle de faktiske omstændigheder, der underbygger deres sagsfremstilling, føre de beviser, som er nødvendige for at fastslå pålideligheden af deres sagsfremstilling, og fastslå deres standpunkt med hensyn til den sagsfremstilling og de beviser, som modparten har fremført. Dette betyder, at retten ikke tager højde for bevismidler, som en part fremlægger for sent. Den pågældende part bliver generelt udelukket, hvis vedkommende fremsætter en sådan begæring (den civile retsplejelovs artikel 286). De eneste undtagelser er tilfælde, hvor parten kan dokumentere, at vedkommende blev hindret i at fremføre bevismidler i det første retsmøde som følge af ydre omstændigheder, eller hvis anerkendelsen af bevismidlerne efter rettens opfattelse ikke ville forsinke tvisten (den civile retsplejelovs artikel 286, stk. 3).

Med hensyn til uantagelige bevismidler og bevismidler, der ikke kan optages på en hensigtsmæssig måde, er det vigtigt at overholde den civile retsplejelovs artikel 3, stk. 3, hvori det er fastsat, at retten ikke anerkender begæringer, som er i strid med bindende forskrifter eller etiske regler.

2.4 Hvilke forskellige bevismidler findes der?

Følgende bevismidler er anerkendt ifølge den civile retsplejelov: inspektioner, dokumenter, høring af vidner, høring af sagkyndige vidner og afhøring af parterne.

2.5 Hvad er procedurene for vidneforklaringer, og adskiller de sig fra procedurene for udtalelser fra sagkyndige? Hvad er reglerne for afgivelse af skriftlig forklaring og fremlæggelse af sagkyndiges rapporter/udtalelser?

Vidner: Enhver, der er indkaldt som vidne, skal give møde og skal, medmindre andet er fastsat i loven, afgive vidneforklaring (den civile retsplejelovs artikel 229, stk. 1). Vidner høres på forslag af en part, der skal anføre, hvad vidnet skal afgive vidneforklaring om, samt anføre vidnets personoplysninger (den civile retsplejelovs artikel 236). Vidner bliver indkaldt til et retsmøde i form af en særlig stævning. Denne vidnestævning skal indeholde oplysninger om vidnets pligt til at afgive forklaring, følgerne af en ubegrundet undladelse af at give møde og retten til godtgørelse af vidnets omkostninger (den civile retsplejelovs artikel 237).

Vidner høres under hovedforhandlingen. Vidner, der som følge af alder, sygdom eller et alvorligt fysisk handicap ikke kan give møde i henhold til stævningen, kan afgive vidneforklaring på deres bopæl (den civile retsplejelovs artikel 237, stk. 2). Alle vidner høres hver for sig uden tilstedeværelse af andre vidner, der skal afgive forklaring på et senere tidspunkt (den civile retsplejelovs artikel 238, stk. 1). Retten oplyser vidnerne om deres pligt til at tale sandt og ikke undlade noget og advarer dem ligeledes om følgerne af at afgive falsk vidneforklaring. Vidnet anfører først og fremmest, hvad han/hun ved om sagen, og herefter stiller retsformanden eller dommerkollegiet og parterne og deres repræsentanter og befuldmægtigede spørgsmål til vidnet for at kontrollere vidnets forklaring eller for at tilføje oplysninger til forklaringen eller præcisere denne. Hvis vidnet afgiver en uoverensstemmende forklaring, kan det konfronteres med den faktiske omstændighed (den civile retsplejelovs artikel 239, stk. 3). Et vidnes ed anerkendes ikke længere ifølge den civile retsplejelov.

I den civile retsplejelov sondres der ikke mellem proceduren for høring af ordinære og sagkyndige vidner, og loven indeholder ingen særlige formelle bestemmelser herom. Der er ingen forskel mellem proceduren for høring af vidner og sagkyndige vidner.

Dokumenter: Selv om et bevismiddel ikke tillægges større vægt end andre efter den civile retsplejelov, anses dokumenter for at være det mest pålidelige bevismiddel. Der kan sondres mellem offentlige og private dokumenter. Offentlige dokumenter er dokumenter, der udstedes i en bestemt form af et statsligt organ, der handler inden for sit kompetenceområde, dokumenter, der udstedes i denne form af en selvstyrende lokal myndighed, en virksomhed eller en

anden organisation eller en enkeltperson, der udøver en offentlig, lovfæstet beføjelse (den civile retsplejelovs artikel 224, stk. 1). Private dokumenter er alle de dokumenter, der ikke er offentlige. I private dokumenter kan et dertil bemyndiget statsligt organ eller en juridisk eller fysisk person, der udøver offentlige beføjelser (f.eks. en notar), bekræfte en underskrifts ægthed. Ægthedserklæringer af denne art i private dokumenter er af offentlig betydning, og den del af dokumentet kan ligeledes anses for et offentligt dokument. Bevisværdien af offentlige dokumenter er defineret særskilt i den civile retsplejelov. Et offentligt dokument udgør et bevis på rigtigheden af de i dokumentet bekræftede eller angivne faktiske omstændigheder (den civile retsplejelovs artikel 224, stk. 1). Selv om den civile retsplejelov bygger på den antagelse, at indholdet af et offentligt dokument er sandt, er det tilladt at hævde, at de faktiske omstændigheder er blevet upræcist registreret i et offentligt dokument, eller at et offentligt dokument er udformet forkert (den civile retsplejelovs artikel 224, stk. 4). Det er den eneste bevisregel i Sloveniens civile retsplejelov.

Udenlandske offentlige dokumenter, hvis ægthed er bekræftet efter de relevante forskrifter, har samme bevisværdi som slovenske dokumenter, forudsat at der foreligger gensidighed, medmindre andet er anført i en international aftale (den civile retsplejelovs artikel 225).

Der er i den civile retsplejelov ligeledes fastsat bestemmelser om fremlæggelse af dokumenter (pligten til at fremlægge dokumenter), som afhænger af, hvorvidt dokumentet er i den henvisende parts besiddelse, i modpartens besiddelse, i et statsligt organs eller en statslig organisations besiddelse, når denne udøver en offentlig beføjelse, eller i en tredjeparts (fysisk eller juridisk persons) besiddelse.

Sagkyndige vidner: Retten hører sagkyndige vidner, når det er nødvendigt med faglig viden for at fastslå eller præcisere en given faktisk omstændighed, og retten ikke har adgang til denne viden (den civile retsplejelovs artikel 243). Den civile domstol udpeger et sagkyndigt vidne ved en særlig afgørelse og kan forud for udpegningen give parterne lejlighed til at fremlægge deres synspunkter om sagen. Et sagkyndigt vidne kan ligeledes udpeges af den dommer, der fungerer som retsformand, eller af en særlig udpeget dommer, hvis denne har beføjelse til at optage denne form for bevis (den civile retsplejelovs artikel 244). Sagkyndige vidner udpeges almindeligvis ud fra en særlig liste over retsvidner, men denne opgave kan også varetages af et specialiseret organ. Kun fysiske personer kan optræde som sagkyndige vidner. Sagkyndige vidner har pligt til at møde i retten og uddybe deres konklusioner og udtalelser (den civile retsplejelovs artikel 246, stk. 1). Retten kan pålægge bøder til et sagkyndigt vidne, der er blevet behørigt indkaldt, men udebliver fra retsmødet uden at begrunde sit fravær, et sagkyndigt vidne, som nægter at udføre sine opgaver uden at give en begrundelse, et sagkyndigt vidne, der undlader straks at meddele retten årsagerne til, at vedkommende ikke kan udføre det sagkyndige arbejde (rettidigt), og et sagkyndigt vidne, som uden at give en begrundelse undlader at udføre sit sagkyndige arbejde inden for den frist, retten har fastsat (den civile retsplejelovs artikel 248, stk. 1). Sagkyndige vidner kan på anmodning fritages fra deres forpligtelse af retten, men kun af grunde, som de kan gøre gældende med henblik på at nægte at afgive forklaring eller besvare enkelte spørgsmål. Retten kan på anmodning ligeledes fritage sagkyndige vidner fra deres forpligtelse af andre rimelige grunde (f.eks. en alt for stor arbejdsbyrde). En bemyndiget medarbejder i det organ eller den organisation, hvor det sagkyndige vidne er ansat, kan ligeledes anmode om en sådan fritagelse med denne begrundelse (den civile retsplejelovs artikel 246, stk. 2 og 3). Et sagkyndigt vidne kan endvidere afvises på samme måde som en dommer. Den eneste undtagelse hertil er, hvis en person, der allerede tidligere har afgivet forklaring som vidne, kan optræde som sagkyndigt vidne (den civile retsplejelovs artikel 247, stk. 1).

Et sagkyndigt vidnes opgaver omfatter afgivelse af forklaring vedrørende konklusioner og en udtalelse. Retten afgør også, om det sagkyndige vidne kun skal afgive sin forklaring og udtalelse mundtligt på retsmødet, eller om vidnet ligeledes skal afgive forklaringen og udtalelsen skriftligt inden retsmødet. Retten fastsætter ligeledes frist for, hvornår det sagkyndige vidne senest skal afgive sin forklaring og udtalelse. Hvis der er udpeget mere end et enkelt sagkyndigt vidne, kan disse afgive deres forklaring og udtalelse i fællesskab, hvis de er enige om indholdet. Hvis de ikke er enige, afgiver hvert enkelt sagkyndigt vidne sin forklaring alene (den civile retsplejelovs artikel 254). Hvis der påvises grundlæggende forskelle mellem de oplysninger, som afgives af sagkyndige vidner, eller hvis et eller flere sagkyndige vidners forklaring er uklar, ufuldstændig eller selvmodsigende eller i strid med de faktiske omstændigheder, der er blevet afdækket i forbindelse med efterforskningen, og disse unormale forhold ikke berigtiges ved en fornyet høring af det sagkyndige vidne, foretages der fornyet bevisoptagelse fra det samme eller et andet sagkyndigt vidne (den civile retsplejelovs artikel 254, stk. 2). Hvis der er modsigelser i et eller flere sagkyndige vidners udtalelser, eller hvis der i deres udtalelse berettes om unormale forhold, eller hvis der opstår begrundet tvivl om rigtigheden af den afgivne udtalelse, kræves der udtalelser fra andre sagkyndige vidner (den civile retsplejelovs artikel 254, stk. 3). Sagkyndige vidner har ret til at få refunderet deres omkostninger og er berettigede til et honorar for deres arbejde (den civile retsplejelovs artikel 249, stk. 1).

2.6 Har visse procedurer for bevisførelse større vægt end andre?

Det princip, der lægges til grund for bedømmelsen af bevismidler, er den uafhængige bedømmelse af bevismidler. Retten, der handler i overensstemmelse med sin egen overbevisning, træffer afgørelse om, hvilke faktiske omstændigheder der anses for bevist på grundlag af en grundig og omhyggelig vurdering af hvert enkelt bevismiddel alene og af alle bevismidlerne i forening og på grundlag af sagens forløb som helhed (den civile retsplejelovs artikel 8). I Sloveniens retsplejelov foretages der ikke anerkendelse af begrebet "bevisregler", hvorefter lovgiveren på forhånd har fastlagt en abstrakt vurdering af specifikke former for bevismidler. Den eneste undtagelse til denne regel er reglen om vurdering af offentlige dokumenter (se punkt 2.5). I praksis gælder der imidlertid den regel, at f.eks. skriftlig dokumentation er mere pålidelig (men ikke mere tungtvejende) end andre bevismidler, som f.eks. vidneforklaringer eller parternes forklaringer.

2.7 Er visse procedurer for bevisførelse obligatoriske, når bestemte forhold skal bevises?

Den civile retsplejelov indeholder ingen bestemmelser om, hvorvidt visse bevismidler eller bevisformer er obligatoriske for at kunne fastslå visse faktiske omstændigheders tilstedeværelse.

2.8 Er vidner ved lov forpligtet til at afgive forklaring?

Ja. Enhver, der er indkaldt som vidne, skal give møde og skal, medmindre andet er fastsat i loven, afgive vidneforklaring (den civile retsplejelovs artikel 229, stk. 1).

2.9 I hvilke tilfælde kan de nægte at afgive forklaring?

En person kan ikke føres som vidne, hvis vedkommendes forklaring ville være i strid med forpligtelsen til at bevare officielle hemmeligheder eller militærhemmeligheder, medmindre den kompetente myndighed fritager den pågældende person fra denne forpligtelse (den civile retsplejelovs artikel 230). Retsformanden kan undtagelsesvist tillade høring af et vidne, som afslører en officiel eller militær hemmelighed, hvis betingelserne for at offentliggøre hemmelige oplysninger i retssager er opfyldt (afhængig af oplysningernes og dokumentindholdets betydning for sagen, arten og følsomheden af de fortrolige oplysninger, betydningen og alvoren af de pågældende materielle rettigheder, og spørgsmålet om, hvorvidt offentliggørelsen af de fortrolige oplysninger vil være til skade for et organs funktionsmåde eller den nationale sikkerhed).

Vidner kan nægte at afgive forklaring (den civile retsplejelovs artikel 231):

i sager, hvor en part har betroet sig til vidnet som en bemyndiget repræsentant

i sager, hvor den pågældende part eller en anden person har skriftet over for vidnet i dennes egenskab af religiøs skriftefader

om faktiske omstændigheder, som vidnet har opdaget i sin egenskab af advokat eller læge eller i forbindelse med udøvelsen af enhver anden profession eller beskæftigelse, hvor vedkommende er bundet af tavshedspligt om ethvert faktisk forhold, som måtte blive opdaget i forbindelse med udøvelsen af den pågældende beskæftigelse.

Vidner kan nægte at besvare enkelte spørgsmål, hvis de har god grund til at gøre dette, herunder især hvis de ved at besvare spørgsmålet ville kaste alvorlig skam over, forårsage væsentlig økonomisk skade eller risiko for strafforfølgning for sig selv eller, selv fjerne, slægtninge i lige linje eller slægtninge i sidelinje indtil tredje led, eller hvis de ville kaste alvorlig skam over, forårsage væsentlig økonomisk skade eller risiko for strafforfølgning for deres ægtefælle eller en indgiftet slægtning til og med andet led (også selv om dette ægteskab allerede er ophørt) eller for deres værg eller plegebarn eller for deres adoptivforælder eller adoptivbarn (den civile retsplejelovs artikel 233, stk. 1).

Risikoen for at forårsage økonomisk skade kan imidlertid ikke påberåbes af vidner som en årsag til at nægte at afgive forklaring om juridiske transaktioner, hvor de var til stede som indkaldte vidner, om handlinger, som de udførte i forbindelse med en tvist som juridisk forgænger eller repræsentant for en af parterne, om faktiske omstændigheder, der vedrører ejendomsforhold i forbindelse med familiemæssige eller ægteskabelige bånd, om faktiske omstændigheder, der vedrører fødsel, ægteskab eller død, eller når det af særlige bestemmelser fremgår, at de er forpligtet til at indgive en begæring eller afgive forklaring (den civile retsplejelovs artikel 234). Et vidne kan heller ikke nægte at afgive forklaring begrundet i hensynet til beskyttelsen af en forretningshemmelighed, hvis afsløringen af visse faktiske omstændigheder er nødvendig af hensyn til offentligheden eller en anden person, forudsat at et sådant hensyn medfører større fordele, end der er ulemper forbundet med afsløringen af den pågældende hemmelighed (den civile retsplejelovs artikel 232).

2.10 Kan en person, der nægter at afgive forklaring, straffes eller tvinges til at afgive forklaring?

Ja. Hvis vidner, der er blevet indkaldt korrekt, undlader at give møde uden grund, eller hvis de uden tilladelse forlader det sted, hvor de skulle have afgivet forklaring, kan retten afsige kendelse om, at de skal tvinges til at møde i retten for egen regning, og retten kan endvidere pålægge dem en bøde på op til 1 300 EUR. Retten kan ligeledes udstede en sådan bøde til et vidne, der giver møde, men som trods det, efter at være blevet advaret om konsekvenserne, nægter at afgive forklaring eller besvare specifikke spørgsmål af årsager, som af retten anses for at være ubegrundede. I sidstnævnte tilfælde kan retten, hvis vidnet stadig nægter at afgive forklaring, fængsle vidnet, indtil det indvilliger i at afgive forklaring, eller indtil vidnets forklaring ikke længere er nødvendig, dog højst en måned (den civile retsplejelovs artikel 241, stk. 1 og 2).

2.11 Er visse personer fritaget for at afgive vidneforklaring?

Et vidne kan være enhver person, som er i stand til at give oplysninger om de faktiske omstændigheder, der skal bevises (den civile retsplejelovs artikel 229, stk. 2). En persons egnethed til at blive indkaldt som vidne afhænger ikke af den pågældendes retsevne. Børn eller personer, der er blevet erklæret helt eller delvist umyndige, kan indkaldes som vidner, hvis de er i stand til at give oplysninger om juridisk relevante faktiske omstændigheder. Retten tager fra sag til sag stilling til spørgsmålet om, hvorvidt et vidne er i stand til at afgive forklaring.

En part eller en parts advokat må ikke indkaldes som vidne, men man må gerne indkalde en almindelig repræsentant (*pooblaščenec*) eller en intervenient (*stranski intervenient*) som vidne.

2.12 Hvad er dommerens og parternes rolle ved afhøring af vidner? Under hvilke omstændigheder kan et vidne afhøres ved brug af videomøde og andre tekniske hjælpemidler?

Med hensyn til vidners afgivelse af forklaring henvises til ovennævnte svar.

Videokonferencer er reguleret i den civile retsplejelovs artikel 114a, hvori det er fastsat, at retten med parternes samtykke kan tillade parterne og deres repræsentanter at opholde sig på en anden lokalitet under retsmødet og udføre processuelle handlinger på den lokalitet, hvis der gennemføres en lyd- og videotransmission fra den lokalitet, hvorpå retsmødet finder sted, til den eller de placering(er), hvor parterne og/eller parternes repræsentanter opholder sig. Der gælder de samme betingelser for bevisoptagelse i form af inspektioner, dokumenter høring af parterne, vidner og sagkyndige vidner.

3 Vurdering af beviset

3.1 Kan retten tage hensyn til beviser, som en part har tilvejebragt på ulovlig vis?

Generelt må bevismidler, der er optaget ulovligt (f.eks. ved hjælp af ulovlig telefonaflytning) ikke anvendes i civile sager. I henhold til retspraksis er det imidlertid tilladt at anvende denne type bevismidler, hvis der foreligger velbegrundede årsager hertil, eller hvis bevisoptagelsen vil være af særlig betydning for håndhævelsen af en grundlovssikret rettighed. Ud over det faktiske forhold, at nogle af bevismidlerne kan være optaget ulovligt, spiller det i så fald en afgørende rolle, om de bevismidler, der fremlægges i civile sager, i sig selv fører til krænkelse af menneskerettighederne.

Med hensyn til uantagelige bevismidler og bevismidler, der ikke kan optages på en hensigtsmæssig måde, er det i den civile retsplejelovs artikel 3, stk. 3, fastsat, at retten ikke anerkender begæringer, som er i strid med bindende forskrifter eller etiske regler.

3.2 Tillægges en parts egen forklaring værdi som bevismiddel?

Hvis forklaringen indgår som led i en retssag eller en form for begæring, kan den ikke medtages som bevismiddel, men vil derimod blive betegnet som en af parten fremsat faktisk påstand, hvorom den pågældende part ligeledes skal forelægge relevante bevismidler. Hvis forklaringen er indeholdt i et dokument, der er fremlagt som bevis på en af en part fremsat påstand, vil den pågældende forklaring blive betegnet som et dokument.

En forklaring, der afgives af en part under et retsmøde, tæller også som bevismiddel, da parternes forklaringer ligeledes anerkendes som bevismidler i den civile retsplejelov (den civile retsplejelovs artikel 257).

Relevante links

 <http://www.pisrs.si/Pis.web/>

 <https://www.uradni-list.si/>

 <http://www.dz-rs.si/wps/portal/Home/deloDZ/zakonodaja/preciscenaBesedilaZakonov>

 <http://www.sodisce.si/>

Sidste opdatering: 10/01/2020

De nationale sprogudgaver af denne side vedligeholdes af EJN-kontaktpunkterne. Oversættelserne er lavet af Europa-Kommissionen. Eventuelle ændringer af originalen, som de kompetente nationale myndigheder har lavet, er muligvis ikke gengivet i oversættelserne. Hverken ERN eller Kommissionen påtager sig noget ansvar for oplysninger og data, der er indeholdt i eller henvises til i dette dokument. Med hensyn til de ophavsretlige regler i den medlemsstat, der er ansvarlig for nærværende side, henvises der til den juridiske meddelelse.

Bevisoptagelse - Slovakiet

1 Bevisbyrde

1.1 Hvad er reglerne om bevisbyrde?

Reglen, efter hvilken retten optager beviser under retsmøderne, er baseret på forfatningens artikel 48, stk. 2.

Hvis det skønnes hensigtsmæssigt, kan en anden ret anmodes om at optage beviser, eller beviserne kan optages uden for retsmødet. Retten informerer normalt forhandlingernes parter om bevisoptagelse uden for et retsmøde fem dage i forvejen. Forhandlingernes parter har ret til at overvære bevisoptagelsen. Parterne er pålagt at fremlægge de beviser, som skal bevise deres krav. Retten afgør, hvilke af de fremlagte beviser, den vil optage.

Retten kan undtagelsesvist optage andre beviser end dem, som parterne fremlægger, hvis det er nødvendigt for at træffe afgørelse i sagen.

Retten kan træffe opgørelse om, at optagne beviser suppleres eller gentages for retten.

1.2 Er der regler, der fritager for at føre bevis for bestemte forhold? I hvilke tilfælde? Er det muligt at føre bevis for, at en bestemt formodningsregel ikke er gyldig?

En undtagelse fra bevisoptagelse under et retsmøde er, når betingelserne for at træffe en afgørelse uden et mundtligt retsmøde er opfyldt. Dette betyder ikke, at beviser ikke optages i sådanne tilfælde, men snarere at beviser optages uden for og ikke under retsmødet. Bevisoptagelse er kvalitativt i lighed med påvisning af et krav.

Sådanne undtagelser omfatter følgende:

behandling af sager på grundlag af sagens realiteter, når en enkelt juridisk bedømmelse af sagen er omfattet

de forhold, der gøres gældende af parterne, er ubestridte, og tvistens værdi uden diverse udgifter overstiger ikke 2 000 EUR

på baggrund af parternes samtykke; hvis der afsiges et betalingspåbud, en udeblivelsesdom eller en anerkendelsesdom, og hvor kravet frafaldes.

Endvidere skal retsmøder ikke påbydes i forhandlinger om en prøvelse *in abstracto* i forbrugersager, når en udeblivelsesdom til fordel for en forbruger afsiges, i tvister om forskelsbehandling forudsat, at skadelidte indvilliger, i individuelle arbejdskonflikter og ved begæringer om påkrav af hasteforanstaltninger.

1.3 I hvor høj grad skal retten være overbevist om et forhold for at basere sin dom på det pågældende forhold?

Når retten bedømmer beviser, er den i princippet ikke begrænset af lovgivningen med hensyn til, hvordan den skal bedømme et specifikt bevis for så vidt angår pålidelighed. Derfor anvendes princippet om skønsmæssig bedømmelse af beviser. Kun sjældent pålægger loven retten visse begrænsninger vedrørende bedømmelse af beviser. Retten skal for eksempel anerkende et forhold, for hvilket loven indeholder en afviselig formodning, for værende bevist, medmindre andet bevises i forhandlingerne - civillovbogens § 133.

Retten er bundet af EU-domstolens afgørelser. Den er også bundet af forfatningsrettens afgørelse om, hvorvidt en specifik lovgivning strider mod forfatningen, en lov eller en international traktat, som er bindende for Den Slovakiske Republik. Retten er også bundet af afgørelser fra forfatningsretten og Menneskerettighedsdomstolen vedrørende grundlæggende menneskerettigheder og friheder. Endvidere er retten bundet af afgørelser fra kompetente organer om, at en strafbar handling eller en mindre forseelse eller en anden administrativ forseelse, som er strafbar i henhold til specifikke regler, er blevet begået. Retten er dog ikke bundet af bødef afgørelser på stedet.

Derudover kan en ret undersøge anliggender inden for en anden myndigheds beslutningskompetence. Hvis den kompetente myndighed har truffet en afgørelse om et sådant anliggende, tager retten denne afgørelse i betragtning og indarbejder den i grundlaget for sin afgørelse (respekt for tidligere afgørelser).

2 Bevisoptagelse

2.1 Kræver bevisoptagelse altid, at en part skal anmode herom, eller kan dommeren i visse tilfælde også optage bevis af egen drift?

Forhandlingernes parter skal fremlægge de beviser, som skal bevise deres krav. Retten afgør, hvilke af de fremlagte beviser, den vil optage. Retten kan også optage beviser på eget initiativ i tilfælde af beviser, der er baseret på offentlige registre og lister, hvis sådanne registre og lister angiver, at de af parterne påståede forhold er i modstrid med virkeligheden. Retten optager ikke andre beviser på eget initiativ.

Retten kan på eget initiativ optage beviser for at fastslå, om de processuelle betingelser er blevet opfyldt, eller om den fremsatte afgørelse kan håndhæves og kan også sætte sig ind i den relevante fremmede ret.

2.2 Hvad sker der efterfølgende, hvis dommeren imødekommer en anmodning fra en af parterne om bevisoptagelse?

Retten optager beviser under retsmøderne, medmindre betingelserne for at kunne træffe en afgørelse uden et mundtligt retsmøde er blevet opfyldt.

Parterne har ret til at fremsætte deres bemærkninger om begæringer for beviser og om optagne beviser.

2.3 I hvilke tilfælde kan en anmodning fra en af parterne om bevisoptagelse afvises af retten?

Retten bedømmer beviserne efter eget skøn og optager det enkelte bevis individuelt og alle beviser i forhold til hinanden og tager omhyggeligt alle forhold, som er bragt for dagen under forhandlingerne, i betragtning. Pålideligheden af det enkelte bevis kan bestrides, medmindre andet følger i henhold til loven.

En vis grænse for den skønsmæssige bedømmelse af beviser gælder for appelretten og den ret, som behandler anker om retsspørgsmål, hvor appelretten er ikke bundet af de faktiske omstændigheder, som er påvist af retten i første instans. Den kan derfor nå frem til en anden konklusion for så vidt angår forholdene. Den kan dog ikke fravige bedømmelsen af de specifikke beviser, som er optaget af retten i første instans. Den kan kun bedømme beviser, der er optaget af retten i første instans, anderledes, såfremt den gentager de beviser. I modsætning til retten i første instans kan den dog bedømme beviser, der er optaget af en underinstans gennem en anmodet ret, anderledes.

2.4 Hvilke forskellige bevismidler findes der?

Alt, der kan bidrage til den rette afklaring af sagen, og som er blevet indhentet lovligt fra bevismidlerne, kan tjene som beviser. Bevismidler omfatter afhøring af parterne og vidnerne, dokumenter, sagkyndige rapporter, sagkyndige vidner og besigtigelser. Hvis måden, der optages beviser på, ikke er foreskrevet, angives den af retten.

2.5 Hvad er procedureerne for vidneforklaringer, og adskiller de sig fra procedureerne for udtalelser fra sagkyndige? Hvad er reglerne for afgivelse af skriftlig forklaring og fremlæggelse af sagkyndiges rapporter/udtalelser?

Et vidne er en person, som er tydeligt adskilt fra retten og fra forhandlingernes parter, og som afgiver vidneforklaring om forhold, som vidnet har opfanget gennem sine sanser. Kun fysiske personer kan være vidner.

Ved sager, der hører under civilrettens kompetence, er sagkyndige udtalelser om forhold, der tjener som faktuel grundlag for afgørelser ud fra sagens realiteter, ofte påkrævede. Når afgørelser ud fra sagens realiteter afhænger af en vurdering af forhold, hvor en sagkyndigs viden er nødvendig, udpeger retten et sagkyndigt vidne. I sådanne sager skal retten udpege et sagkyndigt vidne, selv om dommeren har sagkundskab, der ville sætte ham eller hende i stand til at vurdere retsforhandlingernes genstand sagkyndigt. Denne viden kan ikke erstatte en parts objektive fastlæggelse af forhold uden for det organ, der træffer afgørelse om dem.

Rettens grundlæggende opgave er at formulere spørgsmålene korrekt for det sagkyndige vidne. Retten er pålagt kun at stille det sagkyndige vidne spørgsmål vedrørende forholdene og at undgå spørgsmål vedrørende den retlige vurdering af den sagkyndige udtalelses genstand.

Retten kan få den sagkyndige udtalelse efterprøvet af et andet sagkyndigt vidne eller af en videnskabelig eller anden institution. Genstanden for en udtalelse fra en anden er en gennemgang af den tidligere udtalelse. Dette omtales af og til som en fornyet prøvelse af den sagkyndige udtalelse. Retten undersøger sagkyndige udtalelser på lige fod med alle andre beviser.

2.6 Har visse procedurer for bevisførelse større vægt end andre?

Retten bedømmer individuelle beviser ud fra deres pålidelighed og sandfærdighed. Retten er ikke begrænset af nogen lovgivning for, hvordan den skal bedømme specifikke beviser - dette er princippet om skønsmæssig bedømmelse af beviser. Ikke desto mindre er rettens overvejelser med hensyn til bedømmelsen ikke vilkårlige. Retten skal tage alt det, der er bragt for dagen i retsforhandlingerne, i betragtning. Retten skal respektere disse forhold og skal korrekt afgøre, hvordan de er forbundet. Samtidig er retten ikke bundet af en prioriteringsrækkefølge for så vidt angår betydning og beviskraft for individuelle beviser.

2.7 Er visse procedurer for bevisførelse obligatoriske, når bestemte forhold skal bevises?

I sager, hvor forhandlingerne kan begynde uden en begæring, og også i forhandlinger om tilladelse til at indgå ægteskab, om afgørelse og anfægtelse af forældreskab, om adopterbarhed og om adoption samt i handelsregistersager er retten pålagt at optage yderligere beviser, som måtte være nødvendige for at bevise forholdene, selv om parterne ikke har fremlagt sådanne beviser.

2.8 Er vidner ved lov forpligtet til at afgive forklaring?

Alle fysiske personer, som indkaldes, er forpligtede til at møde i retten og afgive forklaring som vidne - § 196, stk. 2 i reglerne om civil retspleje. Vidnet skal sige sandheden og må ikke skjule noget. Retten skal informere vidnet om de strafferetlige følger af at aflægge falsk forklaring og om hans eller hendes ret til at nægte at afgive forklaring.

2.9 I hvilke tilfælde kan de nægte at afgive forklaring?

Et vidne kan kun nægte at afgive forklaring, når vidnet ved at afgive forklaring kan inddrage sig selv eller personer tæt på dem i anklagen. Retten afgør, om vidnet er berettiget til at nægte at afgive forklaring. Vidner kan også nægte at afgive forklaring, hvis deres forklaring ville bryde fortroligheden i et skriftemål eller i oplysninger, som de har fået kendskab til i deres egenskab af betroet sjælesørger, det være sig mundtligt eller skriftligt, på betingelse af fortroligheden.

2.10 Kan en person, der nægter at afgive forklaring, straffes eller tvinges til at afgive forklaring?

Retten afgør, hvorvidt det er berettiget at nægte at afgive forklaring. Anker mod rettens afgørelse er ikke tilladt. Hvis vidnet på trods af rettens afgørelse nægter at afgive forklaring, kan retten idømme ham eller hende en bøde.

2.11 Er visse personer fritaget for at afgive vidneforklaring?

Retten skal altid afhøre repræsentanten for en organisation, som er en part i en civilsag, som en part i forhandlingerne og ikke som et vidne (§ 185 i loven om civil retspleje).

2.12 Hvad er dommerens og parternes rolle ved afhøring af vidner? Under hvilke omstændigheder kan et vidne afhøres ved brug af videomøde og andre tekniske hjælpemidler?

Inden retten afhører vidner, skal den fastslå deres identitet og deres forhold til parterne. Endvidere skal vidnerne oplyses om betydningen af deres forklaring, deres rettigheder og forpligtelser, de strafferetlige følger af at afgive falsk forklaring for retten og om deres ret til vidnegodtgørelse.

Retten beder vidnet om sammenhængende at beskrive alt, hvad han eller hun ved om afhøringens genstand. Retten stiller derefter vidnet spørgsmål, som er nødvendige for at supplere og afklare vedkommendes forklaring.

Vidner må ikke stilles tendentiøse eller ledende spørgsmål. Hvis parterne i forhandlingerne eller sagkyndige vidner stilles sådanne spørgsmål eller spørgsmål, der vedrører sagens retlige vurdering, dømmer dommeren spørgsmålene utilladelige. Dommeren afgør spørgsmålenes uantagelighed i en kendelse, som ikke forkyndes, og kendelsen kan ikke kæres. Kendelsen udgør kun en del af retsmødets udskrift.

På betingelse af forhandlingens parterers samtykke kan retten arrangere et mundtligt retsmøde via videokonference eller anden kommunikationsteknologi.

3 Vurdering af beviset

3.1 Kan retten tage hensyn til beviser, som en part har tilvejebragt på ulovlig vis?

Det bør gentages, at retten ikke er begrænset af lovgivningen for, hvordan den skal bedømme specifikke beviser - dette er princippet om skønsmæssig bedømmelse af beviser i henhold til § 191 i loven om civil retspleje.

3.2 Tillægges en parts egen forklaring værdi som bevismiddel?

Retten vurderer alene handlinger foretaget af parterne og deres advokater og andre personer, der er indblandet i forhandlingerne, ud fra deres indhold og ikke på baggrund af, hvordan disse personer har betegnet dem. Parternes handlinger reguleres af princippet om en uformel fremgangsmåde. I princippet har parterne skønsmæssig beføjelse for proceshandling: uanset om de gives skriftligt eller som en mundtlig udtalelse, der føres til protokols, har deres vidneudsagn samme retsvirkning, men de skal angives udtrykkeligt eller på en måde, der forhindrer tvivl om deres sande hensigt.

Sidste opdatering: 22/04/2022

De nationale sprogudgaver af denne side vedligeholdes af EJN-kontaktpunkterne. Oversættelserne er lavet af Europa-Kommissionen. Eventuelle ændringer af originalen, som de kompetente nationale myndigheder har lavet, er muligvis ikke gengivet i oversættelserne. Hverken ERN eller Kommissionen påtager sig noget ansvar for oplysninger og data, der er indeholdt i eller henvises til i dette dokument. Med hensyn til de ophavsretlige regler i den medlemsstat, der er ansvarlig for nærværende side, henvises der til den juridiske meddelelse.

Den originale sprogudgave af denne side er blevet ændret for nylig. Den sprogudgave, du kigger på nu, er i øjeblikket ved at blive oversat af vores oversættere.

Bevisoptagelse - Finland

1 Bevisbyrde

1.1 Hvad er reglerne om bevisbyrde?

Sagsøger skal føre bevis for de faktiske omstændigheder, der understøtter hans eller hendes påstand, og sagsøgte for de faktiske omstændigheder, han eller hun påberåber sig i sit forsvar. En part, der undlader at føre bevis, risikerer, at de faktiske omstændigheder, han eller hun gør gældende, ikke bliver taget i betragtning.

1.2 Er der regler, der fritager for at føre bevis for bestemte forhold? I hvilke tilfælde? Er det muligt at føre bevis for, at en bestemt formodningsregel ikke er gyldig?

En indrømmet faktisk omstændighed skal ikke bevises. Derudover skal almindeligt kendte faktiske omstændigheder eller omstændigheder, som retten kender til ex officio, generelt ikke bevises. Det er naturligvis muligt at fremlægge modbeviser.

1.3 I hvor høj grad skal retten være overbevist om et forhold for at basere sin dom på det pågældende forhold?

Der findes blot en bestemmelse herom i lovgivningen, i henhold til hvilken retten omhyggeligt skal vurdere alle de faktiske omstændigheder, der er redegjort for, og træffe afgørelse om, hvad der skal opfattes som værende sandt i sagen. I Finland anvendes princippet om fri vurdering af beviser. Det gælder således om at fremlægge overbevisende bevismateriale for retten.

2 Bevisoptagelse

2.1 Kræver bevisoptagelse altid, at en part skal anmode herom, eller kan dommeren i visse tilfælde også optage bevis af egen drift?

I praksis skal de interesserede parter selv fremskaffe de bevismidler, de ønsker at gøre gældende. Ifølge loven kan retten også beslutte selv at fremskaffe bevismateriale. Den kan imidlertid ikke selv tage initiativ til mod de to parterers vilje at føre nye vidner eller fremskaffe dokumenter, hvis sagen er af en sådan karakter, at den kunne bilægges uden rettens medvirken.

I visse sager, f.eks. sager om faderskab, har retten pligt til at sikre, at alt nødvendigt bevismateriale fremskaffes.

2.2 Hvad sker der efterfølgende, hvis dommeren imødekommer en anmodning fra en af parterne om bevisoptagelse?

Bevisoptagelsen finder sted under sagens behandling.

2.3 I hvilke tilfælde kan en anmodning fra en af parterne om bevisoptagelse afvises af retten?

Retten kan afslå en sådan begæring, f.eks. hvis bevismaterialet er irrelevant, hvis sagen allerede er tilstrækkeligt belyst i denne henseende, eller hvis begæringen indgives for sent.

2.4 Hvilke forskellige bevismidler findes der?

De forskellige bevismidler omfatter høring af de interesserede parter, vidner og sagkyndige, fremlæggelse af skriftligt bevismateriale og erklæringer fra sagkyndige samt undersøgelser.

2.5 Hvad er procedurene for vidneforklaringer, og adskiller de sig fra procedurene for udtalelser fra sagkyndige? Hvad er reglerne for afgivelse af skriftlig forklaring og fremlæggelse af sagkyndiges rapporter/udtalelser?

Hvad vurderingen angår, er der ingen forskel på mundtlig afhøring af et vidne eller en sagkyndig og fremlæggelse af en skriftlig erklæring fra en sagkyndig. Domstolene accepterer derimod ikke skriftlige erklæringer fra vidner.

2.6 Har visse procedurer for bevisførelse større vægt end andre?

Nej, retten er frit stillet med hensyn til vurderingen af bevismaterialet.

2.7 Er visse procedurer for bevisførelse obligatoriske, når bestemte forhold skal bevises?

Nej.

2.8 Er vidner ved lov forpligtet til at afgive forklaring?

Generelt kan vidner ikke nægte at afgive vidneforklaring.

2.9 I hvilke tilfælde kan de nægte at afgive forklaring?

En parts ægtefælle, partner og slægtninge i ret opstigende eller nedstigende linje, en parts søskende og deres ægtefæller samt en parts adoptivforældre og adoptivbørn har ret til at nægte at afgive vidneforklaring. Derudover er der i loven fastsat andre tilfælde, hvor vidner har ret eller pligt til at nægte at afgive vidneforklaring.

2.10 Kan en person, der nægter at afgive forklaring, straffes eller tvinges til at afgive forklaring?

Et vidne, der uden lovlig grund nægter at afgive vidneforklaring, kan tvinges hertil ved bødepålæg. Hvis vidnet fortsat nægter at afgive vidneforklaring, kan retten kræve, at den pågældende varetægtsfængsles, indtil han eller hun accepterer at afgive forklaring.

2.11 Er visse personer fritaget for at afgive vidneforklaring?

Det er op til retten at afgøre, hvorvidt f.eks. en person under 15 år eller en mentalt forstyrret person kan høres som vidne.

Visse persongrupper kan ikke afgive vidneforklaring om forhold, der er omfattet af den tavshedspligt, de er underlagt i forbindelse med udøvelsen af deres erhverv, f.eks. læger og advokater.

2.12 Hvad er dommerens og parternes rolle ved afhøring af vidner? Under hvilke omstændigheder kan et vidne afhøres ved brug af videomøde og andre tekniske hjælpemidler?

Generelt er det den part, der fører et vidne, der indleder afhøringen. Derefter har modparten ret til at afhøre vidnet, og til slut kan retten og de berørte parter stille vidnet yderligere spørgsmål.

Vidner kan afhøres ved hjælp af videokonferencer eller andre telekommunikationsteknologier, der sikrer audiovisuel kontakt mellem dem, der deltager i retsmødet, hvis retten finder det hensigtsmæssigt. Denne procedure kan f.eks. anvendes, hvis et vidne er forhindret i at møde personligt i retten, hvis fremmøde i retten ville være forbundet med urimelige omkostninger, eller hvis vidnet er under 15 år. I visse tilfælde kan et vidne også afhøres telefonisk.

3 Vurdering af beviset

3.1 Kan retten tage hensyn til beviser, som en part har tilvejebragt på ulovlig vis?

Loven indeholder ingen specifikke bestemmelser om sådanne tilfælde. Retten må selv afgøre, hvilken vægt sådanne beviser skal tillægges.

3.2 Tillægges en parts egen forklaring værdi som bevismiddel?

Ja. Parterne kan frit afhøres med henblik på at fremskaffe beviser, og i civile sager kan de afhøres under ed i forbindelse med faktiske omstændigheder, der har særlig betydning for sagens opklaring. Parternes forklaringer vil blive vurderet efter samme kriterier som vidneforklaringer.

Links

 [Bevisoptagelse](#) (justitsministeriet, Finland)

Brochure: [Afgivelse af vidneforklaring i retten](#) (justitsministeriet, Finland)

Sidste opdatering: 10/05/2023

De nationale sprogudgaver af denne side vedligeholdes af EJN-kontaktpunkterne. Oversættelserne er lavet af Europa-Kommissionen. Eventuelle ændringer af originalen, som de kompetente nationale myndigheder har lavet, er muligvis ikke gengivet i oversættelserne. Hverken ERN eller Kommissionen påtager sig noget ansvar for oplysninger og data, der er indeholdt i eller henvises til i dette dokument. Med hensyn til de ophavsretlige regler i den medlemsstat, der er ansvarlig for nærværende side, henvises der til den juridiske meddelelse.

Den originale sprogudgave af denne side er blevet ændret for nylig. Den sprogudgave, du kigger på nu, er i øjeblikket ved at blive oversat af vores oversættere.

Følgende sprog: er allerede oversat.

Bevisoptagelse - Sverige

1 Bevisbyrde

1.1 Hvad er reglerne om bevisbyrde?

Svensk ret bygger på princippet om fri bevisførelse og fri bevisbedømmelse. Retten skal, efter nøje bedømmelse af alt det, der er fremkommet under sagen, afgøre, hvad der er bevist. Det er retten, der afgør, hvilken vægt beviset skal tillægges.

Visse regler for bevisbedømmelsen er fastlagt i retspraksis, bl.a. bevisbyrdens placering. En meget forenklet hovedregel med mange undtagelser er, at den, der hævder noget, også skal føre bevis for det. Hvis en af parterne har haft lettere ved at sikre bevis for en vis omstændighed, påhviler bevisbyrden ofte ham/hende. At en af parterne har haft svært ved at føre bevis for et bestemt forhold, kan også tillægges betydning ved placeringen af bevisbyrden. Hvis for eksempel en person kræver betaling af en fordring, skal vedkommende kunne bevise, at han eller hun har en fordring på modparten. Hvis modparten hævder, at beløbet allerede er betalt, er det ham eller hende, der har bevisbyrden herfor. I erstatningssager er det normalt den, der hævder at have lidt skade, der skal løfte bevisbyrden. Omvendt bevisbyrde forekommer også.

Hvis de fremlagte beviser ikke er stærke nok, kan retten ikke lægge den pågældende omstændighed til grund for sin afgørelse. I sager, hvor omfanget af en skade skal vurderes, gælder der en undtagelse, hvorefter retten kan anslå skaden til et rimeligt beløb, hvis det er umuligt eller særlig vanskeligt at føre bevis for skadens størrelse.

1.2 Er der regler, der fritager for at føre bevis for bestemte forhold? I hvilke tilfælde? Er det muligt at føre bevis for, at en bestemt formodningsregel ikke er gyldig?

Se svaret på spørgsmål 1.1.

1.3 I hvor høj grad skal retten være overbevist om et forhold for at basere sin dom på det pågældende forhold?

De krav, der stilles til bevisets styrke, afhænger af sagens art. I civile søgsmål kræves det normalt, at den pågældende omstændighed skal være underbygget. I visse civile søgsmål kan kravet til bevisets styrke være mere lempeligt. Dette gælder f.eks. i sager om forbrugerforsikring, hvor det anses for tilstrækkeligt, at sandsynligheden for at en forsikringsbegivenhed er indtruffet, er større, end for at den ikke er indtruffet.

2 Bevisoptagelse

2.1 Kræver bevisoptagelse altid, at en part skal anmode herom, eller kan dommeren i visse tilfælde også optage bevis af egen drift?

Parterne har selv ansvaret for bevisførelsen. I indispositive sager, dvs. sager vedrørende spørgsmål, som parterne ikke kan indgå et forlig om, har retten mulighed for at anordne bevisoptagelse, uden at nogen af parterne har anmodet herom. Det kan forekomme i sager om forældremyndighed eller samværsret, at retten finder, at forklaringerne skal suppleres med yderligere bevisførelse. I søgsmål, hvor parterne kan indgå forlig, såkaldt dispositive sager, kan retten ikke af egen drift anordne bevisoptagelse.

2.2 Hvad sker der efterfølgende, hvis dommeren imødekommer en anmodning fra en af parterne om bevisoptagelse?

Bevisførelsen finder sted under hovedforhandlingen.

2.3 I hvilke tilfælde kan en anmodning fra en af parterne om bevisoptagelse afvises af retten?

Retten kan afskære bevisførelse, hvis det, som den pågældende part ønsker at bevise, er uden betydning for sagen. Det samme gælder, hvis bevisførelse ikke er påkrævet, eller hvis det er åbenbart, at bevisførelse ikke vil føre til noget resultat. Desuden findes der regler om, at skriftlige vidneudsagn kun må anvendes i særlige undtagelsestilfælde.

2.4 Hvilke forskellige bevismidler findes der?

I Sverige findes der i princippet fem forskellige slags beviser (bevismidler). Disse er:

dokumentbevis
vidneforklaringer
afhøring af parter
afhøring af sagkyndige
syn og skøn

2.5 Hvad er procedureerne for vidneforklaringer, og adskiller de sig fra procedurene for udtalelser fra sagkyndige? Hvad er reglerne for afgivelse af skriftlig forklaring og fremlæggelse af sagkyndiges rapporter/udtalelser?

Et vidne skal som hovedregel afgive mundtlig forklaring i selve retten. Skriftlige vidneudsagn må ikke anvendes. Hvis retten tillader det, kan et vidne imidlertid benytte notater for at opfriske sin hukommelse. Den part, som har begæret vidnet ført, indleder vidneafhøringen (såkaldt hovedforhør), medmindre retten bestemmer andet. Derefter får modparten adgang til at afhøre vidnet (modforhør).

Hvad angår sagkyndige vidner, skal den sagkyndige som hovedregel afgive en skriftlig erklæring. Hvis en af parterne fremsætter begæring herom, og det ikke er åbenbart overflødigt, skal den sagkyndige tillige afgive mundtlig forklaring. Mundtlig forklaring skal også finde sted, hvis det er nødvendigt, at han eller hun afhøres direkte i retten.

Hvis søgsmålet skal afgøres efter en hovedforhandling, f.eks. for at afhøre vidner, skal skriftlige beviser og erklæringer fra sagkyndige principielt læses op på retsmødet, så retten i sin afgørelse kan tage hensyn til materialet. Retten kan dog beslutte, at skriftlige beviser skal anses for optaget under hovedforhandlingen, uden at det er nødvendigt, at de læses op.

2.6 Har visse procedurer for bevisførelse større vægt end andre?

I Sverige gælder princippet om fri bevisbedømmelse. Der findes således ingen lovfæstede principper om forskellige bevisers vægt. I stedet afgør retten, hvad der kan anses for bevist på baggrund af en selvstændig bedømmelse af det, der er fremkommet under sagen.

2.7 Er visse procedurer for bevisførelse obligatoriske, når bestemte forhold skal bevises?

Princippet om fri bevisbedømmelse indebærer, at der ikke findes regler om, at der kræves bestemte bevistyper for, at visse omstændigheder kan anses for bevist. Retten foretager i stedet en helhedsbedømmelse af sagens omstændigheder, når den afgør, hvad der er bevist.

2.8 Er vidner ved lov forpligtet til at afgive forklaring?

I Sverige er der almindelig vidnepligt. Det betyder, at en person, der indkaldes som vidne, som hovedregel er forpligtet til at afgive vidneforklaring.

2.9 I hvilke tilfælde kan de nægte at afgive forklaring?

En person er ikke forpligtet til at vidne i sager, hvor dennes nærmeste er part. Et vidne kan nægte at udtale sig om et bestemt forhold, hvis forklaringen ville indebære, at vidnet derved tvinges til at afsløre, at han eller hun har begået en strafbar eller vanærende handling. Et vidne kan også under visse omstændigheder vægre sig ved at udtale sig om forretningshemmeligheder. Der findes visse begrænsninger i vidnepligten for bestemte erhverv f.eks. sundheds- og sygehuspersonale.

2.10 Kan en person, der nægter at afgive forklaring, straffes eller tvinges til at afgive forklaring?

I indkaldelsen til retsmødet underrettes vidnet om, at udeblivelse kan medføre bødestraf. Hvis vidnet udebliver, pålægges vedkommende en bøde, medmindre han/hun er udeblevet med gyldig grund, f.eks. sygdom. Hvis et vidne udebliver, kan retten også beslutte at lade vidnet afhente ved politiets foranstaltning. I sidste instans kan retten lade vidnet tage i forvaring, hvis han/hun uden gyldig grund nægter at afgive vidneforklaring eller at besvare spørgsmål.

2.11 Er visse personer fritaget for at afgive vidneforklaring?

Hvis den, der er indkaldt som vidne, er under 15 år eller lider af en psykisk sygdom, afgør retten ud fra omstændighederne, om han eller hun skal afgive vidneforklaring. Se også afsnit 2.9.

2.12 Hvad er dommerens og parternes rolle ved afhøring af vidner? Under hvilke omstændigheder kan et vidne afhøres ved brug af videomøde og andre tekniske hjælpemidler?

Den part, som har begæret vidnet ført, indleder normalt vidneafhøringen (hovedforhør). Derefter kan modparten stille spørgsmål (modforhør). Efter modforhøret kan den, som har begæret vidnet ført, og retten stille yderligere spørgsmål. Retten afviser spørgsmål, som helt åbenbart er sagen uvedkommende, er forvirrende eller på anden måde utilbørlige.

Parter, vidner og andre som skal deltage i et retsmøde, skal kunne deltage på afstand via videokonference, hvis det er hensigtsmæssigt. Hovedreglen er dog stadigvæk, at den, som skal deltage, skal give møde i retten.

En vidneafhøring kan foregå pr. telefon, hvis dette er hensigtsmæssigt, f.eks. af hensyn til de udgifter, det ville medføre, hvis vidnet skulle give møde i retten, og under hensyn til, hvilken betydning det har, at vidnet afhøres personligt under retsmødet.

3 Vurdering af beviset

3.1 Kan retten tage hensyn til beviser, som en part har tilvejebragt på ulovlig vis?

Princippet om fri bevisbedømmelse indebærer, at det kun i visse sjældne undtagelsestilfælde er forbudt at anvende bestemte bevistyper. At bevismaterialet tilvejebringes på en retsstridig måde, er altså i princippet ikke til hinder for, at beviserne påberåbes under retssagen. Dette forhold kan derimod få betydning ved afvejningen af beviserne, idet beviset tillægges begrænset vægt.

3.2 Tillægges en parts egen forklaring værdi som bevismiddel?

En part kan ikke vidne, men derimod afhøres under ed (*sanningsförsäkren*). Parten afgiver i så fald forklaring under strafansvar.

Sidste opdatering: 05/11/2015

De nationale sprogudgaver af denne side vedligeholdes af EJN-kontaktpunkterne. Oversættelserne er lavet af Europa-Kommissionen. Eventuelle ændringer af originalen, som de kompetente nationale myndigheder har lavet, er muligvis ikke gengivet i oversættelserne. Hverken ERN eller Kommissionen påtager sig noget ansvar for oplysninger og data, der er indeholdt i eller henvises til i dette dokument. Med hensyn til de ophavsretlige regler i den medlemsstat, der er ansvarlig for nærværende side, henvises der til den juridiske meddelelse.

Bevisoptagelse - England og Wales

1 Bevisbyrde

1.1 Hvad er reglerne om bevisbyrde?

Den generelle regel er, at det i civile sager påhviler den part, der gør bestemte faktiske omstændigheder gældende, at løfte bevisbyrden herfor. Det betyder, at dommeren (eller nævningene) skal finde det overvejende sandsynligt, at de faktiske omstændigheder, der påberåbes, er korrekte. Byrden påhviler begge parter, medmindre det er åbenbart, at sagsøger ikke har løftet bevisbyrden. I givet fald kan retten gå videre med sagen uden at ulejligle modparten.

I praksis betyder dette, at retten finder det overvejende sandsynligt, at begivenheden har fundet sted. Dette udgangspunkt modificeres af den omstændighed, at jo sjældnere begivenheden er, jo sværere er det at løfte bevisbyrden, som forklaret af Lord Hoffman i sagen *Secretary of State for the Home Department mod Rehman*^[1].

[1] [2001] UKHL 47.

1.2 Er der regler, der fritager for at føre bevis for bestemte forhold? I hvilke tilfælde? Er det muligt at føre bevis for, at en bestemt formodningsregel ikke er gyldig?

Det er ikke nødvendigt at føre bevis for faktiske omstændigheder, der er erkendt, er åbenbare eller er irrelevante for sagen.

Loven opstiller forskellige formodninger, som kan afkræftes ved at føre bevis for det modsatte. Disse omfatter bl.a. formodninger om børns legitimitet, ægteskabers gyldighed, personers tilregnelighed og død, når der er tale om forsvundne personer. Der består formodning om uskyld, men en domfældelse efter strafferetten antages i civile sager som bevis for, at en part har begået en lovovertrædelse (hvilket indebærer, at denne part bærer byrden med at bevise sin uskyld).

Der består en formodning om uagtsomhed, når en sagsøger beviser, at den pågældende har lidt skade fra en kilde, der var omfattet af sagsøgtes enekontrol, og at denne form for ulykke normalt skyldes uagtsomhed [1]. En tilsvarende formodning opstår i tilfælde, hvor en person har fået overdraget varer i sin varetægt, og disse bortkommer eller ødelægges. I begge tilfælde kan sagsøgte afvise formodningen.

Et område, hvor der er omvendt bevisbyrde, er inden for forskelsbehandling på arbejdsmarkedet. Så snart der foreligger en *prima facie*-sag om forskelsbehandling, flyttes bevisbyrden til den anden part, som skal godtgøre, at der ikke er tale om forskelsbehandling. Dette fænomen opstod som følge af den europæiske lovgivning om forskelsbehandling og er nu omfattet af ligestillingsloven fra 2010 (*Equality Act 2010*).

Endelig er der en række civile retlige spørgsmål, generelt om sundhed og sikkerhed, hvor der er tale om objektivi ansvar. Hvis der f.eks. er sket en ulykke, vil arbejdsgiveren være ansvarlig i kraft af dennes pligt til at udvise den fornødne omhu.

[1] [2001] UKHL 47.

[2] Doktrinen om *res ipsa Loquitur* eller ting, der taler for sig selv.

1.3 I hvor høj grad skal retten være overbevist om et forhold for at basere sin dom på det pågældende forhold?

Kravet til bevisstyrke i civile sager er, at der skal være en "sandsynlighedsovervægt". Med andre ord vil retten fastslå, at et forhold er godtgjort, hvis den er overbevist om, at det er mere sandsynligt end usandsynligt, at det er indtruffet. Som nævnt ovenfor er standarden fleksibel: Der er behov for mere overbevisende dokumentation for alvorlige beskyldninger såsom svig med hensyn til vurderingen af sandsynlighed, da sådanne påstande generelt anses for at være sande.

Dette gælder ikke i to tilfælde. I tilfælde, hvor der ikke er nogen afgørende årsag, men alligevel samtidige årsager, kan retten fastslå, at årsagen ikke var godtgjort [1]. I forbindelse med anmodninger om summarisk retsafgørelse [2] er overliggøren sat ret lavt, og retten træffer her afgørelse uden at have adgang til fuldstændige oplysninger eller kontradiktorisk afhøring.

[1] Dette fænomen blev undersøgt i *Rhesa Shipping* [1985] 1WLR.

[2] Anvendes ofte i TCC til at håndhæve en voldgiftskendelse om at betale et pengebeløb.

2 Bevisoptagelse

2.1 Kræver bevisoptagelse altid, at en part skal anmode herom, eller kan dommeren i visse tilfælde også optage bevis af egen drift?

Bevismidler [1] indhentes i civile retssager ved, at parterne fremlægger relevante dokumenter og vidners og sagkyndiges vidnesbyrd for retten.

Der gælder forskellige regler i hver enkelt sag.

Oplysninger

Parterne i en civil sag skal fremlægge [2] dokumenter, som de har til rådighed eller er i besiddelse af, i det omfang retten anordner dette, og gøre det muligt for de øvrige parter at få indsigt i disse dokumenter. Retten vil normalt pålægge en "standardfremlæggelse", som indebærer, at parterne skal gøre en rimelig indsats for at finde dokumenter, som enten støtter eller modbeviser hver af parternes sag, uden at parterne behøver at anmode retten herom. For andre former for fremlæggelse skal en part anmode om rettens tilladelse. Retten kan også afsige kendelse om sikring af beviser og arrest i ejendom.

Vidner til sagens faktiske omstændigheder

Parterne skal ikke have rettens tilladelse til at påberåbe sig vidneforklaringer til støtte for deres sag. En part, der ønsker at påberåbe sig en vidneforklaring, skal dog fremlægge en vidneforklaring underskrevet af vidnet, hvori der redegøres for vidnets forklaring, og skal indkalde vidnet til afhøring i retten.

Fremlægger parten ikke en vidneforklaring eller et vidneresumé før retssagen, kan parten ikke indkalde dette vidne uden rettens tilladelse. Desuden har retten vide beføjelser til at kontrollere de fremlagte beviser og kan f.eks. udelukke vidneforklaringer, som ellers ville blive antaget, og begrænse krydsforhør af vidner.

En part kan også anmode retten om at afsige kendelse om, at en vidneforklaring skal afgives i en edsvoren erklæring over for en af retten udpeget forhørsdommer [3] forud for retsmødet.

Dommerens rolle er primært at vurdere de forklaringer, parterne påberåber sig, og omfatter ikke nogen uvildig undersøgelse af sagen.

Sagkyndige vidner

En part kan ikke påberåbe sig sagkyndiges vidneudsagn [4], medmindre retten giver tilladelse hertil. Retten kan bestemme, hvilke spørgsmål der skal afgives sagkyndig vidneforklaring om, i hvilken form forklaringen skal afgives, og størrelsen af den sagkyndiges vederlag.

Ønsker mere end én part at fremlægge ekspertudtalelser om et spørgsmål, kan retten bestemme, at forklaringen skal afgives af én enkelt sagkyndig, der engageres i fællesskab af parterne, og ikke af en særskilt sagkyndig engageret af hver part. Retten kan bestemme dette af egen drift uden parternes samtykke.

Retten kræver ikke, at parterne skal føre sagkyndige vidner på eget initiativ. Retten kan dog selv udpege en sagkyndig som bisidder til at bistå retten vedrørende et spørgsmål. Retten kan bestemme, at bisidderen skal udarbejde en rapport (som parterne skal have genpart af) og være til stede under retssagen for at rådgive retten.

Part 35 i den civile retsplejelov (CPR) giver mulighed for, at der samtidigt afhøres sagkyndige fra tilsvarende fagområder. Under disse omstændigheder vil parterne generelt gå over til at krydsforhøre, og derefter vil dommeren opsummere en holdning, som eksperterne opfordres til at tilslutte sig.

[1] Se CPR, Part 32.

[2] Se CPR, Part 31.

[3] Se CPR, Part 34.8.

[4] Se CPR, Part 35.

2.2 Hvad sker der efterfølgende, hvis dommeren imødekommer en anmodning fra en af parterne om bevisoptagelse?

Oplysninger

Efter en kendelse om udlevering af oplysninger skal hver part for de øvrige parter fremlægge en liste over relevante dokumenter, som er eller har været i deres besiddelse eller varetægt. De øvrige parter har derefter ret til at gennemgå og få udleveret genparter af dokumenterne. Der kan opkræves betaling for fotokopiering.

Vidner til sagens faktiske omstændigheder

Retten vil pålægge parterne at fremlægge undertegnede vidneforklaringer fra hvert vidne, hvis forklaring de ønsker at påberåbe sig under retssagen.

Forklaringen kan udfærdiges af vidnet, men vil ofte blive udarbejdet af advokaten for den part, på hvis vegne vidnet afgiver forklaring. Forklaringen bør indeholde vidnets fulde forklaring, om muligt med vidnets egne ord.

Har en part fået pålagt at fremlægge en vidneudtalelse, men er ude af stand til at gøre det, kan parten søge rettens tilladelse til at fremlægge et resumé, der redegør for den forklaring, vidnet forventes at afgive, eller de forhold, om hvilke parten agter at afhøre vidnet.

Bestemmer retten, at en vidneforklaring bør afgives som en edsvoren erklæring, afgiver vidnet mundtlig forklaring for en af retten udpeget forhørsdommer.

Afhøringen gennemføres, som om den var en retssag, med fuld mulighed for krydsforhør af vidnet, og der udarbejdes en udskrift af vidneforklaringen.

Sagkyndige vidner

Giver retten tilladelse til, at der føres sagkyndige vidner, udarbejder parterne en instruks til den eller de sagkyndige. Er der tale om en fælles sagkyndig, kan parterne instruere den sagkyndige hver for sig, hvis der ikke kan opnås enighed om instruksen. Den sagkyndige, som ene og alene er forpligtet over for retten og ikke over for parten/parterne, udarbejder en skriftlig rapport. En part kan derefter stille skriftlige spørgsmål til en sagkyndig, som har modtaget en fælles instruks eller en instruks af en anden part. I tilfælde, hvor der er flere sagkyndige, kan retten også bestemme, at de sagkyndige skal drøfte og belyse, hvilke punkter de er enige om, og hvilke de er uenige om. Sagkyndige vidner har ret til vederlag for deres tjenester, normalt fra den eller de parter, der har indkaldt dem.

2.3 I hvilke tilfælde kan en anmodning fra en af parterne om bevisoptagelse afvises af retten?

I alle tilfælde, hvor parter anmoder om en kendelse for at kunne optage eller føre bevis, skal det over for retten godtgøres, at det pågældende bevis sandsynligvis er relevant og antageligt. Retten skal i sine overvejelser af, hvordan den skal udøve sine beføjelser, søge at behandle sager retfærdigt, hvilket bl.a. vil sige at begrænse udgifterne og behandle sager på en måde, som er retfærdig, hensigtsmæssig og proportional i forhold til kravets omfang, kompleksitet og værdi. Disse overvejelser kan medføre, at retten afviser anmodninger eller afsiger kendelser af egen drift (f.eks. med krav om en enkelt fælles sagkyndig i stedet for en sagkyndig udpeget af hver part).

2.4 Hvilke forskellige bevismidler findes der?

Faktiske forhold kan bevises ved dokumentation, formodninger eller slutninger, der drages på grundlag af forklaringer, og ved, at retten tager forhold til efterretning (se ovenfor). De typer beviser, som kan bruges i civile sager, er vidneforklaringer, dokumenter og materielle beviser. Dokumenter kan omfatte papirdokumenter, elektroniske filer, fotografier samt video- og lydoptagelser. Fysisk bevismateriale omfatter andre konkrete genstande af relevans for de omtvistede spørgsmål, som fremlægges i retten, f.eks. de produkter, der er genstanden for en tvist om intellektuelle ejendomsrettigheder. Det kan også omfatte, at en dommer besøger et ulykkessted eller et andet relevant sted.

2.5 Hvad er procedurene for vidneforklaringer, og adskiller de sig fra procedurene for udtalelser fra sagkyndige? Hvad er reglerne for afgivelse af skriftlig forklaring og fremlæggelse af sagkyndiges rapporter/udtalelser?

I princippet afgiver vidner mundtlig forklaring under retssagen. Som anført ovenfor skal hver part dog fremlægge en vidneforklaring for hvert vidne, hvis forklaring parten agter at påberåbe sig. Under retssagen vil vidnet blive bedt om at bekræfte sandfærdigheden og nøjagtigheden af sin forklaring, som derefter vil udgøre vidnets forklaring for den part, som har indkaldt den pågældende. Hvis der kun er fremlagt et resumé af vidnets forklaring, skal vidnet afgive en mere detaljeret mundtlig forklaring.

Sagkyndige vidner afgiver deres forklaring i form af skriftlige rapporter, medmindre retten bestemmer andet. En sagkyndig rapport skal indeholde en konklusion, de faktiske omstændigheder og antagelser som konklusionen er baseret på, samt indholdet af det, som den sagkyndige har fået til opgave. Retten beslutter, om det også er nødvendigt for en sagkyndig at give møde i retten for at aflægge mundtlig forklaring. En af retten udpeget bisidder skal ikke afgive mundtlig forklaring.

2.6 Har visse procedurer for bevisførelse større vægt end andre?

Retten har vide skønsmålinger med hensyn til den vægt eller troværdighed, der skal tillægges beviser. Der er ingen regel, der forbyder at føre en udenretslig udtalelse som bevis for de omstændigheder, der er indeholdt i den pågældende forklaring (andenhåndsbeviser) [1], således at en part kan påberåbe sig en skrivelse som bevis for dens indhold eller et vidneudsagn fra en anden person. Andenhåndsbeviser er dog ofte mindre vægtige end en førstehåndsforklaring, især hvis den, der har afgivet forklaringen, kunne være blevet indkaldt til at afgive forklaring.

Visse dokumenter og registerudskrifter anerkendes som autentiske. F.eks. anerkendes virksomheders og offentlige myndigheders registre som autentiske, hvis de attesteres som autentiske af en repræsentant for virksomheden eller den offentlige myndighed. Forskellige typer af officielle dokumenter (såsom love, vedtægter, retsafgørelser, traktater og udskrifter af retsbøger) kan der føres bevis for ved trykte eller attesterede kopier uden yderligere bevis.

[1] Se Part 33 i CPR og den tilhørende praktiske vejledning.

2.7 Er visse procedurer for bevisførelse obligatoriske, når bestemte forhold skal bevises?

Visse transaktioner (f.eks. testamenter og salg af jord) skal foregå skriftligt, og dokumentation i form af dokumenter er derfor nødvendig for at føre bevis for dem.

2.8 Er vidner ved lov forpligtet til at afgive forklaring?

Vidner, som er kompetente til at afgive vidneforklaring, kan blive pålagt at gøre dette. En part, som ønsker at sikre sig et vidnes tilstedeværelse under retssagen, udfærdiger en vidneindkaldelse, der tilpligter vidnet at være til stede under retssagen for at afgive forklaring. Når indkaldelsen er udstedt af retten og behørigt forkyndt, forpligter indkaldelsen vidnet indtil sagens afslutning.

Afsiger retten kendelse om, at et vidnes forklaring skal afgives i en edsvoren erklæring, men vidnet undlader at give møde eller nægter at svare på lovligt stillede spørgsmål, kan den part, der forlangte den edsvorne erklæring, anmode om en yderligere kendelse om, at vidnet skal give møde eller besvare spørgsmål.

2.9 I hvilke tilfælde kan de nægte at afgive forklaring?

Den generelle regel om, at kompetente vidner kan pålægges at afgive forklaring, gælder ikke for dronningen, udenlandske regenter og deres husholdninger, udenlandsk diplomatisk og konsulært personale, repræsentanter for visse internationale organisationer samt dommere og nævninge (i relation til deres aktiviteter i denne egenskab). Ægtefæller og slægtninge til parterne kan blive indkaldt til vidneafhøring i civile sager.

Vidner, som almindeligvis kan indkaldes til at afgive forklaring, har ikke desto mindre ret til at tilbageholde visse dokumenter fra fremlæggelse og afvise at besvare visse spørgsmål på baggrund af en fritagelse. De vigtigste former for privilegier er princippet om beskyttelse af fortroligheden i korrespondancen mellem advokater og klienter (der gælder meddelelser med henblik på at give eller søge juridisk rådgivning eller på at indhente beviser for en retssag), fritagelse for fremlæggelse af kommunikation mærket "*without prejudice*" (med forbehold) (som gælder for kommunikation mellem parterne i et reelt forsøg på at finde et kompromis til løsning af konflikten, såsom tilbud om at indgå forlig) og retten til ikke at vidne mod sig selv (hvilket betyder, at et vidne ikke kan pålægges at afgive forklaring, hvis der er en reel fare for, at det ville udsætte den pågældende eller dennes ægtefælle for en anklage eller straf i Det Forenede Kongerige). Dette princip kan frafaldes.

Der kan også tilbageholdes beviser begrundet i hensynet til offentlighedens interesse, hvis deres fremlæggelse ville være i strid med den offentlige interesse. Hensynet til offentlighedens interesse kan bl.a. omfatte beviser vedrørende statens sikkerhed, diplomatiske forbindelser, centralforvaltningens virke, børns tarv, efterforskning af forbrydelser og beskyttelse af kilder. Herudover har journalister ikke pligt til at afsløre deres kilder, medmindre det er nødvendigt af hensyn til retfærdigheden eller nationens sikkerhed eller for at hindre forstyrrelser af den offentlige orden eller strafbare forhold.

Bankansatte kan ikke pålægges at fremlægge bankens regnskaber eller afgive forklaring om deres indhold, medmindre retten har særlige grunde til at pålægge dem at gøre det, men retten kan bestemme, at en person skal have tilladelse til at bese eller kopiere bevægelser på bankkonti.

2.10 Kan en person, der nægter at afgive forklaring, straffes eller tvinges til at afgive forklaring?

Et vidne, som efter at have fået forkyndt en vidneindkaldelse undlader at give møde eller nægter at afgive forklaring, kan dømmes for foragt for retten og fængsles (ved *High Court*) eller idømmes en bøde (ved *County Court*).

2.11 Er visse personer fritaget for at afgive vidneforklaring?

Alle voksne er kompetente til at afgive forklaring i civile sager, medmindre de er ude af stand til at forstå karakteren af den ed, som vidner skal aflægge, eller ude af stand til at afgive en rationel forklaring, eksempelvis på grund af psykisk sygdom. Hvis et barnevidne ikke forstår karakteren af eden, kan den pågældendes vidneforklaring alligevel antages, men kun hvis retten finder det godtgjort, at barnet forstår forpligtelsen til at tale sandfærdigt og har tilstrækkelig forståelse af, at hans eller hendes forklaring kan føres som bevis.

2.12 Hvad er dommerens og parternes rolle ved afhøring af vidner? Under hvilke omstændigheder kan et vidne afhøres ved brug af videomøde og andre tekniske hjælpemidler?

Dommerens og parternes rolle

Traditionelt har vidner afgivet deres hovedforklaring ("*evidence-in-chief*") under retssagen som svar på ikke-ledende spørgsmål fra advokaten for den part, der har indkaldt vidnet. En vidneforklaring vil imidlertid nu kunne udgøre vidnets hovedforklaring, medmindre retten bestemmer andet. Vidnet kan derefter krydsforhøres af modpartens advokat, som må stille ledende spørgsmål til vidnet. Sagkyndige vidner, som afgiver mundtlig forklaring under retssagen, kan også krydsforhøres, men en af retten udpeget bisidder kan ikke krydsforhøres af parterne. Dommeren kan stille spørgsmål til vidner, normalt for at opnå en præcisering af deres svar på spørgsmål fra advokaterne.

Vidneforklaring via videoforbindelse

Vidneforklaring kan kun afgives via videoforbindelse, hvis retten giver tilladelse hertil. Ved vurderingen af, om retten skal afsige kendelse om at tillade, at vidneforklaring afgives på denne måde, tager den hensyn til hensigtsmæssigheden af at benytte videomøde (især hvis vidnet er sygt eller befinder sig i udlandet), omkostningerne eller besparelserne ved at benytte videoforbindelse og betydningen for en retfærdig rettergang (herunder det forhold, at retten har færre muligheder for at kontrollere og vurdere vidnet).

3 Vurdering af beviset

3.1 Kan retten tage hensyn til beviser, som en part har tilvejebragt på ulovlig vis?

Hvis udsagn, der sendes pr. post eller via et telekommunikationssystem (bl.a. telefonsamtaler, telefaxer og e-mails), opsnappes ulovligt, må bevis for indholdet af sådanne udsagn ikke føres i en retssag. Ellers anerkendes beviser generelt, selv om de er optaget på uretmæssig vis. Retten har dog beføjelse til at udelukke beviser, som ellers ville blive antaget. Ved afgørelsen heraf vil retten foretage en afvejning af, hvor vægtigt beviset er, i forhold til hvor alvorlig den uretmæssige tilvejebringelse er. Hvis omstændighederne ikke begrunder, at beviset udelukkes, kan retten straffe den part, som har handlet uretmæssigt, på anden måde, f.eks. ved at pålægge denne sagsomkostninger.

3.2 Tillægges en parts egen forklaring værdi som bevismiddel?

Sagsfremstillinger (dvs. de formelle dokumenter, der redegør for hver parts anbringender) kan benyttes som bevis under forundersøgelsesforhør, men kan ikke anerkendes som bevis under retssagen.

Vidneudsagn afgivet af sagens parter anerkendes som bevis i samme omfang som forklaringer fra tredjemand.

Relevante links:

 [Ministry of Justice](#)

 [Civil Procedure Rules](#)

Sidste opdatering: 08/09/2021

De nationale sprogudgaver af denne side vedligeholdes af EJN-kontaktpunkterne. Oversættelserne er lavet af Europa-Kommissionen. Eventuelle ændringer af originalen, som de kompetente nationale myndigheder har lavet, er muligvis ikke gengivet i oversættelserne. Hverken ERN eller Kommissionen påtager sig noget ansvar for oplysninger og data, der er indeholdt i eller henvises til i dette dokument. Med hensyn til de ophavsretlige regler i den medlemsstat, der er ansvarlig for nærværende side, henvises der til den juridiske meddelelse.

Bevisoptagelse - Nordirland

1 Bevisbyrde

1.1 Hvad er reglerne om bevisbyrde?

Normalt påhviler bevisbyrden den part, der ønsker at påberåbe sig et bestemt forhold. Sagsøgeren (kaldes i Nordirland "the plaintiff") skal bevise de faktiske forhold, der giver anledning til påstanden, og sagsøgte skal bevise de faktiske forhold, som denne ønsker at påberåbe sig som forsvar mod påstanden.

1.2 Er der regler, der fritager for at føre bevis for bestemte forhold? I hvilke tilfælde? Er det muligt at føre bevis for, at en bestemt formodningsregel ikke er gyldig?

Faktiske forhold kan holdes uden for bevisbyrden i henhold til loven eller en tidligere indgået aftale mellem parterne. Retten kan desuden anse visse forhold for bevist ved at tage velkendte forhold til efterretning. Nogle formodninger betragtes som endeligt fastslået, f.eks. når en lov fastslår, at det forholder sig sådan, og andre kan afkræftes, f.eks. formodningen om, at en person ikke er sindssyg.

1.3 I hvor høj grad skal retten være overbevist om et forhold for at basere sin dom på det pågældende forhold?

Retten skal overbevises om, at et forhold er "overvejende sandsynligt", dvs. at det med mindst 51 % sandsynlighed er sandt imod 49 % sandsynlighed for, at det er usandt. Når det er bevist, at det pågældende forhold er overvejende sandsynligt, anses det for fastslået.

2 Bevisoptagelse

2.1 Kræver bevisoptagelse altid, at en part skal anmode herom, eller kan dommeren i visse tilfælde også optage bevis af egen drift?

Generelt kan retten ikke kræve, at et vidne er til stede, undtagen i et begrænset antal tilfælde, men den kan indkalde et vidne og genindkalde et vidne, der har været indkaldt tidligere. I henhold til retsplejereglerne i Nordirland kan retten kræve, at enhver person overværer retsmødet og fremlægger et dokument.

2.2 Hvad sker der efterfølgende, hvis dommeren imødekommer en anmodning fra en af parterne om bevisoptagelse?

Hvis en part, normalt gennem sine advokater, får tilladelse til at indkalde et bestemt vidne til at afgive vidneudsagn, udspejler vedkommendes egen advokat vidnet (dette kaldes "evidence-in-chief"), og den anden parts advokat krydsforhører vidnet. Dommeren kan stille spørgsmål til vidnet og vil opfordre advokaterne til, hvis de ønsker det, at stille opfølgende spørgsmål ud fra de afgivne svar.

2.3 I hvilke tilfælde kan en anmodning fra en af parterne om bevisoptagelse afvises af retten?

I visse tilfælde, f.eks. når et vidne skal deltage anonymt i et retsmøde, skal retten ansøges om tilladelse, inden vidnet officielt kan indkaldes. Ellers har retten ingen kontrol med, hvilke vidner der indkaldes, selv om den kan pålægge sanktioner i form af krav om dækning af omkostninger på parter, der indkalder unødvendige vidner.

2.4 Hvilke forskellige bevismidler findes der?

Det vigtigste bevismiddel er mundtlige vidneudsagn. Skriftlige vidneudsagn som f.eks. rapporter fra en sagkyndig og beviser i form af dokumenter som f.eks. kort kan også benyttes.

2.5 Hvad er procedurerne for vidneforklaringer, og adskiller de sig fra procedurerne for udtalelser fra sagkyndige? Hvad er reglerne for afgivelse af skriftlig forklaring og fremlæggelse af sagkyndiges rapporter/udtalelser?

Princippet betyder, at bevisførelsen sker i form af mundtlige vidneudsagn fra parterne og deres vidner. Vidneudsagn fra sagkyndige vidner, f.eks. læger og ingeniører, kan efter aftale opnås i form af en skriftlig rapport. Vidnet kan så blive udspejlet om bestemte punkter. Procesreglementet i Nordirland begrænser antallet af sagkyndige vidner, der kan aflægge mundtlige vidneudsagn, til to lægelige sagkyndige og én anden sagkyndig, medmindre Retten giver tilladelse til indkaldelse af flere.

Kort og dokumenter kan også benyttes til bevisførelse, og deres autenticitet skal godtgøres over for retten. Retten kan desuden have ønske om at besigtige et gerningssted eller undersøge en fysisk genstand, hvis den mener, at den har supplerende beviskraft.

2.6 Har visse procedurer for bevisførelse større vægt end andre?

Det er altid op til retten at beslutte, hvilken vægt et bestemt bevismiddel skal tillægges.

2.7 Er visse procedurer for bevisførelse obligatoriske, når bestemte forhold skal bevises?

Der er en formodning om, at de pågældende forhold vil blive bevist mundtligt ved et retsmøde.

2.8 Er vidner ved lov forpligtet til at afgive forklaring?

Et kompetent vidne, der er blevet indkaldt til at fremlægge vidneudsagn, er forpligtet til at deltage i retsmødet. Manglende fremmøde betragtes som foragt for retten.

2.9 I hvilke tilfælde kan de nægte at afgive forklaring?

En part kan nedlægge påstand om "fortrolighed" for at undgå at afgive vidneudsagn, fordi der er tale om et professionelt forhold i retlig forstand, for at blive fritaget for at vidne mod sig selv eller sin ægtefælle og af hensyn til den offentlige interesse og retsplejen. Der findes andre former for fortrolighed, som er sikret ved lov, f.eks. diplomatisk fortrolighed. Der findes også skønsmæssig fortrolighed, f.eks. vedrørende oplysninger afgivet i fortrolighed.

2.10 Kan en person, der nægter at afgive forklaring, straffes eller tvinges til at afgive forklaring?

Ja. Et vidne vil være skyldig i foragt for retten, hvis det ikke møder op i retten efter en behørigt forkyndt vidneindkaldelse ("subpoena"). Retten kan så idømme den pågældende bøde eller fængsel og kræve, at vidnet bringer forholdet i orden ved at møde op og afgive vidneforklaring.

2.11 Er visse personer fritaget for at afgive vidneforklaring?

Retskraft er det generelle kriterium for at kunne vidne. En person anses for at kunne vidne, medmindre vedkommende er ude af stand til at forstå den forpligtelse, der ligger i at afgive ed, på grund af sin unge alder eller f.eks. sindssyg, vedkommende er dommer i sagen eller kan påberåbe sig fortrolighed.

2.12 Hvad er dommerens og parternes rolle ved afhøring af vidner? Under hvilke omstændigheder kan et vidne afhøres ved brug af videomøde og andre tekniske hjælpemidler?

Parterne er normalt repræsenteret ved advokater (selv om det er muligt at repræsentere sig selv), og deres rolle består i at fremlægge beviser for retten for at bevise, at deres påstande er overvejende sandsynlige. Dommeren fungerer som opmand og sikrer, at udspejlingen af vidner er rimelig, lovlig og relevant for sagen. Dommeren kan selv stille spørgsmål til vidnerne, men giver parternes advokater mulighed for at forfølge alle udsagn, som vidnet måtte fremføre som svar på dommerens spørgsmål.

F.eks. ved High Court i Belfast gør man nu i begrænset omfang brug af vidneforklaringer fra sagkyndige via videoforbindelse eller Skype, når den sagkyndige ikke umiddelbart kan komme frem fra en anden jurisdiktion.

3 Vurdering af beviset

3.1 Kan retten tage hensyn til beviser, som en part har tilvejebragt på ulovlig vis?

Retten har ikke generelle beføjelser til at se bort fra beviser, der ikke er opnået på rimelig vis. Beviser kan kun udelukkes, når dette kan gøres med hjemmel i lovgivningen, eller når de kan slettes fra protokollen, fordi de er chikanerende eller udtryk for procesfordrejning.

3.2 Tillægges en parts egen forklaring værdi som bevismiddel?

Ja, sagens parter kan selv vidne.

Relevante links

 [Northern Ireland Courts and Tribunals Service](#) (Nordirlands domstolsstyrelse)

Sidste opdatering: 09/09/2021

De nationale sprogudgaver af denne side vedligeholdes af EJM-kontaktpunkterne. Oversættelserne er lavet af Europa-Kommissionen. Eventuelle ændringer af originalen, som de kompetente nationale myndigheder har lavet, er muligvis ikke gengivet i oversættelserne. Hverken ERN eller Kommissionen påtager sig noget ansvar for oplysninger og data, der er indeholdt i eller henvises til i dette dokument. Med hensyn til de ophavsretlige regler i den medlemsstat, der er ansvarlig for nærværende side, henvises der til den juridiske meddelelse.

Bevisoptagelse - Skotland

1 Bevisbyrde

1.1 Hvad er reglerne om bevisbyrde?

I Skotland er kravet til bevisstyrke i civile sager, at der skal være en "sandsynlighedsovervægt", idet bevisbyrden påhviler den part, der søger at få et bestemt punkt afgjort til sin fordel. Dette kræver, at den pågældende part fremlægger tilstrækkelige beviser til støtte for sin påstand. Hvis der føres bevis for et bestemt forhold, og spørgsmålet ikke kan afgøres entydigt, risikerer den part, der har ført beviset, ikke at få medhold på dette punkt.

1.2 Er der regler, der fritager for at føre bevis for bestemte forhold? I hvilke tilfælde? Er det muligt at føre bevis for, at en bestemt formodningsregel ikke er gyldig?

Der er visse omstændigheder, hvor bevisbyrden for bestemte forhold påhviler den ene af parterne, men hvor den pågældende part ikke er forpligtet til at føre helt eller delvist direkte bevis herfor. Der findes generelt fire situationer, hvor dette er tilfældet:

- i) når en formodning virker til fordel for en part
- ii) når forholdet er retligt konstateret, dvs. at de omstridte punkter umiddelbart kan afgøres på grundlag af kilder af ubestridelig nøjagtighed
- iii) når et forhold mellem parterne er res judicata, dvs. at det forhindrer, at et spørgsmål, som allerede er blevet pådømt, pådømmes igen ved en senere lejlighed
- iv) når punktet fra starten af er blevet formelt anerkendt af den anden part.

Der findes tre overordnede typer formodninger.

Det drejer sig om:

uafkræftelige retlige formodninger — som er faste retsprincipper, der ikke kan afkræftes eller på anden måde tilbagevises med et modbevis.

afkræftelige retlige formodninger — som kan tilbagevises med bevismateriale, der påviser, at det i den pågældende sag er forbundet med en vis usikkerhed at drage en bestemt konklusion alene på grund af en særlig faktisk omstændighed. Det er dog sandsynligt, at denne konklusion vil blive draget, hvis ikke der føres modbevis.

afkræftelige faktiske formodninger — som ud fra almindelig menneskelig erfaring kan udledes af de faktiske omstændigheder i en given sag. I forbindelse med afkræftelige faktiske formodninger medfører faktisk omstændighed A normalt også faktisk omstændighed B, men fordi dette ikke altid er tilfældet, vil retten tillade, at der føres modbevis.

1.3 I hvor høj grad skal retten være overbevist om et forhold for at basere sin dom på det pågældende forhold?

Der findes ingen retsregler for den "vægt", der tillægges et bestemt bevismiddel, og dette afgøres af dommeren og nævningetinget. Den part, som har bevisbyrden for et bestemt forhold, skal kunne overbevise retten om, at vedkommendes udlægning af de faktiske omstændigheder er mere sandsynlig end modpartens udlægning.

2 Bevisoptagelse

2.1 Kræver bevisoptagelse altid, at en part skal anmode herom, eller kan dommeren i visse tilfælde også optage bevis af egen drift?

En dommer kan ikke foretage egne undersøgelser i en sag eller indkalde eller afhøre vidner i et lukket retsmøde. Når en sag kræver, at der optages bevis, hører dommeren parterne om de beviser, de har besluttet at føre, hvorefter dommeren træffer afgørelse i sagen.

2.2 Hvad sker der efterfølgende, hvis dommeren imødekommer en anmodning fra en af parterne om bevisoptagelse?

Først når parternes skriftveksling er afsluttet, kan de anmode retten om at beramme et retsmøde til bevisførelse. På dette retsmøde forelægger parterne de beviser for dommeren, som de ønsker at føre til støtte for deres sag.

2.3 I hvilke tilfælde kan en anmodning fra en af parterne om bevisoptagelse afvises af retten?

I sager, hvor retten bestemmer, at et bestemt bevis må afvises.

For at beviser skal kunne antages, skal de opfylde to krav. De skal være relevante og i overensstemmelse med de tvingende regler for bevisførelse.

2.4 Hvilke forskellige bevismidler findes der?

Der findes tre typer retsmøder, hvor der kan føres bevis for, at sagen kan antages til realitetsbehandling. Det drejer sig om retsmøder til bevisførelse (proof), retsmøder til fastlæggelse af en faktisk omstændighed (proof before answer) og nævningesager (jury trials). Et retsmøde til fastlæggelse af en faktisk omstændighed er et retsmøde i en sag, hvor retten finder det nødvendigt at kende begge parter beviser, før den træffer afgørelse om retlige spørgsmål, som eventuelt skal afklares, før der kan træffes endelig afgørelse i sagen. Stort set al bevisførelse sker på retsmøder til bevisførelse og retsmøder til fastlæggelse af en faktisk omstændighed, og det er yderst sjældent, at en sag bliver behandlet for et nævningeting. Der bruges kun nævningeting i bestemte søgsmål ved retten i første instans (Court of Session) og ved den særlige kredsdomstol for personskade (Sheriff Personal Injury Court).

2.5 Hvad er procedurerne for vidneforklaringer, og adskiller de sig fra procedurerne for udtalelser fra sagkyndige? Hvad er reglerne for afgivelse af skriftlig forklaring og fremlæggelse af sagkyndiges rapporter/udtalelser?

Bevis optages normalt ad tre veje: i form af mundtlige beviser, materielle beviser og dokumentbeviser afgivet af vidner.

Mundtlige beviser omfatter andenhåndsbeviser, hvor et vidne blot refererer noget, som en anden har set eller hørt. Det tilstræbes i videst muligt omfang at have vidnerne til stede i retten, når de afgiver deres forklaring, så de kan blive afhørt og krydsforhørt.

Materielle beviser er håndgribelige og fysiske og skal tilføres sagsakterne. Normalt skal mindst ét vidne udtale sig til støtte for et bevis, for at det kan antages. Dokumentbeviser kan være skriftlige eller trykte beviser eller beviser, der på pålidelig vis er optaget på bånd, video, CD eller elektronisk. De skal også tilføres sagsakterne. Sagkyndige vidner vil normalt skulle give møde i retten for at afgive vidneforklaring, f.eks. for at afgive forklaring til støtte for en rapport, der er tilført sagsakterne.

Skriftlige beviser såsom beedigede erklæringer kan normalt antages og accepteres som beviser i civile sager. Sagkyndige vidner vil som regel give møde i retten og afgive forklaring i en sag. I mange tilfælde vil et sagkyndigt vidne afgive forklaring til støtte for en rapport, der er tilført sagsakterne.

2.6 Har visse procedurer for bevisførelse større vægt end andre?

Der findes en generel regel om, at de bedst mulige beviser skal fremlægges i en sag. I Skotland tillægges mundtlige vidneforklaringer stor værdi frem for andre former for beviser, da vidnet giver retten en førstehåndsredegørelse for det, vedkommende har set eller hørt.

2.7 Er visse procedurer for bevisførelse obligatoriske, når bestemte forhold skal bevises?

I visse tilfælde er et skriftligt bevis påkrævet. Det gælder f.eks. ved indgåelse af en aftale om jord, i forbindelse med en forvaltningsformue, hvor en person erklærer, at han eller hun er eneforvalter af sin egen ejendom eller en ejendom, som vedkommende eventuelt måtte erhverve, og ved oprettelse af et testamente, testamentariske dispositioner og forlig eller kodiciel.

I sager, som bygger på dokumentbeviser, skal originaldokumentet fremlægges, medmindre parterne accepterer enten en kopi af originalen eller en kopi, hvis ægthed er behørigt bekræftet af den person, der har udfærdiget kopien.

2.8 Er vidner ved lov forpligtet til at afgive forklaring?

Generelt er vidner, der indkaldes til at afgive forklaring, forpligtet til at efterkomme en sådan indkaldelse.

2.9 I hvilke tilfælde kan de nægte at afgive forklaring?

I sager, hvor et vidne har ret til ikke at besvare spørgsmål, f.eks. kommunikation mellem en juridisk rådgiver og dennes klient. Skotsk ret indeholder desuden en bestemmelse om, at en person ikke kan tvinges til at vidne mod sig selv. Et vidne har ret til at nægte at besvare et spørgsmål, hvis et sandfærdigt svar kan medføre en strafbar handling eller indebærer en indrømmelse af utroskab, da et usandfærdigt svar kan medføre en anklage for falsk vidnesbyrd.

2.10 Kan en person, der nægter at afgive forklaring, straffes eller tvinges til at afgive forklaring?

Hvis en person nægter at afgive vidneforklaring, kan vedkommende blive tvunget til at afgive forklaring med en trussel om, at han eller hun ellers vil blive dømt for foragt for retten. Det er også muligt at fremlægge en tidligere udtalelse fra et vidne som bevis, hvis vedkommende nægter at afgive forklaring i retten.

2.11 Er visse personer fritaget for at afgive vidneforklaring?

Nej. Den skotske lov om sårbare vidner af 2004 afskaffede "kompetenceprøven" for vidner i straffesager og civile sager, så et bevis ikke kan afvises alene af den grund, at et vidne ikke forstår, at vedkommende har pligt til at afgive en sandfærdig forklaring, eller forskellen mellem sandhed og løgn. Det er op til dommeren eller nævningene at afgøre, om et vidnesbyrd er pålideligt og troværdigt i lyset af resten af de beviser, der føres i sagen.

2.12 Hvad er dommerens og parternes rolle ved afhøring af vidner? Under hvilke omstændigheder kan et vidne afhøres ved brug af videomøde og andre tekniske hjælpemidler?

Det er dommerens rolle at sikre, at parternes afhøring af et vidne foregår på retfærdig vis. Dommeren skal optræde upartisk. Dommeren kan også stille spørgsmål med henblik på f.eks. at belyse et forhold, som forekommer uklart, eller lede undersøgelsen ind på et andet spor, der forekommer relevant. Parternes rolle er efter tur at føre deres respektive vidner, som så hver især kan krydsforhøres af den eller de andre parter.

I henhold til den skotske lov om sårbare vidner af 2004 har sårbare vidner (som fastlagt i loven) ret til at anmode om særlige foranstaltninger (f.eks. direkte TV-link, skærm, ledsager), når de afgiver deres forklaring. I visse sager i henhold til den skotske børnelov af 1995 kan vidneforklaringen også afgives via et direkte TV-link.

3 Vurdering af beviset

3.1 Kan retten tage hensyn til beviser, som en part har tilvejebragt på ulovlig vis?

Retten har beføjelse til at se bort fra beviser, som er optaget på uretmæssig vis, hvis det tjener det overordnede princip om retfærdighedens interesse.

3.2 Tillægges en parts egen forklaring værdi som bevismiddel?

Hvis en part i en civil sag afgiver forklaring, vil retten tage forklaringen i betragtning sammen med alle øvrige beviser, den har fået forelagt, når den træffer afgørelse i sagen.

Sidste opdatering: 09/09/2021

De nationale sprogudgaver af denne side vedligeholdes af EJN-kontaktpunkterne. Oversættelserne er lavet af Europa-Kommissionen. Eventuelle ændringer af originalen, som de kompetente nationale myndigheder har lavet, er muligvis ikke gengivet i oversættelserne. Hverken ERN eller Kommissionen påtager sig noget ansvar for oplysninger og data, der er indeholdt i eller henvises til i dette dokument. Med hensyn til de ophavsretlige regler i den medlemsstat, der er ansvarlig for nærværende side, henvises der til den juridiske meddelelse.

Bevisoptagelse - Gibraltar

1 Bevisbyrde

1.1 Hvad er reglerne om bevisbyrde?

Generelt påhviler bevisbyrden for en omtvistet faktisk omstændighed den part, der påberåber sig denne omstændighed. Sagsøgeren har således bevisbyrden for de faktiske omstændigheder, som er nødvendige for at godtgøre kravet, mens sagsøgte i almindelighed har bevisbyrden for faktiske omstændigheder, der taler imod kravets eksistens.

Hvis der fortsat er tvivl om eksistensen af en faktisk omstændighed, har den part, der bærer bevisbyrden, ikke løftet denne, og retten vil lægge til grund for sagen, at den pågældende omstændighed ikke er godtgjort. Dommeren har dog pligt til at afklare væsentlige faktuelle forhold og bør kun undtagelsesvis bestemme, at bevisbyrden ikke er løftet.

1.2 Er der regler, der fritager for at føre bevis for bestemte forhold? I hvilke tilfælde? Er det muligt at føre bevis for, at en bestemt formodningsregel ikke er gyldig?

Det er ikke nødvendigt at føre bevis for faktiske omstændigheder, der er lagt til grund for sagen. Dommere kan også forlade sig på deres almene viden om livet og tage forhold, som er velkendte eller klart godtgjorte, til efterretning ("*judicial notice*"), og det er ikke nødvendigt at føre bevis for sådanne forhold.

Loven opstiller forskellige formodninger, som kan afkræftes ved at føre bevis for det modsatte. Disse omfatter formodninger om børns legitimitet, ægteskabers gyldighed, personers tilregnelighed og dødsfald, når der er tale om forsvundne personer. Der består formodning om uskyld, men en domfældelse efter strafferetten antages i civile sager som bevis for, at en part har begået en lovovertrædelse (hvilket indebærer, at denne part bærer byrden med at bevise sin uskyld).

Der består en formodning om uagtsomhed, når en sagsøger beviser, at han eller hun har lidt skade fra en kilde, der var omfattet af sagsøgtes enekontrol, og at ulykken var af en sådan art, at den normalt skyldes uagtsomhed. En tilsvarende formodning opstår i tilfælde, hvor en person har fået overdraget varer i sin varetægt, og disse bortkommer eller ødelægges.

1.3 I hvor høj grad skal retten være overbevist om et forhold for at basere sin dom på det pågældende forhold?

Kravet til bevisstyrke i civile sager er, at der skal være en "sandsynlighedsovervægt". Med andre ord vil retten bestemme, at et forhold er godtgjort, hvis den er overbevist om, at det er mere sandsynligt end usandsynligt, at det er indtruffet. Denne standard er fleksibel; der er behov for mere overbevisende dokumentation for at fastslå alvorlige beskyldninger, såsom svig, ud fra sandsynlighed, fordi det generelt antages, at det er mindre sandsynligt, at sådanne påstande er sande.

2 Bevisoptagelse

2.1 Kræver bevisoptagelse altid, at en part skal anmode herom, eller kan dommeren i visse tilfælde også optage bevis af egen drift?

Bevis føres i civile sager gennem parternes fremlæggelse af relevante dokumenter og vidners og sagkyndiges afgivelse af forklaring.

Der gælder forskellige regler i hver enkelt sag.

Oplysninger

Parterne i civile sager skal fremlægge dokumenter, der er i deres varetægt eller besiddelse, hvis retten pålægger dem at gøre det, og tillade de øvrige parter at gennemgå dokumenterne. Retten vil normalt pålægge en "standardfremlæggelse", som indebærer, at parterne skal gøre en rimelig indsats for at finde dokumenter, som enten støtter eller modbeviser hver af parternes sag, uden at parterne behøver at anmode retten herom. For andre former for fremlæggelse skal en part anmode om rettens tilladelse. Retten kan også afsige kendelse om sikring af beviser og arrest i ejendom.

Vidner til sagens faktiske omstændigheder

Parterne skal ikke have rettens tilladelse til at påberåbe sig vidneforklaringer til støtte for deres sag. En part, der ønsker at påberåbe sig en vidneforklaring, skal dog fremlægge en vidneforklaring underskrevet af vidnet, hvori der redegøres for vidnets forklaring, og skal indkalde vidnet til afhøring i retten.

Fremlægger parten ikke en vidneforklaring eller et vidneresumé før retssagen, kan parten ikke indkalde dette vidne uden rettens tilladelse. Desuden har retten vide beføjelser til at kontrollere de fremlagte beviser og kan f.eks. udelukke vidneforklaringer, som ellers ville blive antaget, og begrænse krydsforhør af vidner.

En part kan også anmode om rettens kendelse for, at et vidnes forklaring skal afgives i en edsvoren erklæring over for en af retten udpeget forhørsdommer inden selve retssagen.

Dommerens rolle er primært at vurdere de forklaringer, parterne påberåber sig, og omfatter ikke nogen uvildig undersøgelse af sagen.

Sagkyndige vidner

En part må ikke påberåbe sig sagkyndige vidneforklaringer, medmindre retten giver tilladelse hertil. Retten kan bestemme, hvilke spørgsmål der skal afgives sagkyndig vidneforklaring om, i hvilken form forklaringen skal afgives, og størrelsen af den sagkyndiges vederlag.

Ønsker mere end én part at fremlægge ekspertudtalelser om et spørgsmål, kan retten bestemme, at forklaringen skal afgives af én enkelt sagkyndig, der engageres i fællesskab af parterne, og ikke af en særskilt sagkyndig engageret af hver part. Retten kan bestemme dette af egen drift uden parternes samtykke.

Retten kræver ikke, at parterne skal føre sagkyndige vidner på eget initiativ. Retten kan dog selv udpege en sagkyndig som bisidder til at bistå retten vedrørende et spørgsmål. Retten kan bestemme, at bisidderen skal udarbejde en rapport (som parterne skal have kopi af) og være til stede under retssagen for at rådgive retten.

2.2 Hvad sker der efterfølgende, hvis dommeren imødekommer en anmodning fra en af parterne om bevisoptagelse?

Oplysninger

Efter en kendelse om udlevering af oplysninger skal hver part for de øvrige parter fremlægge en liste over relevante dokumenter, som er eller har været i deres besiddelse eller varetægt. De øvrige parter har derefter ret til at gennemgå og få udleveret genparter af dokumenterne. Der kan opkræves betaling for fotokopiering.

Vidner til sagens faktiske omstændigheder

Retten vil pålægge parterne at fremlægge undertegnede vidneforklaringer fra hvert vidne, hvis forklaring de ønsker at påberåbe sig under retssagen.

Forklaringen kan udfærdiges af vidnet, men vil ofte blive udarbejdet af advokaten for den part, på hvis vegne vidnet afgiver forklaring. Forklaringen bør indeholde vidnets fulde forklaring, om muligt med vidnets egne ord.

Har en part fået pålagt at fremlægge en vidneudtalelse, men er ude af stand til at gøre det, kan parten søge rettens tilladelse til at fremlægge et resumé, der redegør for den forklaring, vidnet forventes at afgive, eller de forhold, om hvilke parten agter at afhøre vidnet.

Bestemmer retten, at en vidneforklaring skal afgives i en edsvoren erklæring, afgiver vidnet mundtlig forklaring for en af retten udpeget forhørsdommer.

Afhøringen gennemføres, som om den var en retssag, med fuld mulighed for krydsforhør af vidnet, og der udarbejdes en udskrift af vidneforklaringen.

Sagkyndige vidner

Giver retten tilladelse til, at der føres sagkyndige vidner, udarbejder parterne en instruks til den eller de sagkyndige. Er der tale om en fælles sagkyndig, kan parterne informere den sagkyndige hver for sig, hvis der ikke kan opnås enighed om redegørelsen. Den sagkyndige, som ene og alene er forpligtet over for retten og ikke over for parten/parterne, udarbejder en skriftlig rapport. En part kan derefter stille skriftlige spørgsmål til en sagkyndig, som har modtaget en fælles instruks eller en instruks af en anden part. I tilfælde, hvor der er flere sagkyndige, kan retten også bestemme, at de sagkyndige skal drøfte og belyse, hvilke punkter de er enige om, og hvilke de er uenige om. Sagkyndige vidner har ret til vederlag for deres tjenester, normalt fra den eller de parter, der har indkaldt dem.

2.3 I hvilke tilfælde kan en anmodning fra en af parterne om bevisoptagelse afvises af retten?

I alle tilfælde, hvor en af parterne anmoder om at kunne optage eller føre bevis, skal det over for retten godtgøres, at det pågældende bevis sandsynligvis er relevant og antageligt. Retten skal ved udøvelsen af sine beføjelser også søge at behandle sagerne rimeligt, hvilket bl.a. vil sige at begrænse udgifterne og behandle sager på en måde, som er retfærdig, hensigtsmæssig og proportional i forhold til kravets omfang, kompleksitet og værdi. Dette kan medføre, at retten afviser anmodninger eller træffer beslutninger af egen drift (f.eks. med krav om en enkelt fælles sagkyndig i stedet for sagkyndig udpeget af hver part).

2.4 Hvilke forskellige bevismidler findes der?

Faktiske omstændigheder kan bevises ved dokumentation, formodninger eller slutninger, der drages på grundlag af bevismateriale, og ved, at retten lægger faktiske omstændigheder til grund for sagen (se ovenfor). De typer beviser, som kan bruges i civile sager, er vidneforklaringer, dokumenter og materielle beviser. Dokumenter kan omfatte papirdokumenter, elektroniske filer, fotografier samt video- og lydoptagelser. Fysisk bevismateriale omfatter andre konkrete genstande af relevans for de omtvistede spørgsmål, som fremlægges i retten, f.eks. de frembringelser, der er genstand for en tvist om intellektuelle ejendomsrettigheder. Det kan også omfatte, at en dommer aflægger besøg på et ulykkessted.

2.5 Hvad er procedurene for vidneforklaringer, og adskiller de sig fra procedurene for udtalelser fra sagkyndige? Hvad er reglerne for afgivelse af skriftlig forklaring og fremlæggelse af sagkyndiges rapporter/udtalelser?

I princippet afgiver vidner mundtlig forklaring under retssagen. Som anført ovenfor skal hver part dog fremlægge en vidneforklaring for hvert vidne, hvis forklaring parten agter at påberåbe sig. Under retssagen vil vidnet blive bedt om at bekræfte sandfærdigheden og nøjagtigheden af sin forklaring, som derefter vil udgøre vidnets forklaring for den part, som har indkaldt den pågældende. Hvis der kun er fremlagt et resumé af vidnets forklaring, skal vidnet afgive en mere detaljeret mundtlig forklaring.

Sagkyndige vidner afgiver deres forklaring i form af skriftlige rapporter, medmindre retten afsiger kendelse om andet. En sagkyndigs rapport skal indeholde konklusionerne, de forhold og antagelser, som den bygger på, og hovedindholdet af den sagkyndiges undersøgelsesarbejde. Retten beslutter, om det også er nødvendigt for en sagkyndig at give møde i retten for at aflægge mundtlig forklaring. En af retten udpeget bisidder skal ikke afgive mundtlig forklaring.

2.6 Har visse procedurer for bevisførelse større vægt end andre?

Retten har vide skønsmålinger med hensyn til den vægt eller troværdighed, der skal tillægges beviser. Der er ingen regel, der forbyder at føre en udenretslig udtalelse som bevis for forhold, der er indeholdt i udtalelsen (andenhåndsoplysninger), så en part kan støtte sig til et brev som bevisførelse for dets indhold eller til et vidnes erklæring om en udtalelse afgivet af en anden person. Andenhandsbeviser er dog ofte mindre vægtige end en førstehåndsforklaring, især hvis den, der har afgivet forklaringen, kunne være blevet indkaldt til at afgive forklaring.

Visse dokumenter og registerudskrifter anerkendes som autentiske. F.eks. anerkendes virksomheders og offentlige myndigheders registre som autentiske, hvis de attesteres som autentiske af en repræsentant for virksomheden eller den offentlige myndighed. Der kan føres bevis for forskellige typer af officielle dokumenter (såsom love, vedtægter, retsafgørelser, traktater og udskrifter af retsbøger) ved trykte eller attesterede kopier uden yderligere bevis.

2.7 Er visse procedurer for bevisførelse obligatoriske, når bestemte forhold skal bevises?

Visse transaktioner (f.eks. testamenter og salg af jord) skal foregå skriftligt, og dokumentation i form af dokumenter er derfor nødvendigt for at føre bevis for dem.

2.8 Er vidner ved lov forpligtet til at afgive forklaring?

Vidner i civile sager, som er kompetente til at afgive vidneforklaring, kan blive pålagt at gøre dette. En part, som ønsker at sikre sig et vidnes tilstedeværelse under retssagen, udfærdiger en vidneindkaldelse, der tilpligter vidnet at være til stede under retssagen for at afgive forklaring. Når indkaldelsen er udstedt af retten og behørigt forkyndt, forpligter indkaldelsen vidnet indtil sagens afslutning.

Afsiger retten kendelse om, at et vidnes forklaring skal afgives i en edsvoren erklæring, men vidnet undlader at give møde eller nægter at svare på lovligt stillede spørgsmål, kan den part, der forlangte den edsvorne erklæring, anmode om en yderligere kendelse om, at vidnet skal give møde eller besvare spørgsmål.

2.9 I hvilke tilfælde kan de nægte at afgive forklaring?

Den generelle regel om, at kompetente vidner kan pålægges at afgive forklaring, gælder ikke for dronningen, udenlandske regenter og deres husholdninger, udenlandsk diplomatisk og konsulært personale, repræsentanter for visse internationale organisationer samt dommere og nævninge (i relation til deres aktiviteter i denne egenskab). Ægtefæller og slægtninge til parterne kan blive indkaldt til vidneafhøring i civile sager.

Vidner, som almindeligvis kan indkaldes til at afgive forklaring, har ikke desto mindre ret til at tilbageholde visse dokumenter fra fremlæggelse og afvise at besvare visse spørgsmål på baggrund af en fritagelse. De vigtigste former for privilegier er princippet om beskyttelse af fortroligheden i korrespondancen mellem advokater og klienter (der gælder meddelelser med henblik på at give eller søge juridisk rådgivning eller på at indhente beviser for en retssag), fritagelse for fremlæggelse af kommunikation mærket "*without prejudice*" (med forbehold) (som gælder for kommunikation mellem parterne i et reelt forsøg på at finde et kompromis til løsning af konflikten, såsom tilbud om at indgå forlig) og retten til ikke at vidne mod sig selv (hvilket betyder, at et vidne ikke kan pålægges at afgive forklaring, hvis der er en reel fare for, at det ville udsætte den pågældende eller dennes ægtefælle for en anklage eller straf i Gibraltar). Dette princip kan frafaldes.

Der kan også tilbageholdes beviser begrundet i hensynet til offentlighedens interesse, hvis deres fremlæggelse ville være i strid med den offentlige interesse.

Hensynet til offentlighedens interesse kan bl.a. omfatte beviser vedrørende statens sikkerhed, diplomatiske forbindelser, centralforvaltningens virke, børns tarv, efterforskning af forbrydelser og beskyttelse af kilder. Herudover har journalister ikke pligt til at afsløre deres kilder, medmindre det er nødvendigt af hensyn til retfærdigheden eller nationens sikkerhed eller for at hindre forstyrrelser af den offentlige orden eller strafbare forhold.

Bankansatte kan ikke pålægges at fremlægge bankens regnskaber eller afgive forklaring om deres indhold, medmindre retten har særlige grunde til at pålægge dem at gøre det, men retten kan bestemme, at en person skal have tilladelse til at bese eller kopiere bevægelser på bankkonti.

2.10 Kan en person, der nægter at afgive forklaring, straffes eller tvinges til at afgive forklaring?

Et vidne, som efter at have fået forkyndt en vidneindkaldelse undlader at give møde eller nægter at afgive forklaring, kan dømmes for foragt for retten og fængsles.

2.11 Er visse personer fritaget for at afgive vidneforklaring?

Alle voksne er kompetente til at afgive forklaring i civile sager, medmindre de er ude af stand til at forstå karakteren af den ed, som vidner skal aflægge, eller ude af stand til at afgive en rationel forklaring, eksempelvis på grund af psykisk sygdom. Hvis et barnevidne ikke forstår karakteren af eden, kan den pågældendes vidneforklaring alligevel antages, men kun hvis retten finder det godtgjort, at barnet forstår forpligtelsen til at tale sandfærdigt og har tilstrækkelig forståelse af, at hans eller hendes forklaring kan føres som bevis.

2.12 Hvad er dommerens og parternes rolle ved afhøring af vidner? Under hvilke omstændigheder kan et vidne afhøres ved brug af videomøde og andre tekniske hjælpemidler?

Dommerens og parternes rolle

Traditionelt har vidner afgivet deres hovedforklaring under retssagen som svar på ikke-ledende spørgsmål fra advokaten for den part, der har indkaldt vidnet.

En vidneforklaring vil imidlertid nu kunne udgøre vidnets hovedforklaring, medmindre retten bestemmer andet. Vidnet kan derefter krydsforhøres af modpartens advokat, som må stille ledende spørgsmål til vidnet. Sagkyndige vidner, som afgiver mundtlig forklaring under retssagen, kan også krydsforhøres, men en af retten udpeget bisidder kan ikke krydsforhøres af parterne. Dommeren kan stille spørgsmål til vidner, normalt for at opnå en præcisering af deres svar på spørgsmål fra advokaterne.

Vidneforklaring via videoforbindelse

Vidneforklaring kan kun afgives via videoforbindelse, hvis retten giver tilladelse hertil. Ved vurderingen af, om retten skal afsige kendelse om at tillade, at vidneforklaring afgives på denne måde, tager den hensyn til hensigtsmæssigheden af at benytte videomøde (især hvis vidnet er sygt eller befinder sig i udlandet), omkostningerne eller besparelserne ved at benytte videoforbindelse og betydningen for en retfærdig rettergang (herunder det forhold, at retten har færre muligheder for at kontrollere og vurdere vidnet).

3 Vurdering af beviset

3.1 Kan retten tage hensyn til beviser, som en part har tilvejebragt på ulovlig vis?

Hvis udsagn, der sendes pr. post eller via et telekommunikationssystem (bl.a. telefonsamtaler, telefaxer og e-mails), opsnappes ulovligt, må bevis for indholdet af sådanne udsagn ikke føres i en retssag. Ellers anerkendes beviser generelt, selv om de er optaget på uretmæssig vis. Retten har dog beføjelse til at udelukke beviser, som ellers ville blive antaget. Ved afgørelsen heraf vil retten foretage en afvejning af, hvor vægtigt beviset er, i forhold til hvor alvorlig den uretmæssige tilvejebringelse er. Hvis omstændighederne ikke begrunder, at beviset udelukkes, kan retten straffe den part, som har handlet uretmæssigt, på anden måde, f.eks. ved at pålægge denne sagsomkostninger.

3.2 Tillægges en parts egen forklaring værdi som bevismiddel?

Sagsfremstillinger (dvs. de formelle dokumenter, der redegør for hver parts anbringender) kan benyttes som bevis under forundersøgelserforhør, men kan ikke anerkendes som bevis under retssagen.

Vidneudsagn afgivet af sagens parter anerkendes som bevis i samme omfang som forklaringer fra tredjemand.

Sidste opdatering: 09/09/2021

De nationale sprogudgaver af denne side vedligeholdes af EJN-kontaktpunkterne. Oversættelserne er lavet af Europa-Kommissionen. Eventuelle ændringer af originalen, som de kompetente nationale myndigheder har lavet, er muligvis ikke gengivet i oversættelserne. Hverken ERN eller Kommissionen påtager sig noget ansvar for oplysninger og data, der er indeholdt i eller henvises til i dette dokument. Med hensyn til de ophavsretlige regler i den medlemsstat, der er ansvarlig for nærværende side, henvises der til den juridiske meddelelse.